

RAPORT

cu privire la rezultatele alegerilor pentru
funcția de Președinte al Republicii Moldova
din 20 octombrie 2024

CUPRINS:

INTRODUCERE	3
Capitolul 1. Cadrul normativ	4
Capitolul 2. Desemnarea candidaților și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Verificarea listelor de subscripție și înregistrarea candidaților, confirmarea reprezentanților concurenților electorali și a persoanelor de încredere	25
Capitolul 3. Constituirea circumscripțiilor electorale, secțiilor de votare și a organelor electorale ierarhic inferioare	39
3.1. Constituirea secțiilor de votare în țară	40
3.2. Constituirea secțiilor de votare în străinătate	40
3.3. Constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului	45
Capitolul 4. Instruirea funcționarilor electorali și a altor subiecți implicați în procesul electoral	51
Capitolul 5. Listele electorale	55
Capitolul 6. Asigurarea informațională a procesului electoral	58
Capitolul 7. Modelul, textul, tirajul, tipărirea și repartizarea buletinelor de vot pentru alegerile prezidențiale	66
Capitolul 8. Conlucrarea cu autoritățile administrației publice centrale, autoritățile publice locale și unele instituții în vederea asigurării desfășurării în bune condiții a alegerilor prezidențiale	72
Capitolul 9. Asigurarea logisticii electorale. Accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu nevoi speciale	88
Capitolul 10. Monitorizarea alegerilor prezidențiale	90
Capitolul 11. Reflectarea activității Comisiei și a campaniei electorale în mass-media	93
Capitolul 12. Susținerea financiară a grupurilor de inițiativă și a campaniei electorale	98
Capitolul 13. Informarea și educația electorală a alegătorilor	125
Capitolul 14. Votarea	127
14.1. Votarea prin corespondență	127
14.2. Votarea în secțiile de votare organizate în străinătate	133
14.3. Votarea pe teritoriul Republicii Moldova	143
14.4. Votarea alegătorilor din localitățile din stânga Nistrului	146
Capitolul 15. Numărarea și totalizarea voturilor, centralizarea rezultatelor alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova	149
Capitolul 16. Contenciosul electoral	151
Capitolul 17. Bugetul destinat organizării și desfășurării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024	180
CONCLUZII	183

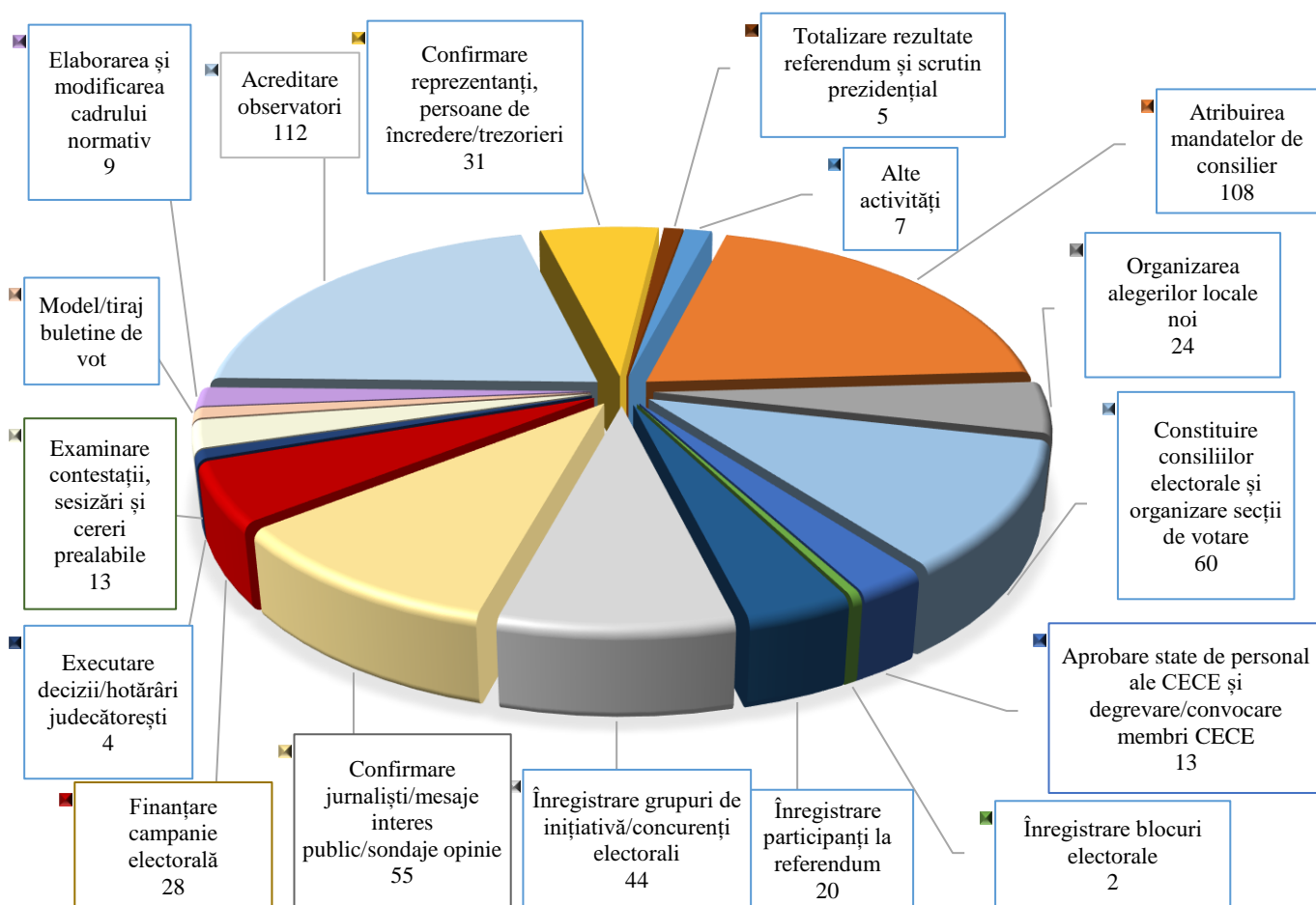
INTRODUCERE

Prin Hotărârea nr. 122 din 16 mai 2024 „Cu privire la stabilirea datei alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 216-218, art. 324)¹, Parlamentul Republicii Moldova a stabilit data de 20 octombrie 2024 pentru desfășurarea alegerilor prezidențiale.

Întru executarea hotărârii Parlamentului, precum și în conformitate cu art. 27 lit. b), 28 și 32 din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală (*abreviat – CEC*) a aprobat prin hotărârea nr. 2633 din 16 iulie 2024 „Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024” (în continuare – Programul calendaristic)², modificat prin HCEC nr. 2720 din 23 august 2024.

Programul calendaristic a fost transmis, spre informare și realizare, organelor electorale, autorităților publice și altor entități implicate în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, în limita competențelor, prevăzute la art. 28 din Codul electoral nr. 325/2022.

În perioada electorală (1 august – 9 noiembrie 2024), Comisia Electorală Centrală s-a întrunit în 60 de ședințe, în cadrul cărora au fost adoptate în total 539 hotărâri, dintre care 401 se referă nemijlocit la organizarea și desfășurarea scrutinelor din 20 octombrie 2024 și a turului II din 3 noiembrie 2024. Tematica acestora este prezentată în figura de mai jos.

Tematica hotărârilor Comisiei Electorale Centrale referitoare la organizarea scrutinului prezidențial din 20 octombrie 2024

Consiliile electorale de circumscripție de nivelul II s-au întrunit în perioada electorală în 595 ședințe și au adoptat 2939 hotărâri.

¹ <https://monitorul.gov.md/ro/search?keywords=&min=216&max=218&from=&to=>

² https://cec.md/ro/cu-privire-la-aprobarea-programului-calendaristic-pentru-realizarea-actiunilor-d-2751_110035.html

CAPITOLUL 1. CADRUL NORMATIV

Aspecte introductive

Sarcina care revine unui stat de drept, bazat pe principii democratice, este de a stabili proceduri clare aplicabile propriului sistem electoral care să garanteze protecția juridică a drepturilor electorale consfințite în actele legislative. Mecanismul de realizare a acestei sarcini este asigurat inclusiv în cadrul activităților de legiferare, desfășurate sub egida principiilor de legalitate, oportunitate, coerență, consecutivitate, stabilitate și predictibilitate a normelor juridice.

Perfecționarea continuă a cadrului normativ electoral în Republica Moldova este o activitate necesară și inerentă în cadrul procesului electoral, fiind o precondiție pentru buna organizare a procedurilor electorale și garantarea unei protecții juridice eficiente a drepturilor electorale. Necesitatea demarării procedurilor de elaborare, precum și celor de ajustare a cadrului normativ, apare mai cu seamă în contextul organizării și desfășurării unui scrutin național. Complexitatea acestei sarcini este resimțită, în mod deosebit, în condițiile organizării și desfășurării concomitente a două scrutine naționale în aceeași zi, ca de exemplu alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024.

Totodată, de cele mai deseori, ajustările normative se fac în baza concluziilor formulate în procesul de analiză post-electorală, fiind identificate carențe legislative, avansate recomandări privind cele mai fiabile soluții și preluarea celor mai bune practici în domeniu. De această dată la fel au fost valorificate recomandările și concluziile articulate în urma alegerilor locale generale din toamna anului trecut.

În același timp, ajustarea cadrului normativ în domeniul electoral se efectuează cu respectarea principiului stabilității raporturilor electorale după cum este stabilit la art. 11 din Codul electoral nr. 325/2022. Activitatea de legiferare efectuată în contextul organizării scrutinelor naționale din acest an nu au atins sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale sau a organelor electorale.

După cum prescrie norma de la art. 18 din Codul electoral nr. 325/2022, misiunea Comisiei Electorale Centrale este crearea condițiilor optime pentru exercitarea nestingherită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului constituțional de a alege și de a fi aleși în cadrul unor alegeri libere și corecte. Comisia asigură crearea condițiilor optime prin exercitarea atribuțiilor sale în calitate de organ specializat în domeniul electoral.

Potrivit art. 25 lit. a) – d) din Codul electoral nr. 325/2022, Comisiei îi revin atribuțiile în domeniul de legiferare care se realizează continuu prin:

- a) studierea modalității de organizare și desfășurare a alegerilor cu scopul de a perfecționa actele normative în domeniu și procedurile electorale;
- b) înaintarea către Guvern și Parlament a propunerilor cu privire la oportunitatea operării unor modificări în legislația electorală;
- c) elaborarea și aprobarea regulamentelor și instrucțiunilor menite să perfecționeze procedurile electorale sau să pună în executare prevederile Codului electoral și legislației conexe;
- d) elaborarea și emiterea de avize la proiectele actelor normative transmise spre avizare Comisiei Electorale Centrale de alte autorități publice, precum și opinii pe marginea sesizărilor privind controlul constituționalității actelor normative în domeniul electoral.

Cele mai importante intervenții legislative operate la Codul electoral nr. 325/2022, precum și la cadrul normativ conex domeniului electoral sunt prezentate în cele ce urmează. Tot în acest capitol sunt descrise principalele activități desfășurate de Comisia Electorală Centrală în aria de ajustare a cadrului normativ intern în perspectiva bunei organizări și desfășurării a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

Intervenții legislative la Codul electoral nr. 325/2022 și legislația conexă

Înainte de toate amintim despre adoptarea la 8 decembrie 2022 a noului [Cod electoral nr. 325](#), în vigoare din 1 ianuarie 2023. Necesitatea adoptării unui nou cod a fost determinată de Adresele Curții Constituționale, concluziile și recomandările misiunilor naționale și internaționale de observare a alegerilor, concluziile din cadrul analizelor post-electorale cu scopul de actualizare și perfecționare constantă a proceselor atribuite sferei de competență a Comisiei, inclusiv de a corespunde standardelor internaționale și bunelor practici în materie electorală.

Principalele modificări aduse legislației electorale sunt reflectate în Raportul Comisiei Electorale Centrale privind rezultatele organizării și desfășurării alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, aprobat prin hotărârea Comisiei nr. 2355/2024³. În prezentul raport, ținând cont de specificul scrutinului prezidențial, vom scoate în evidență acele modificări ce vizează dreptul și condițiile de a candida:

1) clarificarea cerințelor specifice pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prin introducerea cerinței privind deținerea studiilor superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă, cunoașterea limbii române și atribuirea în sarcina Comisiei de a verifica documentele și a evalua nivelul de cunoaștere a limbii române;

2) detalierea prevederilor referitoare la respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, precum și altor restricții și limitări prevăzute de normele juridice speciale prin extinderea subiecților cărora le revine obligația de a-și suspenda activitatea din momentul începerii campaniei electorale;

3) simplificarea procedurii de colectare a semnăturilor prin introducerea permisiunii pentru alegător de a susține mai mulți candidați prin semnarea în listele de subscripție ale acestora.

Reținem că în redacția Codului electoral nr. 1381/1997 aplicabil până la 1 ianuarie 2023 alegătorii puteau susține prin semnătură doar un singur candidat în cadrul unui scrutin. La etapa de consultare a proiectului de lege pe platforma parlamentară, în Avizul comun nr. 1093/2022, Comisia de la Veneția și Biroul OSCE pentru instituții democratice și drepturile omului au apreciat pozitiv intervenția legislativă: „Într-o evoluție binevenită care asigură o mai mare pluralitate în procesul electoral și libertatea de exprimare și de asociere și în conformitate cu bunele practici și abordând o recomandare anterioară a ODIHR, proiectul de Cod oferă alegătorilor dreptul de a semna în sprijinul mai multor persoane (articolul 65)”.

Noile reglementări ale Codului electoral au fost aplicate în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023. Acest exercițiu a permis identificarea atât a punctelor forte ca urmare a reformei legislative în domeniul electoral, cât și a elementelor vulnerabile în procesul de realizare a procedurilor electorale. Drept rezultat, Comisia a trasat prioritățile privind demararea activităților de ajustare a cadrului normativ electoral. Prioritatea acestor activități a fost justificată și de evenimentele electorale planificate pentru anul 2024, fiind astfel necesară amendarea normelor electorale lacunare anterior demarării perioadei electorale.

Activitatea de legiferare post-electorală a fost inițiată în luna decembrie 2023, imediat după alegerile locale generale. Astfel, pe agenda parlamentară a fost pus în discuție proiectul de lege privind modificarea unor acte normative⁴, în particular a Codului electoral nr. 325/2022 și Legii nr. 294/2007 privind partidele politice. Proiectul a fost elaborat ca urmare a propunerilor înaintate de Comisia Electorală Centrală și reprezintă o consolidare a eforturilor autorității electorale de a îmbunătăți și a optimiza procesul electoral, având ca scop asigurarea transparenței și echității în desfășurarea alegerilor.

Desfășurarea alegerilor locale generale din toamna anului 2023 a scos în evidență necesitatea operării anumitor modificări la legislația electorală în vederea înlăturării curențelor normative sesizate, inclusiv de ordin tehnic. Modificările propuse au vizat perfecționarea procedurilor electorale și excluderea interpretărilor de ordin normativ de către subiecții implicați în procesul electoral, cel puțin în cadrul următoarelor alegeri naționale, dar și celor locale noi.

În contextul solicitării de prezentare a opiniei asupra proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (inițiativa legislativă nr. 473 din 14 decembrie 2023)⁵, precum și în temeiul art. 11 și art. 25 lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală a formulat un aviz favorabil, conform căruia proiectul este unul necesar și corespunde inclusiv bunelor practici în materie electorală.

³ HCEC nr. 2355/2024 https://cec.md/ro/pentru-aprobarea-raportului-comisiei-electorale-centrale-privind-rezultatele-org-2751_109471.html

⁴ [Proiectul de lege nr. 473/2023 privind modificarea unor acte normative](#)

⁵ [HCEC nr. 1906/2023 pentru aprobarea avizului asupra proiectului de lege privind modificarea unor acte normative \(inițiativa legislativă nr. 473 din 14 decembrie 2023\)](#)

Ulterior, Comisiei i-a fost solicitată prezentarea opiniei asupra unor amendamente la același proiect de lege privind modificarea unor acte normative. Prin hotărârea nr. 2015/2023, Comisia a aprobat avizul asupra Amendamentelor nr. SL 10/03-274, nr. VG 032 din 22 decembrie 2023 și nr. VR 15/03-276 din 26 decembrie 2023 la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (inițiativa legislativă nr. 473 din 14 decembrie 2023)⁶.

Comisia și-a formulat opinia asupra amendamentelor deputaților la textul proiectului de lege inițial, a prezentat argumentele vizavi de ajustarea redacției art. 135 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, în particular asupra reglementărilor privind termenele legale de stabilire a datei alegerilor prezidențiale în corelare cu dispozițiile constituționale.

De asemenea, Comisia și-a formulat punctul de vedere inclusiv asupra intenției legislative de excludere a restricțiilor privind organizarea concomitentă a mai multor scrutine naționale, stabilite la art. 184 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022. La 18 ianuarie 2024, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 1 privind modificarea unor acte normative (în vigoare din 25.01.2024). Prin legea de amendare, au fost revăzute noțiunile generale de la art. 1 din Codul electoral nr. 325/2022 utilizate în legislația electorală. În acest sens, se remarcă intervenția legislativă asupra noțiunii de „*agitație electorală*”, potrivit căreia alături de acțiunile de difuzare, erau prevăzute și cele de pregătire a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum.

La acest subiect, în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023 „acțiunea de pregătire” identificată ca modalitate de efectuare a agitației electorale a fost subiect de discuții și interpelări, precum și obiect al mai multor contestații. Astfel, prin adoptarea Codului electoral nr. 325/2022, momentul începerii campaniei electorale a fost uniformizat pentru toate tipurile de scrutin și pentru toți concurenții electorali, fiind stabilit că aceasta poate începe la data înregistrării concurentului electoral, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării (art. 70 alin. (4) din cod). În aceste condiții, subiecții vizați au sesizat faptul că pentru a demara acțiunile de agitație electorală propriu-zise, de regulă, acestea necesită acțiuni de pregătire (încheierea contractelor, coordonarea conținutului materialelor, tirajului etc.). Având în vedere redacția inițială a noțiunii discutate, în sensul strict al cuvântului acțiunile de pregătire exemplificate nu puteau fi inițiate mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării. Aceste circumstanțe influențau asupra perioadei de campanie electorală legal prestabilită în sensul reducerii termenului acesteia. Astfel, pentru a asigura valorificarea deplină a drepturilor electorale ale concurenților electorali de a desfășura activitatea de campanie electorală, a fost necesară delimitarea (excluderea) acțiunilor de pregătire din definiția de agitație electorală.

Fiind stabilit calendarul electoral pentru anul 2024 (alegeri locale noi, alegeri prezidențiale ordinare), în temeiul Legii nr. 1/2024 au fost operate modificări la art. 45 și 158 din Codul electoral nr. 325/2022. Astfel, reglementările ajustate au clarificat indicatorul de calcul în baza căruia se va determina cuantumul indemnizației pentru funcționarii electorali, astfel că aceasta se va calcula în baza salariului mediu *aprobat prin hotărâre de Guvern*. De asemenea, pentru a corespunde principiilor de proporționalitate și echitate în partea ce ține de determinarea cuantumului indemnizației pentru realizarea activităților electorale specifice (organizarea concomitentă a două scrutine; exercitarea atribuțiilor biroului electoral de către consiliul electoral în cadrul alegerilor locale), și anume în sensul majorării acesteia, redacția art. 45 alin. (12) și art. 158 alin. (2) din cod a fost ajustată în mod corespunzător.

Suplimentar, Legea nr. 1/2024 a clarificat și a înlăturat carențele legislative sesizate după ultimul scrutin național, în acest sens fiind ajustate art. 54 – 59 din Codul electoral nr. 325/2022 privind regulile de finanțare a grupurilor de inițiativă și a campaniei electorale.

Aspectele abordate la etapa de avizare a proiectului de lege nr. 473 din 14 decembrie 2023, în particular a amendamentelor privind restricțiile de organizare a mai multor scrutine concomitent și stabilirea datei alegerilor prezidențiale, au fost clarificate în redacția finală a Legii nr. 1/2024. În final, potrivit art. 184 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, a fost exclusă prohibiția privind organizarea concomitentă a referendumului republican cu alegerile prezidențiale sau cele parlamentare.

---

⁶ https://a.cec.md/ro/pentru-aprobarea-avizului-asupra-amendamentelor-nr-sl-1003-274-2751_108608.html.

Prin Legea nr. 1/2024 au fost aduse amendamente și Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, care au clarificat normele privind criteriile de intervenire a circumstanțelor pentru limitarea activității partidului politic și modul de exercitare a căilor de atac împotriva actelor administrative emise în acest sens. La fel, potrivit art. 21 alin. (5) din Legea nr. 294/2007, s-au stabilit în mod exhaustiv consecințele juridice în cazul intervenirii situației de limitare a activității partidelor politice. Concomitent, cerințele în raport cu persoanele responsabile de finanțele subiecților electorali (trezorerii) stabilite conform art. 55 din Codul electoral nr. 325/2022 (studii, lipsa de incompatibilități) au fost instituite în mod expres pentru trezorerii partidelor politice, în temeiul art. 25 alin. (3) din Legea nr. 294/2007.

Cu referire la **novatiile legislative** în domeniul electoral, notăm **Legea nr. 109 cu privire la implementarea parțială a votului prin corespondență**⁷, adoptată la 26 aprilie 2024. Scopul declarat privind introducerea modalității de vot prin corespondență este de a facilita accesul la procesul de vot al cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate. Astfel, prin implementarea votului prin corespondență s-a urmărit crearea condițiilor optime pentru exercitarea dreptului de vot, oriunde s-ar afla alegătorii.

La acest subiect, promovarea și implementarea metodelor alternative de vot constituie o activitate prioritară a Comisiei Electorale Centrale. Din acest punct de vedere, potrivit Programului Strategic al CEC pentru anii 2024 – 2026⁸, Comisia și-a stabilit 4 piloni de bază: Transparență, Integritate, Incluziune, Profesionalism. Astfel, potrivit pilonului 4 dedicat consolidării participării incluzive a cetățenilor la procesul electoral, Comisia și-a fixat acțiunile strategice orientate spre dezvoltarea, pilotarea și evaluarea metodelor alternative de vot. Această abordare strategică este justificată de experiența ultimelor scrutine naționale desfășurate, inclusiv fiind dictată de evoluția și impactul efectelor pandemiei COVID-19 asupra modului de organizare a proceselor electorale.

În opinia Comisiei, examinarea și identificarea bunelor practici ce vizează implementarea metodelor alternative de vot va conduce la o înțelegere mai clară și obiectivă a tuturor etapelor acestui proces, dar și a riscurilor legate de implementarea acestora în țara noastră. Introducerea votului prin corespondență va fortifica accesibilitatea procesului de vot și va genera beneficii pentru toți cetățenii cu drept de vot ai Republicii Moldova, indiferent unde s-ar afla.

Așa cum s-a menționat cu privire la legiferarea votului prin corespondență, modificările aduse legislației electorale prin adoptarea Codului electoral nr. 325/2022 au revăzut mecanismul de constituire a secțiilor de votare în străinătate și posibilitatea organizării votării pe parcursul a două zile din motive obiective (pandemii, situații excepționale, asigurarea dreptului de vot în condiții neordinare, numărul mare de alegători înregistrați la secțiile de votare de peste hotare etc.), având drept scop soluționarea problemelor specifice votării în afara țării.

În cazul votului în străinătate există numeroase dificultăți cu care se confruntă alegătorii, care nu se regăsesc în contextul votului din țară. În primul rând, distanța față de secția de votare poate descuraja alegătorii să participe la procesul electoral și poate limita capacitatea alegătorilor de a participa la alegeri. Costurile aferente unei deplasări de zeci sau sute de kilometri pot reprezenta un impediment în participarea la alegeri, care poate limita semnificativ participarea la procesul electoral. Chiar dacă numărul de secții de votare a crescut raportat la alegerile anterioare, statul nu poate asigura organizarea unui număr suficient de secții de votare, din motive care țin de resursele financiare limitate, precum și de resursele umane necesare pentru a organiza acest proces. Contextul generat de pandemia COVID-19 a demonstrat și mai mult limitările pe care le poate aduce exprimarea dreptului de vot exclusiv în secția de votare.

În favoarea inițiativei legislative privind implementarea unei metode alternative de vot au fost expuse argumentele privind oportunitatea eliminării diverselor problematice și provocări cu care se confruntă, pe de o parte, organele electorale (aspecte de logistică și amplasare geografică a secțiilor de votare), iar pe de altă parte, cetățenii Republicii Moldova aflați în străinătate (parcurea unor distanțe mari, rând imens la secțiile de votare).

În temeiul art. 11 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, Comisiei Electorale Centrale i-a fost transmis spre avizare proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență, fiind

⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143143&lang=ro

⁸ HCEC nr. 2399 din 28 martie 2024

solicitată concomitent prezentarea punctului de vedere asupra amendamentelor înaintate la proiectul de lege menționat. În consecință, prin hotărârea nr. 2445 din 11 aprilie 2024⁹, Comisia a aprobat avizul la proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență (inițiativa legislativă nr. 65 din 1 martie 2024) și amendamentele VG nr. 005 din 28 martie 2024, ML nr. 38/03-50 din 8 aprilie și VIG nr. 01/03-54 din 9 aprilie 2024.

Potrivit avizului prezentat, Comisia a susținut de principiu proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență (inițiativa legislativă nr. 65 din 1 martie 2024) ajustat conform amendamentului VIG nr. 01/03-54 din 9 aprilie 2024, formulând, prin prisma atribuțiilor funcționale, propuneri și obiecții la acesta, care au fost în mare parte acceptate la etapa de definitivare a proiectului de lege.

În cadrul discuțiilor privind legiferarea mecanismului de implementare a votului prin corespondență au fost analizate procedurile aferente acestei metode alternative de vot în România, Lituania, Polonia (2020) și Marea Britanie. În acest sens au fost prezentate date potrivit cărora votul prin corespondență este folosit ca metodă alternativă de vot, atât pentru votul în străinătate cât și pentru votul în țară, de multe alte state, precum Austria, Germania, Letonia, Italia, Franța, Slovacia, Spania, Statele Unite ale Americii, Canada, România etc. La nivel global, 53 de țări permit votul prin poștă din străinătate, iar în Uniunea Europeană 13 state permit votul prin corespondență¹⁰. De asemenea, o rezoluție a Parlamentului European din 2022 solicită statelor membre să introducă posibilitatea aplicării votului prin corespondență la alegerile europarlamentare¹¹, inclusiv pentru a crește gradul de participare a alegătorilor.

Având în vedere experiențele diferite din aceste țări, explorate în cadrul procesului de elaborare a propunerii legislative privind implementarea votului prin corespondență, actul legislativ final a inclus componente care au produs efecte pozitive în aceste state. Pentru provocările aferente exercitării dreptului de vot în afara secției de votare identificate, legate de secretul votului, atestarea identității alegătorului, combaterea fraudei electorale, transparența procedurilor, au fost introduse reglementări care să limiteze riscurile în mod corespunzător. De asemenea, procesul de pilotare, care este o parte esențială a introducerii unei metode noi de votare, va permite identificarea oricăror provocări suplimentare și tratarea acestora.

Considerentele expuse supra justifică decizia finală de legiferare, mai exact optarea în prima fază pe soluția de implementare parțială a votului prin corespondență. Astfel, potrivit art. 35 alin. (2) din Legea nr. 109/2024, a fost stabilit că votarea prin corespondență, ca metodă alternativă de vot, se va implementa la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova desfășurate după intrarea în vigoare a prezentei legi și se va aplica cetățenilor Republicii Moldova aflați pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, Canadei, Regatului Norvegiei, Regatului Suediei, Republicii Finlanda și Republicii Islanda. În cazul desfășurării unui referendum republican în aceeași zi cu alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, votarea prin corespondență se va aplica de asemenea.

Din aceleași considerente, la prima etapă de implementare, legiuitorul a decis să nu intervină la nivelul Codului electoral nr. 325/2022, adoptând un act legislativ separat de acesta, aplicabil în cadrul unor scrutine prestabilite și pentru cetățenii aflați pe teritoriul anumitor state. Această abordare normativă are drept scop verificarea oportunității implementării acestei metode alternative de vot cu titlu permanent.

Legea nr. 109/2024 a instituit cadrul normativ de reglementare a principiilor participării la alegeri prin exercitarea dreptului de vot prin corespondență, ca metodă alternativă de vot, procedurile electorale specifice votului prin corespondență (identificare de la distanță, prin mijloace digitale, a alegătorului; înregistrarea pentru votul prin corespondență; întocmirea listelor electorale; modelul, textul și procedura de completare a buletinelor de vot; conținutul plicurilor cu materialele pentru votare etc.), precum și atribuțiile organelor electorale care organizează votul prin corespondență. În același timp, art. 1 din legea respectivă statuează că prevederile Codului

⁹https://a.cec.md/index.php/ro/pentru-aprobarea-avizului-la-proiectul-de-lege-privind-pilotarea-votului-2751_109648.html

¹⁰ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751457/EPRS_BRI\(2023\)751457_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751457/EPRS_BRI(2023)751457_EN.pdf)

¹¹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0129_EN.html

electoral nr. 325/2022 sunt aplicabile procedurilor electorale aferente votului prin corespondență pentru aspectele care nu sunt prevăzute de prezenta lege.

Totodată, este important de precizat că Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență a fost supusă controlului de constituționalitate la sesizarea nr. 111a din 14 mai 2024 și nr. 113a din 20 mai 2024 a unor deputați din Parlamentul Republicii Moldova. Prin Decizia nr. 80 din 9 iulie 2024¹², Curtea Constituțională a statuat că dreptul de a alege și de a fi ales, prevăzut de Constituția Republicii Moldova la art. 38, nu este un drept absolut, iar exercițiul acestuia poate fi limitat în vederea realizării unui scop compatibil cu principiul preeminenței dreptului și cu obiectivele constituționale. Măsurile limitative aplicate acestui drept nu trebuie să-i afecteze esența și să-l priveze de efectivitate. Ele trebuie să fie prevăzute de lege, trebuie să urmărească un scop legitim și trebuie să nu fie disproporționate.

Adițional, Curtea Constituțională a subliniat că prin instituirea procedurii dreptului de a vota prin corespondență nu are loc o restrângere a exercițiului dreptului la vot, ci, din contra, o suplimentare prin diversificare a metodelor de votare.

La același subiect, autorii sesizărilor au făcut trimitere la standardul de un an stabilit de Codul bunelor practici în materie electorală elaborat de Comisia de la Veneția. Potrivit acestui standard, modificarea frecventă a sistemului electoral sau cu puțin timp (mai puțin de un an) înainte de alegeri este contrară bunelor practici în materie electorală.

Cu referire la aceste argumente, Curtea Constituțională a amintit că, potrivit Hotărârii sale nr. 11 din 7 mai 2020 (§ 44), a constituționalizat standardul respectiv. În acest sens, sunt utile considerentele Comisiei de la Veneția din Opinia sa CDL(2024)022 referitoare la Legea privind implementarea parțială a votului prin corespondență, din perspectiva respectării standardului de un an în contextul publicării Legii în Monitorul Oficial la 10 mai 2024 și al aplicabilității acesteia la alegerile și la referendumul din 20 octombrie 2024. Potrivit Comisiei de la Veneția, deși nu există niciun standard european care să reglementeze dreptul cetățenilor care locuiesc în afara țării să voteze la alegerile naționale, schimbările aduse unor astfel de prevederi existente ar trebui supuse aceluiași condiții de stabilitate ca și alte prevederi privind dreptul la vot, care reprezintă, de asemenea, un aspect fundamental al dreptului electoral. Elementele esențiale ale procesului de vot au, la fel, un caracter fundamental și ar trebui, în principiu, să nu fie modificate cu mai puțin de un an înainte de alegeri. Să permiți votarea prin corespondență ca o metodă alternativă de votare poate fi considerată, în anumite circumstanțe, o modificare a elementelor esențiale ale procedurii de votare, de vreme ce facilitezi votarea pentru o parte a electoratului. Totuși, chiar dacă ar fi acest caz, amendarea legii electorale trebuie să aibă capacitatea de a manifesta un impact semnificativ asupra rezultatului alegerilor. Astfel, reține Comisia de la Veneția, introducerea votului prin corespondență este destul de limitată și reprezintă o tentativă cu un efect limitat asupra rezultatului alegerilor. În sprijinul acestei idei, Comisia de la Veneția mai aduce ca argument și faptul că Legea este implementată în țări cu rezidenți relativ mai puțini cu cetățenia Republicii Moldova, astfel încât efectul unui număr restrâns de voturi prin corespondență să aibă mai puține șanse de a influența semnificativ rezultatul alegerilor. Curtea a împărtășit această concluzie a Comisiei de la Veneția. Prin urmare, Curtea a reținut caracterul nefondat al capătului sesizării care susține încălcarea standardului analizat.

Finalmente, în favoarea deciziei de inadmisibilitate, Curtea a reținut că articolul 38 din Constituție nu poate fi interpretat ca instituind o obligație a autorităților statale de a organiza alegeri peste hotarele țării. Mai exact, acest articol permite desfășurarea alegerilor peste hotarele țării, dar nu le impune. Din acest motiv, legislativul și executivul se bucură de o putere discreționară mai mare în privința modului de organizare a acestor alegeri.

Prevederile Codului electoral nr. 325/2022 declarate neconstituționale

În privința acestui aspect, reținem Legile nr. 220/2023 pentru modificarea unor acte normative (implementarea unor considerente ale Hotărârii Curții Constituționale nr.10/2023 privind controlul constituționalității Partidului Politic „Șor”) și nr. 280/2023 pentru modificarea Codului electoral nr. 325/2022. Necesitatea adoptării actelor normative respective au avut la bază raționamentele formulate de Curtea Constituțională, prin Hotărârile sale nr. 10/2023 și, respectiv,

¹² <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=decizii&docid=1592&l=ro>

nr. 16/2023. În esență, legile de modificare a Codului electoral nr. 325/2022 au vizat prevederile art. 16, 68, 91, 98 și 102 în sensul aplicării restricțiilor privind exercitarea dreptului de a fi ales în raport cu subiecții vizați prin actele jurisdicționale sus-menționate.

În același timp, conținutul și mecanismul de implementare a prevederilor actelor în cauză au fost detaliate în Raportul¹³ privind rezultatele organizării și desfășurării alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2355/2024.

Din aceste considerente, în capitolul de față sunt prezentate consecutiv evenimentele cu impact asupra cadrului normativ electoral, care au avut loc după organizarea alegerilor locale generale din toamna anului 2023. În context, notăm că Legea nr. 280/2023 pentru modificarea Codului electoral nr. 325/2022, aplicată în cadrul raporturilor juridice electorale aferente alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, a fost suspusă controlului de constituționalitate în temeiul sesizării unor deputați din Parlamentul Republicii Moldova.

În urma verificării constituționalității legii criticate, Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr. 9/2024 prin care a admis sesizarea și a declarat neconstituțională Legea nr. 280 din 4 octombrie 2023 pentru modificarea Codului electoral¹⁴.

Curtea a reținut în motivarea hotărârii sale că dispozițiile contestate nu asigură suficiente garanții apte să asigure o protecție împotriva arbitrariului. Având în vedere deficiențele constatate, Curtea a conchis că dispozițiile **art. 16 alin. (2) lit. f), (2¹), (2²), (2³) și (2⁴) din Codul electoral** instituie o măsură disproporționată scopului legitim urmărit, contrară raționamentelor rezultate din coroborarea articolelor 23, 38 și 54 din Constituție.

Întrucât legea contestată conține atât carențe procedurale, cât și substanțiale, Curtea a ajuns la concluzia de a o declara neconstituțională.

Drept urmare, în cadrul scrutinului prezidențial din 20 octombrie 2024, restricțiile privind exercitarea dreptului de a fi ales au revenit la formula inițială prevăzută la art. 16 alin. (2) lit. a) – d) din Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 325/2022.

În aceeași ordine de idei notăm că, pe parcursul anului 2024, prevederile Codului electoral nr. 325/2022 au fost supuse de mai multe ori controlului de constituționalitate. Astfel, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, Curtea Constituțională a fost sesizată privind excepțiile de neconstituționalitate a textului *„nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media”* din **art. 90 alin. (2) din Codul electoral**, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022, ridicate de părți în dosarele nr. 3-185/2023, nr. 3-214/2023, nr. 3-220/2023, nr. 3-207/2023 și nr. 3-195/2023, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

În acest sens, amintim că prevederile criticate au avut ca scop stabilirea unor linii directoare clare pentru reflectarea alegerilor: (i) definirea și asumarea unor reguli transparente de către instituțiile mass-media; (ii) asigurarea controlului asupra respectării politicii editoriale exercitat de către Consiliul Audiovizualului; (iii) asigurarea informării corecte a consumatorilor (a electoratului, inclusiv a contracandidaților).

Astfel, prevederile contestate conțineau o obligație clară pentru concurenții electorali/candidații în alegeri, care nu puteau avea intervenții directe sau indirecte și nici nu puteau fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media.

Totodată, reținem că, deși Comisia de la Veneția a formulat o obiecție și o propunere referitor la prevederile art. 90 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, în avizul său, Comisia de la Veneția a menționat că legea ar putea include, de asemenea, excepții bine definite de la această regulă și alte mecanisme, cum ar fi, de exemplu, o obligație a instituției media de a raporta orice reflectare electorală în afara programelor bine definite și de a furniza înregistrarea către Consiliul Audiovizualului cât mai curând posibil.

În acest sens, precum și în temeiul art. 90 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală, în calitate de organ de stat constituit pentru organizarea și desfășurarea

¹³ a se vedea capitolul I din Raport, https://a.cec.md/ro/pe-ntru-approbarea-raportului-comisiei-electorale-centrale-privind-rezultatele-org-2751_109471.html;

¹⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143028&lang=ro

alegerilor, în exercitarea atribuțiilor sale de a asigura respectarea, garantarea și monitorizarea reflectării alegerilor de către instituțiile mass-media, a aprobat Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media¹⁵. Potrivit pct. 34 al acestuia, a fost oferită posibilitatea legală furnizorilor de servicii media de a modifica prevederile declarației politicii editoriale aprobate. În același timp, aplicabilitatea prevederilor art. 90 din Codul electoral a fost tratată în sensul admisibilității furnizorilor de servicii media să difuzeze programe audiovizuale care includ informații anterioare despre concurenții electorali.

Având în vedere rolul mass-mediei în formarea opiniei publice, în particular în perioada electorală, este necesară asigurarea egalității șanselor concurenților electorali și reflectarea acestora în mass-media cu respectarea principiilor echității, echilibrului și imparțialității. Astfel, esența interdicției contestate a fost evitarea situațiilor ce ar putea duce la difuzarea unor programe de divertisment, de altă natură decât cele destinate campaniei electorale, în care concurenții electorali ar putea să apară sau să fie vizați în mod pozitiv sau negativ.

În acest sens, legiuitorul a urmărit să asigure claritatea în modul de reflectare a alegerilor și informarea alegătorilor. Prin urmare, alegătorii care doresc să se informeze cu privire la concurenții electorali urmează să cunoască care vor fi programele electorale, genericul programelor (dezbateri, informative etc.), în care zi și la ce oră acestea vor fi difuzate pentru a le putea urmări. Prin obligarea furnizorului de servicii media de a indica programele în Declarația privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor depusă la Consiliul Audiovizualului, care după aprobare este publicată pe pagina web a Consiliului Audiovizualului și a furnizorului de servicii media, concurenții electorali vor cunoaște în care programe vor putea avea apariții indirecte și directe și își vor putea organiza echipele în vederea monitorizării programelor respective. În cazul în care se vor considera lezați în drepturi, ei vor putea formula solicitări privind exercitarea dreptului la replică.

Totodată, pe lângă faptul că legislatorul a menționat expres în art. 90 alin. (2) din Codul electoral care sunt programele cu caracter electoral, acesta a venit cu unele reglementări/cerințe speciale în privința fiecărui program. Indicarea expresă a programelor electorale și stabilirea cerințelor suplimentare în privința fiecărui program în Codul electoral și/sau în Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media sunt necesare pentru buna desfășurare a campaniilor electorale și pentru protejarea principiilor democratice fundamentale.

E de menționat că în cadrul exercitării controlului de constituționalitate a prevederilor discutate, Curtea Constituțională a admis sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi ale art. 90 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, declarându-le neconstituționale prin Hotărârea nr. 16 din 16 iulie 2024¹⁶.

În susținerea considerentelor sale, Curtea a reținut că normele contestate îndeplinesc exigențele calității legii, fiind accesibile, clare și previzibile și că, în consecință, ingerința este „prevăzută de lege”. De asemenea, Curtea a conchis că dispozițiile contestate urmăresc realizarea mai multor scopuri legitime menționate în art. 54 alin. (2) din Constituție (e.g., protejarea drepturilor, libertăților și demnității altor persoane) și demonstrează că există o legătură rațională cu aceste scopuri. Analizând măsura contestată, în partea în care urmărește un scop legitim, sub aspectul „dacă există măsuri alternative mai puțin intruzive, care au legătură cu scopurile legitime urmărite”, Înalta Curte a conchis că prevederile criticate condiționează reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media prin stabilirea unei liste precise de programe cu caracter electoral, care trebuie incluse în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Potrivit articolului 90 alin. (2) din Codul electoral, sunt programe audiovizuale cu caracter electoral: (i) programele de știri și actualități, (ii) emisiunile de informare electorală, (iii) emisiunile de promovare electorală, (iv) dezbaterile electorale și (v) programele de publicitate electorală.

Conform considerentelor expuse de Curte, la prima vedere, această separare a conținutului mediatic electoral de cel non-electoral ar fi benefică, deoarece în perioada electorală există întotdeauna riscul diluării conținutului mediatic electoral cu cel non-electoral, fapt care poate

¹⁵ [HCEC nr. 1137 din 28 iulie 2023](#)

¹⁶ https://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/h_16_2024_dos_233g_2023_rou.pdf

afecta interesele consumatorilor de informații. De asemenea, este în interesul alegătorilor să poată deosebi conținutul mediatic electoral de cel non-electoral.

Cu toate acestea, nu poate fi făcută o delimitare rigidă, dat fiind faptul că participanții la procese electorale pot fi și persoane publice, iar serviciile media ar putea să-i abordeze și în emisiuni non-electorale pe marginea unor chestiuni de interes general. Totodată, serviciile media ar trebui să demonstreze flexibilitate în activitate.

În această cauză, Curtea a observat că în perioada electorală norma contestată le interzice serviciilor media să vizeze participanții la procesele electorale, fie cu o conotație pozitivă, fie cu o conotație negativă, în programele audiovizuale cu caracter non-electoral. Pentru a-i viza pe participanții la procesul electoral în perioada electorală, serviciile media pot acționa doar în cadrul programelor audiovizuale cu caracter electoral, menționate în Declarația privind politica editorială pentru acoperirea alegerilor, comunicată din timp Consiliului Audiovizualului.

Pe de o parte, Curtea a admis că această măsură îi va permite Consiliului Audiovizualului să exercite un control efectiv asupra respectării politicii editoriale a serviciilor media în perioada electorală. În același timp, condițiile stabilite de art. 90 alin. (2) din Codul electoral sunt prea rigide pentru situațiile în care, în perioada electorală, serviciile media ar dori să vizeze participanții la procese electorale în programe audiovizuale fără caracter electoral, pe care le difuzează în mod permanent sau periodic, inclusiv în afara perioadei electorale. Potrivit Înaltei Curți, în perioada electorală în programele non-electorale serviciile media ar putea avea un interes legitim să abordeze subiecte importante, aflate la ordinea zilei, care îi au ca protagoniști pe participanții la procesul electoral. În aceste cazuri, limitarea dreptului serviciilor media de a viza participanții la procesele electorale doar în cadrul programelor audiovizuale electorale menționate în Declarația privind politica editorială pentru acoperirea alegerilor este o măsură excesivă.

Curtea a conchis că obiectivul urmărit de legislator poate fi realizat inclusiv prin obligația serviciilor media de a raporta orice reflectare electorală în afara programelor enumerate și de a furniza înregistrările acestor programe către Consiliul Audiovizualului cât mai curând posibil. Această abordare a fost susținută și de Comisia de la Veneția în Opinia sa CDL-AD(2022)025, la paragraful 93, potrivit căruia „legea ar putea include [...] excepții bine definite de la această regulă și alte mecanisme, cum ar fi, de exemplu, o obligație a instituției media de a raporta orice reflectare electorală în afara programelor bine definite și de a furniza înregistrarea către Consiliul Audiovizualului cât mai curând posibil”.

În această ordine de idei, Curtea a menționat că măsura respectivă mai puțin intruzivă îi permite Consiliului Audiovizualului să exercite, în continuare, un control efectiv asupra respectării politicii editoriale de către serviciile media. Această concluzie a Curții nu împiedică legislativul să identifice și să adopte alte soluții, cu respectarea libertății de exprimare. În acest sens, Curtea a transmis Parlamentului o adresă, prin care i-a solicitat să intervină în mod prioritar prin identificarea unor soluții legislative mai puțin intruzive, care să asigure respectarea principiilor de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor.

Cadrul normativ elaborat de Comisia Electorală Centrală

Potrivit art. 35 alin. (7) din Legea nr. 109/2024, în sarcina Comisiei Electorale Centrale a fost pusă activitatea de elaborare, după caz, ajustare și adoptare a actelor sale normative necesare pentru implementarea parțială a votului prin corespondență. La art. 5 alin. (3) al acesteia se prevede că procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității plicurilor cu buletinele de vot recepționate în perioada stabilită la alin. (2), dar și în afara acesteia, se stabilesc prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Având această obligație, Comisia a inițiat consultarea publică a proiectului de hotărâre „*Pentru aprobarea Regulamentului privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență la scrutinele naționale*”. În scopul respectării art. 11 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și pct. 15 din Regulamentul cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 967/2016, proiectul de hotărâre a fost publicat pe pagina web oficială a Comisiei

Electorale Centrale www.cec.md, compartimentul „Cadrul normativ”, rubrica „Transparență decizională”, subrubrica „Procesul decizional”.¹⁷

Ulterior, Comisia a adoptat hotărârea nr. 2680 din 5 august 2024 „*Pentru aprobarea Regulamentului privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență*”.¹⁸ Potrivit regulamentului, sunt detaliate procedurile electorale ce vizează înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență, întocmirea listelor electorale și a materialelor electorale aferente exercitării votului prin corespondență, securizarea procesului de votare prin corespondență, transmiterea, recepționarea, păstrarea și asigurarea integrității materialelor electorale utilizate în cadrul procesului de votare prin corespondență, precum și procedurile de numărare, totalizare și centralizare a rezultatelor votării prin corespondență.

În ceea ce privește procedurile aferente implementării votului prin corespondență, Comisia a inițiat consultarea publică pentru încă 3 proiecte de hotărâri¹⁹:

➤ „Pentru aprobarea formularului „Instrucțiuni privind procedura de vot prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024””.

Scopul elaborării proiectului de hotărâre - stabilirea mecanismului de completare a buletinului de vot, precum și a procedurilor pentru returnarea plicurilor de către alegători prin intermediul oficiilor poștale sau al serviciilor de curierat.

➤ „Pentru aprobarea Instrucțiunii privind procedura de numărare, centralizare și afișare a rezultatelor votării prin corespondență”.

Scopul elaborării proiectului de instrucțiune - stabilirea clară a mecanismului și procedurilor electorale, dezvoltarea prevederilor legale ce ar cuprinde reglementări despre numărarea, centralizarea și completarea procesului-verbal privind votul prin corespondență.

➤ „Pentru aprobarea Instrucțiunii privind identificarea de la distanță, prin mijloace digitale, a alegătorilor”.

Scopul elaborării proiectului de instrucțiune - necesitatea reglementării modului de identificare a alegătorilor care au solicitat să fie înregistrați pentru exercitarea votului prin corespondență, în vederea verificării identității și, după caz, confirmării cererii de înregistrare pentru votul prin corespondență.

În urma activităților demarate privind elaborarea cadrului normativ aferent, Comisia a aprobat instrucțiunile privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale²⁰, privind procedura de numărare, totalizare, centralizare și afișare a rezultatelor votării prin corespondență²¹ și privind procedura de vot prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024.²²

Elaborarea și adoptarea cadrului normativ primar privind implementarea votului prin corespondență, organizarea și desfășurarea celor două scrutine naționale din 20 octombrie 2024, precum și rezultatele controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională asupra prevederilor în materie electorală, au servit drept circumstanțe pentru realizarea activităților aferente aducerii în concordanță a actelor normative ale Comisiei.

Prin urmare, în temeiul art. 25 lit. c) din Codul electoral nr. 325/2022, inclusiv în scopul bunei organizări și desfășurări a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, agenda Comisiei a fost completată prioritar cu activități ce au vizat identificarea actelor cu caracter normativ necesare a fi elaborate și/sau modificate.

Activitatea s-a desfășurat în corespundere cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectele de acte normative fiind consultate cu părțile interesate și plasate pe pagina web oficială pentru consultări publice la compartimentul „Cadrul normativ”, rubrica „Transparența decizională”,

¹⁷ <https://a.cec.md/ro/procesul-decizional-3379.html>, poziția 21

¹⁸ https://a.cec.md/ro/pentru-aprobarea-regulamentului-privind-particularitatile-organizarii-si-impleme-2751_110558.html

¹⁹ <https://a.cec.md/ro/procesul-decizional-3379.html>, pozițiile 14, 15 și 22

²⁰ [HCEC nr. 2688 din 8 august 2024](#)

²¹ [HCEC nr. 2689 din 8 august 2024](#)

²² [HCEC nr. 2692 din 12 august 2024 \(anexa nr. 1\)](#)

subrubrica „Procesul decizional / 2024”, de asemenea asigurată expertiza lor juridică și cea anticorupție.

Rezultatul activității de elaborare/modificare a cadrului normativ aferent organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale se prezintă mai jos în ordinea adoptării actelor normative și în funcție de categoria acestora.

Regulamente	
<p>Regulamentul privind înregistrarea prealabilă Hotărârea CEC nr. 2513 din 10.05.2024, în vigoare din 23.05.2024</p> <p><i>Obiectul de reglementare</i> – procedura, termenele și condițiile de înregistrare prealabilă a cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate.</p> <p>Înregistrarea prealabilă se efectuează doar în cazul alegerilor prezidențiale, parlamentare și referendumurilor republicane și reprezintă o procedură prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate, se înregistrează în prealabil și în mod benevol, prin intermediul paginii web oficiale administrate de CEC sau prin cerere scrisă, individuală sau în grup.</p> <p>Scopul înregistrării prealabile este acela de a stabili numărul estimativ al alegătorilor care își exprimă intenția de a vota peste hotarele țării în ziua alegerilor, pentru a organiza secții de votare în condițiile Regulamentului privind constituirea secțiilor de votare peste hotare, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>În privința termenului pentru înregistrarea prealabilă, s-a stabilit că aceasta poate fi efectuată în intervalul dintre data publicării actului de stabilire a zilei de desfășurare a alegerilor și până la 45 de zile înainte de data la care acestea se vor desfășura. În cazul stabilirii turului doi și votării repetate se mențin înregistrările inițiale.</p> <p>Totodată, potrivit regulamentului au fost stabilite condițiile de completare și semnare atât a formularului electronic, cât și a cererii scrise, aferente procedurii de înregistrare prealabilă.</p> <p>Regulamentul cuprinde norme care reglementează și detaliază procedurile aferente înregistrării prealabile, atât cele efectuate prin intermediul cererilor scrise, individuale sau în grup, la CEC sau misiunile diplomatice/oficiile consulare, cât și cele solicitate prin intermediul aplicației electronice „Înregistrarea prealabilă”. Corespunzător, potrivit regulamentului, a fost stabilit modelul cererii scrise (în anexă), precum și prevăzuți pașii pentru înregistrare prin intermediul aplicației. De asemenea, actul normativ stabilește cazurile în care înregistrarea prealabilă este respinsă.</p>	<p><u>abrogată</u> <u>HCEC nr. 1568 din 24.04.2018</u> <u>„Pentru aprobarea Regulamentului privind înregistrarea prealabilă”</u></p>
<p>Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare Hotărârea CEC nr. 2542 din 28.05.2024, în vigoare din 20.06.2024</p> <p><i>Obiectul de reglementare</i> – particularitățile constituirii secțiilor de votare peste hotare, organizării și funcționării organelor electorale ierarhic inferioare, precum și particularitățile organizării și desfășurării votării cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot în străinătate, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane. Astfel, au fost definite noțiunile și expresiile: „țara gazdă”, „echipament electoral standardizat” și „informații relevante legate de votul în străinătate”. Potrivit regulamentului, din momentul stabilirii datei alegerilor, pe resursele informaționale ale CEC se publică periodic informații relevante legate de votul în străinătate, iar până la constituirea secțiilor de votare peste hotare se publică și informații despre numărul și posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate.</p> <p>Regulamentul detaliază particularitățile și criteriile constituirii circumscripției electorale și consiliului electoral de circumscripție <i>distincte</i>, secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare în afara țării. De asemenea, sunt stabilite responsabilitățile autorităților publice implicate în acest proces.</p>	<p><u>abrogată</u> <u>HCEC nr. 1732 din 03.07.2018</u> <u>„Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării”</u></p>

<p>Un capitol este dedicat asistenței logistice (infrastructura) ce se acordă pentru funcționarea secțiilor de votare și asigurării birourilor electorale din străinătate cu echipament electoral standardizat sau, după caz, cu echipamentul electoral de alt tip preluat/închiriat/procurat în țara gazdă. Regulamentul precizează aspectele privind durata votării, modalitatea de înscriere a alegătorilor în lista electorală suplimentară, actele de identitate în baza cărora poate fi exercitat dreptul de vot.</p> <p>De asemenea, regulamentul detaliază procedura de numărare a voturilor, centralizarea rezultatelor votării și restituirea materialelor și documentelor electorale.</p>	
<p>Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului Hotărârea CEC nr. 2544 din 28.05.2024, în vigoare din 21.06.2024</p>	<p><u>abrogată HCEC nr. 1567 din 24.04.2018</u> <u>„Pentru aprobarea Regulamentului privind particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului (Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni”</u></p>
<p><i>Obiectul de reglementare</i> – particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare, organelor electorale ierarhic inferioare, precum și ale organizării și desfășurării votării cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot domiciliați în localitățile din stânga Nistrului aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova, în cazul alegerilor parlamentare, alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane.</p> <p>Regulamentul detaliază particularitățile constituirii circumscripției electorale și consiliului electoral de circumscripție <i>distincte</i>, organizarea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului. De asemenea, sunt stabilite responsabilitățile autorităților publice implicate în acest proces.</p> <p>Regulamentul precizează aspectele privind durata votării, modalitatea de înscriere a alegătorilor în lista electorală suplimentară, actele de identitate în baza cărora poate fi exercitat dreptul de vot.</p> <p>Potrivit regulamentului, cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, domiciliați sau cu reședința temporară în localitățile din stânga Nistrului, își vor exercita dreptul de vot la oricare din secțiile de votare distincte. Domicilierea în localitățile din stânga Nistrului se confirmă prin mențiunea despre domiciliu sau reședința temporară în actul de identitate al titularului</p> <p>De asemenea, regulamentul detaliază procedura de numărare a voturilor, centralizarea rezultatelor votării și restituirea materialelor și documentelor electorale.</p>	
<p>Regulamentul privind particularitățile votării pe parcursul a două zile Hotărârea CEC nr. 2574 din 04.06.2024, în vigoare din 21.06.2024</p>	
<p><i>Obiectul de reglementare</i> – procedurile electorale privind securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității buletinelor de vot utilizate și a celor neutilizate, regulile pentru asigurarea confidențialității informației din listele electorale cu privire la participarea alegătorilor la votare în cazul desfășurării alegerilor sau referendumurilor pe parcursul a două zile.</p> <p>Regulamentul determină condițiile în care CEC poate stabili desfășurarea votării pe parcursul a două zile, actele normative în temeiul cărora se exercită activitatea biroului electoral al secției de votare, comunicarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale cu privire la votarea pe parcursul a două zile membrilor biroului electoral al secției de votare, instruirea acestora, listele electorale în baza cărora va avea loc votarea pe parcursul a două zile în secțiile de votare constituite pe teritoriul Republicii Moldova, în secțiile de votare din străinătate și cele organizate pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului.</p> <p>De asemenea, regulamentul dezvoltă normele privind organizarea votării în prima zi de alegeri (ziua de sâmbătă) și în cea de-a doua zi de alegeri (ziua de duminică). Mai conține</p>	

<p>conține prevederi despre răspunderea funcționarilor electorali pentru păstrarea și integritatea documentelor electorale și echipamentului electoral care se află în gestiunea lor, procedura de comunicare și constatare a pierderii/deteriorării acestora, interdicția de părăsire a localului secției de votare cu documentele electorale, echipamentul electoral sau ștampilele electorale, procedura de transmitere a documentelor și echipamentului electoral de către președintele biroului electoral al secției de votare consiliului electoral de circumscripție.</p>	
<p>Regulamentul privind procedurile electorale în cazul suspendării votării Hotărârea CEC nr. 2657 din 30.07.2024, în vigoare din 08.08.2024</p>	
<p><i>Obiectul de reglementare</i> – procedurile electorale ce vizează modul de păstrare a documentelor (materialelor) electorale (<i>buletinele de vot, listele electorale, documentele necesare asigurării desfășurării proceselor electorale completate (acte de predare-primire, procese-verbale, hotărâri, rapoarte)</i>) și a echipamentului electoral (<i>cabine și urne de vot, etichete de securitate, sigilii cu sistem de autoblocare, lupe speciale, plicuri șablon, rigle electorale, laptopuri și camere video</i>) în caz de suspendare a votării, precum și întocmirea și transmiterea procesului-verbal cu privire la suspendarea votării.</p> <p>Temeiul legal de aprobare a regulamentului rezidă în art. 76 alin. (4) din Codul electoral, potrivit căruia procedurile electorale ce vizează modul de păstrare a buletinelor de vot, a listelor și a documentației electorale, precum și întocmirea și transmiterea procesului-verbal în cazul suspendării votării se stabilesc prin regulament aprobat de CEC.</p> <p>Totodată, regulamentul detaliază condițiile și modul de suspendare a votării, inclusiv particularitățile suspendării votării la alegerile locale, precum și procedura de transmitere și păstrare a documentelor (materialelor) electorale și a echipamentului electoral la alegerile locale în cazul imposibilității reluării votării timp de 2 ore, răspunderea juridică a funcționarilor electorali pentru păstrarea și integritatea documentelor electorale și echipamentului electoral care se află în gestiunea lor.</p> <p>Prin aceeași hotărâre, a fost modificat pct. 76 al Regulamentului de activitate al biroului electoral al secției de votare, aprobat prin HCEC nr. 1101/2023, prin înlocuirea sintagmei „regulamentul privind particularitățile votării pe parcursul a două zile” cu sintagma „regulamentul privind procedurile electorale în cazul suspendării votării”.</p>	
<p>Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media Hotărârea CEC nr. 1137 din 28.07.2023, în vigoare din 04.08.2023</p>	
<p><i>Obiectul de reglementare al modificărilor operate</i> – în principal, punerea în aplicare a Hotărârii Curții Constituționale nr. 16/2024 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 90 alin. (2) din Codul electoral.</p> <p>În acest sens, regulamentul a fost completat cu noi prevederi, potrivit cărora grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora, prin deviere de la declarația politică editoriale pot avea intervenții directe sau indirecte în serviciile media audiovizuale și pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale cu respectarea principiilor și garanțiilor stabilite la art. 89 alin. (2) și alin. (5) din Codul electoral nr.325/2022.</p> <p>În același timp, potrivit redacției revăzute a pct. 46 din regulament, în perioada electorală programele cu caracter electoral prevăzute la art. 90 alin. (2) lit. a) și b) din Codul electoral nu pot fi difuzate în cadrul a două sau mai multor servicii media audiovizuale, iar cele de la lit. d) pot fi difuzate în cadrul a două sau mai multor servicii media audiovizuale, dacă acest fapt este indicat în declarația privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor și sunt organizate în comun de două sau mai multe servicii media audiovizuale.</p>	<p><i>modificat prin HCEC nr. 2658 din 30.07.2024</i></p>

<p>De asemenea, în cazul în care perioadele electorale pentru orice tip de scrutin, inclusiv referendumuri, se suprapun în timp, total sau parțial, furnizorii de servicii media prevăd în declarație reflectarea alegerilor astfel, încât publicul țintă să poată distinge cu ușurință cărui tip de scrutin îi sunt dedicate programele cu caracter electoral.</p> <p>Prin ajustările incluse au fost determinate condițiile în prezența cărora emisiunile difuzate se atribuie la categoria celor de informare electorală (pct. 39¹).</p> <p>Totodată, potrivit modificărilor aprobate au fost clarificate și detaliate particularitățile de organizare și desfășurare a dezbaterilor electorale.</p>	
<p>Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public Hotărârea nr. 1155 din 04.08.2023, în vigoare din 11.08.2023</p>	<p>modificat prin HCEC nr. 2671 din 02.08.2024</p>
<p><i>Obiectul de reglementare al modificărilor operate</i> – în principal, necesitatea ajustării prevederilor regulamentului în contextul adoptării Legii nr. 1 din 18 ianuarie 2024 privind modificarea unor acte normative. Astfel, prin legea menționată s-au adoptat un șir de modificări la Codul electoral nr. 325/2022, inclusiv la art. 54 alin. (10) ce reglementează condițiile și modul de susținere financiară a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale.</p> <p>Corespunzător a fost ajustată redacția pct. 30 și 60 din regulament, fiind extins termenul de la „5 zile” la „7 zile” de la începerea perioadei electorale, pentru difuzorii de publicitate proprietari sau gestionari ai dispozitivelor de publicitate fixă sau mobilă care sunt obligați să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă.</p> <p>De asemenea, modificarea regulamentului a vizat includerea de noi reglementări privind criteriile de calificare a publicității preelectorale.</p>	<p>și HCEC nr. 2716 din 20.08.2024</p>
<p>Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice Hotărârea CEC nr.1102 din 21.06.2023, în vigoare din 11.07.2023</p>	<p>modificat prin HCEC nr. 2672 din 02.08.2024</p>
<p><i>Obiectul de reglementare al modificărilor operate</i> – introducerea noțiunilor precum „ajutor social”, „cont bancar special”, „sisteme de plăți” și „terminal POS”. De asemenea, regulamentul a fost completat cu anumite puncte noi, prin care este introdusă posibilitatea pentru partidele politice de a primi și accepta cotizații și donații folosind terminale POS interconectate la contul bancar al partidului politic și instrumentului de plăți. Despre utilizarea terminalelor POS partidul trebuie să notifice acest fapt Comisiei Electorale Centrale. Fiecare terminal POS este însoțit de un registru special, conform modelelor stabilite în prezentul regulament, în care persoana responsabilă desemnată prin act intern (ordin, decizie) pentru gestionarea dispozitivului înscrie datele privind cotizațiile și donațiile încasate. În cazul utilizării instrumentului de plăți, partidul politic urmează să respecte limitele generale ale plafoanelor stabilite de lege pentru donații prin virament. Datele privind cotizații și donatorii vor fi înscrise în registrele prevăzute de prezentul regulament, cu anexarea extraselor din contul aplicației.</p> <p>Dacă persoana fizică va oferi donația în numerar direct la sediul instituției bancare, declarația privind donația în numerar și acceptarea mijloacelor financiare nu se va completa.</p> <p>În exercitarea atribuțiilor de supraveghere și control, Comisia Electorală Centrală va utiliza în mod prioritar procedura notificării persoanelor responsabile din cadrul partidelor politice prin intermediul adresei electronice ale acestora.</p> <p>De asemenea, în cazul în care donatorul nu a înregistrat venituri pentru anul calendaristic precedent celui în care efectuează donația, acesta nu poate efectua donații unui sau mai multor partide politice.</p>	

<p>Regulamentul a fost completat cu o nouă anexă nr. 4¹ care stabilește modelul Declarației pe propria răspundere privind lipsa restricțiilor prevăzute la art. 26 alin. (6) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, ce urmează a fi prezentat de persoanele juridice.</p>	
<p>Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale Hotărârea CEC nr. 1185 din 18.08.2023, în vigoare din 05.09.2023</p>	<p><i>modificat prin</i> <i>HCEC nr. 2672 din 02.08.2024</i></p>
<p><i>Obiectul de reglementare al modificărilor operate</i> – introducerea noțiunilor precum „ajutor social”, „cont bancar special”, „sisteme de plăți” și „terminal POS”.</p> <p>La fel, potrivit amendamentelor la regulamentul a fost instituită posibilitatea de utilizare a sistemelor de plăți electronice și terminalelor POS în cadrul campaniilor electorale în condiții similare celor prevăzute în Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice. În context, a fost stabilită oportunitatea utilizării unui cont bancar special în cazul în care plățile cu destinație specială nu pot fi efectuate direct prin intermediul contului cu mențiunea „Fond electoral”. În aceste condiții, băncile în care sunt deschise astfel de conturi bancare vor informa zilnic organul electoral despre toate operațiunile de plăți efectuate.</p> <p>În condițiile pct. 15 sbp. 6) din regulamentul, a fost inclusă obligația întocmirii și prezentării declarației privind nedeschiderea contului „Fond electoral” și nerealizarea veniturilor și cheltuielilor în campania electorală, conform modelului prevăzut în anexa nr. 8.</p> <p>Toate serviciile profesionale și/sau care necesită studii și abilități speciale ale membrilor partidului politic oferite competitorului electoral, inclusiv participarea acestora la prestarea de activități organizate și desfășurate de către competitorul electoral, vor fi înscrise ca activități de voluntariat în anexa nr. 4 din regulamentul.</p> <p>Potrivit intervențiilor la regulamentul, a fost precizat că, în cazul candidatului independent care este în imposibilitate să desemneze o persoană responsabilă de finanțe (trezorier) în vederea depunerii raportului privind finanțarea campaniei electorale, acesta poate fi semnat doar de candidatul independent.</p> <p>La fel, Comisia și consiliile electorale de circumscripție în procesul exercitării atribuțiilor de supraveghere și control vor utiliza în mod prioritar procedura notificării subiecților electorali prin intermediul adresei electronice ale acestora.</p> <p>Similar modificărilor operate la Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, și în acest act normativ a fost instituită regula potrivit căreia, în cazul în care nu a înregistrat venituri pentru anul calendaristic precedent celui în care efectuează donația, donatorul nu poate efectua donații unui sau mai multor grupuri de inițiativă, concurenți electorali și/sau participanți la referendum.</p> <p>De asemenea, ajustările operate au clarificat anumite particularități de completare a rubricilor din rapoartele privind finanțarea grupurilor de inițiativă / campaniilor electorale, conform anexelor 5 și 6 la regulamentul. De menționat și faptul că, potrivit modificărilor, a fost specificată în mod exhaustiv „ziua” pentru prezentarea rapoartelor privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniei electorale, și anume depunerea acestora în ziua de luni, pentru întreaga săptămână de raportare precedentă (începând cu ziua de luni, ora 0:00:00, până la sfârșitul zilei de duminică, ora 23:59:59). Mai mult, în cazul în care raportul privind finanțarea grupului de inițiativă / campaniei electorale este incomplet sau neclar, Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție va avea dreptul să solicite date și/sau copiile de pe documentele primare aferente veniturilor obținute și cheltuielilor operate, extrasele bancare privind rulajul din contul aferent perioadei de raportare, iar acestea vor trebui să fie prezentate în termenul indicat, dar nu mai târziu de 48 de ore din momentul solicitării.</p>	

<p>Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență Hotărârea CEC nr. 2680 din 05.08.2024, în vigoare din 09.08.2024</p>	
<p><i>Obiectul de reglementare</i> – procedurile electorale ce vizează înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență, întocmirea listelor electorale și a materialelor electorale aferente exercitării votului prin corespondență, securizarea procesului de votare prin corespondență, transmiterea, recepționarea, păstrarea și asigurarea integrității materialelor electorale utilizate în cadrul procesului de votare prin corespondență, precum și procedurile de numărare, totalizare și centralizare a rezultatelor votării prin corespondență.</p> <p><i>Detalii suplimentare sunt reflectate în conținutul prezentului capitol.</i></p>	
<p>Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova Hotărârea CEC nr.1205 din 30.08.2023, în vigoare din 10.10.2023</p>	<p><i>modificat prin HCEC nr. 2703 din 14.08.2024</i></p>
<p><i>Obiectul de reglementare al modificărilor operate</i> – în principal, punerea în aplicare a Hotărârii Curții Constituționale nr. 16/2023 pentru controlul constituționalității art. 16 alin. (2) lit. e) din Codul electoral (sesizarea nr.211a/2023).</p> <p>În esență, modificarea a vizat ajustarea corespunzătoare a conținutului declarației candidatului pe propria răspundere privind lipsa interdicțiilor, inclusiv a modelului prezentat în anexa nr. 5 la regulament.</p>	
<p>Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție Hotărârea CEC nr. 1166 din 11.08.2023, în vigoare din 05.09.2023</p>	<p><i>modificat prin HCEC nr. 2716 din 20.08.2024</i></p>
<p><i>Obiectul de reglementare al modificărilor operate</i> – excluderea cerinței de înscriere a datei la care semnează alegătorul în lista de subscripție, precum și revizuirea modelului listei membrilor participanți la ședința organului competent conform statutului formațiunii politice la care a fost desemnat candidatul și constituit grupul de inițiativă.</p>	
<p>Regulamentul privind Registrul funcționarilor electorali Hotărârea CEC nr. 1184 din 18.08.2023, în vigoare din 06.09.2023</p>	<p><i>modificat prin HCEC nr. 2716 din 20.08.2024</i></p>
<p><i>Obiectul de reglementare al modificărilor operate</i> – revizuirea prevederilor în sensul procesării datelor privind numărul, data eliberării și perioada de valabilitate a certificatului de calificare care confirmă formarea/specializarea în domeniul electoral.</p>	
<p>Regulamentul cu privire la accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități Hotărârea nr. 1187 din 22.08.2023, în vigoare din 14.09.2023</p>	<p><i>modificat prin HCEC nr. 2716 din 20.08.2024</i></p>
<p><i>Obiectul de reglementare al modificărilor operate</i> – revizuirea modelului chestionarului privind evaluarea gradului de accesibilitate al sediului secției de votare, conform anexei la regulament</p>	
<p>Total - 14 Aprobate / redate într-o nouă redacție - 6 modificate - 8</p>	
Instrucțiuni	
<p>Instrucțiunea privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale Hotărârea CEC nr. 2688 din 08.08.2024, în vigoare din 15.08.2024</p>	

Obiectul de reglementare – modul de identificare a alegătorilor care au solicitat să fie înregistrați pentru exercitarea votului prin corespondență, în vederea verificării identității și, după caz, confirmării cererii de înregistrare pentru votul prin corespondență.

Instrucțiunea privind procedura de numărare, totalizare, centralizare și afișare a rezultatelor votării prin corespondență

Hotărârea CEC nr. 2689 din 08.08.2024, în vigoare din 22.08.2024

Obiectul de reglementare – procedura de numărare, totalizare, centralizare și afișare a rezultatelor votului prin corespondență, precum și procedura de sistematizare și transmitere a documentelor (materialelor) și echipamentului electoral după totalizarea voturilor prin corespondență. Prevederile prezentei instrucțiuni se aplică de către organele electorale cu atribuții privind organizarea și implementarea votului prin corespondență: Comisia Electorală Centrală, consiliul electoral de circumscripție pentru secțiile de votare din străinătate și birourile electorale ale secțiilor de votare pentru votul prin corespondență.

Instrucțiuni privind procedura de vot prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024

Hotărârea CEC nr. 2692 din 12.08.2024, în vigoare din 12.08.2024

Obiectul de reglementare – procedura de completare de către alegător a buletinelor de vot prin corespondență, modalitatea de sigilare, expediere a plicurilor cu materialele pentru votarea prin corespondență.

Total - 3, aprobate

Suplimentar activității de elaborare/ajustare a cadrului normativ, activitatea organelor electorale și a subiecților electorali (grupurile de inițiativă, concurenții electorali, persoanele de încredere a concurenților electorali, reprezentanții concurenților), a observatorilor este reglementată de actele normative adoptate de Comisie în anul 2023 prin hotărârile nr. 1098/2023, 1100/2023, 1101/2023, 1129/2023, 1130/2023, 1166/2023, 1195/2023 și 1205/2023.

Actele normative sunt plasate pe pagina web oficială a Comisiei la directoriul <https://a.cec.md/ro/regulamente-3155.html>.

Având în vedere specificul de organizare a două scrutine naționale concomitent, Comisia a calificat judicios de a clarifica mai multe aspecte aferente acestui proces în scopul uniformizării procedurilor electorale. Chiar în debutul perioadei electorale, Comisia a adoptat hotărârea²³ nr. 2692 din 12 august 2024 privind unele particularități de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024. Potrivit acesteia, Comisia a venit cu precizări privind modul de exercitare a dreptului de vot în cadrul acestor scrutine, în privința procedurilor și documentelor electorale aplicabile, precum și detalieri privind condițiile și modul de finanțare a grupurilor de inițiativă și a concurenților electorali.

Din aceleași raționamente, la pct. 2 sbp. 2.1 din hotărârea menționată, Comisia a stabilit utilizarea aceluiași liste electorale, care cuprind inclusiv rubricile în care alegătorul își va înscrie semnătura pentru fiecare buletin de vot primit. Lista electorală va cuprinde mențiuni separate privind numărul total de buletine de vot eliberate pentru fiecare tip de scrutin, conform anexelor nr. 2-8 la hotărârea nr. 2692/2024.

Totodată, potrivit hotărârii menționate, Comisia a lansat complementar procedura de colectare a semnăturilor pentru susținerea candidaților desemnați la funcția de Președinte al Republicii Moldova - prin intermediul Subsistemului Informatic „Lista de subscripție electronică”, gestionat de Comisia Electorală Centrală. În acest caz, Comisia a explicat că grupul de inițiativă prezintă pe suport de hârtie listele de subscripție cu numărul minim de 15000 de semnături valabile ale susținătorilor, stabilit la art. 139 alin. (1) din Codul electoral, iar diferența până la 25000 de semnături poate fi colectată prin intermediul subsistemului. Pentru buna funcționare a

²³https://a.cec.md/ro/privind-unele-particularitati-de-organizare-si-desfasurare-a-alegerilor-pentru-2751_110600.html

noui proceduri, prin aceeași hotărâre (conform anexei nr. 12), Comisia a aprobat Instrucțiunea cu privire la implementarea Subsistemului Informatic „Lista de subscripție electronică” la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

În scopul unei reflectări echitabile, echilibrate și imparțiale a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, Comisia a stabilit anumite particularități ale modului de reflectare în mass-media a scrutinelor organizate, adoptând în acest sens hotărârea²⁴ nr. 2660 din 31 iulie 2024.

Revenind la tematica prezentului capitol, menționăm că sediul materiei pentru alegeri este reprezentat de Codul electoral nr. 325/2022, iar aferent acestuia și în corelație, procesului electoral îi pot fi aplicabile prevederi ale altor acte normative: Codul administrativ nr. 116/2018, Codul serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018, Codul penal nr. 985/2002, Codul contravențional nr. 218/2008, Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, Legea nr. 101/2008 cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, Legea nr. 26/2008 privind întrunirile, Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte.

Trebuie spus că unele dintre actele menționate supra, ale căror prevederi au fost aplicate în cadrul alegerilor, au fost supuse modificărilor.

Relativ recent a fost amendat Codul contravențional nr. 218/2008, fiind inclusă o nouă componentă de contravenție, și anume cea de *corupere electorală pasivă*²⁵. În acest sens s-a introdus art. 47¹, potrivit căruia se sancționează cu amendă contravențională faptele ilicite de pretindere, acceptare sau primire, personal sau prin mijlocitor, de către un alegător a bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă, care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, în scopul exercitării sau al neexercitării unor drepturi electorale în cadrul alegerilor, inclusiv al alegerilor regionale, *dacă fapta nu constituie infracțiune*.

Așa cum se deduce din conținutul normei citate, comparativ cu fapta infracțională stabilită la art. 181¹ din Codul penal nr.985/2002, componenta de contravenție vizează forma pasivă de corupere electorală, astfel că subiecții pasibili de răspundere contravențională în acest caz sunt alegătorii – „beneficiarii ” actelor de corupere. Evident că pentru determinarea vinovăției este important de constatat manifestarea acțiunilor de pretindere, acceptare sau primire de către alegători a bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă.

Același articol stabilește că sub incidența bunurilor menționate la alin. (1) nu cad cele indicate la art.181¹ alin.(3) din Codul penal nr.985/2002, mai exact materiale și obiecte de agitație electorală, achitate din fondul electoral, ce poartă numele și prenumele candidatului, respectiv denumirea partidului politic, semne sau simboluri ale concurenților electorali, precum: afișe, pliante, cărți poștale, calendare, caiete, ilustrate, pixuri, brichete, cutii de chibrituri, insigne, ecusoane, CD-uri, DVD-uri, suporturi de stocare USB, fanioane, steaguri, cărți, pungi, tricouri, chipiuri, eșarfe, fulare, a căror valoare pentru o unitate nu depășește două unități convenționale.

De asemenea, alin. (3) al articolului instituie condițiile liberării de răspundere contravențională în cazul săvârșirii faptei ilicite de corupere electorală pasivă. Astfel, persoana care a săvârșit fapta prevăzută la art. 47¹ alin.(1) este liberată de răspundere contravențională dacă s-a autodenunțat și/sau a contribuit activ la descoperirea ori la contracararea săvârșirii faptei de corupere electorală.

Totuși, la o primă analiză a conținutului normei se reține că faptele ilicite de corupere electorală pasivă urmează a fi calificate drept componente de contravenție în condițiile în care acestea nu constituie infracțiune. În același timp, se observă că la etapa de intervenție legislativă a Codului contravențional legea penală nu a fost supusă amendărilor, respectiv nu conține prevederi care să incrimineze faptele de corupere electorală pasivă. Prin urmare, cadrul legal stabilit nu oferă criteriile de delimitare a faptelor contravenționale de cele infracționale în partea ce ține de coruperea electorală pasivă. Presupunem că această omisiune legislativă va fi remediată cât mai curând.

²⁴ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-particularitatile-reflectarii-in-mass-media-a-alegerilor-2751_110539.html

²⁵ [Legea nr. 230 din 31 iulie 2024 pentru modificarea unor acte normative](#)

Cu referire la noutatea legislativă menționată, competența de constatare și examinare a faptelor contravenționale de la art. 47¹ a fost atribuită Centrului Național Anticorupție în condițiile art. 401 din Codul contravențional.

În ceea ce privește modificările legii contravenționale, relevăm că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență. Potrivit art. 36 al acesteia, au fost ajustate prevederile art. 49 din Codul contravențional, intitulat „Împiedicarea activității organului electoral și periclitarea procesului de votare”. Necesitatea acestei intervenții se datorează implementării metodei alternative de vot, care presupune o procedură distinctă de completare a buletinului de vot, respectiv de exercitare a dreptului electoral. Această procedură se realizează în mod distinct față de metoda clasică efectuată în cadrul unui biroului electoral constituit în acest sens. În aceste condiții, a fost necesară revizuirea componenței faptei contravenționale stabilite la art. 49 din cod prin includerea alături de acțiunile de „scoatere neautorizată a buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare” și a celor de „transmitere de către alegător a buletinului de vot unei persoane terțe”.

Competența de constatare și examinare a faptelor contravenționale de la art. 49 rămâne atribuită Ministerului Afacerilor Interne în condițiile art. 400 din Codul contravențional.

Vizavi de legea penală, precizăm că prevederile privind incriminarea faptelor infracționale contra drepturilor constituționale ale cetățenilor nu au suferit modificări majore după ultimul scrutin național desfășurat în toamna anului 2023. În acest sens, a fost revăzută doar redacția art. 181 alin. (1) lit. e) din Codul penal nr. 985/2002, în temeiul Legii nr. 136/2024 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional)²⁶, precum și completat art. 181¹ cu un nou alineat, (6), care instituie condițiile liberării de răspundere penală în cazul săvârșirii acțiunilor prevăzute la alin. (1) sau (5) din același articol în calitate de complice²⁷.

Documente cu caracter de îndrumare în domeniul electoral

Alături de atribuțiile stabilite la art. 25 – 27 din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală elaborează documente cu caracter de îndrumare (formulare, ghiduri, norme metodologice), în scopul asistenței activității subiecților implicați în procesul electoral și aplicării uniforme a procedurilor electorale.

În contextul demarării și desfășurării propriu-zise a acțiunilor dedicate organizării scrutinelor naționale din toamna acestui an, Comisia Electorală Centrală a revăzut recomandările sale anterioare în materie de prevenire și combatere a utilizării resurselor administrative. În această ordine de idei, Comisia a elaborat într-o nouă versiune (a II-a) *Linii directoare în materie de prevenire și combatere a utilizării resurselor administrative*²⁸. Documentul este destinat organelor electorale și tuturor actorilor implicați în procesele electorale (partide politice, blocuri electorale, grupuri de inițiativă, candidați la funcții electice, funcționari, autorități publice, instituții și organizații de stat, instituții mass-media etc.) pentru aplicare în perioada electorală, în vederea prevenirii și combaterii utilizării resurselor administrative în scopuri electorale.

Un alt document elaborat de Comisie este Îndrumarul privind particularitățile suspendării din funcție a subiecților implicați în campania electorală pentru alegerile prezidențiale²⁹. Elaborarea documentului a fost dictată de necesitatea de a oferi îndrumări clare, ușor de transpus în practică privind condițiile și termenele aplicabile în cazul apariției obligației de suspendare din funcția deținută de către candidații în alegeri, precum și de către alți subiecți implicați în campania electorală a acestora. Documentul referent tratează procedura de suspendare atât prin prisma caracterului său obligatoriu în raport cu un anumit cerc de subiecți (candidații care dețin funcții prevăzute la art. 16 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022 etc.), cât și prin prisma caracterului facultativ în cazul unei alte categorii de subiecți (reprezentanți ai concurenților electorali sau persoanele de încredere ale acestora etc.).

²⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143519&lang=ro

²⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140196&lang=ro

²⁸ [https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/Linii%20directoare%20Resurse%20administrative%20in%20procesele%20electorale%202024\(1\).pdf](https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/Linii%20directoare%20Resurse%20administrative%20in%20procesele%20electorale%202024(1).pdf)

²⁹ [https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/%C3%8Eindrumar_suspendare%20din%20func%C8%9Bie_Alegeri%20prezidentiale\(1\).pdf](https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/%C3%8Eindrumar_suspendare%20din%20func%C8%9Bie_Alegeri%20prezidentiale(1).pdf)

Complementar, pe parcursul perioadei electorale a alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, Comisia a pus la dispoziție un alt document - Îndrumarul privind instrumentele de prevenire a fraudei și corupției electorale în cadrul proceselor electorale³⁰. Îndrumarul este adresat spre familiarizare și aplicare funcționarilor electorali, reprezentanților (funcționari) din cadrul organelor de drept, concurenților electorali, partidelor politice, precum și altor subiecți implicați în procesul electoral, atât în materie de contracarare a faptelor de corupere electorală, cât și de valorificare a instrumentelor de prevenire a fenomenului de fraudă electorală, inclusiv de conștientizare a consecințelor juridice ce pot interveni în cazul adoptării unui comportament fraudulos.

Scopul documentului este de a oferi suport informațional destinatarilor acestuia privind identificarea faptelor ilicite în materie de corupere electorală, observarea comportamentului fraudulos la o etapă incipientă de manifestare, inclusiv familiarizarea cu instrumentele de prevenire și contracarare a unor asemenea fapte și manifestări. Îndrumarul tratează fenomenul de fraudă electorală prin prisma reglementărilor cadrului normativ în domeniu, precum și a concluziilor și observațiilor formulate în standardele internaționale, dar și în literatura de specialitate. În același timp, conținutul documentului vine să detalieze particularitățile și elementele specifice ale faptei ilicite de corupere electorală ca o formă de manifestare a fraudei electorale.

În scopul aplicării uniforme a prevederilor legislației electorale, Comisia a continuat practica emiterii circularelor dedicate unor proceduri particulare. În acest sens, la data de 16 septembrie 2024, Comisia a emis circulara nr. CEC-8/5911 privind condițiile de organizare a întrunirilor electorale³¹. Potrivit acestui document, au fost clarificate aspectele privind modul și condițiile de efectuare a agitației electorale în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-media, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare.

În acest sens, au fost clarificate aspectele privind drepturile și obligațiile solicitanților care intenționează să organizeze întruniri electorale, precum și responsabilitățile autorităților publice locale. De asemenea, circulara stabilește condițiile de organizare a întrunirilor cu alegătorii în incinta instituțiilor publice, precum școli, grădinițe, spitale etc.

Având în vedere faptul organizării concomitente a două scrutine naționale, Comisia a identificat necesitatea de a clarifica detaliile participării la votare în aceste condiții, prin emiterea circularei³² nr. CEC-8/6296 din 16 octombrie 2024. Totodată, Comisia a venit cu unele concretizări privind modul de exercitare a dreptului de vot în secția de votare la aceste alegeri, fiind descrise pe pași acțiunile alegătorului și ale biroului electoral în ziua votării la secția de votare. Circulara s-a referit la modul de înregistrare a participării alegătorului la votare în modulul „Prezența la vot” al SIAS „Alegeri”, procedura de înscriere a alegătorului în lista electorală suplimentară, semnarea de către acesta în lista electorală a faptului primirii buletinului/buletinelor de vot, procedura de exercitare a dreptului de vot prin aplicarea ștampilei „Votat” în buletinul de vot corespunzător. De asemenea, s-a detaliat cum procedează alegătorul care decide să își exprime opțiunea de vot numai pentru un scrutin.

Din aceleași raționamente, și anume al specificului organizării concomitente a două scrutine naționale, a fost necesară explicarea prevederilor aplicabile procedurii de desemnare și confirmare a reprezentanților concurenților electorali și, respectiv, a participanților la referendum în cadrul organelor electorale. În aceste condiții, Comisia a venit cu precizările aferente prin emiterea circularei³³ nr. CEC-8/6297 din 16 octombrie 2024.

După primul tur de scrutin, fiind sesizată de organele de drept despre identificarea și intensificarea situațiilor de influențare și corupere a alegătorilor, a fost pus la dispoziția organelor electorale documentul *Norme metodologice cu privire la modul de examinare și desfășurare a procedurilor administrative de către președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare în*

³⁰[https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/%C3%8E%20ndrumar%20privind%20instrumentele%20de%20prevenire%20a%20fraudei%20C8%99i%20corup%20C8%9Biei%20electorale%20C3%AEn%20cadrul%20proceselor%20electorale\(1\).pdf](https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/%C3%8E%20ndrumar%20privind%20instrumentele%20de%20prevenire%20a%20fraudei%20C8%99i%20corup%20C8%9Biei%20electorale%20C3%AEn%20cadrul%20proceselor%20electorale(1).pdf)

³¹<https://anticamera.cec.md/Files/OutputSite/b3888c54-6a5b-4247-9fa6-02cd482eba62.pdf>

³²https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/Alegeri_preziden%C8%9Biale_2024/Circulare/6296s.pdf

³³https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/Alegeri_preziden%C8%9Biale_2024/Circulare/6297s.pdf

cazul constatării anumitor ilegalități, cu scopul de a documenta și preveni fenomenele coruperii în cel de-al doilea tur de scrutin și transportării organizate a alegătorilor, precum și alte ilegalități privind efectuarea agitației electorale, fotografierea și/sau scoaterea buletinelor de vot din secțiile de votare constituite în străinătate. Necesitatea elaborării documentului a constat și în faptul că pe teritoriul Republicii Moldova organele de drept au pârghii legale de a interveni operativ, a documenta și sancționa fapta, pe când în afara țării această activitate este imposibil de a fi desfășurată. Astfel, documentul a fost elaborat în temeiul art. 25 lit. c), 26 lit. (1) lit. b), 41 lit. l) și o) din Codul electoral nr. 325/2022, art. 181¹ și 182 din Codul penal nr. 985/2002, art. 47¹, 49 alin. (4) și (5), 52 și 52¹ din Codul contravențional nr. 218/2008, în conformitate cu pct. 52 din Regulamentul de activitate al biroului electoral al secției de votare, aprobat prin hotărârea Comisiei nr. 1101/2023.

Reținem că transportarea organizată a alegătorilor a fost introdusă ca faptă contravențională prin Legea nr. 73 din 31 marie 2022 privind modificarea unor acte normative (în vigoare din 20 aprilie 2022).

Amintim că fenomenul transportării alegătorilor a fost sesizat în cadrul mai multor scrutine atât naționale, cât și locale. Astfel, în anii 2020 și 2021, transportarea organizată a alegătorilor nefiind încă stabilită ca faptă contravențională prin lege, Comisia a reglementat anumite aspecte prin hotărârile sale, nr. 4390/2020³⁴ „Cu privire la unele aspecte ce țin de transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare în ziua alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020” și nr. 149/2021³⁵ „Cu privire la transportarea organizată a alegătorilor la secțiile de votare în ziua alegerilor locale noi din 21 noiembrie 2021”.

Cu toate acestea, la o distanță de circa 4 ani, deja cu o normă imperativ-restrictivă introdusă în lege de doi ani, anumiți actori politici implicați în scrutinul prezidențial au sfidat-o și au îndrăznit să organizeze transportarea alegătorilor (a se vedea Capitolul 14 „Votarea”).

---

³⁴ https://cec.md/ro/cu-privire-la-unele-aspecte-ce-tin-de-transportul-organizat-2751_97994.html

³⁵ https://cec.md/ro/cu-privire-la-transportarea-organizata-a-alegatorilor-la-sectiile-de-2751_100817.html

CAPITOLUL 2. DESEMNAREA CANDIDAȚILOR ȘI ÎNREGISTRAREA GRUPURILOR DE INIȚIATIVĂ PENTRU SUSȚINEREA CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA. VERIFICAREA LISTELOR DE SUBSCRIȚIE ȘI ÎNREGISTRAREA CANDIDAȚILOR, CONFIRMAREA REPREZENTANȚILOR CONCURRENTILOR ELECTORALI ȘI A PERSOANELOR DE ÎNCREDERE

Procedura de desemnare a candidaților și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova este reglementată de Codul electoral nr.325/2022 în Titlul II „Dispoziții comune”, în capitolul 7 „Desemnarea și înregistrarea candidaților. Confirmarea reprezentațiilor concurenților electorali” și în Titlul IV „Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova”, Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1205/2023, precum și de Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1166/2023.

În temeiul prevederilor art. 27 lit. g), 32, 63 alin. (2) lit. a) și b), 64 din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală (hotărârea nr. 2648 din 26 iulie 2024) a dat publicității, în baza informației prezentate de Agenția Servicii Publice, lista partidelor politice care, potrivit statutelor acestora, au dreptul să participe la alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024 (în total 64 de partide politice) (conform tabelului de mai jos).

1.	Partidul Politic Partidul Social Democrat European
2.	Partidul Comuniștilor din Republica Moldova
3.	Partidul Politic Partidul Agrar din Moldova
4.	Partidul Socialist din Moldova
5.	Partidul Politic „Partidul Legii și Dreptății”
6.	Partidul Popular Creștin Democrat
7.	Mișcarea Profesionistilor „Speranța-Надежда”
8.	Partidul Liberal
9.	Partidul Politic Partidul Oamenilor Muncii
10.	Partidul Social Democrat
11.	Partidul Politic „Uniunea Creștin-Socială din Moldova”
12.	Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”
13.	Partidul Politic Partidul Verde Ecologist
14.	PARTIDUL POLITIC NOUA OPȚIUNE ISTORICĂ
15.	Partidul politic „Partidul Nostru”
16.	Partidul Republican din Moldova
17.	Partidul Politic „NOI”
18.	Partidul Politic Uniunea Centristă din Moldova
19.	Partidul European
20.	Partidul Politic Partidul Popular Democrat din Moldova
21.	Partidul „Moldova Unită - Единая Молдова”
22.	Partidul Conservator
23.	Partidul Național Liberal
24.	Partidul Politic „MOLDOVA MARE”
25.	Partidul Liberal Democrat din Moldova
26.	Mișcarea Social - Politică a Romilor din Republica Moldova
27.	Partidul Politic „Patrioții Moldovei”
28.	Partidul politic „Partidul Sînga Europeană”
29.	Partidul Politic „REPUBLICA UNIRII”
30.	Partidul Politic Partidul Popular din Republica Moldova
31.	Partidul Politic „Democrația Acasă”

32.	Partidul Regiunilor din Moldova
33.	Partidul Politic Partidul Creștin Agrar
34.	Partidul Politic Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa
35.	Partid Politic Partidul „RENAȘTERE”
36.	Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”
37.	Partidul Politic ALIANȚA PENTRU UNIREA ROMÂNILOR
38.	Partidul Politic „PATRIA”
39.	Partidul Politic „PARTIDUL RUSO-SLAVEAN DIN MOLDOVA”
40.	Partidul Politic „Partidul Societății Progresiste”
41.	Partidul Politic „FORȚA DIASPOREI”
42.	Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”
43.	Partidul Politic „VOINȚA POPORULUI”
44.	Partidul Politic „Partidul Acțiunii Comune - Congresul Civic”
45.	Partidul Politic Partidul Democrat Modern din Moldova
46.	Partidul Politic Partidul Acasă Construim Europa „PACE”
47.	Partidul Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”
48.	Partidul Politic „Puterea Oamenilor”
49.	Partidul Politic „PARTIDUL SCHIMBĂRII”
50.	Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”
51.	Partidul Politic „ȘANSA”
52.	Partidul Politic „Partidul Progresului Național”
53.	Partidul Politic Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei
54.	Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei
55.	Partidul Politic Coaliția pentru Unitate și Bunăstare
56.	Partidul Politic Mișcarea Alternativa Națională
57.	Partidul politic Partidul Național Moldovenesc
58.	Partidul Politic Liga Orașelor și Comunelor
59.	Partidul Politic MIȘCAREA RESPECT MOLDOVA
60.	Partidul Politic Mișcarea Reformei Sociale
61.	Partidul Politic „VICTORIE”
62.	Partidul Politic „UNITATE”
63.	Partidul Politic Partidul „FENIX MOLDOVA”
64.	Partidul Politic Partidul Reîntregirii Naționale „ACASĂ”

În conformitate cu art. 140 alin. (1) și (5) al Codului electoral nr. 325/2022 și pct. 21 din Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1166/2023, un candidat desemnat la funcția de Președinte al Republicii Moldova constituie, în mod obligatoriu, un grup de inițiativă, care se înregistrează de Comisia Electorală Centrală.

În cazul în care inițiativa de a susține candidați la funcția de Președinte al Republicii Moldova vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă pentru susținerea candidatului din cel puțin 25 de persoane și cel mult 100 de persoane cu drept de vot. Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări, la care se susține candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Grupul de inițiativă poate susține doar un singur candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Membrii unui grup de inițiativă nu pot fi în același timp membri ai altui grup de inițiativă. În cazul partidelor politice și blocurilor electorale, grupul de inițiativă se constituie în aceleași condiții.

În vederea aplicării prevederilor pct. 24 și 30 și 32 din Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2633 din 16 iulie 2024, Comisia a aprobat hotărârea CEC nr. 2640 din 19 iulie 2024 „Cu privire la stabilirea locului și timpului recepționării documentelor pentru înregistrarea blocurilor electorale la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova

și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024” și hotărârea nr. 2709 din 16 august 2024 „Cu privire la stabilirea locului și timpului recepționării documentelor pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă și a candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024”.

Astfel, în perioada de referință la Comisie au fost depuse două cereri de înregistrare a blocului electoral pentru participare la referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024 și, respectiv, au fost adoptate două hotărâri CEC în acest sens:

1) nr. 2687 din 7 august 2024 „Cu privire la cererea de înregistrare a Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА” pentru participare la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, prin care a fost refuzată înregistrarea Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА” în calitate de participant la referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024. Decizia de constituire a blocului electoral a fost luată de către Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei, Partidul Politic „ȘANSĂ” și Partidul Politic „VICTORIE”;

2) nr. 2715 din 16 august 2024 „Cu privire la cererea de înregistrare a Blocului Electoral „ÎMPREUNĂ” pentru participare la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, prin care respectivul bloc a fost înregistrat. Partidele constituente ale blocului electoral sunt Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”, Partidul Politic „PARTIDUL SCHIMBĂRII” și Partidul Politic Liga Orașelor și Comunelor.

Potrivit art. 65 alin. (4) lit. (a) și art.140 alin.(3) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 30 din Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2633 din 16 iulie 2024, perioada de depunere a documentelor în vederea înregistrării grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova a început la 21 august și s-a încheiat la 31 august curent.

În scopul recepționării și verificării documentelor prezentate pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă și candidaților, prin dispoziția președintelui CEC nr. 97-a din 19 august 2024, au fost constituite 8 comisii în componența cărora au fost incluși funcționari din cadrul Aparatului Comisiei, fiecare grup fiind condus de câte un membru al Comisiei Electorale Centrale.

Potrivit pct. 28 din Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1166/2023, candidatul desemnat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, cel târziu cu 50 de zile înainte de ziua alegerilor, depune la Comisia Electorală Centrală următoarele documente:

- a) cererea în formă scrisă privind înregistrarea grupului de inițiativă;
- b) procesul-verbal al ședinței adunării cetățenilor / organului central privind susținerea / desemnarea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova;
- c) lista, în original, a cetățenilor care au participat la adunarea de constituire a grupului de inițiativă / a membrilor organului central care, potrivit statutelor lor, au competența de a desemna candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova;
- d) lista membrilor grupului de inițiativă, inclusiv versiunea electronică a listei care nu conține rubrica „Semnătura”;
- e) declarația candidatului desemnat privind consimțământul său de a fi susținut în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, conținând și declarația pe propria răspundere privind întrunirea condițiilor constituționale referitoare la domicilierea pe teritoriul Republicii Moldova și cunoașterea limbii române, existența studiilor superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă. Declarația va fi scrisă personal de candidatul desemnat la sediul Comisiei Electorale Centrale și prezentată concomitent cu setul de documente;
- f) copia de pe buletinul de identitate al candidatului desemnat;
- g) după caz, cererea în formă scrisă a conducătorului grupului de inițiativă privind desemnarea persoanei responsabile de finanțele grupului de inițiativă (trezorerul);

h) statutul și extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice (originalul și copia), în cazul partidelor politice. Se va prezenta fotocopia de pe actele menționate. În calitate de copie a statutului se acceptă și versiunea tipografică a acestuia.

În vederea asigurării respectării condițiilor speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova stabilite de art. 136 din Codul electoral nr.325/2022, fiecare candidat desemnat a depus, împreună cu setul de documente pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă, declarația privind consimțământul de a fi susținut în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova și întrunirea condițiilor constituționale pentru a candida declarând pe propria răspundere că întrunește condițiile necesare de a fi ales Președinte al Republicii Moldova – condiția referitoare la vârstă (să aibă vârsta de 40 de ani împliniți în ziua alegerilor), condiția constituțională referitoare la domiciliere (a locuit și/sau locuiește permanent în Republica Moldova nu mai puțin de 10 ani), condiția referitoare la posesia limbii române și condiției referitoare la deținerea studiilor (studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă).

În calitate de membri ai grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova au fost înregistrate în total 1097 persoane. În cadrul acestor 13 grupuri de inițiativă înregistrate, 6 candidați au fost desemnați de partide, 1 candidat a fost desemnat de către un bloc electoral, iar 6 candidați de către cetățeni. În 2 cazuri, candidații desemnați au fost aleși în calitate de conducători ai grupurilor de inițiativă. Din cele 13 grupuri de inițiativă înregistrate, 12 au prezentat spre verificare listele de subscripție cu semnături ale susținătorilor candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

În termenul stabilit pentru depunerea documentelor în vederea înregistrării grupurilor de inițiativă, Comisia Electorală Centrală a recepționat cereri de înregistrare din partea a 18 solicitanți, conform datelor prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. d/o	Numele, prenumele solicitantului / subiectul care l-a desemnat	Conducătorul grupului de inițiativă	Numărul membrilor grupului de inițiativă înregistrați	Nr. și data recepționării documentelor	Rezultatele verificării, nr. și data HCEC
1	Ion CHICU, Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”	Liliana IACONI	100	CEC-7/15432 din 21.08.2024	HCEC nr. 2721 din 23.08.2024 Modificată prin HCEC nr. 2748 din 26.08.2024 și nr. 2808 din 03.09.2024
2	Alexandr STOIANOGLO, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”	Victor ȚVIRCUN	100	CEC-7/15446 din 21.08.2024	HCEC nr. 2724 din 23.08.2024
3	Octavian ȚÎCU, Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ”	Liviu VOVC	100	CEC-7/15457 din 21.08.2024	HCEC nr. 2725 din 23.08.2024 Modificată prin HCEC nr. 2756 din 29.08.2024 și nr. 2813 din 05.09.2024 și nr. 2847 din 12.09.2024
4	Tudor ULIANOVSKI, Un grup de cetățeni	Anatolie ZLOTEA	66	CEC-7/15458 din 21.08.2024	HCEC nr. 2734 din 24.08.2024
5	Renato USATÎI, Partidul Politic „Partidul Nostru”	Elena GRIȚCO	102	CEC-7/1546 din 22.08.2024	HCEC nr. 2735 din 24.08.2024 Modificată prin HCEC nr. 2760 din 31.08.2024 și nr. 2807 din 03.09.2024
6	Irina VLAH, Un grup de cetățeni	Adela GUȚU	69	CEC-7/15465 din 22.08.2024	HCEC nr. 2736 din 24.08.2024 Modificată prin HCEC nr. 2814 din 05.09.2024
7	Igor MUNTEANU, Partidul Politic Coaliția pentru Unitate și Bunăstare	Rodica GRAMMA	95	CEC-7/15468 din 22.08.2024	HCEC nr. 2737 din 24.08.2024
8	Maia SANDU, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	Eduard DIGORE	100	CEC-7/15479 din 22.08.2024	HCEC nr. 2738 din 24.08.2024

9	Victoria FURTUNĂ, Un grup de cetățeni	Victoria FURTUNĂ	42	CEC-7/15514 din 23.08.2024	HCEC nr. 2746 din 26.08.2024
10	Andrei NĂSTASE, Un grup de cetățeni	Andrei NĂSTASE	90	CEC-7/15542 din 24.08.2024	HCEC nr. 2747 din 26.08.2024
11	Natalia MORARI, Un grup de cetățeni	Iurie CHIORESCU	99	CEC-7/15550 din 25.08.2024	HCEC nr. 2749 din 27.08.2024
12	Alexandru ARSENI, Un grup de cetățeni	Oleg CHICU	34	CEC-7/15552 din 26.08.2024	HCEC nr. 2753 din 29.08.2024 Modificată prin HCEC nr. 2892 din 18.09.2024
13	Vasile BOLEA, Un grup de cetățeni	-	-	CEC-7/15577 din 26.08.2024	HCEC nr. 2754 din 29.08.2024 refuz înregistrare
14	Vasile TARLEV,* Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Alexandr BAICEV	100	CEC-7/15730 din 31.08.2024	HCEC nr. 2812 din 03.09.2024 Modificată prin HCEC nr. 2831 din 07.09.2024
15	Valentin BORODACHI, Un grup de cetățeni	-	-	CEC-7/15738 din 31.08.2024	A fost examinată în ședință publică iar proiectul de hotărâre nu a luat numărul necesar de voturi pentru a fi adoptat.
16	Valeriu Pleșca, Partidul Politic Partidul Social Democrat European	-	-	CEC-7/15454 din 21.08.2024	HCEC nr. 2733 din 24.08.2024 refuz înregistrare
17	Ludmila Corsun, Un grup de cetățeni	-	-	CEC-7/15481 din 22.08.2024	HCEC nr. 2739 din 24.08.2024 refuz înregistrare
18	Avelin Tabarcea Un grup de cetățeni	-	-	CEC-7/15733/ din 31.08.2024	HCEC nr. 2865 din 14.09.2024 refuz înregistrare

Verificarea listelor de subscripție și înregistrarea candidaților, confirmarea reprezentanților concurenților electorali și a persoanelor de încredere

Potrivit pct. 1 din hotărârea CEC nr. 2709 din 16 august 2024, primirea documentelor pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova a fost stabilită pentru perioada 21 august – 20 septembrie 2024 inclusiv. Documentele au fost recepționate și examinate de aceleași comisii, create prin dispoziția președintelui CEC nr. 97-a din 19 august 2024.

În conformitate cu art. 68, 138, 139 din Codul electoral nr.325/2022, Capitolele II și VII din Regulamentul privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1166/2023, Capitolul V din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1205/2024, la Comisie au fost depuse 12 dosare pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova, dintre care 6 dosare din partea candidaților desemnați de partide, un dosar partea candidatului desemnat din partea blocului electoral și 5 dosare din partea candidaților desemnați de adunarea cetățenilor.

Fiecare candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova urma să prezinte Comisiei Electorale Centrale demersul (cererea de înregistrare)³⁶ în formă scrisă cu următoarele acte anexate:

a) listele de subscripție cu numărul suficient de semnături ale susținătorilor candidatului, numerotate și sistematizate în condițiile Regulamentului privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1166/2023, și cu respectarea prevederilor art. 65, 66 și 139 din Codul electoral nr. 325/2022;

b) datele biografice ale candidatului;

c) declarația candidatului privind consimțământul de a candida pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova;

d) declarația de avere și interese personale a candidatului pentru ultimul an înainte de alegerile prezidențiale;

e) declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că:

- nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c) și d) din Codul electoral nr. 325/2022, și anume: nu este condamnat la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă; nu are antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție; nu este privat de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă;

- în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive, referitoare la încălcarea regimului juridic al declarării averilor și intereselor personale (diferență substanțială), regimului juridic al incompatibilităților, conflictelor de interese, restricțiilor și limitărilor, acte care nu sunt prescrise.

f) certificatul de sănătate al candidatului pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, eliberat de instituția medicală la care acesta se află în evidență sau de o altă instituție medicală abilitată;

g) declarația candidatului privind suspendarea, pe durata mandatului, a funcțiilor incompatibile cu funcția de Președinte al Republicii Moldova, în cazul în care persoana este aleasă și mandatul îi este validat;

h) declarația despre suspendarea din funcția deținută, din momentul începerii campaniei electorale – pentru persoanele care cad sub incidența prevederilor art. 16 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022;

---

³⁶ Conform modelului din anexa nr. 1 la Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1205/2024.

- i) copia de pe diploma de studii, recunoscută în condițiile Codului educației nr. 152/2014;
- j) după caz, simbolul electoral în variantă electronică și pe suport de hârtie;
- k) copia de pe buletinul de identitate al candidatului.

Declarațiile candidaților de avere și interese personale ale candidaților pentru ultimul an înainte de alegerile prezidențiale pentru perioada 1 ianuarie 2023 – 31 decembrie 2023 au fost depuse de toți pretendenții la funcția de Președinte al Republicii Moldova, fiind plasate pentru informare pe pagina web a Comisiei³⁷.

Declarația privind suspendarea pe durata campaniei electorale a funcției deținute, în condițiile art. 16 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022, nu a fost depusă de niciun candidat, deoarece niciunul dintre ei nu dețineau vreo funcție care să cadă sub incidența acestor prevederi.

Cât privește condițiile de întocmire a listelor de subscripție, potrivit art. 139 alin. (1) și (2) din Codul electoral nr. 325/2022, pentru a fi înregistrați de Comisia Electorală Centrală, toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și nu mai mult de 25000 de alegători din cel puțin jumătate din minimum jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova. Se consideră conforme cu alin. (1) articolului citat, unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova în care au fost colectate cel puțin 600 de semnături.

La alegerile prezidențiale din 2024, în premieră a fost posibilă colectarea semnăturilor atât pe suport de hârtie, cât și prin intermediul Subsistemului informatic „Lista de subscripție electronică” (SSI LSE). SSI LSE reprezintă o platformă unde persoanele interesate pot susține prin semnătură electronică sau mobilă candidatul desemnat la o funcție electivă sau inițierea unui referendum. Aplicația a fost elaborată cu susținerea partenerilor de dezvoltare, prin intermediul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, proiectul „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente (Etapa II)”.

SSI LSE este format din două platforme: platforma de administrare și platforma publică. Platforma de administrare dispune de funcționalități care generează liste de subscripție electronice pentru fiecare candidat sau opțiune la referendum, gestionează procesul de activare sau oprire a colectării semnăturilor pe liste, precum și oferă posibilități de generare a rapoartelor referitoare la desfășurarea procesului de colectare a semnăturilor prin sistem.

Totodată, platforma publică reprezintă o interfață pentru alegători care își exprimă intenția de a susține un candidat sau inițierea unui referendum prin semnătură electronică sau mobilă. Candidații sau reprezentanții acestora prin intermediul platformei pot monitoriza desfășurarea

³⁷ <https://a.cec.md/ro/candidati-inregistrati-16220.html>

procesului de colectare a semnăturilor, având acces la informații despre alegătorii care îi susțin. Informația este afișată cu respectarea strictă a prevederilor Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Bine ați venit pe aplicația „Lista de Subscripție Electronică”.

Aplicația este parte integrantă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” (SIAS „Alegeri”), gestionat de către Comisia Electorală Centrală.

Conform Codului electoral, pentru a fi înregistrați, candidații independenți la toate tipurile de alegeri și candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun la organul electoral liste de subscripție care trebuie să conțină un anumit număr de semnături ale alegătorilor în susținerea acestora.

Liste de subscripție cu semnături ale alegătorilor se depun la organul electoral și în susținerea referendumurilor locale sau republicane.

Aplicația „Lista de Subscripție Electronică” este o platformă unde persoanele interesate pot susține prin semnătură electronică sau mobilă candidatul desemnat la o funcție electivă sau inițierea unui referendum.

Pentru a semna pe lista de subscripție, trebuie să te autentifici prin semnătură electronică sau mobilă. Apasă butonul „Autentificare” din partea dreaptă de sus a ecranului.

Instrucțiuni despre cum poți semna pe lista de subscripție se găsesc în compartimentul „Cum aplic semnătura?”.

Comisia Electorală Centrală
a Republicii Moldova

Adresa: Vasile Alecsandri, 119, Chișinău, Republica Moldova
Tel.: (+373 22) 251-451 Fax: (+373 22) 234-047
Email: info@cec.md

© 2024 Toate drepturile rezervate

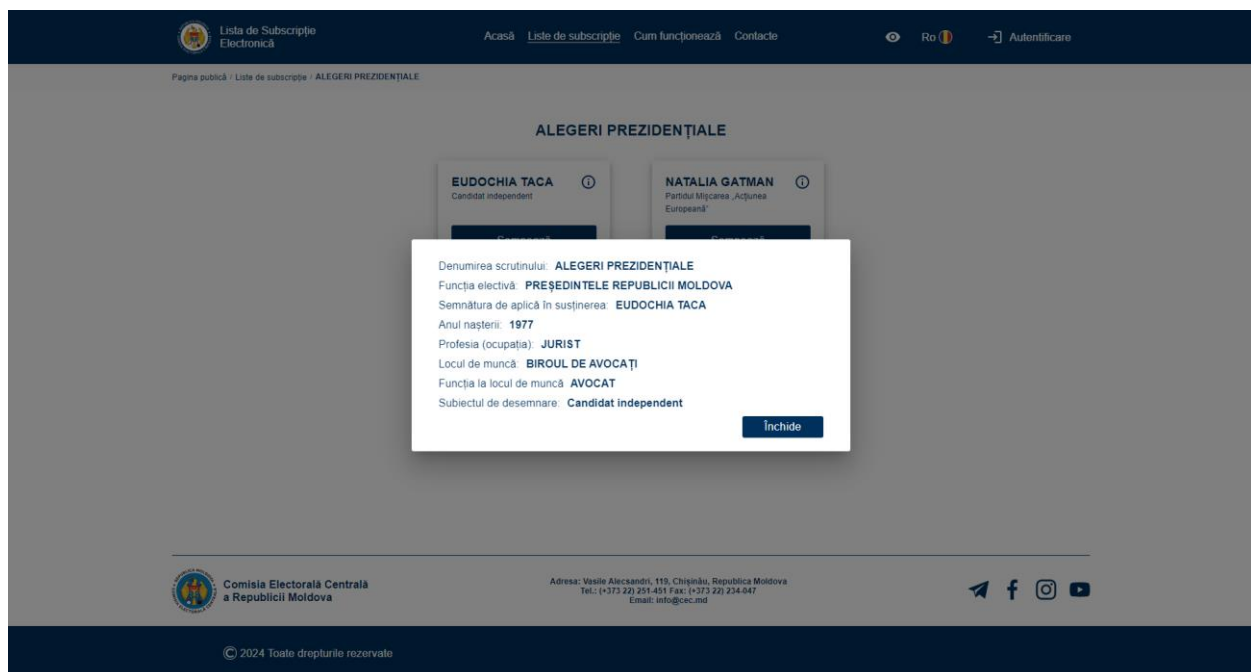

Comisia Electorală Centrală
a Republicii Moldova

Adresa: Vasile Alecsandri, 119, Chișinău, Republica Moldova
Tel.: (+373 22) 251-451 Fax: (+373 22) 234-047
Email: info@cec.md

© 2024 Toate drepturile rezervate

Prin intermediul SSI LSE au susținut candidații la alegerile prezidențiale – 203 de alegători, dintre care 139 femei (68,47%) și 64 bărbați (31,53%).

Procedura de examinare a documentelor și de verificare a listelor de subscripție s-a realizat în conformitate cu cerințele Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1205/2024, ale Regulamentului privind constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1166/2023 și art. 68, 136 și 138 din Codul electoral nr. 325/2022.

La etapa de recepționare și verificare a numărului de liste de subscripție prezentate, Comisia a stabilit, în baza actelor de predare-recepționare, următoarele date:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Informații privind listele de subscripție:				
		eliberate grupului de inițiativă (exemplare)	prezentate de grupul de inițiativă spre verificare	restituite, fără a fi supuse verificării	formulare care nu au fost completate	formulare care nu au fost restituite
1.	Stoianoglo Alexandr	900	860	37	3	-
2.	Sandu Maia	950	840	104	6	-
3.	Usatii Renato	1100	882	103	115	-
4.	Tarlev Vasile	900	779	30	91	
5.	Vlah Irina	900	851	43	-	6
6.	Chicu Ion	1100	809	246	45	-
7.	Năstase Andrei	1200	910	-	83	207
8.	Țicu Octavian	1200	750	400	-	50
9.	Furtună Victoria*	1200	843	150	33	168

10.	Ulianoschi Tudor	1300	905	54	126	215
11.	Morari Natalia	1100	732	110	79	179
12.	Munteanu Igor	900	612	86	107	95

*La data de 6 septembrie, doamna Victoria Furtună a restituit Comisiei 6 liste de subscripție deteriorate care nu au fost supuse verificării.

În urma examinării documentelor și verificării autenticității datelor din listele de subscripție prezentate de cei 12 candidați pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a înregistrat în calitate de concurenți electorali următorii 11 candidați:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Informații privind rezultatele verificării listelor de subscripție:					Hotărârea Comisiei Electorale Centrale
		Numărul UAT* de nivelul II din care au fost colectate semnăturile susținătorilor	Semnături ale susținătorilor candidaților:				
			declarate de candidat ca fiind prezentate	supuse verificării	declarate de CEC valabile	declarate de CEC nule/ nevalabile	
1.	Stoianoglo Alexandr	27	25088	19368	17925	1711	HCEC nr. 2802 din 02.09.2024
2.	Sandu Maia	31	25085	19734	18580	1154	HCEC nr.2843 din 12.09.2024
3.	Usatfi Renato	26	25138	18056	16353	1703	HCEC nr. 2890 din 18.09.2024
4.	Tarlev Vasile	26	22316	18867	16338	2529	HCEC nr. 2891 din 18.09.2024
5.	Vlah Irina	23	25003	18464	16016	2448	HCEC nr. 2912 din 21.09.2024
6.	Chicu Ion	25	22819	18210	16516	1694	HCEC nr. 2911 din 21.09.2024
7.	Năstase Andrei	26	25100	19224	16139	3085	HCEC nr. 2931 din 23.09.2024
8.	Țicu Octavian	28	20946	17492	15031	2461	HCEC nr. 2932 din 23.09.2024
9.	Furtună Victoria	24	24066	22022	16397	7016	HCEC nr. 2941 din 24.09.2024
10.	Ulianoschi Tudor	22	25761	18055	15106	2949	HCEC nr. 2944 din 24.09.2024
11.	Morari Natalia	26	21382	18954	15210	3744	HCEC nr. 2943 din 24.09.2024

*UAT – unități administrativ-teritoriale

În conformitate cu prevederile art. 139 alin. (4) din Codul electoral nr.325/2022, dacă la verificare se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea, numărul lor s-a redus sub plafonul minim prevăzut la alin. (1) și (2) ale aceluiași articol, candidatul nu este înregistrat, comunicându-i-se hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.

Listele de subscripție prezentate de un candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit cerința „nu mai puțin 600 de semnături din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea” și pentru acest motiv i-a fost respinsă cererea de înregistrare în calitate de concurent electoral la alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Numărul UAT* de nivelul II		Semnături ale susținătorilor declarate ca fiind prezentate	Semnături ale susținătorilor supuse verificării	Semnături ale susținătorilor declarate de CEC valabile	Semnături ale susținătorilor declarate de CEC nule/nevalabile	Hotărârea Comisiei Electorale Centrale
		din care au fost colectate semnăturile susținătorilor	care corespund cerințelor art. 139 alin. (1) și (2) din Codul electoral nr. 325/2022					
1.	Munteanu Igor	22	12	17537	17357	14827	2530	HCEC nr.2942 din 24.09.2024

Domnul Munteanu Igor a contestat în instanța de judecată hotărârea Comisiei privind respingerea cererii de înregistrare în calitate de concurent electoral la alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024, acțiunea căruia a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Comisia Electorală Centrală a înregistrat toate simbolurile electorale prezentate de concurenții electorali și a confirmat, după caz, reprezentanții acestora în Comisia Electorală Centrală și persoanele responsabile de finanțe (trezorerii).

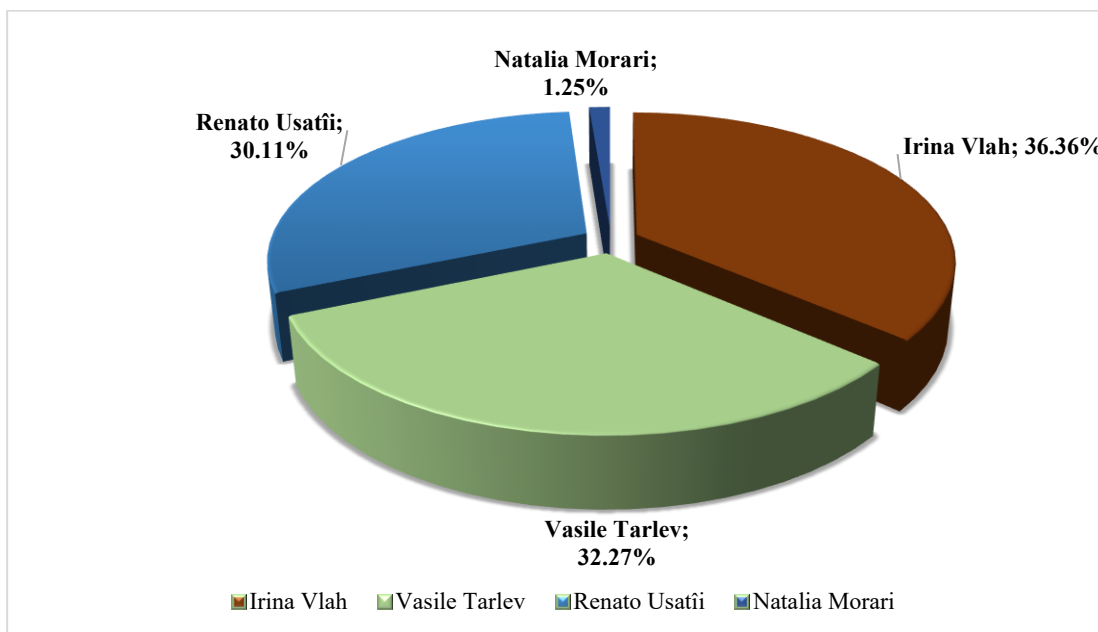
În baza proceselor-verbale nr. 1 din 26 august 2024, nr. 2 din 6 septembrie 2024, nr. 3 din 12 septembrie 2024, nr. 4 din 13 septembrie 2024, nr. 5 din 16 septembrie 2024, nr. 6 din 18 septembrie 2024, nr. 7 din 19 septembrie 2024 și nr. 8 din 20 septembrie 2024 cu privire la ordinea de înscriere în buletinul de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, întocmite după depunerea documentelor necesare pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și efectuarea, după caz, a tragerii la sorți, a fost stabilită ordinea prealabilă de înscriere în buletinul de vot a 12 candidați. Având în vedere că, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2942/2024, a fost respinsă cererea de înregistrare a domnului Igor Munteanu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova desemnat de Partidul Politic Coaliția pentru Unitate și Bunăstare, în buletinul de vot au fost înscriși 11 concurenți electorali, iar numărul de ordine 11 i-a revenit concurentului electoral Natalia Morari.

În temeiul art. 27, 32, 71 din Codul electoral nr. 325/2022, pct. 2.9 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2692/2023 „Privind unele particularități de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024” și pct. 3, 13 din Regulamentul cu privire la statutul și activitatea persoanelor de încredere ale concurenților electorali, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1130/2023, Comisia Electorală Centrală a stabilit, prin hotărârea nr. 2874 din 16 septembrie 2024, numărul persoanelor de încredere pentru fiecare concurent electoral la alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024, acesta fiind de maxim 2143 persoane³⁸.

³⁸ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-stabilirea-numarului-persoanelor-de-incredere-ale-participantilor-2751_111262.html

Comisia a adoptat 10 hotărâri, inclusiv de modificare, prin care a înregistrat 590 de persoane de încredere din partea a 4 concurenți electorali la alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024 (vezi figura de mai jos).

Numărul persoanelor de încredere ale concurenților electorali

În final, în cursa pentru primul tur de scrutin din 20 octombrie 2024 au participat 11 concurenți electorali, dintre care 5 desemnați de partide politice, unul desemnat de blocul electoral, iar 5 fiind înregistrați în calitate de candidați independenți. Sub aspectul dimensiunii de gen, din cei 11 candidați înscriși în scrutinul prezidențial, 4 sunt femei și 7 bărbați.

În concluzie, este necesar de menționat că, potrivit noilor prevederi ale Codului Electoral nr. 325/2022, au fost introduse reglementări care au menirea să faciliteze procesul de colectare a semnăturilor susținătorilor candidaților la funcția de Președinte a Republicii, după cum urmează:

a) susținătorul poate să semneze în liste de subscripție pentru toți candidații la funcția electivă respectivă, însă doar o singură dată pe o singură listă de subscripție;

b) a fost exclusă necesitatea de a înscrie data la care susținătorul semnează în lista de subscripție.

Însă în cadrul procesării listelor de subscripție prezentate de candidații la alegerile prezidențiale s-au constatat următoarele abateri:

- în listele aceluiși candidat au fost identificate dublete cu datele susținătorilor;
- datele personale au fost înscrise incorect (nume/prenume, anul nașterii greșit) sau nu au fost completate corespunzător toate rubricile în listele de subscripție, ceea ce înseamnă că persoanele care au colectat semnăturile nu au verificat veridicitatea datelor înscrise de către susținători;
- susținătorii erau arondați în altă circumscripție electorală de nivelul al doilea decât cea pentru care a semnat, ceea ce înseamnă că persoanele care au colectat semnăturile nu au adus la cunoștința susținătorilor această condiție și nici nu au verificat datele înscrise de către susținător în lista de subscripție;
- au fost constatate cazuri multiple de înscriere în listele de subscripție a actului de identitate eronat sau expirat;
- au fost identificați, în baza actului de identitate înscris în lista de subscripție, cetățeni care la momentul semnării nu aveau acest drept (nu aveau vârsta majoratului civil, erau lipsiți de dreptul la vot prin hotărârea instanței de judecată sau în Registrul de stat al alegătorilor figurau drept decedați).

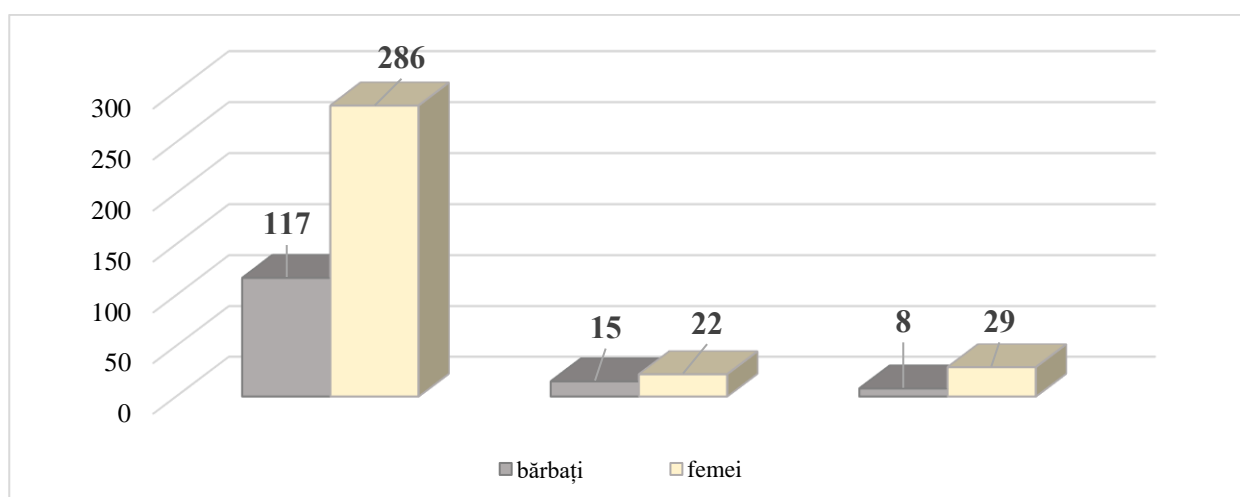
CAPITOLUL 3. CONSTITUIREA CIRCUMSCRIPTIILOR ELECTORALE, SECȚIILOR DE VOTARE ȘI A ORGANELOR ELECTORALE IERARHIC INFERIOARE

Particularitățile constituirii și funcționării circumscripțiilor electorale și a consiliilor electorale de circumscripție sunt prevăzute în Secțiunea a 2-a a Codului electoral nr. 325/2022, iar particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare în Secțiunea a 3-a (cu precădere în art. 38).

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 904 din 31 ianuarie 2023, au fost constituite circumscripțiile electorale de nivelul al doilea permanente, ale căror hotare corespund hotarelor unităților administrativ-teritoriale, prevăzute de Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova. Hotarele circumscripțiilor electorale nr. 1, 2, 4 – 36 corespund hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova, prevăzute de Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cu modificările ulterioare. Circumscripțiile electorale pentru localitățile din stânga Nistrului și pentru secțiile de votare constituite în străinătate se echivalează cu circumscripțiile electorale ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.

În vederea executării prevederilor art. 35 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, la 2 iunie 2024, Comisia Electorală Centrală a solicitat partidelor politice reprezentate în Parlament, judecătorilor raionale, precum și autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea să înainteze candidaturi pentru constituirea consiliilor electorale de circumscripții de nivelul al doilea. Astfel, Comisia Electorală Centrală a constituit 37 de consilii electorale ale circumscripțiilor electorale municipale și raionale, inclusiv circumscripțiile electorale pentru localitățile din UTA Găgăuzia și stânga Nistrului și pentru secțiile de votare constituite în străinătate. Componența numerică a consiliilor electorale de circumscripție este de 11 membri, cu excepția consiliilor din raionul Basarabeasca nr. 5 și raionul Dubăsari nr. 15 care au fost constituite din 9 membri (hotărârile CEC nr. 2761 - 2797 din 31 august 2024). În total, în cadrul consiliilor electorale de circumscripție și-au desfășurat activitatea 403 de membri.

În procesul de constituire a consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea s-a ținut cont de respectarea principiului egalității între femei și bărbați în sensul art. 7 din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați (vezi figura de mai jos).

Componența de gen a consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea (membri CECE, președinți CECE, secretari CECE).

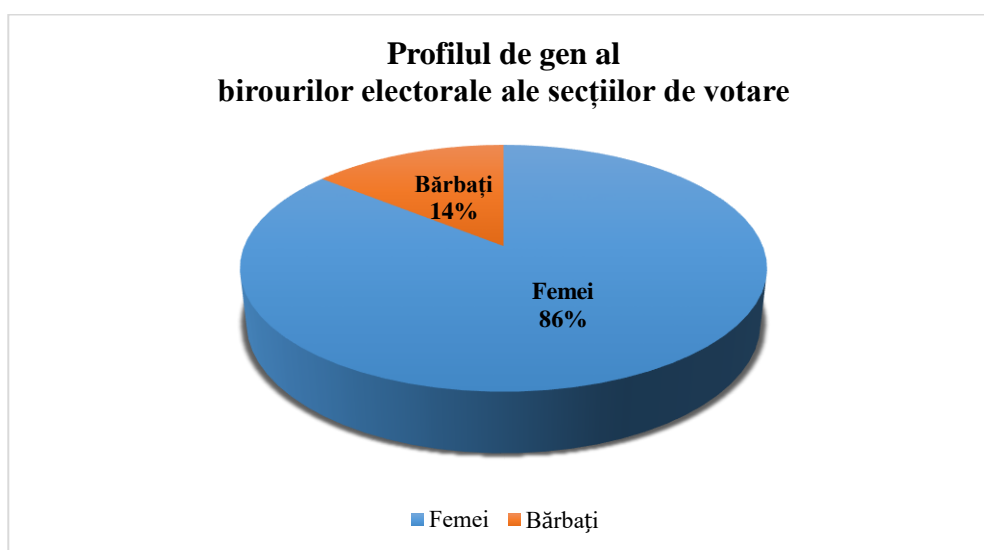
Prin hotărârea nr. 2809 din 3 septembrie 2024, Comisia Electorală Centrală a degrevat / convocat membri ai consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea, constituite pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, pentru perioada activității în componența acestora.

3.1. CONSTITUIREA SECȚIILOR DE VOTARE ÎN TARĂ

În conformitate cu art. 38 - 40 și 134 din Codul electoral nr. 325/2022, la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova au fost constituite 2222 de secții de votare, 234 în afara țării, iar 30 de secții de votare pentru alegătorii care au domiciliul în localitățile din stânga Nistrului. Ulterior, la data de 7 octombrie 2024 a fost adoptată hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3022/2024, constatându-se imposibilitatea asigurării de către Ministerul Afacerilor Externe din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare pentru secțiile de votare nr. 38/196, 38/197 și 38/198. Astfel, în cadrul scrutinelor din 20 octombrie 2024 și, respectiv, 3 noiembrie 2024 au fost organizate 2219 secții de votare.

Cele mai multe secții de votare s-au regăsit în următoarele circumscripții electorale: Chișinău nr. 1, care cuprinde sectoarele și suburbiile capitalei – 307; Orhei – 83; Ungheni – 78; Soroca – 74 și Florești – 71. Cele mai puține secții de votare au fost constituite în circumscripțiile electorale: Basarabeasca – 15 și, respectiv, Dubăsari – 14.

În conformitate cu art. 37 alin. (1) lit. b), 38 alin. (9) și 134 din Codul electoral nr. 325/2022, partidele politice reprezentate în Parlament au propus consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea câte o candidatură pentru constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare, iar consiliile locale câte trei candidaturi pentru fiecare birou electoral. Întrucât unii dintre subiecții cu drept de desemnare a candidaturilor nu le-au înaintat, numărul rămas de membri a fost completat de consiliul electoral de circumscripție din Registrul funcționarilor electorali. În birourile electorale ale secțiilor de votare au activat 19934 membri. Componenta de gen a birourilor electorale ale secțiilor de votare este prezentată în figura de mai jos.

3.2. CONSTITUIREA SECȚIILOR DE VOTARE ÎN STRĂINĂTATE

Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate sunt stabilite în art. 39 din Codul electoral nr. 325/2022 și Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2542/2024.

Organizarea și constituirea secțiilor de votare pentru votul prin corespondență este reglementat de art. 11 și 13 din Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență și Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2680/2024.

La scrutinele din 20 octombrie 2024 cetățenii Republicii Moldova aflați pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, Canadei, Regatului Norvegiei, Regatului Suediei, Republicii Finlanda și Republicii Islanda au putut să opteze pentru exercitarea votului prin corespondență.

Pentru a-și exprima votul prin corespondență, cetățenii urmau obligatoriu să se înregistreze în prealabil prin intermediul paginii web oficiale a Comisiei Electorale Centrale, conform procedurii stabilite în Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență.

Conform cadrului normativ, constituirea secțiilor de votare din străinătate se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data scrutinului.

Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare din străinătate este dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine naționale, ținând cont complementar de:

- 1) datele înregistrării prealabile;
- 2) informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate;
- 3) alte informații relevante: date oficiale deținute și/sau publicate periodic de autoritățile competente ale țărilor gazdă privind numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate, date prezentate de Biroul relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat.

Cu acordul autorităților competente ale țărilor gazdă, pot fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe, se află temporar sau domiciliază cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova. Comisia Electorală Centrală poate decide amplasarea sau reamplasarea secțiilor de votare, în condițiile art. 39 alin. (2) și (4) din Codul electoral nr. 325/2022, în baza propunerilor scrise ale cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, transmise Comisiei, inclusiv prin intermediul Biroului relații cu diaspora, precum și a altor informații relevante legate de votul în străinătate.

Pentru votul prin corespondență, Comisia Electorală Centrală organizează secțiile de votare cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, cu condiția că acestea cuprind cel puțin 30 și cel mult 2500 de alegători incluși în listele electorale pentru votul prin corespondență pe teritoriul unei țări. Listele electorale pentru votul prin corespondență se formează din cetățenii Republicii Moldova care s-au înregistrat în prealabil pentru respectiva modalitate de vot.

În scopul punerii în aplicare a Hotărârilor Parlamentului Republicii Moldova nr. 121 și 122 din 16 mai 2024 și Legii nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență, Comisia Electorală Centrală a aprobat, prin hotărârea nr. 2633 din 16 iulie 2024, Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, iar prin dispoziția nr. 81-a din 31 iulie 2024 a președintelui Comisiei Electorale Centrale a fost aprobat Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și implementare a votului prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024.

Conform art. 38 din Codul electoral nr. 325/2022 și art. 13 din Legea nr. 109/2024, secțiile de votare din străinătate și secțiile pentru votul prin corespondență se constituie cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, acest termen fiind indicat la pct. 10 din Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 și pct. 1 din Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și implementare a votului prin corespondență, care au stabilit că termenul-limită a fost data de 15 septembrie inclusiv.

În cadrul executării prevederilor menționate, au fost realizate acțiunile enumerate mai jos descrise în cele ce urmează:

I. Prin adresa nr. CEC-8/5340 din 15 iulie 2024, Comisia Electorală Centrală a solicitat Ministerului Afacerilor Externe, Serviciului de Informații și Securitate, Cancelariei de Stat, Agenției Servicii Publice și Agenției de Guvernare Electronică să desemneze câte un reprezentant din partea

instituției pentru a fi inclus în grupul de lucru interinstituțional, care a avut ce va avea drept scop coordonarea și realizarea acțiunilor necesare organizării secțiilor de votare din străinătate la scrutinele din 20 octombrie 2024.

II. Ulterior, prin adresa nr. CEC-8/5432 din 26 iulie 2024, Comisia Electorală Centrală a transmis Ministerului Afacerilor Externe, spre consultare, dispoziția cu privire la componența nominală a Grupului de lucru interinstituțional privind organizarea secțiilor de votare din străinătate la scrutinele din 20 octombrie 2024 și Planul de acțiuni în vederea realizării activităților de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 în secțiile de votare peste hotare.

III. Prin adresa nr. CEC-8/5647 din 16 august 2024, Comisia Electorală Centrală a solicitat Ministerului Afacerilor Externe, în conformitate cu art. 39 alin. (4) – (5) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 3 din Planul de acțiuni în vederea realizării activităților de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 în secțiile de votare peste hotare, prezentarea informațiilor cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate, după posibilitate, pe regiuni din țara gazdă și/sau localitate și acordul și/sau interdicția de a organiza secții de votare recepționate de la autoritățile competente ale statelor în care Republica Moldova are misiuni diplomatice sau/și oficii consultare, precum și localitățile unde, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe, se află temporar sau domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova. În context, Ministerul Afacerilor Externe a prezentat informația solicitată, precum și a informat că Republica Cehă permite organizarea secțiilor de votare doar în cadrul misiunilor diplomatice și oficiilor consultare ale Republicii Moldova.

IV. În corespundere cu art. 39 alin. (8) din Codul electoral nr. 325/2022, până la constituirea secțiilor de votare în străinătate, pe resursele informaționale ale Comisiei se publică informații despre numărul și posibilele locații ale secțiilor de votare peste hotare. În măsura posibilităților, informațiile se afișează în format de date deschise, iar în baza datelor disponibile, informațiile vor fi structurate și prezentate la nivel de țară/localitate.

Astfel, Comisia Electorală Centrală, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, pe data de 19 august 2024 a dat publicității informațiile preliminare despre posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate ce urmează a fi constituite pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, în număr de 278.

V. Potrivit pct. 3 din Regulamentul privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2513/2024, înregistrarea prealabilă reprezintă o procedură prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate, se înregistrează în prealabil și în mod benevol, prin intermediul paginii web oficiale administrate de Comisia Electorală Centrală sau prin cerere scrisă, individuală sau în grup.

În corespundere cu pct. 8 din Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2680/2024, înregistrarea pentru votul prin corespondență reprezintă o procedură obligatorie prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot înștiințează Comisia Electorală Centrală despre intenția de a-și exercita dreptul de vot prin corespondență.

La data de 6 septembrie 2024, în corespundere cu pct. 11 din Regulamentul privind înregistrarea prealabilă și pct. 10 din Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, procedura înregistrării prealabile pentru scrutinele din 20 octombrie 2024 s-a finalizat. Respectiv, conform situației la etapa de finalizare a înregistrării prealabile, sunt depuse 19709 cereri pentru votul în secțiile de votare din străinătate și 1997 înregistrări pentru votul prin corespondență la scrutinele din 20 octombrie 2024. În total, la data de 6 septembrie în aplicația „Înregistrarea Prealabilă” erau contabilizate 118613 cereri, inclusiv pentru scrutinele anterioare.

VI. A fost recepționată o cerere scrisă în grup, semnată de 6 persoane, care s-au înregistrat pentru localitatea Chiavari, Republica Italiană. Totodată, Comisiei Electorale Centrale au fost expediate 7 solicitări din partea cetățenilor privind necesitatea organizării secțiilor de votare în țara lor de reședință, și anume: Republica Franceză, localitatea Marseille; Irlanda, localitatea Naas, comitatul Kildare; Republica Italiană, localitatea Terni; Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord,

localitatea Leeds; Republica Poloneză, localitatea Cracovia; Regatul Spaniei, insulele Tenerife și Statele Unite ale Americii, localitatea San Francisco.

VII. Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1716/2023 cu privire la aprobarea bugetului Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2024, au fost prevăzute cheltuielile estimative necesare pentru organizarea a 209 birouri electorale ale secțiilor de votare peste hotarele țării. Ulterior, prin hotărârea nr. 2572/2024, Comisia Electorală Centrală a aprobat Devizul estimativ de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea referendumului republican constituțional și Devizul estimativ de cheltuieli suplimentar pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, ce conținea calcule pentru activitatea a 24 de birouri electorale peste hotare suplimentare.

În urma analizei tuturor propunerilor recepționate, a datelor înregistrărilor prealabile, a informațiilor obținute de Ministerul Afacerilor Externe de la autoritățile competente ale țărilor de reședință a cetățenilor Republicii Moldova privind numărul și locul aflării acestora, în conformitate cu art. 39 alin. (4) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a transmis Ministerului Afacerilor Externe, spre avizare, lista secțiilor de votare care se preconizau a fi organizate în străinătate în număr de 242, inclusiv cu solicitarea informației privind:

- existența acordului autorităților competente ale țărilor gazdă unde se preconizează a fi constituite secții de votare;
- posibilitatea asigurării procesului de votare în secțiile de votare respective din punct de vedere tehnic și logistic.

VIII. Ministerul Afacerilor Externe, prin avizul înregistrat la Comisie sub nr. CEC-7/16186 din 14 septembrie, a informat despre susținerea listei secțiilor de votare care se preconizează a fi constituite peste hotarele țării pentru organizarea și desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, însă cu luarea în considerare a propunerilor, recomandărilor, riscurilor și excepțiilor pentru secțiile de votare prezentate în continuare, ce nu întrunesc toate condițiile prevăzute la art. 39 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022. Ministerul Afacerilor Externe a solicitat și suportul Serviciului de Informații și Securitate în verificarea sub aspectul securității și prezentarea informațiilor/datelor relevante în partea ce ține de posibilitatea asigurării din punctul de vedere tehnic și al securității a procesului electoral în secțiile de votare transmise de către Comisie pentru avizare.

Sub aspectul îndeplinirii condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țărilor gazdă, ministerul a înștiințat că autoritățile competente din toate țările unde urmează a fi constituite secții de votare au permis de principiu formarea acestora.

În privința îndeplinirii condiției ce vizează posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic, precum și al securității a procesului de votare, se confirmă îndeplinirea acestei condiții pentru lista secțiilor de votare transmise de către Comisie spre avizare, cu următoarele propuneri, recomandări, riscuri și excepții:

- cu referire la secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Spania, se consideră oportun de a organiza doar o secție de votare în or. Santander, iar Santander 2 să fie amplasată în or. San Sebastian;

- cu referire la secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Germania, se consideră necesar și oportun dublarea secției de vot în or. Dusseldorf și or. Dortmund, precum și constituirea a câte o secție de vot în or. Dresda și or. Papenburg;

- privitor la secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Franța, s-a invocat recepționarea refuzului din partea autorităților administrației publice locale de a organiza secție de votare în localitatea Saint Denis, pe motiv de securitate locală;

- cu referire la secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Israel, misiunea diplomatică din Tel Aviv a informat că situația de securitate din Israel continuă să se deterioreze. În acest sens, în perspectiva organizării procesului de vot pentru alegerile din 20 octombrie 2024, pe teritoriul Statului Israel, se propune, pentru a nu periclita mersul procesului electoral, să se țină cont de aspectul securității cetățenilor moldoveni și, după cum misiunea diplomatică și autoritățile israeliene au recomandat anterior, a se evita sudul și nordul Israelului, limitând organizarea procesului electoral la orașul Tel Aviv;

- privitor la secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Ucraina, misiunea diplomatică din Kiev a subliniat că situația de securitate din Ucraina continuă să fie agravată de atacurile Federației Ruse asupra obiectelor de infrastructură, inclusiv civilă a Ucrainei. În eventualitatea organizării secțiilor de vot în incinta misiunilor diplomatice și consulare (la Kiev și Odessa), trebuie de ținut cont de faptul că acestea nu dispun de capacitățile necesare pentru a adăposti votanți în caz de alarmă aeriană, precum și de faptul că secția de vot urmează să-și sisteze temporar activitatea pe perioada alarmei aeriene;

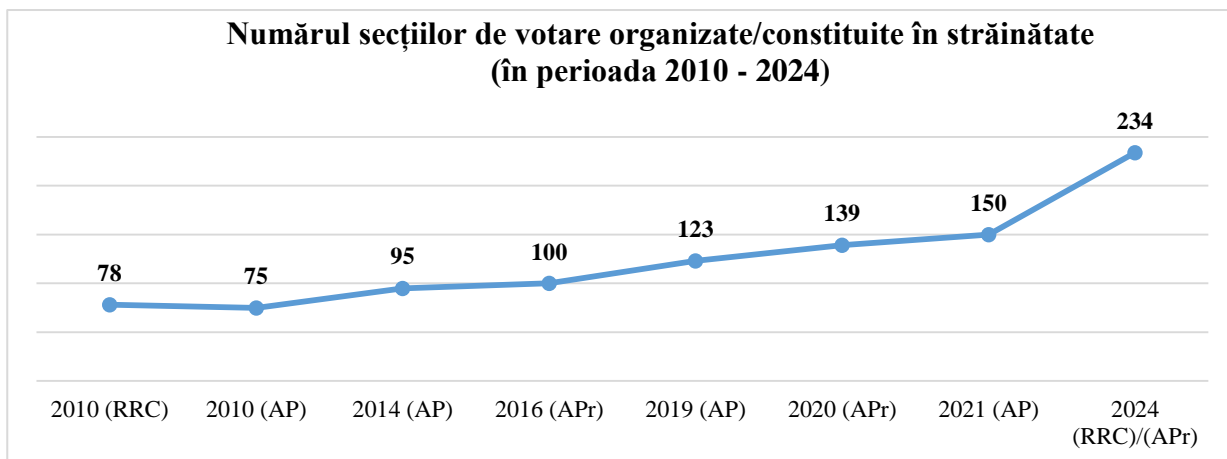
- în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.

Astfel, prin hotărârea nr. 2866 din 14 septembrie 2024 „Cu privire la organizarea secțiilor de votare în străinătate și secțiilor de votare pentru votul prin corespondență pentru referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, având în vedere mecanismul legal de organizare și constituire a secțiilor de votare peste hotarele țării, ținând cont de propunerile, recomandările, riscurile și excepțiile expuse în avizul Ministerului Afacerilor Externe, informațiile Serviciului de Informații și Securitate, în conformitate cu Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2542/2024, Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2680/2024, pct. 10 din Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 și pct. 1 din Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și implementare a votului prin corespondență, în temeiul art. 27, 32, 39 alin. (4), 134 și 198 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022, art. 11 alin. (1) lit. g) și art. 13 din Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență, Comisia Electorală Centrală a hotărât organizarea secțiilor de votare în străinătate, inclusiv pentru votul prin corespondență la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, în număr de 234 secții de votare.

De asemenea, prin hotărârea sus-menționată, Comisia a hotărât de a pune în sarcina Ministerului Afacerilor Externe identificarea localurilor secțiilor de votare, conform condițiilor tehnice stabilite în Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1186/2023, precum și propunerea persoanelor în calitate de președinți și secretari ai birourilor electorale ale secțiilor de votare.

La fel, Comisia a obligat Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38 să constituie secțiile de votare și birourile electorale ale acestora în termenele stabilite în Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 și în Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și implementare a votului prin corespondență.

Drept urmare, CECE nr. 38 a adoptat hotărârea nr. 9 din 25 septembrie 2024, prin care a decis constituirea unui număr de 231 de birouri electorale ale secțiilor de votare în circumscripția electorală pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, de la nr. 38/1-38/234 (inclusiv), cu excepția Birourilor electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196, 38/197, 38/198, toate trei din Federația Rusă.

* Notă:

RRC – Referendumul republican constituțional

AP – Alegeri parlamentare

APr – Alegeri pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova

Dinamica organizării/constituirii secțiilor de votare în perioada 2010-2024

3.3. CONSTITUIREA SECȚIILOR DE VOTARE PENTRU ALEGĂTORII DIN STÂNGA NISTRULUI

Potrivit noului mecanism de constituire a secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, care este prevăzut la art. 40 din Codul electoral nr. 325/2022 și în Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2544/2024, la constituirea secțiilor de votare pentru respectivii alegători, se iau în considerare datele din Registrul de stat al alegătorilor raportate la dinamica participării alegătorilor din localitățile din stânga Nistrului la ultimele 3 scrutine și, complementar, informațiile sau propunerile entităților responsabile de realizarea politicii de reintegrare și securitate, care, la elaborarea propunerilor menționate, vor ține cont de:

- 1) organizarea administrativ-teritorială;
- 2) specificul căilor de acces și comunicare;
- 3) asigurarea accesului alegătorilor la procesul de vot desfășurat în secțiile de votare distincte;
- 4) particularitățile ce vizează asigurarea aspectelor de securitate și ordine publică;
- 5) proximitatea secțiilor de votare care au fost constituite la alegerile anterioare, în raza aceluiași localități aflate sub jurisdicția constituțională a autorităților administrației publice centrale.

Astfel, în vederea executării prevederilor menționate mai sus, precum și a pct. 11 din Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2544/2024, Comisia Electorală Centrală împreună cu Biroul politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat, delegația Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control și alți subiecți implicați, în conformitate cu art. 28 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, la data de 31 iulie 2024, a creat un grup de lucru interinstituțional și a aprobat Planul de acțiuni în vederea realizării activităților de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului.

Pe platforma Grupului de lucru interinstituțional au fost discutate aspectele ce vizează constituirea respectivelor secții de votare. La data de 4 septembrie 2024, Comisia Electorală Centrală, pentru a asigura transparența și accesibilizarea procesului electoral, a dat publicității informațiile preliminare despre posibilele locații ale secțiilor de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului ce urmează a fi constituite pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, în număr de 31, precum și a organizat consultarea publică în acest sens.

Ca urmare a consultărilor desfășurate, Comisia Electorală Centrală, prin hotărârea nr. 2867 din 14 septembrie 2024, a stabilit organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului pentru referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, conform tabelului de mai jos:

Nr. d/o	Raionul/municipiul	Denumirea localității	Numărul secțiilor de votare
1.	municipiul Chișinău	municipiul Chișinău	1
		orașul Vadul lui Vodă	1
2.	raionul Anenii Noi	orașul Anenii Noi	1
		comuna Calfa	1
		satul Gura Bîcului	2
		satul Hîrbovăț	1
		satul Varnița	3
3.	raionul Căușeni	orașul Căușeni	1
		satul Chircăiești	1
		satul Copanca	1
		comuna Fîrlădeni	1
		satul Hagimus	2
4.	raionul Criuleni	orașul Criuleni	1
5.	raionul Dubăsari	comuna Cocieri	2
		comuna Coșnița	1
		satul Doroțcaia	1
		comuna Molovata Nouă	1
		satul Ustia	1
6.	raionul Florești	satul Sănătăuca	3
7.	raionul Rezina	orașul Rezina	3
8.	raionul Ștefan Vodă	comuna Răscăieți	1
Total			30

În scopul executării pct. 2 al hotărârii CEC nr. 2867/2024, Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru localitățile din stânga Nistrului nr. 37 a adoptat hotărârea nr. 5 din 15 septembrie 2024, prin care a constituit secțiile de votare nr. 37/1 - 37/30, după cum urmează:

Denumirea secției de votare	Nr. secției de votare
Municipiul Chișinău	37/1
Orașul Vadul lui Vodă, municipiul Chișinău	37/2
Orașul Anenii Noi, raionul Anenii Noi	37/3
Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	37/4
Satul Gura Bîcului, raionul Anenii Noi	37/5
Satul Gura Bîcului, raionul Anenii Noi	37/6
Satul Hîrbovăț, raionul Anenii Noi	37/7
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/8
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/9
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/10
Orașul Căușeni, raionul Căușeni	37/11
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/12
Satul Copanca, raionul Căușeni	37/13
Comuna Fîrlădeni, raionul Căușeni	37/14
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/15
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/16
Orașul Criuleni, raionul Criuleni	37/17

Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/18
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/19
Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	37/20
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/21
Comuna Molovata Nouă, raionul Dubăsari	37/22
Satul Ustia, raionul Dubăsari	37/23
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/24
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/25
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/26
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/27
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/28
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/29
Comuna Răscăieți, raionul Ștefan Vodă	37/30

În scopul executării hotărârilor menționate mai sus, Comisia Electorală Centrală, prin demersul nr. CEC-8/5916 din 16 septembrie 2024, a solicitat primarilor localităților în care au fost constituite aceste secții de votare prezentarea informației privind sediile acestora, precum și localurile pentru activitatea biroului/birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Astfel, în urma informațiilor prezentate de către primari, Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru localitățile din stânga Nistrului nr. 37, prin hotărârea nr. 9 din 25 septembrie 2024, a completat tabelul din punctul 1 al hotărârii nr. 5/2024, după cum urmează:

Denumirea secției de votare	Nr. secției de votare	Adresa sediului secției de votare
Municipiul Chișinău	37/1	mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab, nr.48
Orașul Vadul lui Vodă, municipiul Chișinău	37/2	or. Vadul lui Vodă, str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 11, Liceul teoretic „Ștefan Vodă”
Orașul Anenii Noi, raionul Anenii Noi	37/3	or. Anenii Noi, str. A. Suvorov, nr.6, Primăria orașului Anenii Noi, et. 1 (în hol)
Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	37/4	Comuna Calfa, Căminul cultural
Satul Gura Bîcului, raionul Anenii Noi	37/5	s. Gura Bîcului, str. Canaș Camzin, nr. 12, Casa de Cultură, intrarea centrală (în hol)
Satul Gura Bîcului, raionul Anenii Noi	37/6	s. Gura Bîcului, str. Canaș Camzin, nr. 12, Casa de Cultură, intrarea din spate
Satul Hîrbovăț, raionul Anenii Noi	37/7	s. Hîrbovăț, str. Păcii, nr. 64, Centrul de Cultură, Tineret și Sport (teren comun cu școala primară)
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/8	s. Varnița, Liceul Teoretic Varnița (în hol)
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/9	s. Varnița, Centrul Comunitar Multifuncțional „Asclepio” (în hol)
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/10	s. Varnița, Liceul Teoretic Varnița (în cantină)
Orașul Căușeni, raionul Căușeni	37/11	or. Căușeni, str. Mihail Eminescu, nr. 29, Complexul sportiv
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/12	s. Chircăiești, str. Păcii, nr. 16, Gimnaziul „Mihai Eminescu”
Satul Copanca, raionul Căușeni	37/13	s. Copanca, Primăria satului Copanca
Comuna Fîrlădeni, raionul Căușeni	37/14	s. Fîrlădeni, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 281 (clădirea Primăriei)
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/15	s. Hagimus, str. Ștefan cel Mare, nr.142, Gimnaziul „Ioan Vodă”, blocul II, et. 1

Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/16	s. Hagimus, str. Ștefan cel Mare, nr.142, Gimnaziul „Ioan Vodă”, blocul II, et. 2
Orașul Criuleni, raionul Criuleni	37/17	or. Criuleni, str. 31 August, Școala de Arte din orașul Criuleni
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/18	s. Cocieri, str. Păcii, nr. 19, Școala de Arte (fostul sediu)
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/19	s. Cocieri, str. Păcii, nr. 19, Școala de Arte (fostul sediu)
Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	37/20	s. Coșnița, str. Păcii, nr. 51 (sediul Primăriei com. Coșnița)
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/21	s. Doroțcaia, Casa de Cultură (intrarea de lângă parcul central)
Comuna Molovata Nouă, raionul Dubăsari	37/22	Comuna Molovata Nouă, Gimnaziul „Anatol Codru” (intrarea centrală)
Satul Ustia, raionul Dubăsari	37/23	s. Ustia, Gimnaziul Ustia
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/24	s. Sănătăuca, Grădinița Sănătăuca (în hol)
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/25	s. Sănătăuca, Oficiul Stării Civile Sănătăuca (în hol)
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/26	s. Sănătăuca, Casa de menire socioculturală Sănătăuca (în hol)
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/27	or. Rezina, str. Șciusev, nr.10 (sala de ședințe), Incubatorul de afaceri al Consiliului raional Rezina
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/28	or. Rezina, str. 1 Mai, nr.11/1, I. P. Liceul Teoretic „Alexandru cel Bun” (sala sportivă)
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/29	or. Rezina, str.27 August, nr.1 A, Palatul raional de cultură Rezina (în hol)
Comuna Răscăieți, raionul Ștefan Vodă	37/30	s. Răscăieți, str. Ștefan cel Mare, nr. 1, I.P. Gimnaziu Răscăieți (sala de sport)

Ulterior, în urma informațiilor prezentate de către primarii comunei Cocieri, satelor Doroțcaia și Chircăiești, precum și președintele raionului Dubăsari, Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru localitățile din stânga Nistrului nr. 37, prin hotărârile nr. 43 din 3 octombrie 2024 și nr. 52 din 19 octombrie 2024, a modificat sediile secțiilor de votare, după cum urmează:

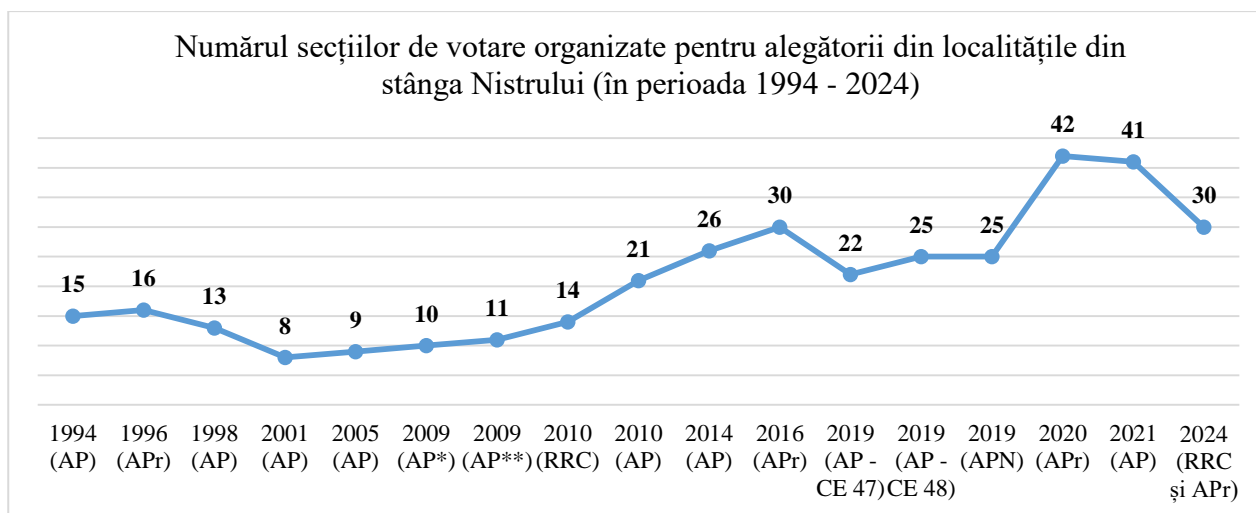
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/12	s. Chircăiești, str. Păcii, nr. 16, Gimnaziul „Mihai Viteazul”
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/18	s. Cocieri, Liceul Teoretic „Vlad Ioviță”, str. Școlii, nr. 47
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/19	s. Cocieri, Liceul Teoretic „Vlad Ioviță”, str. Școlii, nr. 47
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/21	s. Doroțcaia, Liceul Teoretic Doroțcaia

Astfel, pentru cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot domiciliați în localitățile din stânga Nistrului, precum și cei domiciliați în raza circumscripției electorale municipale Bender și în comuna Chițcani, satele Cremenciug și Gîsca din raionul Căușeni, aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova, au fost organizate 30 de secții de vot, după cum urmează:

Denumirea secției de votare	Nr. secției de votare	Adresa sediului secției de votare
Municipiul Chișinău	37/1	mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab, nr. 48
Orașul Vadul lui Vodă, municipiul Chișinău	37/2	or. Vadul lui Vodă, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 11, Liceul Teoretic „Ștefan Vodă”
Orașul Anenii Noi, raionul Anenii Noi	37/3	or. Anenii Noi, str. A. Suworov, nr.6, Primăria orașului Anenii Noi, et. 1 (în hol)
Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	37/4	Comuna Calfa, Căminul cultural
Satul Gura Bîcului, raionul Anenii Noi	37/5	s. Gura Bîcului, str. Canaș Camzin, nr. 12, Casa de Cultură, intrarea centrală (în hol)
Satul Gura Bîcului, raionul Anenii Noi	37/6	s. Gura Bîcului, str. Canaș Camzin, nr. 12, Casa de Cultură, intrarea din spate
Satul Hîrbovăț, raionul Anenii Noi	37/7	s. Hîrbovăț, str. Păcii, nr. 64, Centrul de Cultură, Tineret și Sport (teren comun cu școala primară)
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/8	s. Varnița, Liceul Teoretic Varnița (în hol)
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/9	s. Varnița, Centrul Comunitar Multifuncțional „Asclepio” (în hol)
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/10	s. Varnița, Liceul Teoretic Varnița (în cantină)
Orașul Căușeni, raionul Căușeni	37/11	or. Căușeni, str. Mihail Eminescu, nr. 29, Complexul sportiv
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/12	s. Chircăiești, str. Păcii, nr. 16, Gimnaziul „Mihai Viteazul”
Satul Copanca, raionul Căușeni	37/13	s. Copanca, Primăria satului Copanca
Comuna Fîrlădeni, raionul Căușeni	37/14	s. Fîrlădeni, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 281 (Clădirea Primăriei)
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/15	s. Hagimus, str. Ștefan cel Mare, nr.142, Gimnaziul „Ioan Vodă”, blocul 2, et. 1
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/16	s. Hagimus, str. Ștefan cel Mare, nr.142, Gimnaziul „Ioan Vodă”, blocul 2, et. 2
Orașul Criuleni, raionul Criuleni	37/17	or. Criuleni, str. 31 August, Școala de Arte din orașul Criuleni
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/18	s. Cocieri, Liceul Teoretic „Vlad Ioviță”, str. Școlii, nr. 47
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/19	s. Cocieri, Liceul Teoretic „Vlad Ioviță”, str. Școlii, nr. 47
Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	37/20	s. Coșnița, str. Păcii, nr. 51 (sediul Primăriei com. Coșnița)
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/21	s. Doroțcaia, Liceul Teoretic Doroțcaia
Comuna Molovata Nouă, raionul Dubăsari	37/22	Comuna Molovata Nouă, Gimnaziul „Anatol Codru” (intrarea centrală)
Satul Ustia, raionul Dubăsari	37/23	s. Ustia, Gimnaziul Ustia
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/24	s. Sănătăuca, Grădinița Sănătăuca (în hol)
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/25	s. Sănătăuca, Oficiul Stării Civile Sănătăuca (în hol)
Satul Sănătăuca,	37/26	s. Sănătăuca, Casa de menire socio-culturală

raionul Florești		Sănătăuca (în hol)
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/27	or. Rezina, str. Șciusev, nr.10 (sala de ședințe), Incubatorul de afaceri al Consiliului raional Rezina
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/28	or. Rezina, str. 1 Mai, nr.11/1, I.P. Liceul Teoretic „Alexandru cel Bun” (sala sportivă)
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/29	or. Rezina, str.27 August, nr.1 A, Palatul raional de cultură Rezina (în hol)
Comuna Răscăieți, raionul Ștefan Vodă	37/30	s. Răscăieți, str. Ștefan cel Mare, nr. 1, I.P. Gimnaziul Răscăieți (sala de sport)

Numărul secțiilor de votare organizate pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (perioada 1994 - 2024).

* *Notă:*

RRC – Referendumul republican constituțional

AP – Alegeri parlamentare

APr – Alegeri pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova

AP* – Alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009

AP** – Alegerile parlamentare din 29 iulie 2009

AP-CE 47 – Alegerile parlamentare în circumscripția electorală nr. 47

AP-CE 48 – Alegerile parlamentare în circumscripția electorală nr. 48

APN-CE 48 – Alegerile parlamentare noi în circumscripția electorală nr. 48

În concluzie, Comisia Electorală Centrală, constată că potrivit noului mecanism de constituire a secțiilor de votare, precum și faptului că a făcut publică lista posibilelor locații ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, precum și alegătorii domiciliați în raza circumscripției electorale municipale Bender și în comuna Chițcani, satele Cremenciug și Gîsca din raionul Căușeni, aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova, au avut posibilitatea de a-și exercita dreptul de vot la oricare dintre secțiile de votare distincte constituite în acest sens.

CAPITOLUL 4. INSTRUIREA FUNCȚIONARILOR ELECTORALI ȘI A ALTOR SUBIEȚI IMPLICAȚI ÎN PROCESUL ELECTORAL

La data de 5 august 2024, Instituția Publică „Centrul de instruire continuă în domeniul electoral” a aprobat Planul de instruire la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024, în baza căruia au fost realizate activitățile de instruire a membrilor organelor electorale, dar și a altor grupuri de beneficiari.

Instruirea membrilor consiliilor electorale de circumscripție de nivel II (CECE II) a fost desfășurată în perioada 01-04 septembrie 2024. Au fost organizate 14 seminare de instruire regionale, la care au participat 309 membri ai acestor organe electorale. La fiecare seminar au participat membrii a 2-4 CECE II, ceea ce a favorizat schimbul de experiență între funcționarii din diferite circumscripții referitor la subiectele abordate.

Participanții au fost familiarizați cu: particularitățile organizării și desfășurării referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale, modalitatea de lucru a CECE II, constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare, colaborarea cu persoanele autorizate să asiste la procedurile electorale, examinarea contestațiilor electorale, răspunderea pentru încălcarea legislației electorale, atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivel II în ziua alegerilor și centralizarea rezultatelor votării pe circumscripție etc.

Membrii consiliului electoral de circumscripție pentru secțiile de votare din străinătate au fost instruiți în cadrul unui seminar desfășurat conform programului de instruire similar celorlalte CECE II, cu evidențierea particularităților organizării votării în secțiile de votare din străinătate, precum și în cadrul unui curs de instruire în baza metodologiei internaționale BRIDGE pe subiectul „Votarea în afara țării”, cu accent pe specificul exercitării votului prin corespondență. În cadrul cursului a fost prezentată experiența altor state la toate etapele implementării acestei metode alternative de vot, fiind discutate provocările întâmpinate și soluțiile implementate. De asemenea, au fost prezentate principalele prevederi ale Legii nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență și evidențiate procedurile care urmau să fie realizate de către birourile electorale pentru votul prin corespondență.

Instruirea membrilor consiliului electoral de circumscripție pentru localitățile din stânga Nistrului a avut loc separat, iar în cadrul sesiunilor de instruire au fost abordate particularitățile exercitării atribuțiilor acestui consiliu.

Instruirea membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare (BESV) a fost desfășurată în 2 etape, după cum urmează:

Etapa I: 24 septembrie 2024 - conferințe live pe YouTube care au cuprins următoarele tematici: particularitățile organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional, modalitatea de lucru a BESV, calitatea de membru al BESV, răspunderea pentru încălcarea legislației electorale. Au fost desfășurate 2 conferințe live, dintre care una în limba română și una în limba rusă, înregistrând un număr total de 12917 vizualizări. 1523 de membri au completat fișa personală a participantului la instruire.

Etapa II: 25 septembrie-7 octombrie 2024 - seminare față în față cu participarea membrilor din cadrul BESV la care au fost abordate următoarele subiecte: lucrul cu listele electorale, colaborarea cu persoanele autorizate să asiste la operațiunile electorale, pregătirea pentru votare și accesibilitatea procesului electoral în secția de votare, responsabilitățile BESV în ziua alegerilor, numărarea voturilor de către BESV și documentația electorală aferentă, sistematizarea, împachetarea, sigilarea și transmiterea documentelor (materialelor) și echipamentului electoral. Au fost desfășurate 341 de seminare, în cadrul cărora 11 685 de funcționari electorali au dobândit competențe de realizare a operațiunilor electorale.

Instruirea membrilor BESV din afara țării a avut loc în cadrul a 19 webinare pe platforma Zoom. Programul de instruire a fost adaptat specificului activității birourilor electorale din afara țării. La

activitățile de instruire desfășurate în perioada 11-13 octombrie au participat 969 de funcționari electorali.

Instruirea membrilor BESV pentru votul prin corespondență s-a desfășurat în cadrul a 2 webinare pe Zoom, la care au participat 15 funcționari electorali din cele 3 birouri electorale pentru votul prin corespondență, după cum urmează:

Etapa I: 26 septembrie 2024 – webinar care a vizat în principal următoarele operațiuni electorale: organizarea activității birourilor pentru votul prin corespondență, sistematizarea, împachetarea și expedierea plicurilor către alegători, recepționarea și păstrarea plicurilor exterioare de la alegători, utilizarea subsistemului pentru votul prin corespondență.

Etapa II: 11 octombrie 2024 – webinar axat pe procedurile care urmau a fi realizate după termenul limită de recepționare a plicurilor: numărarea plicurilor și a voturilor, completarea documentelor aferente acestui proces, sistematizarea, împachetarea și transmiterea documentelor și materialelor electorale.

Instruirea operatorilor din cadrul consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II s-a desfășurat pe data de 12 septembrie, în format on-line, prin intermediul platformei Zoom. Participanții la webinarul organizat împreună cu Direcția Management Alegeri și Direcția comunicare, relații publice și mass-media din cadrul Comisiei Electorale Centrale, au fost familiarizați cu modul de gestionare a informației în modulele SIAS la care au avut acces. Pe agenda seminarului s-a regăsit și subiectul securității cibernetice în context electoral. Reprezentanții Institutului European de Studii Politice din Moldova (IESPM) le-au relatat celor 100 de participanți despre protecția integrității procesului electoral, apărarea împotriva ingerințelor externe, protecția datelor personale, asigurarea funcționării neîntrerupte a infrastructurii electorale etc.

Instruirea operatorilor SIAS „Alegeri” a fost desfășurată pe data de 11 octombrie 2024 în cadrul a 2 conferințe live pe YouTube (prima în limba română și a doua în limba rusă). Linkurile către conferințe au fost accesate de 13910 de ori. Fișa personală a participantului la instruire a fost completată de 4012 operatori. Pentru turul II au fost organizate 5 webinare, cu participarea a 178 de operatori din cadrul BESV din străinătate.

În cadrul conferințelor au fost explicate atribuțiile operatorului privind înregistrarea în sistem a prezenței la vot, a informației din procesele-verbale privind rezultatele numărării voturilor, funcționarea sistemului de supraveghere video etc. Participanții au beneficiat și de o prezentare privind igiena cibernetică. Reprezentantului Fundației Internaționale pentru Sisteme Electorale (IFES) a oferit explicații referitor la setul de reguli ce urmează a fi respectate în vederea diminuării vulnerabilității la atacurile cibernetice.

Instruirea persoanelor responsabile de gestionarea Registrului de stat al alegătorilor (RSA) În perioada 15-22 august 2024, CICDE a desfășurat 5 webinare pentru 435 de registratori care s-au înregistrat pentru participarea la instruire prin intermediul platformei cursuri.cicde.md. Alți 385 de registratori au participat la acest tip de instruire desfășurată până la începerea perioadei electorale: 19-20 iunie 2024. Astfel, în total, 820 de persoane au primit explicații privind modul de gestionare a informației despre alegători în listele electorale și au înțeles care sunt particularitățile activității acestora.

În cadrul referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale, CICDE a desfășurat și *seminare de instruire pentru alți actori electorali*.

Secretarii consiliilor locale. Instruirile on-line/față în față au fost realizate în vederea familiarizării participanților cu atribuțiile care revin în sarcina acestora în perioada electorală: convocarea membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare în prima ședință, colaborarea cu organele electorale etc. În intervalul 22-24 septembrie 2024 au fost desfășurate 6 seminare și 27 webinare pentru un număr de 717 persoane.

Judecători și procurori. Pe data de 6 iunie 2024, CICDE în parteneriat cu Institutul Național de Justiție din Republica Moldova, Comisia Electorală Centrală și Consiliul Europei au desfășurat un seminar pentru 46 de judecători și procurori privind procesul de examinare și soluționare a litigiilor

electorale în cadrul referendumului republican constituțional și alegerilor prezidențiale. Experții contractați de CICDE și instituțiile partenere au prezentat principiile directe, normele legale aplicabile, dar și practica națională și internațională privind soluționarea litigiilor electorale de către instanțele de judecată.

Politiști. În intervalul 11-12 septembrie 2024 au fost organizate 4 webinare cu tema: „Asigurarea ordinii publice în procesul electoral”. Cei 287 de angajați ai subdiviziunilor teritoriale ale Ministerului Afacerilor Interne au fost familiarizați cu prevederile cadrului normativ electoral privind organizarea și desfășurarea scrutinelor din 20 octombrie, atribuțiile poliției în procesul electoral, normele legale privind răspunderea contravențională și penală pentru încălcările legislației electorale.

Carabinieri. Pe același subiect, în perioada 23 august - 06 septembrie 2024 au fost desfășurate 4 seminare în or. Chișinău, Bălți și Comrat pentru 105 carabinieri, ca răspuns la demersul privind organizarea acestor activități de instruire adresat Centrului de instruire continuă în domeniul electoral de către Inspectoratul General de Carabinieri.

Pretendenți la funcția de Președinte al Republicii Moldova și membri ai grupurilor de inițiativă. 16 persoane au participat la webinarul desfășurat pe data de 26 august, iar cca 100 persoane au parcurs cursul de instruire la distanță: „Colectarea semnăturilor în susținerea candidatei/candidatului independent sau inițierea referendumului”.

Reprezentanții concurenților electorali și participanților la referendum. În zilele de 17 și 18 octombrie 2024, 320 de persoane confirmate de organele electorale în calitate de reprezentanți ai concurenților electorali și ai participanților la referendum au luat parte la o instruire on-line pe ZOOM și la o conferință pe YouTube. Participanții au fost familiarizați cu prevederile cadrului normativ electoral privind particularitățile desfășurării scrutinelor din 20 octombrie, dar și cu ansamblul de drepturi și obligații pe care le au reprezentanții.

Pentru instruirea funcționarilor electorali și a altor subiecți implicați în scrutinele din acest an au fost elaborate/actualizate, publicate/distribuite următoarele materiale metodico-didactice:

1. Manual pentru membrii Consiliilor electorale de circumscripție electorală de nivelul II la alegerile prezidențiale (limba română)
2. Manual pentru membrii Consiliilor electorale de circumscripție electorală de nivelul II la alegerile prezidențiale (limba rusă)
3. Manual pentru membrii Birourilor electorale ale secțiilor de votare la alegerile prezidențiale (limba română)
4. Manual pentru membrii Birourilor electorale ale secțiilor de votare la alegerile prezidențiale (limba rusă)
5. Manual pentru membrii Birourilor electorale ale secțiilor de votare din afara țării la alegerile prezidențiale (limba română), versiune electronică
6. Manual pentru funcționarii electorali privind organizarea și desfășurarea votului prin corespondență la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba română), versiune electronică
7. Manual pentru operatorul SIASA
8. Ghid pentru candidatul la alegerile prezidențiale. Instrucțiuni pentru colectorul de semnături în susținerea candidatului
9. Îndrumar pentru persoanele responsabile de evidența contabilă a alocațiilor din bugetul de stat destinate organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale și referendumului republican din 20 octombrie 2024
10. Manual operațional destinat funcționarilor Ministerului Afacerilor Interne: „Asigurarea ordinii publice în procesul electoral”
11. Ghid privind procedura de depunere a contestațiilor în domeniul electoral
12. Fișa didactică: Activitățile biroului electoral al secției de votare în prima ședință
13. Fișa didactică „Deschiderea secției de votare”
14. Poster: Axa timpului pentru membrii CECE II la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional

15. Poster: Axa timpului pentru membrii BESV la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional
16. Poster: Axa timpului pentru membrii BESV pentru votul prin corespondență la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional, versiune electronică
17. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, CECE II la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba română)
18. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, CECE II la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba rusă)
19. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, BESV la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba română)
20. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, BESV la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba rusă)
21. Poster: Pașii de numărare a voturilor
22. Fișa didactică: Pașii de numărare a voturilor (votul prin corespondență), versiune electronică
23. Film metodic-didactic: „Procedura de sistematizare și împachetare a plicurilor cu materiale pentru votarea prin corespondență la alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional de la 20 octombrie 2024”.

Toate produsele educaționale elaborate de CICDE în acest scrutin sunt disponibile în format electronic aici:

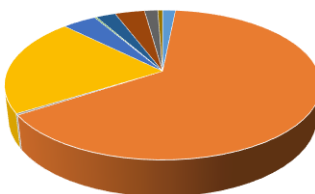
<https://cicde.md/2024/08/vezi-materiale-2/>

<https://cicde.md/2024/08/vezi-materiale/>

<https://cicde.md/2023/10/alti-subiecti/>

În total, pentru buna desfășurare a alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, în cadrul a 366 de seminare, 69 de webinare, 5 videoconferințe pe YouTube, CICDE a instruit 19724 de persoane.

Categoriile de persoane instruite de CICDE pentru scrutinele din 20 octombrie 2024

▪ Membri CECE II (309)	▪ Membri BESV (12669)
▪ Operatori CECE II (65)	▪ Operatori SIASA (4190)
▪ Registratori (820)	▪ Judecători și procurori (46)
▪ Polițiști și carabinieri (472)	▪ Secretari ai Consiliilor locale (717)
▪ Reprezentanți ai concurenților electorali (320)	▪ Concurenți și colectori (116)

În urma scrutinului prezidențial din anul 2024, CICDE a reușit încadrarea în activități de instruire a unui număr de două ori mai mare de funcționari electorali comparativ cu scrutinele anterioare. Acest lucru a fost posibil datorită accentului pus pe echipele locale de formatori create în majoritatea circumscripțiilor electorale de nivelul II în urma celor două seminare de formare inițială a formatorilor desfășurate în lunile aprilie-mai 2024, dar și a eforturilor semnificative ale președinților consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II. În perspectivă, CICDE își propune să extindă rețeaua de formatori locali.

CAPITOLUL 5. LISTELE ELECTORALE

Listele electorale, întocmite în baza Registrului de stat al alegătorilor (RSA), sunt liste ce cuprind toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința în hotarele unei secții de votare. Alegătorul poate fi înscris numai într-o singură listă electorală și numai la o singură secție de votare. Alegătorul care are și domiciliu, și reședință este înscris, în perioada valabilității reședinței, în lista electorală de la secția de votare în a cărei rază teritorială acesta își are reședința.

Pentru buna funcționare și actualizare a informației din RSA, Comisia Electorală Centrală în comun cu Centrul de instruire continuă în domeniul electoral (CICDE) a organizat în decurs de 5 zile instruirea unui număr de aproximativ 500 de registratori din cadrul autorităților publice locale care au drept de acces la RSA. Grupul țintă a fost format din registratorii RSA nou-angajați în funcție și registratorii RSA care întâmpină dificultăți în exercitarea sarcinilor. Situațiile de conflict puteau afecta calitatea listelor electorale, deoarece exista probabilitatea ca alegătorii cu statut de „conflict” să se găsească pe listele electorale tipărite arondați la alte secții de votare decât cele la care ar fi trebuit să fie incluși. Conform datelor de la Centrul de apel al CEC, au fost înregistrate aproximativ 541 apeluri de la registratorii din cadrul APL responsabili de activitatea în RSA și împreună cu operatorii au soluționat în RSA situațiile de conflict. Cele mai multe apeluri au fost înregistrate pe categoria operatori BESV, în număr de 1450. Conform datelor statistice de la Centrul de Apel, au fost înregistrate apeluri în proporție de 61,07% efectuate de femei și 38,93% de bărbați.

Procesul de actualizare a datelor în RSA a durat până la 12 octombrie 2024, astfel la începutul perioadei electorale în RSA existau 6725 înregistrări cu statut de conflict.

Data	Conflicte în RSA
05.08.2024	6725
26.08.2024	5320
09.09.2024	3645
30.09.2024	1243
12.10.2024	323

Numărul de apeluri de intrare din partea registratorilor RSA (542) este mai mare decât numărul de apeluri din 2023 (283 apeluri - 9%), dar ponderea în totalitatea apelurilor o constituie 10,19%. De asemenea, este mai mare decât numărul și ponderea apelurilor din partea registratorilor în perioada alegerilor prezidențiale din 2020 – 488 (6%). Aceste apeluri au fost efectuate pentru a obține o confirmare că toate sarcinile pe care le fac în RSA sunt corecte, alții aveau dificultăți în rezolvarea conflictelor de diferite tipuri sau au uitat parola de acces. Cu toate că registratorii au fost instruiți, majoritatea lucrează în RSA doar în perioada electorală și se confruntă cu situații de problemă, uneori chiar din cauza abilităților modeste de utilizare a calculatorului. Au fost situații în care operatorii LTIA au oferit indicații și asistență de la distanță pentru realizarea celor mai elementare operațiuni în RSA din cauza capacității de înțelegere a principiilor de lucru în RSA foarte slabe din partea registratorului.

Totodată, în vederea ridicării nivelului de securitate al SI „Registrul de stat al alegătorilor”, au fost întreprinse măsuri de acordare a accesului direct de la stațiile de lucru ale registratorilor conform IP-ilor statice de la calculator, respectiv în acest sens a fost trimis un demers prin intermediul președinților consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II către administrația publică locală (APL) privind colectarea a aproximativ 800 IP adrese de la care se face conexiunea.

În listele electorale de bază ale secțiilor de votare, la momentul tipăririi, au fost incluși 2 722 016 alegători. Cu 22 zile înainte de ziua alegerilor, Comisia a transmis către APL de nivelul al doilea/preturilor Primăriei mun. Chișinău listele electorale într-un singur exemplar, tipărite pe hârtie în format A4 pentru verificarea corectitudinii datelor din listele electorale, după care cu 7 zile înainte de ziua alegerilor au fost transmise în două exemplare în format A3 deja listele electorale finale. Pe fiecare filă a listelor electorale de bază în format A3 s-a aplicat ștampila de securizare cu marcajul „LISTE ELECTORALE”. Consiliile raionale/preturile au transmis prin act de predare-recepționare listele

electorale primite de la CEC către primării, iar acestea, la rândul lor, le-au remis imediat birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Pentru alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024, Comisia Electorală Centrală a tipărit și a distribuit mai multe tipuri de liste electorale:

- liste electorale de bază;
- formulare pretipărite ale listelor electorale suplimentare;
- formulare pretipărite ale listelor electorale suplimentare pentru votarea la locul aflării;
- formulare pretipărite ale listelor electorale de bază pentru votarea la locul aflării.

Cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, conținutul listelor electorale de bază a fost disponibil pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale prin aplicația „Verifică-te în RSA”. Prin intermediul aplicației se putea afla la ce secție de votare este arondată o adresă sau, introducând IDNP-ul, se putea afla la care secție de votare te regăsești în listă.

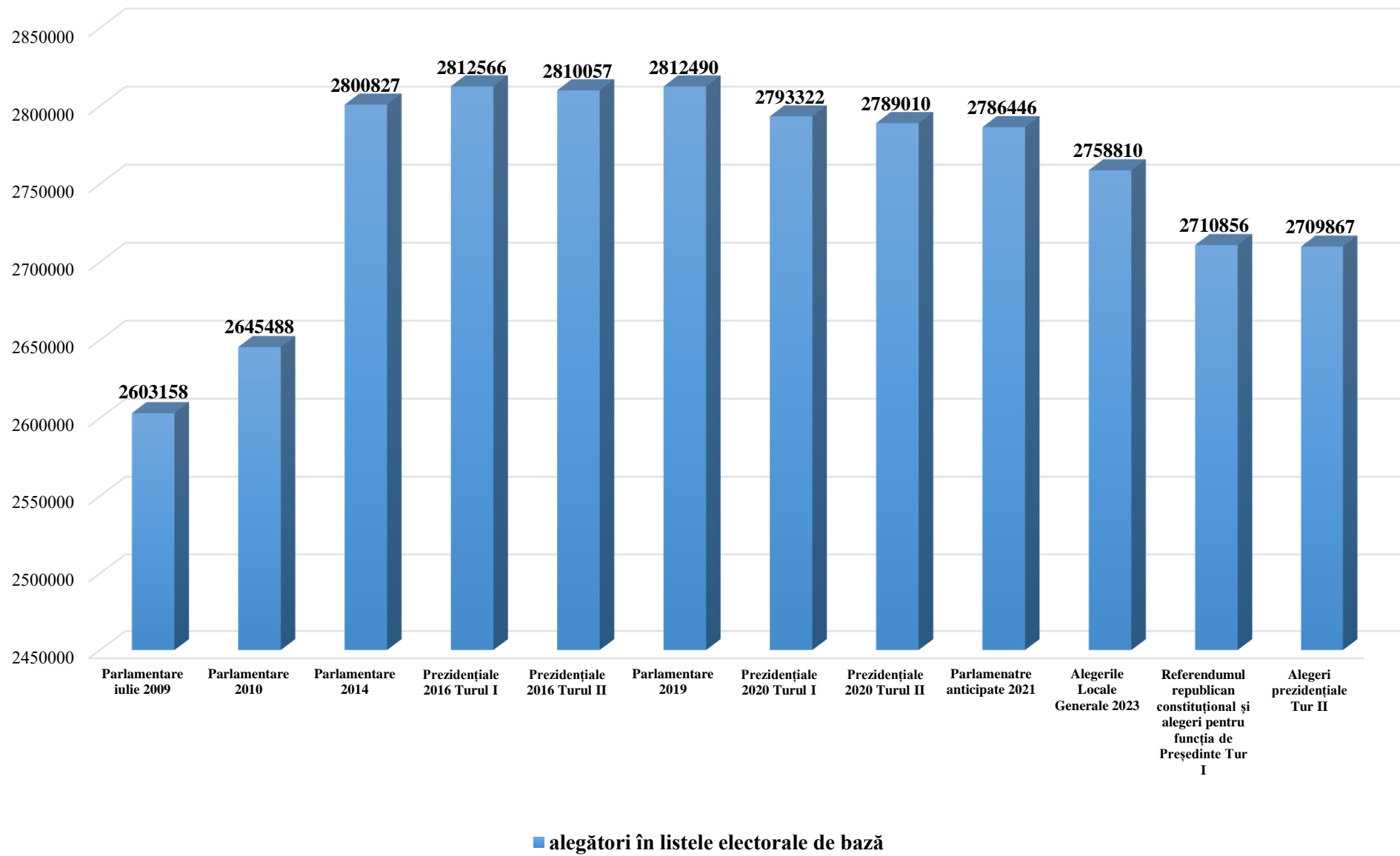

Lista de adrese																				
1	1A	2A	3	5	6/A	6A	7	8	13	14	16	17/1	18	19	21	25	26A	27	28	28/1
28/3	28/4	28/5	29	30	30A	31	32	33	33/3	34	34/1	34/2	36	37	37/60	42	42/	42/1	42/2	42/3
42/4	42/5	42/6	42/7	42/8	42/9	42A	42B	42C	42D	42E	42F	42G	42H	42I	42J	42K	42L	42M	42N	42O
42P	42Q	42R	42S	42T	42U	42V	42W	42X	42Y	42Z	42AA	42AB	42AC	42AD	42AE	42AF	42AG	42AH	42AI	42AJ
42AK	42AL	42AM	42AN	42AO	42AP	42AQ	42AR	42AS	42AT	42AU	42AV	42AW	42AX	42AY	42AZ	42BA	42BB	42BC	42BD	42BE
42BF	42BG	42BH	42BI	42BJ	42BK	42BL	42BM	42BN	42BO	42BP	42BQ	42BR	42BS	42BT	42BU	42BV	42BW	42BX	42BY	42BZ
42CA	42CB	42CC	42CD	42CE	42CF	42CG	42CH	42CI	42CJ	42CK	42CL	42CM	42CN	42CO	42CP	42CQ	42CR	42CS	42CT	42CU
42CV	42CW	42CX	42CY	42CZ	42DA	42DB	42DC	42DD	42DE	42DF	42DG	42DH	42DI	42DJ	42DK	42DL	42DM	42DN	42DO	42DP
42DQ	42DR	42DS	42DT	42DU	42DV	42DW	42DX	42DY	42DZ	42EA	42EB	42EC	42ED	42EE	42EF	42EG	42EH	42EI	42EJ	42EK
42EL	42EM	42EN	42EO	42EP	42EQ	42ER	42ES	42ET	42EU	42EV	42EW	42EX	42EY	42EZ	42FA	42FB	42FC	42FD	42FE	42FF
42FG	42FH	42FI	42FJ	42FK	42FL	42FM	42FN	42FO	42FP	42FQ	42FR	42FS	42FT	42FU	42FV	42FW	42FX	42FY	42FZ	42GA
42GB	42GC	42GD	42GE	42GF	42GG	42GH	42GI	42GJ	42GK	42GL	42GM	42GN	42GO	42GP	42GQ	42GR	42GS	42GT	42GU	42GV
42GW	42GX	42GY	42GZ	42HA	42HB	42HC	42HD	42HE	42HF	42HG	42HH	42HI	42HJ	42HK	42HL	42HM	42HN	42HO	42HP	42HQ
42HR	42HS	42HT	42HU	42HV	42HW	42HX	42HY	42HZ	42IA	42IB	42IC	42ID	42IE	42IF	42IG	42IH	42II	42IJ	42IK	42IL
42IN	42IO	42IP	42IQ	42IR	42IS	42IT	42IU	42IV	42IW	42IX	42IY	42IZ	42JA	42JB	42JC	42JD	42JE	42JF	42JG	42JH
42JI	42JJ	42JK	42JL	42JM	42JN	42JO	42JP	42JQ	42JR	42JS	42JT	42JU	42JV	42JW	42JX	42JY	42JZ	42KA	42KB	42KC
42KD	42KE	42KF	42KG	42KH	42KI	42KJ	42KK	42KL	42KM	42KN	42KO	42KP	42KQ	42KR	42KS	42KT	42KU	42KV	42KW	42KX
42KY	42KZ	42LA	42LB	42LC	42LD	42LE	42LF	42LG	42LH	42LI	42LJ	42LK	42LL	42LM	42LN	42LO	42LP	42LQ	42LR	42LS
42LT	42LU	42LV	42LW	42LX	42LY	42LZ	42MA	42MB	42MC	42MD	42ME	42MF	42MG	42MH	42MI	42MJ	42MK	42ML	42MN	42MO
42MP	42MQ	42MR	42MS	42MT	42MU	42MV	42MW	42MX	42MY	42MZ	42NA	42NB	42NC	42ND	42NE	42NF	42NG	42NH	42NI	42NJ
42NK	42NL	42NN	42NO	42NP	42NQ	42NR	42NS	42NT	42NU	42NV	42NW	42NX	42NY	42NZ	42OA	42OB	42OC	42OD	42OE	42OF
42OG	42OH	42OI	42OJ	42OK	42OL	42OM	42ON	42OO	42OP	42OQ	42OR	42OS	42OT	42OU	42OV	42OW	42OX	42OY	42OZ	42PA
42PB	42PC	42PD	42PE	42PF	42PG	42PH	42PI	42PJ	42PK	42PL	42PM	42PN	42PO	42PP	42PQ	42PR	42PS	42PT	42PU	42PV
42PW	42PX	42PY	42PZ	42QA	42QB	42QC	42QD	42QE	42QF	42QG	42QH	42QI	42QJ	42QK	42QL	42QM	42QN	42QO	42QP	42QQ
42QR	42QS	42QT	42QU	42QV	42QW	42QX	42QY	42QZ	42RA	42RB	42RC	42RD	42RE	42RF	42RG	42RH	42RI	42RJ	42RK	42RL
42RM	42RN	42RO	42RP	42RQ	42RR	42RS	42RT	42RU	42RV	42RW	42RX	42RY	42RZ	42SA	42SB	42SC	42SD	42SE	42SF	42SG
42SH	42SI	42SJ	42SK	42SL	42SM	42SN	42SO	42SP	42SQ	42SR	42SS	42ST	42SU	42SV	42SW	42SX	42SY	42SZ	42TA	42TB
42TC	42TD	42TE	42TF	42TG	42TH	42TI	42TJ	42TK	42TL	42TM	42TN	42TO	42TP	42TQ	42TR	42TS	42TT	42TU	42TV	42TV

Pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale puteau fi găsite toate adresele din listele electorale pentru orice secție de votare din țară.

În afară de aceasta, listele electorale erau puse la dispoziția alegătorilor spre verificare în localurile secțiilor de votare, totodată puteau fi descărcate de pe pagina CEC liste.cec.md.

După cum se vede în figura de mai jos, începând cu anul 2014, când a fost implementat RSA, numărul alegătorilor incluși în listele de bază rămâne aproximativ constant.

CAPITOLUL 6. ASIGURAREA INFORMAȚIONALĂ A PROCESULUI ELECTORAL

În cadrul securizării suplimentare a procesului electoral și în vederea implementării Legii nr. 101 din 15 mai 2008 cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, în cadrul alegerilor prezidențiale și referendumului constituțional Comisia Electorală Centrală a aplicat, în cele 2219 secții de votare constituite, modulul „Prezența la vot și procese-verbale” al SIAS „Alegeri”.

Pentru a facilita activitatea biroului electoral, au fost procurate 2300 de laptopuri care ulterior au fost pregătite și configurate, iar împreună cu Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC) circa 4000 de laptopuri deținute de CEC din anii precedenți au fost adaptate și instalate pe ele softurile necesare pentru procesul de lucru al operatorului. Au fost verificate circa 2300 camere video, 2000 de modeme pentru internet. Softurile dedicate asigurării securității sistemului au fost reinstalate și reconfigurate după necesitate. În aceeași perioadă, au fost reparate 1000 de calculatoare învechite și testate conexiunile securizate asigurate de STISC. Au fost pre configurate conexiunile la internet în toate secțiile de votare, astfel încât fiecare secție să fie dotată cu două surse de internet de la furnizori diferiți. Pentru toate secțiile de votare au fost angajați câte doi operatori. Toate măsurile menționate urmau să asigure continuitatea procesului de verificare a IDNP-urilor în ziua alegerilor în situații excepționale (lipsa curentului electric, căderea conexiunilor unui operator de internet, deteriorarea unui set de echipament, incapacitatea de muncă a unuia dintre operatorii de calculator în ziua alegerilor ș.a.).

Pentru prima dată în alegeri a fost pilotată în 11 secții de votare peste hotare și o secție de votare din țară pentru alegătorii din Stânga Nistrului utilizarea tabletelor pentru semnătura olografă cu șanse mari de extindere la toate secțiile de votare în alegerile viitoare. Aceste tablete erau predestinate să înlocuiască listele electorale pe hârtie în secțiile de votare de peste hotare. Semnătura olografă are rolul de a confirma identitatea și acordul persoanei în contextul unor documente importante, inclusiv în procesul electoral.

Scopurile pilotării semnăturii olografe sunt:

- a) eliminarea hârtiei - cu toate costurile de tipărire și gestionare și toate vulnerabilitățile specifice;
- b) trasabilitate - se va ști exact cine, când și unde a semnat (semnătura include datele biometrice ale semnatarului, coordonatele de timp, ID-ul unic al pad-ului de semnătură și datele PC-ului conectat);
- c) prevenirea fraudei - semnăturile sunt opozabile, verificabile grafologic;
- d) reducerea timpului de așteptare și accelerarea fluxului de votare.

Din feedbackul funcționarilor din BESV de la fața locului reiese că integrarea pilotului a mers bine și s-a redus semnificativ timpul de votare.

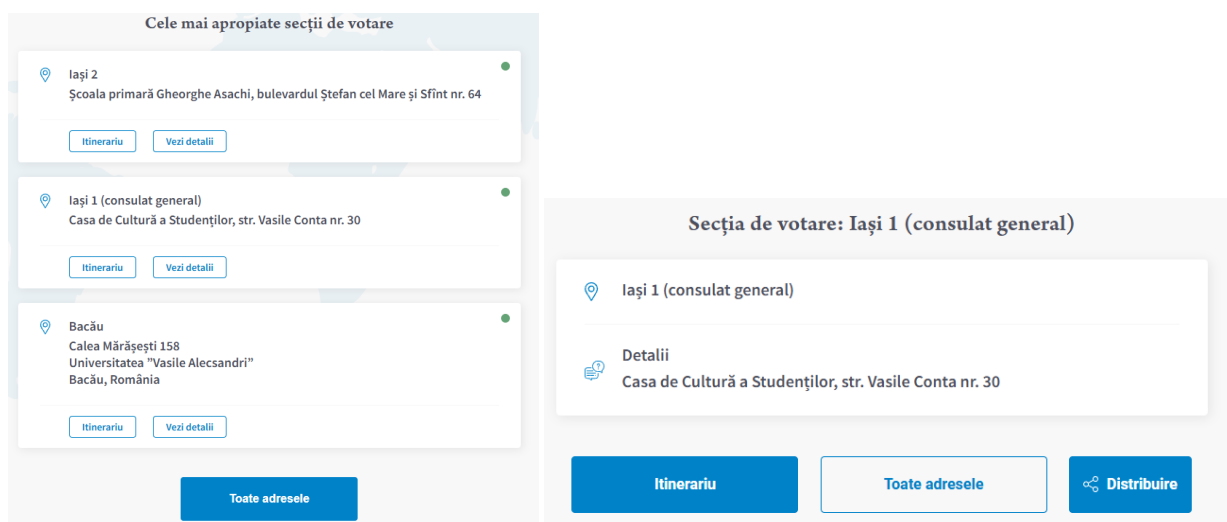
Pentru fluidizarea traficului de alegători în birourile electorale de peste hotare au mai fost utilizate 160 de scanere de citire a documentelor de identitate, timpul de introducere a datelor alegătorilor în Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” a fost redus semnificativ, totodată au fost excluse eventualele greșeli de introducere a IDNP-urilor manual de către operator.

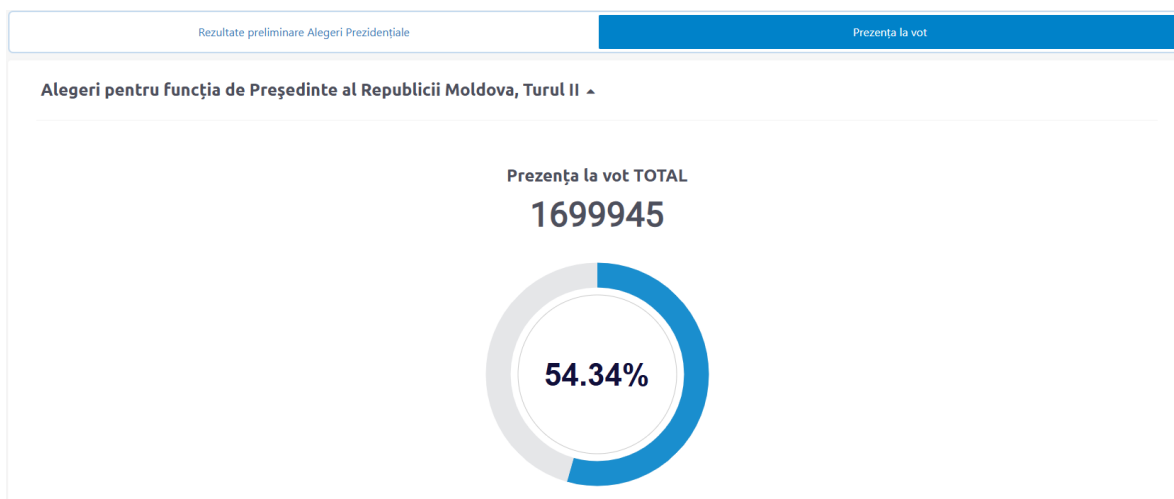
Ulterior, calculatoarele, modemele 3G și camerele video au fost pregătite spre distribuire, Comisia Electorală Centrală asigurând logistica necesară pentru ca echipamentul să fie repartizat fiecărui consiliu electoral de circumscripție, ulterior secțiilor de votare, cu evidența ținută până la număr de serie a echipamentului pentru fiecare secție de votare, ceea ce a asigurat nu doar evidența și buna păstrare a bunurilor, dar și o măsură de securizare suplimentară, care permitea reducerea timpului de reacție în caz de incidente de securitate pe componenta tehnologiilor informaționale și controlul securității sistemului informațional utilizat pe fiecare calculator în parte.

Pentru cetățenii moldoveni aflați în afara țării și care doresc să voteze, Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova pune la dispoziție platforma diaspora.cec.md. Aceasta este concepută pentru a facilita accesul la informații despre secțiile de votare disponibile în diverse țări, precum și pentru a ajuta alegătorii să localizeze secțiile de votare cele mai apropiate de ei.

Pe această platformă, cetățenii pot permite accesul la locația geografică prin intermediul browserului, iar site-ul le va afișa automat secțiile de votare din apropiere și rutele de acces cu transportul public sau privat. De asemenea, platforma oferă lista completă a secțiilor de votare din diaspora, organizate pe țări, și permite verificarea adreselor și a altor detalii relevante despre locațiile respective.

Ca și pentru scrutinele anterioare, Comisia a actualizat pagina de prezentare a infograficelor în vederea afișării prezenței la vot și rezultatelor preliminare ale alegerilor prezidențiale și referendumului, a lansat platforma <https://pv.cec.md/>.

Platforma <https://pv.cec.md/> cu rezultatele privind alegerea Președintelui Republicii Moldova.

Rezultate preliminare Turul I

Rezultate preliminare

Total

2219 (100%) 2219

Procese-verbale

Rezultate preliminare Turul II

Rezultate preliminare Total

2219 (100%) 2219

Procese-verbale

1680608

Total voturi

MAIA SANDU

55.35% (930238)

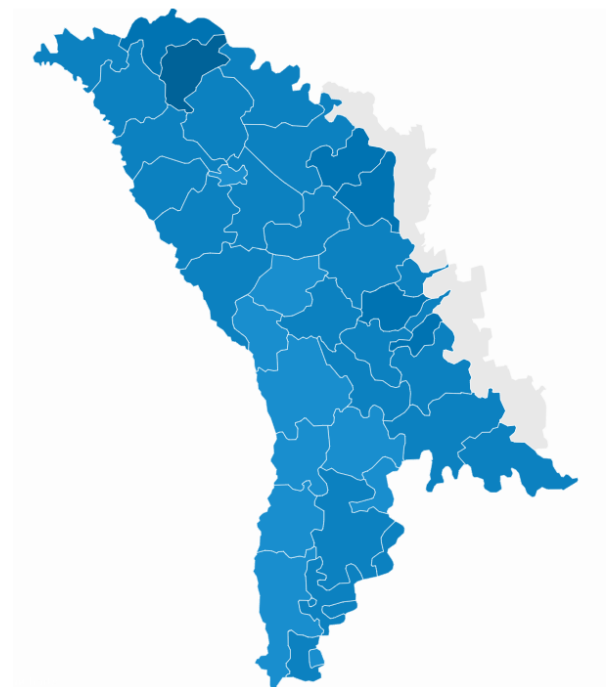
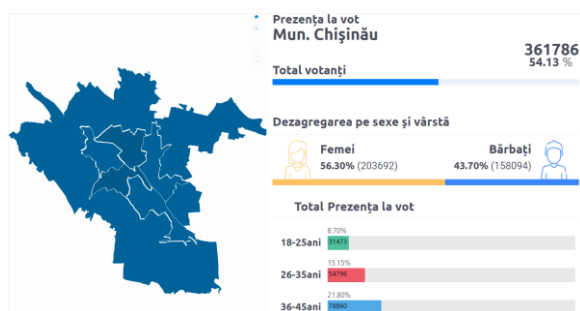
ALEXANDR STOIANOGLO

44.65% (750370)

Platforma <https://pv.cec.md/> a permis tuturor cetățenilor urmărirea în timp real a prezenței la vot și a ratei de participare a alegătorilor la secțiile de votare.

Afișarea datelor a fost posibilă prin intermediul unor infografice generate conform mai multor criterii, după:

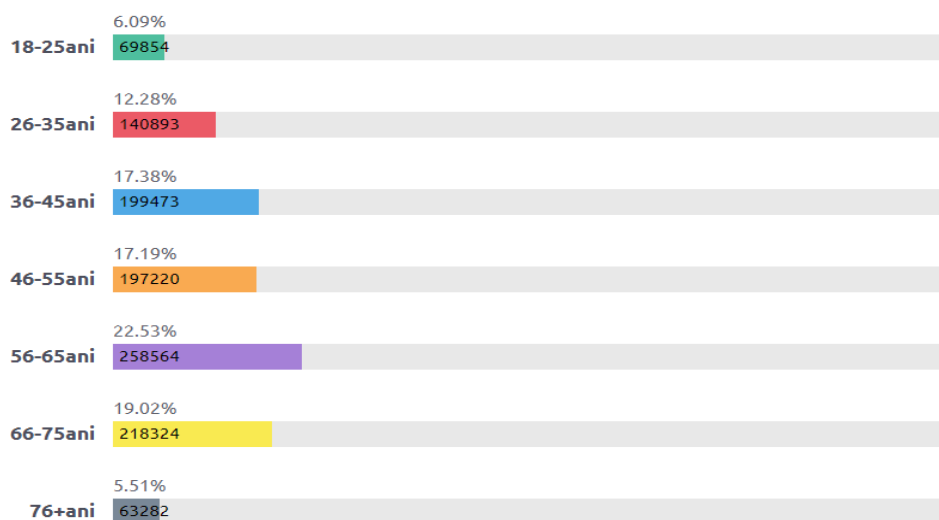
- fiecare raion
- date pe secțiile din străinătate
- fiecare din cele 5 sectoare ale orașului Chișinău
- toate suburbiile municipiului Chișinău

Datele despre alegătorii prezenți la vot au fost segregate după sex și grupe de vârstă (calculate din numărul total de alegători prezenți la urne), distribuite pe unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, incluzând și rata participării.

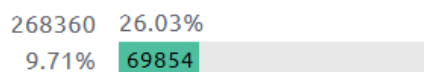

Total Prezența la vot

Total Prezența la vot raportată la fiecare categorie de vârstă

18-25ani

26-35ani

36-45ani

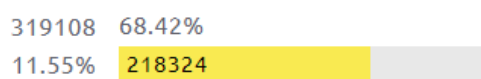
46-55ani

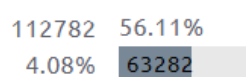
56-65ani

66-75ani

76+ani

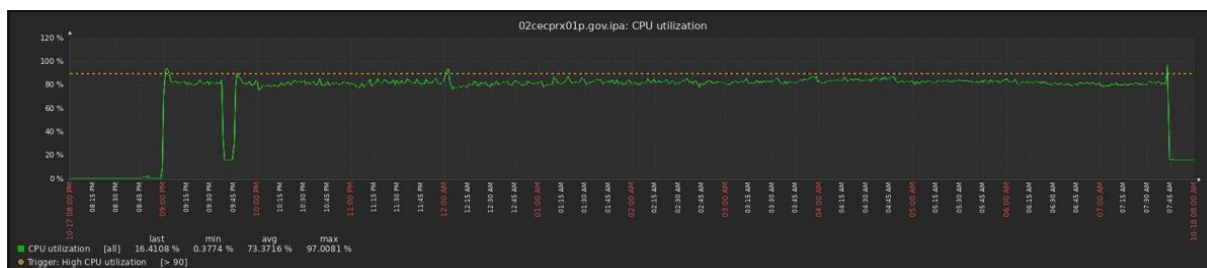
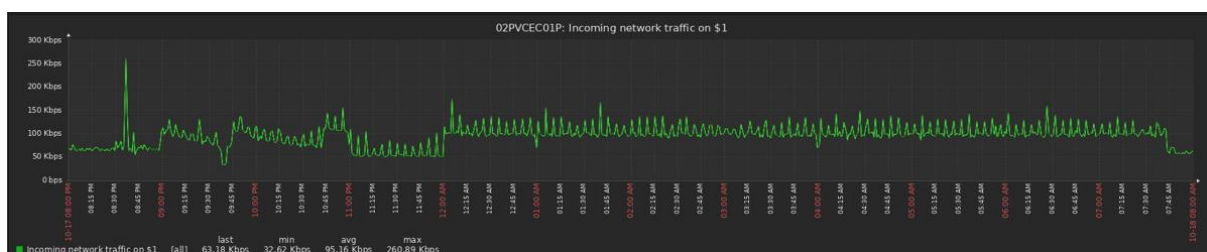

De asemenea, după încheierea procesului de vot, au putut fi urmărite în timp real rezultatele preliminare obținute de candidați.

Concomitent cu activitățile de logistică și configurare a sistemelor și platformelor tehnologice, cu suportul STISC au fost realizate activități de testare a resurselor informaționale, în special au fost testate la sarcini înalte (load și stress test) pagina web a Comisiei www.cec.md, modulul „Prezența la vot și procese-verbale” și platforma de afișare a mersului votării și rezultatelor preliminare <https://pv.cec.md/>

Au avut loc două iterații majore de testare, desfășurate pe 14-15 octombrie (SIA și PV) și în noaptea spre 18 octombrie 2024 (SI „E-day” și „PV”), acesta din urmă fiind relevant, deoarece a fost ultimul realizat, înainte de alegeri, și a implicat toate componentele sistemului informațional și a reprezentat un test final pentru SI „E-day”, PV și Infografice. Testul final a fost executat pe un interval de timp de aproximativ 10 ore.

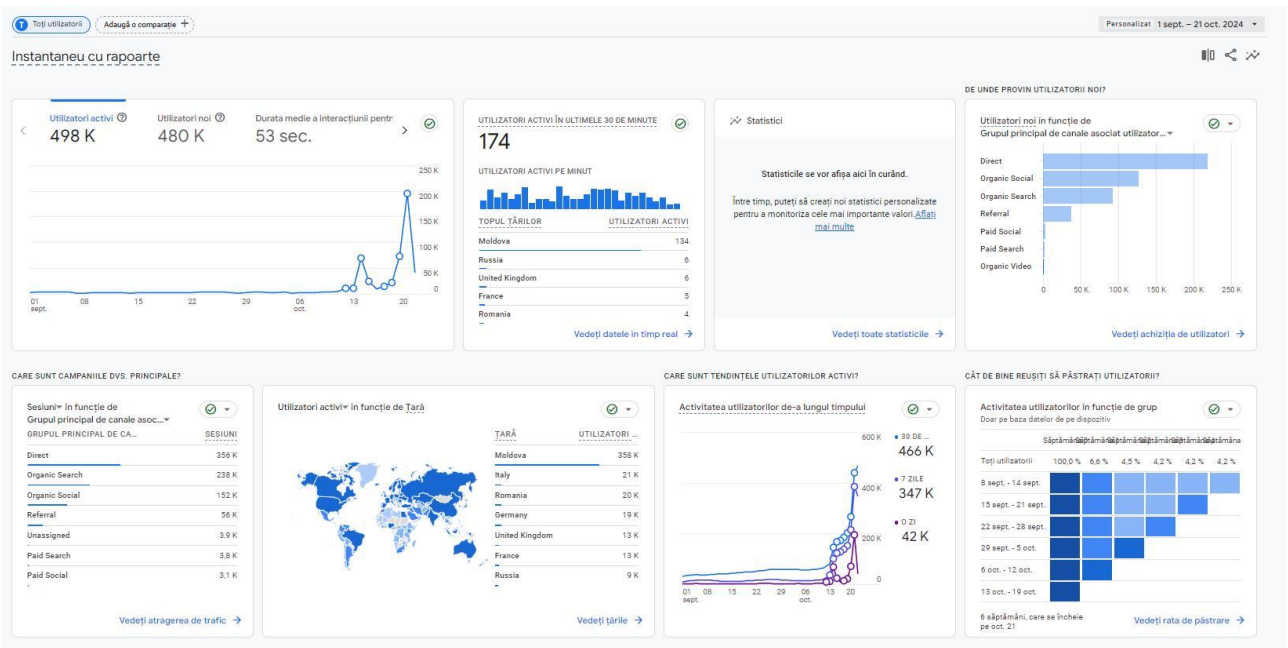
Următoarele imagini arată consumul de CPU și Memorie, precum și traficul Income și Outcome de pe mașinile care au fost expuse acestui STRESS Test. Imaginile aferente serverelor 01cecprx01p.gov.ipa (Balancer) și 01cecprx02p.gov.ipa (Balancer) prezintă un nivel de încărcare foarte ridicat pentru CPU, care necesită a fi investigat.

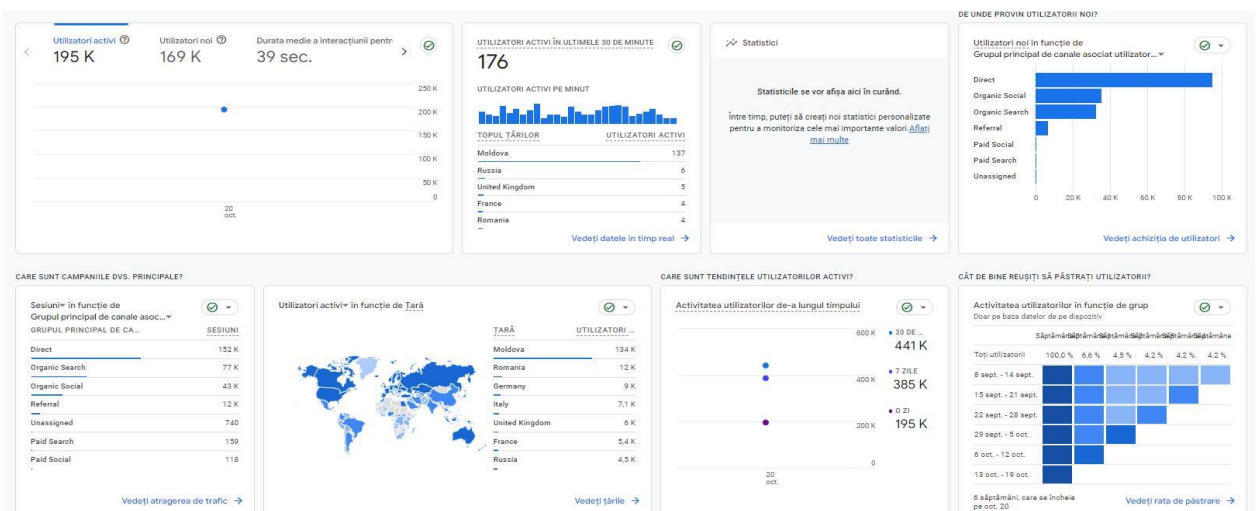
Acest test a fost unul de STRESS pentru sistem, deoarece în mai puțin de 10 ore au fost efectuate peste 8 milioane de căutări de IDNP și au fost efectuate aproximativ 2,6 milioane de acțiuni de tip “Votează”. Rata de erori este relativ mică, luând în considerare nivelul de încărcare. Dacă analizăm, observăm că aproape toate acțiunile au fost efectuate în mai puțin de două secunde, doar una fiind procesată în ~3 secunde, și anume acțiunea “1.1 Open Main Page”.

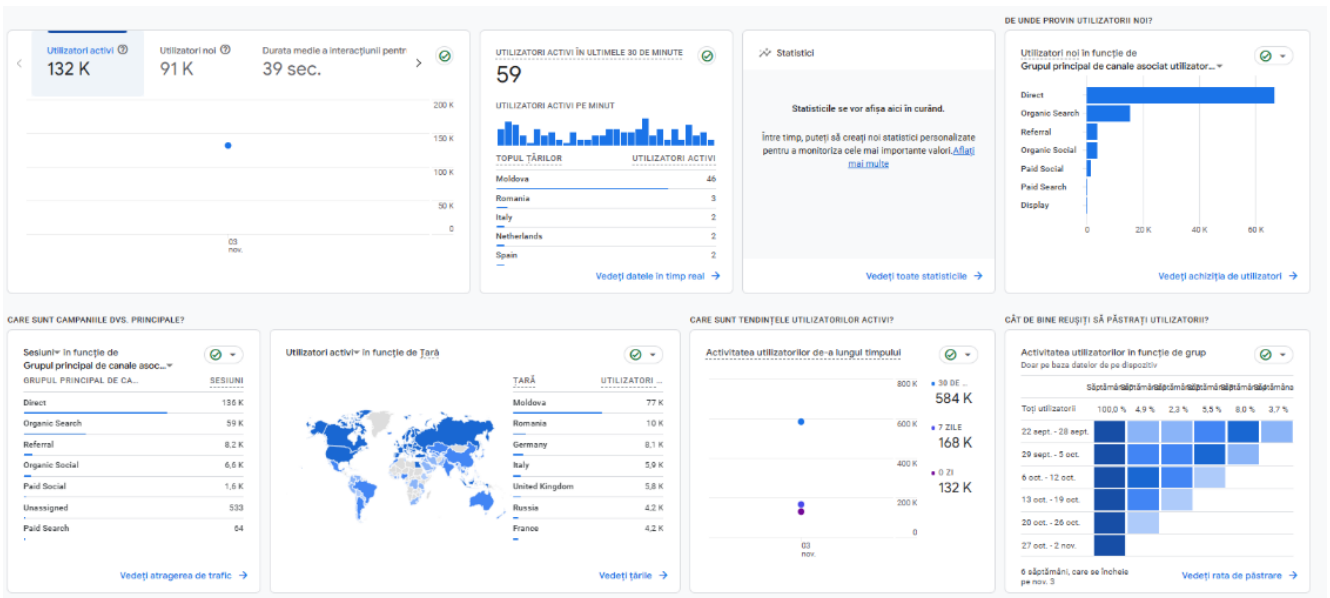
După o serie de lucrări de ameliorare, problemele au fost remediate și, ca urmare a lucrărilor de pregătire și configurare a infrastructurii, capacitatea necesară a fost atinsă.

Astfel, în cadrul alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional, pagina oficială a CEC a fost vizitată de peste 480 mii de utilizatori.

Statistica accesărilor paginii oficiale www.cec.md în ziua alegerilor

CAPITOLUL 7. MODELUL, TEXTUL, TIRAJUL, TIPĂRIREA ȘI REPARTIZAREA BULETINELOR DE VOT PENTRU ALEGERILE PREZIDENȚIALE

Ordinea de înscriere a concurenților electorali în buletinul de vot

În conformitate cu prevederile art. 73 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, concurenții electorali se înscriu în buletine în ordinea rezultată din tragerea la sorți efectuată zilnic de către organul electoral respectiv, conform procedurii stabilite prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Comisia Electorală Centrală, în vederea executării prevederilor sus-menționate, precum și în temeiul art. 27 și 143 din Codul electoral nr. 325/2022 și în conformitate cu pct. 29 din Regulamentul cu privire la procedurile de tragere la sorți, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1139/2023, prin hotărârea nr. 2949 din 25 septembrie 2024, a stabilit ordinea de înscriere a concurenților electorali în buletinul de vot pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, după cum urmează:

- Alexandr Stoianoglo, desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”;
- Maia Sandu, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”;
- Renato Usatîi, desemnat de Partidul politic „Partidul Nostru”;
- Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei;
- Irina Vlah, desemnată de către adunarea cetățenilor;
- Ion Chicu, desemnat de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”;
- Andrei Năstase, desemnat de către adunarea cetățenilor;
- Octavian Țicu, desemnat de Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ”;
- Victoria Furtună, desemnată de către adunarea cetățenilor;
- Tudor Ulianoschi, desemnat de către adunarea cetățenilor;
- Natalia Morari, desemnată de către adunarea cetățenilor.

Hotărârea nr. 2949 din 25 septembrie 2024 a fost adoptată în baza proceselor-verbale nr. 1 din 26 august 2024, nr. 2 din 6 septembrie 2024, nr. 3 din 12 septembrie 2024, nr. 4 din 13 septembrie 2024, nr. 5 din 16 septembrie 2024, nr. 6 din 18 septembrie 2024, nr. 7 din 19 septembrie 2024 și nr. 8 din 20 septembrie 2024 cu privire la ordinea de înscriere în buletinul de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, întocmite după depunerea documentelor necesare pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și efectuarea, după caz, a tragerii la sorți. Inițial în buletinul de vot erau înscriși 12 candidați.

După ce, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2942/2024, a fost respinsă cererea de înregistrare a domnului Igor Munteanu în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova desemnat de Partidul Politic Coaliția pentru Unitate și Bunăstare, în buletinul de vot au rămas înscriși 11 concurenți electorali, iar numărul de ordine 11 i-a revenit concurentului electoral Natalia Morari.

Modelul și textul buletinului de vot

În conformitate cu prevederile art. 73 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, indiferent de tipul scrutinului, modelul buletinului de vot se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale. Textul buletinului de vot pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și pentru organizarea referendumului republican se aprobă de către Comisia Electorală Centrală, iar textul pentru alegerile locale și pentru organizarea referendumului local se aprobă printr-o hotărâre a consiliului electoral de circumscripție corespunzător.

Comisia Electorală Centrală, în vederea executării prevederilor sus-menționate, precum și în temeiul art. 27 lit. k), 32, 73 alin. (3) și 143 din Codul electoral nr. 325/2022, art. 11 alin. (1) lit. e), 20 din Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență, pct.

49 din Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență nr. 2680/2024, pct. 8 sbp. 1) din Instrucțiunea cu privire la aprobarea modelului, tipărirea, transmiterea și păstrarea buletinelor de vot, aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1212/2023, prin hotărârea nr. 2950 din 25 septembrie 2024, a aprobat modelul și textul buletinului de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, conform anexei nr. 1 la hotărâre, după cum urmează:

- În partea de sus pe stânga se imprimă Stema de Stat, în același rând pe centru se tipărește sintagma „Republica Moldova”, în dreapta acesteia se amplasează stema Comisiei Electorale Centrale, ale cărei dimensiuni liniare nu depășesc dimensiunile Stemei de Stat. Sub acest rând, pe centru, se tipărește inscripția cu majuscule „BULETIN DE VOT”, iar sub aceasta se înscriu sintagma „pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova”, după caz „Turul II” și data scrutinului „20 octombrie 2024”, după caz „Turul II” și data de „3 noiembrie 2024”. Distanța dintre inscripții este de 3 mm.
- La o distanță de 10 mm mai jos de data alegerilor se tipăresc două numere: în partea stângă – numărul de ordine al circumscripției electorale, așa cum a fost stabilit prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 904/2023, iar în partea dreaptă – numărul de ordine al secției de votare, așa cum va fi stabilit prin hotărârea consiliului electoral de circumscripție corespunzător. Distanța dintre inscripțiile „Nr. circumscripției electorale” / „Nr. secției de votare” și primul patruleter imprimat este de 10 mm.
- Buletinul de vot va conține 11 patruletere, fiecare având dimensiunile de 120 mm x 20 mm. Distanța dintre patruletere este de 2,5 mm unul față de altul. Lățimea buletinului de vot este de 140 mm, iar lungimea este de 317,5 mm și, respectiv, de 325 mm în cazul turului doi.
- În partea stângă a fiecărui patruleter se imprimă simbolul concurentului electoral cu dimensiunile de 15 mm x 15 mm, în centrul patruleterului se înscrie numele și prenumele candidatului, denumirea partidului, care a înaintat candidatul sau, după caz, textul „candidat independent”. În partea dreaptă, la aceeași distanță de latura de sus și cea de jos – un cerc cu diametrul de 15 mm în care alegătorul va aplica ștampila cu inscripția „Votat” sau, în cazul votării prin corespondență, va înscrie cu pixul un semn în formă de „v” (bifă).
- Buletinul de vot pentru primul tur de scrutin se va tipări pe hârtie opacă (mată) de culoare gri afumat (cod BBD2E1), iar pentru cel de-al doilea tur de scrutin se va tipări pe hârtie opacă (mată) de culoare albastră oțel (cod U539ST9).
- Concurenții electorali se vor înscrie în buletinul de vot cu litere majuscule de aceeași mărime, aceleași caractere, în ordinea stabilită conform hotărârii nr. 2949 din 25 septembrie 2024 „Cu privire la stabilirea ordinii de înscriere a concurenților electorali în buletinul de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”.
- Pentru votul prin corespondență, în cazul desfășurării celui de-al doilea tur de scrutin, se vor utiliza buletine de vot de aceeași culoare ca și buletinele de vot pentru turul doi și cu inscripția „Turul doi”, dar având același număr de candidați ca și în turul întâi, conform modelului din anexa nr. 2 al hotărârii.

Ulterior, Comisia Electorală Centrală, prin hotărârea nr. 3130/2024, a aprobat procesul-verbal privind centralizarea rezultatelor votării la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și a dispus organizarea în data de 3 noiembrie 2024 a turului doi al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur, după cum urmează:

- în buletinul de vot pentru turul doi de scrutin au fost înscriși doi candidații care au obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin;
- a aprobat textul și modelul buletinului de vot pentru turul al doilea de scrutin din 3 noiembrie 2024, conform anexei nr. 2 la hotărâre;
- buletinul de vot a conținut 2 patruletere, având lungimea de 120 mm și lățimea de 140 mm;
- buletinele de vot tipărite pentru turul al doilea de scrutin din 3 noiembrie 2024 au conținut elementele prevăzute în hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2950 din 25 septembrie

2024 „Cu privire la aprobarea modelului și textului buletinului de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, aplicate în modul corespunzător.

Tirajul buletinelor de vot

Birourile electorale ale secțiilor de votare, după recepționarea listelor electorale, dar nu mai târziu de 30 septembrie 2024 inclusiv, conform art. 41 lit. d) și 73 alin. (7) din Codul electoral și pct. 54 sbp. 5) din Regulamentul de activitate al biroului electoral al secției de votare, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1101/2023, au stabilit tirajul buletinelor de vot ce urmau a fi tipărite pentru secțiile de votare, în corespundere cu numărul alegătorilor incluși în listele electorale de bază, adoptând în acest sens hotărâri.

Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, după recepționarea hotărârilor privind stabilirea tirajului buletinelor de vot emise de birourile electorale, au sistematizat și stabilit tirajul acestora pe circumscripție și au prezentat hotărârile adoptate în acest sens Comisiei Electorale Centrale până la data de 2 octombrie 2024, conform termenului stabilit în pct. 108 din Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2633/2024.

Ulterior, Comisia Electorală Centrală, în conformitate cu acțiunile stabilite la pct. 109 din programul calendaristic menționat mai sus, a stabilit:

- prin hotărârea nr. 2999 din 2 octombrie 2024, tirajul buletinelor de vot pentru secțiile de votare din străinătate la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024;
- prin hotărârea nr. 3005 din 3 octombrie 2024, tirajul buletinelor de vot pentru secțiile de votare din țară la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

Buletinele de vot au fost tipărite în limba română, iar pentru unele localități, la solicitarea birourilor electorale ale secțiilor de votare din circumscripția respectivă, acestea au fost tipărite în limbile rusă, găgăuză, bulgară, romani și ucraineană.

Pentru secțiile de votare pentru votul prin corespondență, Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, prin hotărârea nr. 10 din 26 septembrie 2024, a stabilit tirajul buletinelor de vot, după cum urmează:

Numărul secției de votare	Numărul de alegători	Total buletine de vot (în limba română)
38/232-VpC	988	988
38/233-VpC	508	508
38/234-VpC	313	313
TOTAL	1809	1809

În tabelul de mai jos sunt prezentate informațiile privind tirajul buletinelor de vot pentru circumscripțiile electorale de nivelul al doilea, după cum urmează:

Circumscripția electorală	Total buletine	Limba română	Limba rusă	Limba ucraineană	Limba găgăuză	Limba romani	Limba bulgară
municipală Chișinău nr. 1	648915	443871	205044	0	0	0	0
municipală Bălți nr. 2	96877	49838	47039	0	0	0	0
raională Anenii Noi nr. 4	67131	55971	11160	0	0	0	0
raională Basarabeasca nr. 5	23210	14532	8678	0	0	0	0
raională Briceni nr. 6	58020	42311	15709	0	0	0	0
raională Cahul nr. 7	96606	76275	20331	0	0	0	0

raională Cantemir nr. 8	48218	44913	3305	0	0	0	0
raională Călărași nr. 9	58310	54842	3468	0	0	0	0
raională Căușeni nr. 10	69581	61688	7778	115	0	0	0
raională Cimișlia nr. 11	47622	42716	4906	0	0	0	0
raională Criuleni nr. 12	57506	54456	3050	0	0	0	0
raională Dondușeni nr. 13	30404	23668	6736	0	0	0	0
raională Drochia nr. 14	64987	54827	10090	0	0	70	0
raională Dubăsari nr. 15	28218	26732	1486	0	0	0	0
raională Edineț nr. 16	60664	43053	17611	0	0	0	0
raională Fălești nr. 17	67732	56210	11522	0	0	0	0
raională Florești nr. 18	66955	55362	11593	0	0	0	0
raională Glodeni nr. 19	44233	36628	7605	0	0	0	0
raională Hîncești nr. 20	95536	90220	5316	0	0	0	0
raională Ialoveni nr. 21	84620	82145	2475	0	0	0	0
raională Leova nr. 22	40827	35137	5690	0	0	0	0
raională Nisporeni nr. 23	51947	51947	0	0	0	0	0
raională Ocnița nr. 24	37890	22232	15058	0	0	600	0
raională Orhei nr. 25	95984	90253	5731	0	0	0	0
raională Rezina nr. 26	36704	33070	3634	0	0	0	0
raională Rîșcani nr. 27	50173	36774	13399	0	0	0	0
raională Sîngerei nr. 28	67767	57858	9909	0	0	0	0
raională Soroca nr. 29	74253	64 828	9225	0	0	200	0
raională Strășeni nr. 30	74466	72056	2410	0	0	0	0
raională Șoldănești nr. 31	30895	30595	300	0	0	0	0
raională Ștefan Vodă nr. 32	54367	50365	4002	0	0	0	0
raională Taraclia nr. 33	33469	3708	28770	0	0	0	991
raională Telenești nr. 34	53221	52921	300	0	0	0	0
raională Ungheni nr. 35	86710	77239	9471	0	0	0	0
U.T.A. Găgăuzia nr. 36	125978	3400	119178	0	3400	0	0
Circumscripția electorală pentru localitățile din stânga Nistrului, nr. 37	90000	45000	45000	0	0	0	0
Circumscripția electorală pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38	854009	777159	76350	0	500	0	0
TOTAL	3674005	2914800	753329	115	3900	870	991

Astfel, pentru organizarea și desfășurarea turului întâi de scrutin din 20 octombrie 2024 au fost tipărite **3 674 005** buletine de vot, după cum urmează:

- 2914800 în limba română;
- 753329 în limba rusă;
- 3900 în limba găgăuză;
- 991 în limba bulgară;
- 870 în limba romani;
- 115 în limba ucraineană.

Comisia Electorală Centrală, prin hotărârea nr. 3130/2024, a aprobat procesul-verbal privind centralizarea rezultatelor votării la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și a dispus organizarea în data de 3 noiembrie 2024 a turului doi al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur, după cum urmează:

- Buletinele de vot pentru cel de-al doilea tur de scrutin se vor tipări conform tirajului stabilit prin hotărârile Comisiei Electorale Centrale nr. 2999 din 2 octombrie 2024 „Cu privire la stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru secțiile de votare din străinătate pentru referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al

Republicii Moldova din 20 octombrie 2024” și nr. 3005 din 3 octombrie 2024 „Cu privire la stabilirea tirajului buletinelor de vot ce sunt folosite la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, inclusiv ținând cont de prevederile hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 3022 din 7 octombrie 2024 „Cu privire la hotărârea nr. 17 din 3 octombrie 2024 a Consiliului electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38”.

Ulterior, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1 a comunicat Comisiei Electorale Centrale hotărârea sa nr. 54 din 1 noiembrie 2024, conform căreia tirajul buletinelor de vot stabilit pentru tipărire în vederea utilizării la secția de votare nr. 1/223 a fost modificat. Astfel, Comisia Electorală Centrală, prin hotărârea nr. 3178/2024, a modificat anexa nr. 1 la hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3005/2024 „Cu privire la stabilirea tirajului buletinelor de vot ce sunt folosite la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, după cum urmează:

- a) în secțiunea „Circumscripția electorală municipală Chișinău nr. 1”, numerele „648915”, „443871” și „205044” se substituie prin numerele „649415”, „444271” și, respectiv, „205144”;
- b) în secțiunea „TOTAL”, numerele „2729996”, „2092641” și „631979” se substituie prin numerele „2730496”, „2093041” și, respectiv, „632079”.

Astfel, pentru organizarea și desfășurarea turului doi de scrutin din 3 noiembrie 2024 au fost tipărite **3 674 505** buletine de vot, după cum urmează:

- 2915200 în limba română;
- 753429 în limba rusă;
- 3900 în limba găgăuză;
- 991 în limba bulgară;
- 870 în limba romani;
- 115 în limba ucraineană.

Tipărirea buletinelor de vot

La data de 3 octombrie 2024, Comisia Electorală Centrală a început tipărirea buletinelor de vot pentru referendumul republican constituțional și alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024 pentru secțiile de votare din străinătate, iar la data de 9 octombrie 2024 pentru secțiile de votare din țară

Buletinele de vot s-au tipărit la două tipografii contractate de Comisia Electorală Centrală: Î.S. „Combinatul Poligrafic din Chișinău” și Î.S. F.E.-P. „Tipografia Centrală”.

Pentru turul doi al alegerilor prezidențiale, Comisia Electorală Centrală a început tipărirea buletinelor de vot la data de 23 octombrie pentru secțiile de votare din străinătate, iar la data de 26 octombrie 2024 pentru secțiile de votare din țară.

Securitatea procesului de confecționare a matriței, tipărire, împachetare, distribuire a buletinelor de vot, precum și de nimicire a matriței, a fost asigurată de către Serviciul de Informații și Securitate și Ministerul Afacerilor Interne.

Repartizarea buletinelor de vot

Buletinele de vot au fost transmise de la tipografiile de stat în conformitate cu art. 74 alin. (6) de către Comisia Electorală Centrală, după cum urmează:

- pentru votul prin corespondență la data de 26 septembrie;
- pentru secțiile de votare din străinătate la data de 7 octombrie;
- pentru secțiile de votare din țară buletinele în zilele 17-18 octombrie 2024.

Întrucât prin actul de predare-primire a buletinelor de vot nr. CECE-38/09 din 7 octombrie 2024, Ministerul Afacerilor Externe a refuzat ridicarea buletinelor de vot destinate birourilor electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196, 38/197 și 38/198, dar și altor documente și materiale electorale (blanchete de liste electorale pentru birourile electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196 (172 foi), 38/197 (172 foi) și 38/198 (103 foi), sigilii pentru urnele staționare, etichete de securitate

ș.a.), Comisia Electorală Centrală, prin hotărârea nr. 3022 din 7 octombrie 2024, a dispus nimicirea buletinelor de vot în număr total de 13000 și altor documente și materiale electorale, tipărite și destinate birourilor electorale ale secțiilor de votare respective.

Comisia Electorală Centrală, prin adresele nr. CEC-8/6861 din 14 octombrie 2024 și nr. CEC-8/6263 din 15 octombrie 2024, a informat consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea privind timpul și locul ridicării buletinelor de vot de către acestea de la tipografia.

Inspectoratele de poliție teritoriale au asigurat escortarea buletinelor de vot de la tipografia până la sediul consiliilor electorale de circumscripție și paza acestora până în ziua votării. Buletinele de vot s-au păstrat la consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea și s-au remis birourilor electorale ale secțiilor de votare în baza unui act de predare-primire, în preziua alegerilor.

Birourile electorale ale secțiilor de votare, după ce au recepționat buletinele de vot, dar nu mai devreme de preziua alegerilor, le-au numărat și au întocmit un act de constatare a numărului acestora, conform modelului prevăzut în anexa nr. 11 la Regulamentul de activitate al biroului electoral al secției de votare. La procedura de numărare a buletinelor de vot au avut posibilitatea de a asista membrii și reprezentanții organelor electorale ierarhic superioare, reprezentanții concurenților electorali, observatorii, precum și jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați de Comisia Electorală Centrală.

Integritatea buletinelor de vot la toate etapele, începând cu transmiterea acestora către organele electorale ierarhic inferioare, inclusiv securitatea localurilor unde se păstrează acestea, a fost asigurată de către reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne.

Pentru turul doi al alegerilor prezidențiale, buletinele de vot au fost transmise de la Î.S. F.E.-P. „Tipografia Centrală”, după cum urmează:

- pentru secțiile de votare din străinătate în zilele 24 - 25 octombrie 2024;
- pentru secțiile de votare din țară în zilele 31 octombrie și 1 noiembrie 2024.

În concluzie, Comisia constată că au fost respectate prevederile art. 28 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 și ale pct. 3 din Instrucțiunea cu privire la aprobarea modelului, tipărirea, transmiterea și păstrarea buletinelor de vot, aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1212/2023, conform cărora Comisia Electorală Centrală, în calitate de organ specializat în domeniul electoral, conlucrează cu Agenția Proprietății Publice – asigurarea funcționalității tipografiilor de stat în vederea prestării serviciilor de tipărire a buletinelor de vot.

Totodată, este de menționat faptul că buletinele de vot au fost tipărite în șase limbi, acest lucru fiind în premieră pentru Comisia Electorală Centrală.

CAPITOLUL 8. CONLUCRAREA CU AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE, AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE ȘI UNELE INSTITUȚII ÎN VEDEREA ASIGURĂRII DESFĂȘURĂRII ÎN BUNE CONDIȚII A ALEGERILOR PREZIDENȚIALE

Potrivit art. 28 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și cu unele entități care au în cadrul acestuia responsabilități suplimentare.

Astfel, în scopul asigurării condițiilor pentru buna desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova data de 20 octombrie 2024, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr. 2661 din 31 iulie 2024 „Cu privire la responsabilitățile suplimentare ale unor autorități ale administrației publice centrale și entități în perioada electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024”.

Conform pct. 3 al acesteia, autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și entitățile vizate au informat Comisia Electorală Centrală despre executarea responsabilităților suplimentare, săptămânal, în ziua de vineri, până la ora 16:00 (la 9, 16, 23 și 30 august 2024; 6, 13, 20 și 27 septembrie 2024; 4, 11, 18 și 25 octombrie 2024, 1 noiembrie 2024) sau la cerere în caz de necesitate.

Astfel, nivelul de realizare a hotărârii nr. 2661 din 31 iulie 2024 este reflectat de informațiile prezentate de autoritățile administrației publice centrale și entitățile vizate în perioada 9 august – 1 noiembrie 2024 din tabelul de mai jos.

Nr. d/o	Denumirea entității/ autorității publice	Cadrul normativ	Acțiunile întreprinse
1.	Inspectoratul General al Poliției (Ministerul Afacerilor Interne)	Art. 28 alin. (1) subpunctul 1); art. 104 din Codul electoral nr. 322/2024; Art. 400 alin. (1); art. 47, art.48 ¹ alin.(7), art.49, 50, 52, 52 ¹ , 64, 335, 364 alin. (2), (5), (10) din Codul contravențional nr. 218/2008	<p><i>În perioada 1 august - 2 noiembrie 2024:</i></p> <p>1) A asigurat ordinea și securitatea publică în cadrul a 764 de întruniri cu cetățeni, dintre care în municipiul Chișinău – 126 de întruniri. La întruniri au participat aproximativ 88 812 de cetățeni, dintre care în municipiul Chișinău – 13 173 de cetățeni.</p> <p>Din cele 764 de întruniri, 228 au fost desfășurate de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” (Maia Sandu), 175 – de către Blocul electoral „Victorie” a cărui înregistrare pentru participare la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024 a fost refuzată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2687 din 7 august 2024, 113 – de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” (Alexandr Stoianoglo), 56 – de către candidatul independent Victoria Furtună, 38 – de către candidatul independent Irina Vlah, 37 – de către Partidul politic „Partidul Nostru” (Renato Usatîi), 27 – de către Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei (Vasile Tarlev), 47 – de către Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei (Ion Chicu), 14 – de către candidatul independent Tudor Ulianovschi, 14 – de către candidatul independent Natalia Morari, 10 – de către</p>

			<p>candidatul independent Andrei Năstase, 3 – de către Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ” (Octavian Țicu), 1 – de către Partidul Politic Partidul Social Democrat European; 1 – de către Partidul Politic pentru Unitate și Bunăstare;</p> <p>2) Subdiviziunile teritoriale au înregistrat 792 de cazuri cu privire la diferite încălcări/incidente care pot afecta procesul electoral (319 de cazuri cu privire la coruperea electorală pasivă, 228 de cazuri cu privire la afișajul electoral neautorizat; 66 de cazuri cu privire la agitația electorală interzisă; 96 de cazuri cu privire la încălcarea legislației privind întrunirile; 29 cazuri cu privire la colectarea semnăturilor; 11 cazuri cu privire la bănuială rezonabilă de corupere a alegătorilor; 10 cazuri de instalare a corturilor fără autorizație; 3 cazuri cu implicarea minorilor în agitația electorală; 1 caz cu privire la blocarea traseului național; 2 cazuri cu privire la transportarea alegătorilor; 27 de cazuri – alte încălcări).</p> <p>În ceea ce privește 319 de cazuri de corupere electorală pasivă (art. 47¹ din Codul contravențional nr. 218/2008), în 184 de cazuri au fost întocmite 201 de procese-verbale cu privire la contravenție cu remiterea după competență Centrului Național Anticorupție; în 20 de cazuri au fost pornite 32 de proceduri contravenționale; 2 cazuri au fost transmise după competență Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (1 caz) și Procuraturii Anticorupție al Republicii Moldova (1 caz); în 7 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008; 6 cazuri au fost conexe; 100 de cazuri – în proces de examinare.</p> <p>În ceea ce privește 228 de cazuri cu privire la afișajul electoral neautorizat, în 60 de cazuri au fost întocmite 64 de procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 64 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”) - 40 de procese-verbale cu privire la contravenție; - art. 50 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia”) – 14 procese-verbale cu privire la contravenție. - art. 50 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc condițiile Legii
--	--	--	---

			<p>nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022) – 7 procese-verbale cu privire la contravenție;</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 364 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Amplasarea mijloacelor de publicitate exterioară pe arbori”) – 2 procese-verbale cu privire la contravenție; - art. 364 alin. (5) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Prezentarea, producerea sau difuzarea fără autorizație a publicității ședințelor medicale în masă cu folosirea metodelor de influență psihică”) – 1 proces-verbale cu privire la contravenție. <p>În 56 de cazuri au fost pornite proceduri contravenționale în temeiul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”) – 27 de cazuri; - art. 50 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia”) – 16 cazuri; - art. 50 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc condițiile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022) – 9 cazuri; - art. 364 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Amplasarea mijloacelor de publicitate exterioară fără permisiunea autorității administrației publice locale și fără acordarea, în modul stabilit, a unui spațiu de afișaj”) – 2 cazuri; - art. 364 alin. (5) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Prezentarea, producerea sau difuzarea fără autorizație a publicității ședințelor medicale în masă cu folosirea metodelor de influență psihică”) – 1 caz. <p>26 de cazuri au fost transmise după competență:</p> <ul style="list-style-type: none"> - autorităților publice locale – 12 cazuri; - Comisiei Electorale Centrale – 10 cazuri; - Inspectoratului Național de Investigație – 2 cazuri; - Centrului Național Anticorupție – 1 caz; - Serviciului Fiscal de Stat cu sesizarea concomitentă a Comisiei Electorale Centrale – 1 caz. <p>În 23 de cazuri, în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) și art. 425 din Codul contravențional nr. 218/2008, examinarea a fost încetată.</p> <p>4 cazuri au fost conexe.</p> <p>59 de cazuri – în proces de examinare.</p>
--	--	--	--

		<p>În ceea ce privește 66 de cazuri cu privire la agitația electorală interzisă, în 14 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) și art. 425 din Codul contravențional nr. 218/2008. În 10 cazuri au fost întocmite 12 procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”) – 6 procese-verbale cu privire la contravenție; - art. 50 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia”) – 1 proces-verbal cu privire la contravenție; - art. 50 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc condițiile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022) – 3 procese-verbale cu privire la contravenție; - art. 52 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Efectuarea agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, reprezentanții cultelor religioase sau ai părților lor componente, desfășurată inclusiv în lăcașele de cult, în cadrul campaniei electorale”) – 1 proces-verbal cu privire la contravenție; - art. 47¹ din Codul contravențional nr. 218/2008 (Coruperea electorală pasivă) cu remiterea după competență Centrului Național Anticorupție – 1 proces-verbal cu privire la contravenție. <p>În 6 cazuri au fost pornite proceduri contravenționale în temeiul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”) – 1 caz; - art. 50 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia”) - 1 caz; - art. 50 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc condițiile Legii
--	--	--

			<p>nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022) – 4 cazuri.</p> <p>3 cazuri au fost conexe.</p> <p>2 cazuri au fost transmise după competență Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>31 de cazuri – în proces de examinare.</p> <p>Vizavi de 96 de cazuri referitoare la încălcarea legislației privind întrunirile, în 21 de cazuri, examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008. În 21 cazuri au fost pornite proceduri contravenționale în temeiul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”) – 8 cazuri; - art. 50 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia”) – 1 caz; - art. 335 din Codul contravențional nr. 218/2008 („Samavolnicia”) – 3 cazuri; - art. 67 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Desfășurarea întrunirii fără depunerea declarației prealabile de către organizatorul acesteia în modul stabilit de legislație”) – 7 cazuri; - art. 47¹ din Codul contravențional nr. 218/2008 (Coruperea electorală pasivă) – 1 caz. <p>8 cazuri au fost transmise după competență:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Procuraturii Anticorupție – 1 caz; - Agenției Naționale Transport Auto – 1 caz; - Comisiei Electorale Centrale – 6 cazuri. <p>În 9 cazuri au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”) – 3 procese-verbale cu privire la contravenție; - art. 67 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Desfășurarea întrunirii fără depunerea declarației prealabile de către organizatorul acesteia în modul stabilit de legislație”) – 3 procese-verbale cu privire la contravenție; - art. 335 din Codul contravențional nr. 218/2008 („Samavolnicia”) – 1 proces-verbal cu privire la contravenție; - art. 47¹ din Codul contravențional nr. 218/2008 („Coruperea electorală pasivă”) cu transmiterea după competență Centrului Național
--	--	--	--

		<p>Anticorupție – 1 proces-verbal cu privire la contravenție;</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 50 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc condițiile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022) – 1 proces-verbal cu privire la contravenție. <p>1 caz a fost conexas. Alte 36 cazuri se află în proces de examinare.</p> <p>Dintre 29 cazuri cu privire la colectarea semnăturilor, 5 cazuri au fost transmise după competență:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal cu sesizarea concomitentă a Comisiei Electorale Centrale – 4 cazuri; - Inspectoratului Național de Investigație cu sesizarea concomitentă a Comisiei Electorale Centrale – 1 caz. <p>În 6 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 și 425 din Codul contravențional nr. 218/2008.</p> <p>În 4 cazuri au fost pornite proceduri contravenționale în temeiul art. 50 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia”) și art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”).. 1 caz a fost conexas. Alte 13 cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>Referitor la 11 cazuri cu privire la bănuială rezonabilă de corupere a alegătorilor, 6 cazuri au fost transmise după competență:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Serviciului Fiscal de Stat cu sesizarea concomitentă a Comisiei Electorale Centrale – 1 caz; - Inspectoratul Național de Investigație cu sesizarea concomitentă a Comisiei Electorale Centrale – 5 cazuri. <p>În două cazuri a fost pornită procedura contravențională în temeiul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”) – 1 caz; - art. 50 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație
--	--	--

		<p>electorală care nu întrunesc condițiile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022) – 1 caz.</p> <p>În 2 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008. Un caz se află în proces de examinare.</p> <p>Din cele 10 cazuri de instalare a corturilor fără autorizație, într-un caz a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție conform art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”). Într-un alt caz a fost pornită procedura contravențională în temeiul art. 364 alin. (10) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022”). În 3 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008. 5 cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>Cele 3 cazuri cu implicarea minorilor în agitația electorală au fost trimise după competență Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>Cazul cu privire la blocarea traseului și cele cu privire la transportarea alegătorilor sunt în proces de examinare.</p> <p>Privitor la 27 de cazuri la alte încălcări, 3 cazuri au fost transmise după competență:</p> <ul style="list-style-type: none"> - autorităților publice locale, fiind întocmit 1 proces-verbal cu privire la contravenție în temeiul art. 181 din Codul contravențional nr. 218/2008 („Încălcarea regulilor de asigurare a curățeniei în localitățile”); - Serviciului Fiscal de Stat cu sesizarea concomitentă a Comisiei Electorale Centrale; - Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal cu sesizarea concomitentă a Comisiei Electorale Centrale. <p>Într-un caz au fost întocmite 2 procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. art. 50 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008 („Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc condițiile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022). În 2 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008. 21 de cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p><i>Pe parcursul zilei de 20 octombrie 2024</i> subdiviziunile subordonate Inspectoratului General</p>
--	--	---

			<p>al Poliției au înregistrat/constatat 146 de încălcări (32 de cazuri de fotografiere a buletinului de vot; 15 cazuri de agitație electorală; 14 cazuri de deteriorare a buletinului de vot; 11 cazuri de transportare a alegătorilor; 9 cazuri de corupere a alegătorilor; 9 cazuri de afișaj electoral neautorizat; 8 cazuri de încălcare a dreptului la vot; 2 cazuri de prezență în cabina de vot a mai multor persoane; 2 cazuri de lipsă a alegătorului în lista electorală; 2 cazuri de împiedicare a activității organului electoral; 4 cazuri de scoatere a buletinului de vot din secția de votare; 1 caz de lipsă a ștampilei în cabina de vot; 37 de cazuri referitoare la alte incidente.</p> <p>În privința celor 32 de cazuri de fotografiere a buletinului de vot, în 8 cazuri au fost întocmite 8 procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 49 alin. (4) din Codul contravențional nr. 218/2008. Celelalte cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>Din cele 15 cazuri de agitație electorală, într-un caz examinarea a fost încetată în temeiul art.441 alin.(1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008, iar celelalte cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>În ceea ce privește 14 cazuri de deteriorare a buletinului de vot, în 5 cazuri au fost întocmite 5 procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 49 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008. În 2 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art.441 alin.(1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008, celelalte cazuri fiind în proces de examinare.</p> <p>Referitor la 11 cazuri de transportare a alegătorilor, în 2 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art.441 alin.(1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008, iar celelalte cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>Cu referire la 9 cazuri de corupere a alegătorilor, într-un caz a fost întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție în temeiul art. 47¹ din Codul contravențional nr. 218/2008, urmând să fie remise materialele Centrului Național Anticorupție pentru aplicarea sancțiunii corespunzătoare. Într-un caz examinarea a fost încetată în temeiul art.441 alin.(1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008. Un caz este în proces de examinare.</p> <p>Privitor la 9 cazuri de afișaj electoral neautorizat, într-un caz a fost pornită procedura contravențională în temeiul art. 50 din Codul contravențional nr. 218/2008. Celelalte cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>În cazul cu privire la lipsa ștampilei în cabina de vot, a fost pornită procedura contravențională în</p>
--	--	--	---

			<p>temeiul art. 105 din Codul contravențional nr. 218/2008.</p> <p>Din cele 37 de cazuri cu privire la alte incidente, într-un caz a fost întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție în temeiul art. 49 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008, în 2 cazuri examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008.</p> <p>În scopul asigurării corectitudinii procesului electoral, cu puțin timp înainte de cel de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale, în comun cu Serviciul de Informații și Securitate, Inspectoratul a solicitat operatorilor de telefonie mobilă să acorde suport pentru transmiterea utilizatorilor de telefonie mobilă unui mesaj despre consecințele corupției electorale.</p> <p>În decursul zilei de 3 noiembrie 2024 subdiviziunile subordonate Inspectoratului General al Poliției au înregistrat/constatat 225 de încălcări (76 de cazuri de fotografiere a buletinului de vot; 30 de cazuri de agitație electorală; 26 de cazuri de corupere a alegătorilor; 24 de cazuri de transportare a alegătorilor; 9 cazuri de încălcare a dreptului la vot; 8 cazuri de deteriorare a buletinului de vot; 7 cazuri de afișaj electoral neautorizat; câte 1 caz de ștampila deteriorată; lipsa ștampilei din cabina de vot; pierdere a ștampilei; prezență în cabina de vot a mai multor persoane; 41 de cazuri de alte incidente.</p> <p>În privința celor 76 de cazuri de fotografiere a buletinului de vot, în 31 de cazuri au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 49 alin. (4) și 52 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008. În 2 cazuri au fost pornite proceduri contravenționale în temeiul art. 49 alin. (2) și (4) din Codul contravențional nr. 218/2008. Celelalte cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>Din cele 30 cazuri de agitație electorală, într-un caz a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în temeiul art. 52 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008. Într-un alt caz examinarea a fost încetată în temeiul art.441 alin.(1) lit. a) din Codul contravențional nr. 218/2008, iar celelalte cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>Cu referire la 26 de cazuri de corupere a alegătorilor, în 2 cazuri au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 47¹ din Codul contravențional nr. 218/2008. Celelalte cazuri sunt în proces de examinare.</p> <p>Referitor la 24 de cazuri de transportare a alegătorilor și 9 cazuri de încălcare a dreptului la vot, acestea sunt în proces de examinare.</p> <p>În ceea ce privește 8 cazuri de deteriorare a buletinului de vot, în 4 cazuri au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul</p>
--	--	--	---

			<p>art. 49 alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008. Într-un caz examinarea a fost încetată în temeiul art.425 din Codul contravențional nr. 218/2008, celelalte cazuri fiind în proces de examinare.</p> <p>Privitor la 7 cazuri de afișaj electoral neautorizat, într-un caz examinarea a fost încetată în temeiul art. 425 din Codul contravențional nr. 218/2008. Celelalte cazuri sunt în proces de examinare.</p>
2.	Agenția Servicii Publice	<p>Art. 28 alin. (1) subpunctul 10), 60 din Codul electoral nr. 325/2022; Legea nr. 71/2007 cu privire la registre; Lege nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte; Hotărârea Guvernului nr. 125/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova</p>	<p>Agenția Servicii Publice a prezentat informații cu privire la actualizarea actelor de identitate și excluderea persoanelor decedate din Registrul de stat al populației.</p> <p>A întreprins acțiuni în vederea actualizării Registrului de stat al populației cu datele privind statutul cetățenilor Republicii Moldova decedați în străinătate, în temeiul informațiilor oficiale obținute din partea autorităților competente ale statelor străine.</p> <p>În perioada de raport au fost radiate din evidență 78 de cetățeni ai Republicii Moldova în temeiul informațiilor oficiale obținute din partea autorităților competente ale statelor străine.</p> <p>În perioada 1 august – 31 octombrie 2024, total acte de stare civilă întocmite 17119.</p> <p>Tabelele de mai jos reflectă informația despre actualizarea Registrului de stat al populației referitor la faptele de stare civilă înregistrate/certificate în perioada 1 august – 31 octombrie 2024; eliberarea buletinelor de identitate în perioada 26 august 2024 – 31 octombrie 2024 pentru anumite categorii de cetățeni cu vârsta peste 18 ani</p>

Organul care a întocmit actul de stare civilă	Tipul actului de stare civilă			
	Căsătorie	Divorț	Schimbarea numelui și/sau prenumelui	Deces
Serviciul de stare civilă	4020	2407	873	3331
Primăria	1753	-	-	3712
Fapte de stare civilă produse în stânga Nistrului	585	95	25	318
Total	6358	2502	898	7361
Total acte de stare civilă întocmite	17119			

Nr. crt	Perioada de raport	26.08.2024-31.10.2024		
		Nr. cererilor depuse pentru eliberarea CA/BP cetățenilor RM cu vârsta peste 18 ani		
		aflați în instituțiile penitenciare	reținuți, arestați de către organele de drept	aflați în instituțiile medico-sanitare specializate, în instituțiile de asistență socială
	Buletin de identitate (CA)	249	0	50
	Buletin de identitate provizoriu (BP)	622	135	0
	Total	871	135	50

Agenția Serviciilor Publice a prezentat date statistice referitoare la asigurarea cu acte de identitate a cetățenilor Republicii Moldova cu vârsta de peste 18 ani în perioada 1 august – 31 octombrie 2024:

Data de raport	01.08.2024-31.10.2024
Acte de identitate eliberate (CA / BP):	62596
a) Buletin de identitate (CA)	57133
b) Buletin de identitate provizoriu (BP)	5463

Conform informației prezentate, **zilele de 20 octombrie și 3 noiembrie 2024 au fost declarate zile lucrătoare, cu program de muncă: 7.00 – 21.00** pentru salariații din cadrul serviciilor eliberare a actelor de identitate ale Departamentului acte de identitate, cetățenie și evidență a persoanelor, responsabili de eliberarea buletinelor de identitate provizorii și salariații birourilor de informații și eliberare ale Departamentului management servicii publice, responsabili de înmânarea actelor de identitate, precum și salariații subdiviziunilor structurale ale Agenției Serviciilor Publice, care au asigurat monitorizarea și dirijarea activității subdiviziunilor teritoriale respective, funcționalitatea sistemelor informaționale automatizate, accesul la resursele informaționale, interacțiunea cu mass-media etc.

Agenția a asigurat confecționarea buletinelor de identitate cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în baza tuturor cererilor depuse la serviciile eliberare a actelor de identitate în perioadele 20 septembrie – 17 octombrie 2024 până la data de 18 octombrie 2024, și 18 – 31 octombrie 2024, până la data de 1 noiembrie 2024, inclusiv în cazul în care termenul-limită al comenzii a depășit aceste date, indiferent de tariful achitat.

La solicitarea cetățenilor, care au comandat buletinul de identitate la 18 octombrie 2024, Agenția le-a eliberat buletinele de identitate provizorii pentru participare la scrutin.

Agenția a asigurat conlucrarea cu autoritățile administrației publice locale (primării), cu administrația izolatoarelor de urmărire penală, cu administrația instituțiilor de asistență socială și a instituțiilor medico-sanitare specializate, pentru asigurarea cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot cu acte de identitate necesare pentru votare.

În contextul alegerilor și referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 pe pagina sa web oficială www.asp.gov.md Agenția a plasat un comunicat prin care i-a îndemnat pe cetățeni să verifice valabilitatea actelor de identitate și să întreprindă acțiuni de a le schimba până la data desfășurării scrutinului, a informat despre programul special al subdiviziunilor teritoriale în ziua de 20 octombrie 2024, precum și despre modul de eliberare a buletinelor de identitate provizorii. Informația respectivă a fost comunicată și prin intermediul postului de televiziune Jurnal TV la 16 octombrie 2024.

La adresarea persoanelor care nu se regăseau în listele electorale conform domiciliului, Agenția a conlucrat cu Comisia Electorală Centrală în vederea actualizării adresei de domiciliu și/sau de reședință temporară în Registrul de stat al alegătorilor.

3.	Administrația Națională a Penitenciarelor	Art. 28 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022	<p>Administrația sistematic a informat Comisia despre datele statistice de care dispune în privința persoanelor deținute cu drept de vot. Potrivit acesteia, la situația din 11 octombrie 2024:</p> <p>1) Numărul total de deținuți – 5835;</p> <p>2) Numărul actelor de identitate valabile (buletin de identitate + buletin de identitate provizoriu) – 4710;</p> <p>3) Numărul actelor de identitate expirate (buletin de identitate + buletin de identitate provizoriu) – 805;</p> <p>4) Deținuți fără acte de identitate – 16;</p> <p>5) Numărul total de pașapoarte ale cetățenilor Republicii Moldova – 120.</p>
4.	Ministerul Justiției prin intermediul instanțelor judecătorești	Art. 16 alin. (2), 28 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022	Au fost transmise Comisiei Electorale Centrale hotărârile instanțelor de judecată privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară în privința unor cetățeni și lipsirea dreptului de a alege și a fi ales, în condițiile art. 14 și 16 alin. (2) lit. b) din Codul electoral nr. 325/2022.
5.	Autoritatea Națională de Integritate	Art. 16 alin. (2), 28 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022	A prezentat informația despre existența sau nu a interdicțiilor stabilite de art. 16 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022 pentru candidații desemnați la funcția de Președinte al Republicii Moldova
6.	Serviciul de Informații și Securitate	Art. 28 alin. (1) subpunctul 5) din Codul electoral nr. 325/2022	<p>Pe întreaga perioadă raportată Serviciul a informat că a întreprins un set de măsuri contrainformative și organizatorice în vederea asigurării desfășurării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului constituțional republican din 20 octombrie 2024. În context, a remis Comisiei materialele informative și a întreprins măsuri organizatorice și de securitate pentru asigurarea confecționării buletinelor de vot.</p> <p>Suplimentar, cu puțin timp înainte de cel de-al tur al alegerilor prezidențiale, Serviciul a solicitat Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației și operatorilor de telefonie mobilă, în limitele posibilităților tehnice, să asigure buna desfășurare a procesului electoral prin blocarea mesajelor de tip SMS sau/și vocal planificate să fie transmise abonaților din Republica Moldova de pe un număr de telefon mobil din afara țării cu îndemn politic în scopul influențării proceselor electorale în favoarea intereselor unui stat străin; dirijării procesului de transportare organizată a electoralului la secțiile de votare; motivare a populației la corupere electorală.</p>
7.	Biroul politici de reintegrare	Art. 28 alin. (1) subpunctul	În vederea informării corecte și din surse oficiale a alegătorilor domiciliați în unitățile

		<p>4) din Codul electoral nr. 325/2022</p>	<p>administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender, la 15 octombrie 2024, Biroul a publicat pe site-ul și pe paginile sale de pe rețelele sociale adresele secțiilor de votare din 21 de localități de pe malul drept al Nistrului și raionul Dubăsari organizate pentru aceștia.</p> <p>Totodată, la 10 octombrie 2024 delegația Republicii Moldova în cadrul Comisiei Unificate de Control a obținut asigurarea din partea reprezentanților Tiraspolului în Comisia Unificată de Control că la 20 octombrie 2024 nu vor fi admise incidente care să împiedice libertatea de circulație a alegătorilor domiciliați în localitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender.</p> <p>În scopul asigurării bunei desfășurări la 3 noiembrie 2024 a celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, Biroul a continuat realizarea acțiunilor comune cu delegația Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control privind crearea condițiilor necesare pentru accesul alegătorilor domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului la secțiile de votare atribuite Consiliului electoral al circumscripției electorale nr. 37.</p> <p>La ședința Comisiei Unificate de Control din 31 octombrie 2024, atât reprezentantul politic din partea Tiraspolului în procesul de negocieri, cât și exponenții Tiraspolului din Comisia Unificată de Control au menționat că ar fi predispuși să nu admită incidente sau alte acțiuni care să împiedice libertatea de circulație a cetățenilor și buna desfășurare a procesului electoral în ziua de 3 noiembrie 2024, fără a menționa în mod explicit libera deplasare a funcționarilor electorali cu urnele mobile.</p>
8.	<p align="center">Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale prin intermediul Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică</p>	<p>Art. 28 alin. (1) subpunctul 2) din Codul electoral nr. 325/2022</p>	<p>Inspectoratul a informat despre următoarele acțiuni:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) a elaborat Solicitarea privind respectarea cerințelor Normelor și Regulilor de apărare împotriva incendiilor la secțiile de votare de către persoanele responsabile în conformitate cu prevederile Legii nr.267/1994 privind apărarea împotriva incendiilor și ale Hotărârii Guvernului nr. 847/2022 cu privire la aprobarea Regulilor generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova; 2) a emis dispoziția nr. 22-D din 17 septembrie 2024 „Cu privire la executarea prevederilor Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2661 din 31.07.2024, precum și asigurarea securității la incendiu în perioada electorală și în ziua desfășurării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024”; 3) a efectuat actualizarea adreselor și luarea în evidență a secțiilor de votare;

			<p>4) a desfășurat instruirea a 2541 de persoane privind măsurile de apărare împotriva incendiilor;</p> <p>5) a evaluat riscurile de producere a incendiilor în 280 de secții de votare, pe parcursul evaluării a întreprins măsurile pentru lichidarea neajunsurilor depistate la secțiile respective de către persoanele cu atribuții de asigurare a securității împotriva incendiilor cu înmânarea Solicitării-tip privind măsurile de apărare împotriva incendiilor;</p> <p>6) a acordat sprijin autorităților publice locale în procesul de accesibilizare a sediilor secțiilor de votare;</p> <p>7) a monitorizat la 20 octombrie 2024 situația la secțiile de votare conform domeniilor de competență.</p>
9.	Ministerul Sănătății	Art. 28 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022	Ministerul Sănătății a informat că a solicitat conducătorilor instituțiilor medico-sanitare publice, în care are calitatea de fondator, să asigure procesul de vot pentru alegătorii care în ziua votării se vor afla în instituții medicale.
10.	Agencia Proprietății Publice	Art. 28 alin. (1) subpunctul 9) din Codul electoral nr. 325	<p>Agencia a informat că la tipografiile de stat Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”, Î.S. Editura „UNIVERSUL” și Î.S. „Combinatul Poligrafic din Chișinău” au fost create condițiile necesare pentru asigurarea bunei desfășurări a alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024.</p> <p>De asemenea, a informat că tipografiile de stat Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”, Î.S. Editura „UNIVERSUL” și Î.S. „Combinatul Poligrafic din Chișinău” sunt disponibile să presteze serviciile tipografice corespunzătoare pentru tipărirea buletinelor de vot.</p>
11.	Agencia Națională Pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	Art. 28 alin. (1) subpunctul 11) din Codul electoral nr. 325	<p>Agencia a informat despre următoarele măsuri:</p> <p>1) furnizorul de comunicații electronice S.A. „Moldtelecom” a realizat conexiunile cu 1988 de secții de votare, cu titlu de excepție o secție de votare, nr. 13/26 Briceva, Dondușeni, nu avea posibilități tehnice de conectare și activare a serviciului de acces la internet, acestea fiind realizate prin rețelele de comunicații electronice ale altor furnizori;</p> <p>2) a dat indicații furnizorilor de comunicații electronice S.A. „Moldtelecom”, I.M. „Orange Moldova” S.A. și I.M. „Moldcell” S.A. cu privire la organizarea în cele mai bune condiții a activităților de întreținere și funcționare garantată a rețelelor de comunicații electronice, în special a conexiunilor realizate la secțiile de votare..</p>
12.	Î.S. „Radiocomunicații”	Art. 28 alin. (1) subpunctul 13) din Codul electoral nr. 325	Pe toata perioada raportată a asigurat funcționarea echipamentelor tehnice TV/RD fără întreruperi tehnice majore, cu excepția întreruperilor necesare pentru realizarea lucrărilor de profilaxie și mentenanță a unora dintre acestea.

13.	S.A. „Moldtelecom”	Art. 28 alin. (1) subpunctul 14) din Codul electoral nr. 325	S.A. „Moldtelecom” a informat despre: desemnarea persoanelor responsabile de asigurarea prestării serviciilor de telefonie fixă și internet în perioada electorală; emiterea unui ordin pentru asigurarea funcționării fiabile a rețelelor telefonice și disponibilității serviciilor de internet pentru secțiile de votare. La 18 octombrie 2020 a informat Comisia că la serviciul internet au fost conectate 1987 de secții de votare. La secția de votare nr. 13/26 Briceva, Dondușeni, nu existau posibilități tehnice de conectare și activare a serviciului de acces la internet, acestea fiind realizate prin rețelele de comunicații electronice ale altor furnizori de comunicații electronice.
14.	S.A. „RED-Nord”	Art. 28 alin. (1) subpunctul 15) din Codul electoral nr. 325	S.A. „RED-Nord” a informat despre: 1) întocmirea listei persoanelor responsabile din cadrul oficiilor sale raionale și municipal în ziua alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024; 2) efectuarea verificării sediilor consiliilor și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare până la 20 septembrie 2024 cu înlăturarea abaterilor depistate; 3) constituirea echipelor suplimentare pentru lichidarea în regim de urgență a eventualelor deranjamente în sediile organelor electorale inferioare; 4) emiterea ordinului „Cu privire la alimentarea fiabilă cu energie electrică a secțiilor de votare la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024”.
15.	Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	Art. 28 alin. (1) subpunctul 15) din Codul electoral nr. 32	Pe toată perioada raportată Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a informat că a aplicat permanent toate măsurile necesare pentru menținerea nivelului corespunzător în distribuirea fiabilă a energiei electrice către consumatori.

Suplimentar datelor și măsurilor întreprinse de către autorități reflectate mai sus, atragem atenția că Inspectoratul General al Poliției a prezentat informații după ziua votării în cadrul celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

Potrivit celor comunicate de Inspectoratul General al Poliției, în procesul de documentare a acțiunilor de corupere a alegătorilor pe parcursul celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova desfășurat la 3 noiembrie 2024, printre principalele încălcări înregistrate/constatate de subdiviziunile Inspectoratului se evidențiază:

1) transportarea organizată a alegătorilor în ziua votării atât spre secțiile de votare din Republica Moldova, cât și spre cele din străinătate (Federația Rusă, Belarus, Letonia, Turcia);

2) instigarea alegătorilor în scopul determinării acestora să-și exercite drepturile electorale în cadrul celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 3 noiembrie 2024 în favoarea candidatului desemnat de Partidul Socialiștilor din Republica Moldova, Alexandr Stoianoglo;

3) coruperea alegătorilor în scopul determinării acestora să-și exercite drepturile electorale în cadrul celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 3 noiembrie 2024 în favoarea candidatului desemnat de Partidul Socialiștilor din Republica Moldova, Alexandr Stoianoglo.

Conform Inspectoratului toate aceste cazuri de corupere a alegătorilor sunt documentate în legătură cu fapte de determinare a alegătorilor de a vota un anumit candidat la alegerile prezidențiale. Astfel de circumstanțe și acțiuni atentează la drepturile constituționale ale cetățenilor și subminează procesele democratice și statul de drept.

Un alt aspect ce considerăm necesar a-l reflecta per ansamblu în prezentul capitol vizează conlucrarea cu Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. Astfel, Centrul a fost sesizat atât de unele inspectorate de poliție cât și de Comisie despre activitatea de colectare a semnăturilor în susținerea candidaților Vasile Tarlev (un caz), Victoria Furtună (două cazuri) și Tudor Ulianoschi (un caz), desfășurată de către persoane neîmputernicite în acest sens. Or, potrivit art. 65 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022, dreptul de a colecta semnături îl au candidații în alegeri, precum și membrii grupurilor de inițiativă (colectorii) constituite în vederea susținerii candidaților respectivi în alegeri. Conform alin. (10) al aceluiași articol pentru încălcarea prevederilor ce stabilesc procedura de colectare a semnăturilor, precum și a dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, colectorul poartă răspundere conform legislației. Potrivit informațiilor comunicate Comisiei, Centrul a inițiat controlul întru verificarea tuturor circumstanțelor în partea ce ține de asigurarea securității și confidențialității datelor cu caracter personal în legătură cu încălcările sesizate. Un alt caz sesizat Centrului cu puțin timp înainte de începerea perioadei electorale a constat în colectarea de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a semnăturilor pentru campania „Interesul Național”. Comisia fiind informată de asemenea despre inițierea controlului privind corectitudinea prelucrării datelor cu caracter personal.

CAPITOLUL 9. ASIGURAREA LOGISTICII ELECTORALE. ACCESIBILITATEA PROCESULUI ELECTORAL PENTRU PERSOANELE CU NEVOI SPECIALE

În calitatea sa de organ de stat constituit pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, Comisia Electorală Centrală întreprinde toate măsurile în scopul asigurării condițiilor de participare neasistată la procesul electoral a persoanelor cu dizabilități, al implementării prevederilor Regulamentului cu privire la accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități, aprobat prin hotărârea CEC nr. 1187/2023, și ale Instrucțiunii cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobate prin hotărârea CEC nr. 1186/2023. Astfel, respectând prevederile actelor normative sus-menționate, localurile secțiilor de votare au fost amenajate corespunzător rigorilor de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, pentru ca aceste persoane să aibă posibilitatea de a participa în mod egal la toate procesele electorale în corespundere cu Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin hotărârea CEC nr. 1186/2023. Majoritatea sediilor secțiilor de votare au fost organizate în spații publice (instituții de învățământ, case de cultură etc.).

În scopul asigurării condițiilor optime pentru procesul de vot, autorităților publice locale de nivelul doi și întâi Comisia le-a expediat circulara nr. CEC-8/6527 din 1 noiembrie 2024, prin care le-a adus în atenție regulile privind infrastructura secțiilor de votare și accesibilitatea procesului de vot. Deci, conform instrucțiunii, localurile secțiilor de votare se amenajează astfel, încât să se asigure conformitatea cu cerințele de accesibilitate, legalitate, transparență, eficiență și solemnitate a procesului de votare. În imobilele în care se amenajează spații destinate votării trebuie să se asigure ca acestea să fie confortabile din punct de vedere termic (între 20 și 24°C), să existe mijloace de comunicații (telefon, conexiune internet), energie electrică, grup sanitar, mijloace de stingere a incendiilor, marcaje ale căilor de evacuare, precum și planul de evacuare în caz de urgență. Echipamentele și instalațiile trebuie să se afle în stare de funcționare.

Pentru respectarea cadrului normativ vizat, în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor prezidențiale, Comisia a realizat următoarele acțiuni: fiecare secție de votare, din cele 2222 constituite, a avut în dotare plicuri-șablon în limbajul Braille, rigle electorale, lupe și, după caz, a fost asigurată iluminarea suplimentară în cabina de vot. Totodată, s-au întreprins și alte măsuri care au permis persoanelor cu dizabilități de vedere să poată vota neasistat: 1) fiecare secție de votare a fost asigurată cu câte cel puțin o cabină de vot special concepută pentru alegătorii cu dizabilități locomotorii; 2) la solicitarea autorităților publice locale, secțiile de votare au fost dotate cu echipament logistic suplimentar: 18 cabine de vot, 14 cabine de vot destinate persoanelor cu dizabilități, 6 urne staționare de 45 litri.

Comisia a transmis în gestiune atât consiliilor electorale, cât și birourilor electorale, pe perioada activității acestora, laptopuri conectate la sistemul informațional SIAS „Alegeri”, cu ajutorul cărora operatorii au verificat arondarea alegătorilor la secțiile de votare și au marcat prezența acestora la vot. Urnele de vot staționare au fost securizate prin intermediul sigiliilor cu inscripția „CEC” și marcate cu un cod format din 6 cifre. Pe sacii cu materialele electorale a fost aplicat același tip de sigiliu, iar plicurile au fost sigilate cu etichete de securizare. La acest scrutin Comisia a eliberat 55 423 sigilii, care au fost aplicate pe urnele de vot și sacii din hârtie rezistentă cu buletine de vot.

În premieră, Comisia a confecționat și dotat 760 de secții de votare constituite pe teritoriul Republicii Moldova cu cabine de vot pentru echipele de membri ai biroului electoral care se deplasează în ziua votării cu urna de vot mobilă. Cabinele reprezintă o placă dreptunghiulară, de culoare albă, pe partea frontală este imprimat logoul color al CEC, având următoarele dimensiuni: lungimea – 100 cm și lățimea – 50 cm. Cabina este formată din două segmente, ambele având dimensiunile 50 x 50 cm, segmentele sunt fixate între ele cu material elastic (cauciuc rezistent), care permite plierea cabinei, iar cabina este confecționată din polipropilenă celulară.

Prin confecționarea cabinelor de vot mobile a fost posibilă soluționarea problemei de asigurare a posibilității de exercitare a dreptului de vot în secret pentru alegătorii care votează la locul aflării. Concomitent a fost asigurată și observarea acestui proces de către observatorii acreditați sau reprezentanții concurenților electorali.

Totuși, se constată necesitatea dotării birourilor electorale ale secțiilor de votare de pe teritoriul Republicii Moldova cu cabine pentru echipe cu urna mobilă în proporție de 100%, fiind necesară procurarea în anul 2025 a unei cantități, orientativ, egale cu 1300 de cabine mobile.

Cât privește participarea la alegeri a persoanelor cu nevoi speciale, în urma analizei rapoartelor întocmite de organele electorale ierarhic inferioare s-a stabilit că la turul I al alegerilor au participat 6517 persoane cu nevoi speciale, iar la turul II al alegerilor - 5900 alegători (vezi tabelul de mai jos):

Alegători	Turul I	Turul II
cu dizabilități locomotorii	3137	3140
cu dizabilități de vedere	2608	2141
cu dizabilități auditive	772	619

Prin HCEC nr. 3056 din 11 octombrie 2024 Comisia Electorală Centrală, la solicitarea Asociației Obștești Alianța INFONET, a aprobat instalarea sistemelor televizate cu circuit închis (STVCI) în cadrul a trei secții de votare cu sediul în orașul Basarabeasca, municipiile Chișinău și Bălți, unde locuiesc compact persoane cu dizabilități de vedere, și a confirmat trei operatori responsabili de deservirea STVCI. Acțiunea a fost desfășurată în cadrul proiectului realizat de Asociația Obștească Alianța INFONET în parteneriat cu Asociația Surzilor din Moldova, Centrul de Reabilitare Medico-Socială pentru Persoane cu Vederea Slabă „LOW VISION”, Asociația Obștească „RADIOVISION”, Centrul Național de Informare și Reabilitare a Asociației Nevăzătorilor din Moldova și implementat cu sprijinul Asociației Promo-LEX și suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională. Inițiativa comună a acestor asociații obștești constă în promovarea modelelor de vot egal, direct, secret și liber exprimat pentru persoanele cu deficiențe de vedere. Birourile electorale ale secțiilor de votare vizate au acordat asistența tehnică necesară operatorilor responsabili de deservirea sistemului televizat cu circuit închis, care a funcționat în ziua referendumului republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

CAPITOLUL 10. MONITORIZAREA ALEGERILOR PREZIDENȚIALE

În vederea monitorizării referendumului republican constituțional și alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, au fost acreditați 2 072 de observatori. Comisia Electorală Centrală a acreditat 1 272 de observatori naționali și 784 de observatori internaționali³⁹. Consiliile electorale de circumscripție de nivelul II au acreditat 16 observatori naționali.

Cei 1 272 de observatori naționali au fost înaintați de către asociațiile obștești „Promo-LEX”, ADEPT, „ADOR ORAȘUL MEU”, precum și Consiliul Național al Tineretului din Moldova, Instituția Privată Școala de Jurnalism din Moldova și Instituția Publică „Centrul de instruire continuă în domeniul electoral”.

Observatorii internaționali, în număr de 784 de persoane, au reprezentat 25 de misiuni diplomatice în Republica Moldova, iar 24 de experți internaționali au fost din partea a 14 autorități electorale din diferite țări. Au fost acreditați observatori din partea misiunilor internaționale de observare a alegerilor, precum: Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/BIDDO) – 253 de observatori, Rețeaua Europeană a Organizațiilor de Monitorizare a Alegerilor (ENEMO) – 49 de observatori, National Democratic Institute for International Affairs, Washington, sucursala Chișinău – 72 de observatori, International Republican Institute Washington Sucursala Chișinău – 37 de observatori. La fel, 51 de observatori au reprezentat Adunarea Parlamentară a OSCE, 16 observatori - Parlamentul European, 32 de persoane - Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei și 36 de observatori - Organizația SILBA - Initiative for Dialogue and Democracy. Alți 27 de observatori au fost acreditați din partea Parlamentului Ucrainei și Platformei Europene pentru Alegeri Democratice. Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale (IFES) a acreditat 15 observatori, iar Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală 3 persoane, Organizația Internațională a Francofoniei – 6, două Asociații obștești din străinătate au acreditat 4 persoane, Adunarea Parlamentară a Organizației Economice la Marea Neagră – 3 persoane.

Suplimentar, în turul doi al alegerilor prezidențiale din 3 noiembrie 2024 au fost acreditați 94 de observatori internaționali: 81 din partea Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/BIDDO), doi din partea Ambasadei Statelor Unite ale Americii, câte unul din partea Ambasadei Ucrainei în Republica Moldova și International Republican Institute Washington Sucursala Chișinău, șase din partea National Democratic Institute for International Affairs, Washington, sucursala Chișinău și alți trei observatori internaționali din partea Parlamentului European.

În vederea monitorizării turului doi al alegerilor prezidențiale din 3 noiembrie 2024, Asociațiile obștești „Promo-LEX” și „MIRAD” au propus spre acreditare 13 și, respectiv, 256 de persoane.

Pentru două asociații obștești, „INIMI GRIJULII” și „SUFLETUL ȘI INIMA MOLDOVEI”, au fost respinse cererile de acreditare a observatorilor naționali. Comisia și-a motivat hotărârea prin faptul că activitățile desfășurate de aceste asociații sunt incompatibile cu statutul unei entități ce ar putea desfășura misiuni de observare a alegerilor. Asociațiile susmenționate au fost implicate în acțiuni politice active, de asemenea s-a constatat că au relații cu organizațiile internaționale care atentează la securitatea națională a statului. În cazul altei asociații obștești, „ADOR ORAȘUL MEU”, s-a constatat că 4 persoane, din cele înaintate pentru a fi acreditate în calitate de observatori naționali, erau implicate în acțiuni politice active pe rețele sociale, iar în privința uneia dintre aceste persoane, existau suspiciuni de efectuare a tentativei de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 182 „Falsificarea rezultatelor votării” din Codul penal nr. 985/2002.

Totodată, Comisia Electorală Centrală nu a oferit acreditare în calitate de observator internațional pe termen scurt pentru 6 persoane înaintate de către Misiunea de observare a alegerilor din partea OSCE/ODIHR, iar în turul doi al scrutinului a retras acreditarea în cazul a două persoane din partea acestei misiuni. Refuz de acreditare a primit și o persoană înaintată de

³⁹ <https://a.cec.md/ro/acreditarea-observatorilor-16504.html>

către Adunarea Parlamentară a OSCE, precum și una din partea Organizației Internaționale a Francofoniei.

Deciziile de refuz al acreditării și retragerea acreditării au fost luate ținând cont de notele prezentate de către organele de drept din Republica Moldova. Menționăm că, potrivit pct. 15 din Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, aprobat prin hotărârea CEC nr. 1195/2023, în procesul examinării admisibilității solicitării invitației și a cererilor de acreditare, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe, Serviciul de Informații și Securitate și Agenția Servicii Publice.

Suplimentar, reținem că, în conformitate cu art. 88 alin. (4) din Codul electoral nr.325/2022 și punctul 7 din Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, cererea de acreditare a observatorilor internaționali poate fi depusă doar în cazul în care entitatea a primit o invitație, din oficiu sau la solicitare, din partea CEC pentru a monitoriza alegerile. Menționăm că invitațiile pentru observarea alegerilor din 20 octombrie 2024, din oficiu au fost transmise de către CEC, până la începerea perioadei electorale, ambasadelor acreditate în Republica Moldova, organizațiilor internaționale cu care țara noastră a semnat și ratificat oficial tratate de aderare și organizațiilor străine cu care Comisia a colaborat și/sau colaborează.

CEC a refuzat expedierea invitației mai multor organizații obștești înregistrate în străinătate, din varii motive: acte incomplete sau depuse tardiv, lipsa unor informații cu privire la experiența organizațiilor în domeniul observării alegerilor, lipsa unor prevederi clare în statutele acestor entități ce le-ar permite desfășurarea misiunilor de observare a alegerilor etc.

În acest context, ar fi necesare:

1) revizuirea Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, pentru a extinde și clarifica condițiile ce stau la baza acreditării observatorilor, dar și a motivelor pentru anularea acreditării acestora;

2) stabilirea unor prevederi mai clare referitoare la modalitatea de solicitare a unei invitații pentru observarea alegerilor, inclusiv termenul-limită pentru expedierea solicitărilor de invitare, care să îl preceadă pe cel pentru solicitarea acreditării, luând în considerare numărul mare de solicitări de invitare transmise în perioada electorală, dar și timpul necesar pentru procesarea tuturor demersurilor, inclusiv verificarea organizațiilor din străinătate cu care CEC nu a avut anterior o colaborare.

În urma observării monitorizărilor efectuate, unele organizații au prezentat și/sau au publicat constatări și concluzii preliminare⁴⁰ referitor la organizarea și desfășurarea alegerilor prezidențiale. Totodată, în termen de câteva luni, după finalizarea perioadei electorale, acestea vor prezenta rapoartele finale, care vor conține și recomandări privind necesitatea revizuirii procedurilor electorale. Cu toate că, potrivit declarațiilor preliminare, au fost constatate o serie de

---

⁴⁰ <https://promolex.md/declaratie-pozitia-coalitei-civice-pentru-alegeri-libere-si-corecte-fata-de-alegerile-prezidentiale-si-referendumul-republican-constitutional-din-2024/>
<https://promolex.md/misiunea-promo-lex-de-observare-a-alegerilor-prezidentiale-si-referendumului-constitutional-din-20-octombrie-3-noiembrie-2024-concluzii-si-constatari-ziua-alegerilor/>
<https://cji.md/categorie/publicatii/monitorizare/>
<https://crjm.org/programele-electorale-ale-candidatilor-la-functia-de-presedinte-prin-prisma-drepturilor-omului-si-a-statului-de-drept/23440/>
<https://www.osce.org/odihr/elections/moldova/576117>
<https://enemo.org/post/statement-of-preliminary-findings-and-conclusions-for-the-second-round-ieom-to-moldova-for-the-2024-presidential-elections-and-constitutional-referendum-590>
<https://enemo.org/post/statement-of-preliminary-findings-and-conclusions-ieom-to-moldova-for-the-2024-presidential-elections-and-constitutional-referendum-583>
<https://www.iri.org/news/iri-preliminary-statement-on-moldovas-2024-presidential-elections-constitutional-referendum/>
<https://www.iri.org/news/iri-observes-second-round-of-2024-moldovan-presidential-election/>
<https://www.ndi.org/publications/ndi-international-election-observer-mission-presents-initial-findings-and>

nereguli, probleme și amenințări pentru procesul electoral, nici o misiune de observare nu a indicat că acestea ar fi în măsură să submineze rezultatelor alegerilor, ce ar putea duce la anularea acestora.

Comisia Electorală Centrală, urmează le va analiza, inclusiv în cadrul conferinței de analiză post-electorală, la care vor fi invitați toți actorii electorali.

CAPITOLUL 11. REFLECTAREA ACTIVITĂȚII COMISIEI ELECTORALE CENTRALE ȘI A CAMPANIEI ELECTORALE ÎN MASS-MEDIA

Reflectarea alegerilor în mass-media este reglementată de art. 89 și 90 din Codul electoral nr.325/22, Codul serviciilor media audiovizuale nr.174/2018 și Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin hotărârea CEC nr. 1137/2023.

Înainte să înceapă perioada electorală, Curtea Constituțională, prin hotărârea nr. 16 din 16 iulie 2024 (dosarul nr. 233g/2023) a declarat *neconstituțional* textul din art. 90 alin. (2) din Codul electoral nr.325/2022: “În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media”.

În vederea întreprinderii acțiunilor ce se impun în vederea executării prevederilor hotărârii nominalizate, prin hotărârea nr.2658 din 30 iulie 2024 „pentru modificarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137 din 28 iulie 2023”, Comisia a operat modificări esențiale la regulamentul în cauză. Modificările au vizat Capitolul III, acesta fiind completat cu punctul 26¹ și modificarea art.96, după cum urmează:

„26¹. În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora, prin deviere de la declarația politicii editoriale pot avea intervenții directe sau indirecte și pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale cu respectarea principiilor și garanțiilor stabilite la art.89 alin. (2) și alin. (5) din Codul electoral nr.325/2022. În cazul în care există devieri de la declarația politicii editoriale, FSM media are obligația să facă clarificările de rigoare în conformitate cu procedura stabilită la pct.96” . ;

„96. În perioada electorală, FSM care reflectă alegerile au obligația de a raporta în termen de 3 zile de la difuzare orice reflectare electorală în afara programelor audiovizuale cu caracter electoral și de a furniza înregistrările acelor programe către CA.”.

Întrucât pe 20 octombrie 2024 urmau să se desfășoare alegeri prezidențiale și referendum republican constituțional, pentru o înțelegere și aplicare corectă a normelor ce vizează reflectarea echitabilă, echilibrată și imparțială a scrutinelor, CEC a aprobat hotărârea nr. 2660 din 31 iulie 202441. Hotărârea a introdus reguli specifice care vizează îmbunătățirea echilibrului și obiectivității în reflectarea de către mass-media a acestor evenimente electorale. Aceste măsuri au avut drept scop să asigure o reflectare corectă și conformă cu normele legale ale procesului electoral și să răspundă cerințelor stabilite de Hotărârea Curții Constituționale nr.16/2024.

În conformitate cu prevederile art. 90 din Codul electoral nr.325/2022 și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin hotărârea CEC nr. 1137/2023, în primele 7 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media depun la Consiliul Audiovizualului o declarație privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor sau o notificare prin care informează că nu participă la reflectarea alegerilor.

Astfel, Consiliul Audiovizualului a aprobat 31 de declarații ale serviciilor media audiovizuale pentru reflectarea scrutinelor din 20 octombrie 2024: 12 posturi de radio și 19 posturi TV.

Declarațiile privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor de către sursele mass-media de televiziune și radio, inclusiv rapoartele Consiliului Audiovizualului de monitorizare, sunt publicate pe pagina web oficială a Consiliului – consiliuaudiovizual.md, rubrica „Alegeri 2024”42.

⁴¹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-particularitatile-reflectarii-in-mass-media-a-alegerilor-2751_110539.html

⁴² <https://consiliuaudiovizual.md/elections/alegeri-2024/>

În conformitate cu prevederile art. 90 alin. (16) din Codul electoral nr. 325/2022, „în campania electorală, Consiliul Audiovizualului prezintă public, săptămânal, rapoarte de monitorizare și adoptă decizii în funcție de rezultatele monitorizării”. În context, au fost elaborate și prezentate rapoarte săptămânale, după cum urmează:

- **pe 4 octombrie, pentru perioada 20-29 septembrie 2024;**
- **pe 11 octombrie, pentru perioada 30 septembrie - 6 octombrie 2024;**

Ca urmare a controlului privind modul de reflectare a scrutinelor din 20 octombrie 2024 de către serviciile media audiovizuale de televiziune, șase posturi de televiziune – „TVC 21”, „TVR Moldova”, „SOR-TV”, „MEDIA TV”, „TV Elita” și „Studio-L” au primit amenzi a câte 5 000 lei fiecare, pentru nerespectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de CEC, în partea ce ține de respectarea propriei Declarații privind politica editorială și încadrarea subiectelor electorale în cadrul rubricii dedicate în acest sens. Totodată, „N4” a fost sancționat cu amendă de 10 000 lei, deoarece a difuzat emisiuni de promovare electorală, după expirarea termenului de 15 zile de la începerea campaniei, prevăzut de Codul electoral.

- **pe 18 octombrie, pentru perioada 7-13 octombrie 2024;**

Raportul relevă că în perioada de control, cele 18 servicii media audiovizuale monitorizate au difuzat, în programele de știri și actualități, 284 de subiecte cu caracter electoral, cu 80 de subiecte mai mult decât în perioada a doua și cu 86 de subiecte mai puțin decât în prima perioadă. Consiliul Audiovizual a decis sancționarea a șase posturi de televiziune – „Pro TV Chișinău”, „TV 8”, „TVR Moldova”, „N4”, „TV Elita” și „R Live TV” pentru nerespectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de CEC.

- **pe 25 octombrie, pentru perioada 14-18 octombrie 2024;**

Controlul a vizat programele de știri și actualități, precum și dezbaterile electorale, difuzate de 18 furnizori de servicii media ale căror declarații privind politica editorială pentru alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova. În acest fel, posturile de televiziune „Moldova 1” și „Cinema 1” au primit amenzi a câte 5 000 lei fiecare, pentru nerespectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de CEC, și anume că au omis la prezentarea sondajelor de opinii privind preferințele politice ale alegătorilor informația despre metodologia utilizată, geografia sondajului și autorizarea sau lipsa autorizării de către CEC. Canal Regional” a fost sancționat cu amendă de 10 000 de lei, pentru faptul că nu a organizat dezbateri electorale, încălcând, astfel, propria Declarație privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor. Serviciile media audiovizuale monitorizate au difuzat, în programele de știri și actualități, 253 de subiecte cu caracter electoral, în creștere cu 49 de subiecte față de perioada a doua, dar în scădere față de perioada a treia cu 31 de subiecte și față de prima perioadă cu 117 subiecte. Cele mai multe apariții în subiectele cu caracter electoral le-au avut concurenții electorali (40,6%), urmași de organele de stat (20,2%).

- **pe 23 octombrie 2024** a fost aprobat Raportul de monitorizare a zilelor de sâmbătă și duminică (19-20 octombrie 2024), când agitația electorală este interzisă. Conform pct. 118 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin hotărârea CEC nr.1137/2022 „*agitația electorală prin intermediul instituțiilor mass-media este admisă doar până în ziua de vineri înainte de ziua votării*”. În context, cinci servicii media audiovizuale de televiziune monitorizate: „Moldova 1”, „Pro TV Chișinău”, „Jurnal TV”, „TV8” și „R Live TV” au primit amenzi a câte 5 000 lei fiecare, pentru că au difuzat informații care pot fi catalogate ca având caracter de agitație electorală, contrar prevederilor cadrului normativ.

- **pe 1 noiembrie 2024** a fost aprobat raportul ce conține rezultatele controlului privind modul de reflectare a alegerilor prezidențiale, pentru intervalul 21-27 octombrie 2024. Rezultatele monitorizării au arătat că în programele de știri și actualități 15 din 16 servicii media audiovizuale au reflectat campania celor doi concurenți electorali în perioada de raport, iar „SOR-TV” nu a difuzat niciun subiect, deși potrivit Declarației și-a asumat acest angajament. Cinci servicii media audiovizuale au admis devieri de la Declarația privind reflectarea campaniei electorale, trei au omis încadrarea subiectelor electorale în rubrica „Electorală 2024”, unul a difuzat buletinele informative la alte ore decât cea indicată în Declarație, iar altul nu a difuzat subiecte electorale în buletinul informativ, deși potrivit Declarației și-a asumat această obligație.

Pentru încălcarea prevederilor Codului electoral, privind particularitățile reflectării alegerilor de către instituțiile mass-media, posturile TV „Cinema 1” și „SOR TV” au primit amenzi a câte 5 000 de lei fiecare.

Înainte de turul doi al alegerilor prezidențiale, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova au decis să organizeze dezbateri electorale. În aceste circumstanțe, unele servicii media, nefiind parte a acestui proces, dar pentru a asigura reflectarea/retransmiterea dezbaterilor electorale, au notificat Consiliul Audiovizualului, pentru modificarea Declarației privind politica editorială, în partea ce vizează organizarea dezbaterilor electorale (cazul postului tv „Pro TV Chișinău” - decizia CA nr.272 din 25.10.2024).

În acest context, se impune necesitatea reglementării procesului de organizare a dezbaterilor electorale de către concurenții electorali, cu indicarea condițiilor și responsabilităților serviciilor media audiovizuale implicate în reflectarea alegerilor.

Comunicarea Comisiei Electorale Centrale cu instituțiile mass-media s-a realizat prin asigurarea transparenței și reflectarea activității organelor electorale, transmisiunea live a ședințelor acestora, difuzarea anunțurilor și comunicatelor de presă, participarea membrilor Comisiei la emisiuni radio și TV, oferirea răspunsurilor la solicitările presei prin scrisori, email-uri sau telefon, inclusiv prin publicarea informațiilor relevante pe paginile web ale Comisiei (cec.md și voteaza.md) și pe rețelele sociale (Facebook, Instagram, Telegram, Tik-Tok).

Astfel, în perioada de referință au fost elaborate 186 de comunicate de presă și 62 de anunțuri de presă, în baza planului de comunicare pentru referendumul și alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024, dintre care 29 de comunicate și 9 anunțuri pentru turul doi al scrutinului. În ziua turului întâi de scrutin, pe pagina Comisiei Electorale Centrale au fost publicate și distribuite pe rețelele sociale și în mass-media 7 comunicate de presă, iar membrii Comisiei Electorale Centrale au susținut 6 conferințe de presă. În ziua turului doi al alegerilor prezidențiale, au fost publicate 10 comunicate de presă și organizate, la fel, 6 briefinguri de presă.

Toate comunicatele de presă au fost disponibile pe pagina web oficială a Comisiei cec.md, rubrica „Comunicate de presă”, precum și pe paginile instituției de pe rețelele sociale Facebook, Telegram și Instagram.

Trebuie remarcat faptul că, în perioada electorală, la inițiativa Centrului pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării, a fost creat **Grupul intersectorial media de sprijin pentru Comisia Electorală Centrală la activitățile de monitorizare a proceselor electorale aferente organizării scrutinului din 20 octombrie 2024**. Obiectivul de bază al Grupului a constat în menținerea unei comunicări eficiente și coordonate între autoritățile publice centrale implicate în organizarea alegerilor și asigurarea transparenței și informării corecte și operative a cetățenilor despre desfășurarea procesului electoral. Aceasta a permis crearea unui cadru formal pentru schimbul de informații între comunicatorii autorităților publice centrale și a facilitat o mai bună aliniere a mesajelor și a strategiilor de comunicare în perioada electorală.

Grupul de lucru a fost constituit din persoane responsabile și pregătite în gestionarea activităților de informare publică și în coordonarea strategiilor de comunicare din cadrul mai multor autorități publice centrale (Comisia Electorală Centrală, Consiliul Audiovizualului, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Informații și Securitate, Serviciul Tehnologie Informației și Securitatea Cibernetică, Agenția pentru Securitate Cibernetică, Biroul Politici de Reintegrare al Cancelariei de Stat, Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră).

A fost o primă experiență de acest fel, aportul Grupului de lucru fiind unul pozitiv, cu precădere în ziua alegerilor, prin acțiunile de monitorizare a canalelor de comunicare, informare operativă a Comisiei și a altor instituții implicate în procesul de organizare a alegerilor și intervenție promptă în procesul de comunicare sectorială.

Confirmarea jurnaliștilor pentru reflectarea și monitorizarea alegerilor

În conformitate cu legislația, presa are dreptul să reflecte alegerile liber de orice ingerință din partea autorităților publice, a concurenților electorali sau a altor entități, astfel încât să asigure

informarea complexă, obiectivă și veridică a societății asupra procesului electoral la toate etapele acestuia. Pentru reflectarea generală a alegerilor (filmări de protocol, inclusiv în incinta organelor electorale cu acordul președintelui organului electoral, interviuri, reportaje etc.), jurnaliștii, inclusiv liberii profesioniști (bloggeri și vloggeri), își exercită atribuțiile fără a avea nevoie de vreun permis special.

Totodată, reprezentanții mass-media care, pe lângă reflectarea generală, intenționau să facă uz de drepturile prevăzute de art. 89 alin. (6) din Codul electoral (monitorizarea procesului, acces la documente electorale etc.) urmau să obțină statut de observator. Astfel, pentru reflectarea și monitorizarea procesului electoral pe întreg teritoriul țării, în toate consiliile electorale de circumscripție și la toate secțiile de votare în total au fost confirmați de către Comisia Electorală Centrală 61 de jurnaliști⁴³, reprezentanți ai 10 instituții media (P.P. „OBSERVATORUL DE NORD”, I.P. „Radio Orhei”, „CLOUD MEDIA” S.R.L., deținătoarea instituției media on-line „Moldova Liberă”, Agenția de Presă „INFO-PRIM NEO” S.R.L., „Bright Communications” S.R.L., deținătoarea Grupului de presă Realitatea, „FILIALA SOCIETĂȚII ROMÂNE DE TELEVIZIUNE” S.R.L., „NEWS-MAKER” S.R.L., Agenția franceză de știri AFP, Asociația obștească Asociația Reporterilor „NORD-MEDIA”, fondatoarea www.nordnews.md, Agenția de presă „Freedom TV” din Ucraina.

Prin hotărârile nr.3108 și 3109 din 17 octombrie 2024, Comisia a respins cererile privind confirmarea jurnaliștilor din partea „[REAL RADIO](http://www.realradio.md)” S.R.L. și [S.C. „Media Content Distribution” S.R.L.](http://www.mediacontentdistribution.md) Examinând cererile date, Comisia a constatat că potrivit pct. 2.2 din Procesul-verbal nr. 10 al ședinței Consiliului pentru promovarea proiectelor investiționale de importanță națională din 7 august 2024, și pct. 2.2 din Procesul-verbal nr. 11 al ședinței Consiliului pentru promovarea proiectelor investiționale de importanță națională din 4 septembrie 2024, s-a acordat refuz al aprobării prealabile pentru investițiile de importanță pentru securitatea statului pentru aceste două entități, cu retragerea actelor permise pentru domeniul de activitate prevăzut de art. 4 lit. m) din Legea 174/2021 - emisiile de televiziune/serviciile audiovizuale; și/sau înstrăinarea acțiunilor/părților social deținute în termen de 60 de zile de la data notificării, cu aplicarea clauzei de schimbare a controlului. Aceste hotărâri ale Comisiei nu au fost contestate în instanța de judecată.

Totodată, jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media internaționale sau străine și/sau interpreții acestora au fost confirmați de către Ministerul Afacerilor Externe în baza Hotărârii Guvernului nr.359/1995 „Cu privire la acreditarea jurnaliștilor străini în Republica Moldova”.

Semnarea Codului de conduită

În conformitate cu prevederile art. 27 lit. r) din Codul electoral nr.325/2022, Comisia a elaborat și a propus pentru semnare candidaților la funcția de Președinte și instituțiilor mass-media Codul de conduită privind desfășurarea și reflectarea campaniei electorale la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024⁴⁴.

Prin semnarea Codului de conduită, candidații s-au angajat să desfășoare o campanie electorală corectă în condiții de concurență egală, să informeze obiectiv alegătorii, să respecte ceilalți participanți în campania electorală, să nu admită utilizarea limbajului sexist și a discursului de ură sau a altor forme de violență pe bază de gen. La fel, fiecare semnatar, în campania electorală, s-a obligat să respecte normele legislației electorale, să evite intimidarea funcționarilor electorali și alegătorilor, periclitarea actului de exprimare liberă a votului și evitarea coruperii prin orice metode și sub orice formă a alegătorilor.

Codul de conduită privind desfășurarea și reflectarea campaniei electorale la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 a fost semnat de către șapte candidați și o instituție mass-media.

⁴³ <https://a.cec.md/ro/confirmarea-jurnalistilor-16211.html>

⁴⁴ https://a.cec.md/ro/candidati-reprezentanti-ai-candidatilor-la-alegerile-prezidentiale-si-participan-2781_111382.html

Autorizarea sondajelor de opinie și a exit-pollurilor

Comisia Electorală Centrală a autorizat desfășurarea și difuzarea a 17 sondaje de opinie⁴⁵ despre preferințele politice ale alegătorilor, în perioada electorală a scrutinelor din 20 octombrie 2024. Solicitățile au fost transmise din partea a 8 instituții.

Solicitări pentru autorizarea exit-pollurilor la alegerile prezidențiale nu au fost înregistrate.

Avizarea mesajelor de interes public în perioada electorală

În conformitate cu Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate și Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin hotărârea CEC nr. 1155/2023, în perioada electorală a alegerilor generale sunt difuzate doar mesajele de interes public aprobate de Comisia Electorală Centrală.

În acest sens, prin dispoziția președintelui CEC nr.55-a din 28 august 2023, cu modificările ulterioare, a fost creat grupul de lucru privind avizarea mesajelor de interes public.

În perioada electorală a alegerilor din 20 octombrie 2024, Comisiei i-au fost adresate 30 de demersuri privind aprobarea mesajelor de interes public. Grupul de lucru privind avizarea mesajelor de interes public s-a întrunit în 20 de ședințe și a emis 25 de avize.

Totodată, în calitate de mesaje de interes public au fost aprobate 41 de materiale⁴⁶, dintre care 31 spoturi video, 9 materiale informative și 1 mesaj audio, elaborate de către:

- Direcția comunicare, relații publice și mass-media din cadrul Aparatului Comisiei Electorale Centrale – 15 spoturi video; 2 pliante informative, 3 broșuri (Ghidul alegătorului din țară, Ghidul alegătorului din străinătate, Ghidul alegătorului care votează prin corespondență), modelul buletinului de vot la referendum RO/RU, 1 spot video realizat cu IGP și PNUD Moldova, despre combaterea fenomenului de corupție electorală, 1 poster RO/RU, pliant informativ RO/RU; 6 postere informative (pentru secțiile de votare);

- Oficiul Consiliului Europei la Chișinău – 1 spot video RO/RU;
- Biroul Relații cu Diaspora – 2 spoturi video RO;
- A.O. Comunitatea Plus – 1 pliant informativ RO/RU;
- Bright Communications – 3 spoturi video RO;
- Promo-LEX – 2 spoturi video RO;
- A.O. „Cetățeni pentru Europa” – 1 spot video RO;
- Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret din Republica Moldova – 3 spoturi video RO;
- Alianța INFONET – 2 spoturi video RO;
- Comunitatea WatchDog.md – 1 spot video RO;

În acest sens, CEC a aprobat 27 de hotărâri în cadrul ședințelor publice.

Toate mesajele de interes public aprobate de CEC sunt plasate pe pagina web a Comisiei <https://cec.md>, la rubrica „Alegeri prezidențiale 20.10.2024”, compartimentul „Mesaje de interes public”.

Deși, spre deosebire de alegerile locale generale din anul 2023, instituția mesajului de interes public nu a reprezentat subiect sensibil pentru desfășurarea perioadei electorale a scrutinelor din 20 octombrie 2024, pentru evitarea suspiciunilor de utilizare a resurselor administrative, considerăm imperioasă punerea în aplicare, până la următorul scrutin parlamentar, a prevederilor art. 15 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate. Acestea vizează planificarea mesajelor de interes public ale entităților din sectorul public, prin instituirea Consiliului privind mesajele de interes public, elaborarea și propunerea spre examinare Guvernului a Planului de difuzare a mesajelor de interes public etc.

⁴⁵ <https://a.cec.md/ro/autorizarea-efectuării-sondajelor-de-opinie-si-a-exit-pollurilor-16496.html>

⁴⁶ <https://a.cec.md/ro/mesaje-de-interes-public-aprobate-de-cec-16494.html>

CAPITOLUL 12. SUSTINEREA FINANCIARĂ A CAMPANIEI ELECTORALE LA ALEGERILE PREZIDENȚIALE

Sustinerea financiară a activității Grupurilor de inițiativă în susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova

Pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024 și în corespundere cu prevederile Codului electoral, Comisia Electorală Centrală, prin hotărârea nr. 2682/2024, a stabilit plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” și utilizate de grupurile de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024.

Potrivit art. 53 alin. (1) – (3) și (5) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct.21 sbp. 1) și 2) din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv; plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” se stabilește de către Comisia Electorală Centrală.

Astfel, conform art. 1 alin. (1) din Legea bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418/2023, modificat prin Legea nr. 205/2024 (Monitorul Oficial nr.336-339, art.486 din 02.08.2024), veniturile la bugetul de stat pentru anul 2024 au fost aprobate în sumă de 65830540,0 mii de lei. Plafonul general la nivel național în mărime de 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul 2024, constituie 65 830 540,00 lei.

Potrivit art. 139 alin.(1) din Codul electoral, toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și cel mult 25000 de alegători din minimum jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova.

Ca bază de raportare pentru stabilirea coeficientului s-a luat plafonul general la nivel național de 65 830 540,00 lei împărțit la numărul total de alegători înscriși în Registrul de stat al alegătorilor, care la data de 7 august 2024 constituie 3 300 701, iar, după efectuarea operației de împărțire, coeficientul rezultat este în mărime de 19,944411808 lei.

Prin înmulțirea coeficientului în mărime de 19,944411808 lei cu numărul maxim de 25000 de semnături, necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă pentru susținerea unui candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, obținem plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” în mărime de 498 610,29 lei.

Conform pct. 30, 60 și 61 ale programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2633/2024 (în continuare *program calendaristic*), perioada de înregistrare a grupurilor de inițiativă a început la 21 august 2024.

Astfel, au fost înregistrate grupurile de inițiativă în susținerea următorilor candidați la funcția de Președinte al Republicii Moldova:

1. Ion Chicu, desemnat de Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei, prin hotărârea CEC nr. 2721 din 23 august 2024;
2. Vasile Tarlev, desemnat de adunarea cetățenilor, prin hotărârea CEC nr. 2722 din 23 august 2024;
3. Alexandr Stoianoglo, desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, prin hotărârea CEC nr. 2724 din 23 august 2024;
4. Octavian Țicu, desemnat de Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ”, prin hotărârea CEC nr. 2725 din 23 august 2024;

5. Tudor Ulianovschi, desemnat de adunarea cetățenilor, prin hotărârea CEC nr. 2734 din 24 august 2024;
6. Renato Usatii, desemnat de Partidul politic „Partidul Nostru”, prin hotărârea CEC nr. 2735 din 24 august 2024;
7. Irina Vlah, desemnată de adunarea cetățenilor, prin hotărârea CEC nr. 2736 din 24 august 2024;
8. Igor Munteanu, desemnat de Partidul Politic Coaliția pentru Unitate și Bunăstare, prin hotărârea CEC nr. 2737 din 24 august 2024;
9. Maia Sandu, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, prin hotărârea CEC nr. 2738 din 24 august 2024;
10. Victoria Furtună, desemnată de adunarea cetățenilor – prin hotărârea CEC nr. 2746 din 26 august 2024;
11. Andrei Năstase, desemnat de adunarea cetățenilor – prin hotărârea CEC nr. 2747 din 26 august 2024;
12. Natalia Morari, desemnată de adunarea cetățenilor – prin hotărârea CEC nr. 2749 din 27 august 2024;
13. Alexandru Arseni, desemnat de adunarea cetățenilor – prin hotărârea CEC nr. 2753 din 29 august 2024.

Potrivit art. 26 alin. (1) lit. c) și d) și art. 59 din Codul electoral nr. 325/2022, în calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală colectează și sistematizează rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale prezentate de grupurile de inițiativă, analizează și verifică informația din acestea, ulterior adoptă hotărâri executorii privind rezultatele verificării.

În conformitate cu art. 58 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022, pct. 14 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (în continuare – *regulament*) și pct. 61 din Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2633/2024 (în continuare – *program calendaristic*), grupurile de inițiativă prezintă Comisiei Electorale Centrale rapoartele privind finanțarea campaniei electorale, conform modelului aprobat de Comisie, prin intermediul subsistemului informatic „Control Financiar”, săptămânal, după deschiderea contului cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”, în ziua de luni – până la ora 23:59:59, și raportul final pentru întreaga perioadă de activitate a grupului de inițiativă, în termen de cel mult 3 zile de la data de prezentare sau, după caz, de la data-limită de prezentare a listelor de subscripție la Comisie. Acestea se prezintă după modelul din anexa nr. 5 la regulament.

Astfel, rapoartele privind finanțarea grupurilor de inițiativă au fost depuse conform programului calendaristic de către toate grupurile de inițiativă, cu excepția celui în susținerea candidatului Alexandru Arseni, care a informat despre faptul că nu are și nu intenționează să deschidă cont cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”.

În corespundere cu art. 56 alin. (1) – (5) din Codul electoral, grupul de inițiativă, în termen de 3 zile după înregistrare, deschide la bancă un cont cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”, transferând în el mijloace financiare proprii, precum și mijloace bănești primite în condițiile legii de la persoane fizice cetățeni ai Republicii Moldova ori de la persoane juridice din țară. Ulterior, grupul de inițiativă informează Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 ore, despre deschiderea contului cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”, iar despre nedeschiderea acestui cont, în termen de 3 zile de la înregistrarea sa și desfășoară activității de colectare a semnăturilor ce nu implică cheltuieli financiare. Prin urmare, din cele 13 grupuri de inițiativă înregistrate, 11 grupuri de inițiativă au comunicat Comisiei Electorale Centrale despre deschiderea contului cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”.

Așadar, au prezentat informația despre deschiderea și nedeschiderea contului cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”, următoarele grupuri de inițiativă în susținerea următorilor candidați:

1. Ion Chicu – despre deschidere la 23.08.2024;
2. Vasile Tarlev – despre nedeschidere la 26.08.2024, 06.09.2024 / despre deschidere la 11.09.2024;
3. Alexandr Stoianoglo – despre nedeschidere la 26.08.2024;
4. Octavian Țicu – despre nedeschidere la 26.08.2024 / despre deschidere la 2.09.2024;
5. Tudor Ulianovschi – despre nedeschidere la 28.08.2024, 02.09.2024 / despre deschidere la 06.09.2024;
6. Renato Usafii – despre deschidere la 26.08.2024;
7. Irina Vlah – despre nedeschidere la 26.08.2024, 03.09.2024 / despre deschidere la 04.09.2024;
8. Igor Munteanu – despre nedeschidere la 26.08.2024, 02.09.2024 / despre deschidere la 03.09.2024;
9. Maia Sandu – despre deschidere la 26.08.2024;
10. Victoria Furtună – despre nedeschidere la 29.08.2024 / despre deschidere la 31.08.2024;
11. Andrei Năstase – despre deschidere la 29.08.2024;
12. Natalia Morari – despre nedeschidere la 31.08.2024 / despre deschidere la 03.09.2024;
13. Alexandru Arseni - despre nedeschidere la 31.08.2024, 09.09.2024 și 16.09.2024.

În conformitate cu art. 56 alin. (11) din Codul electoral, banca la care este deschis contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” informează săptămânal, pentru întreaga săptămână de raportare precedentă, prin mijloace electronice, Comisia Electorală Centrală despre rulajul mijloacelor bănești și soldul în conturile bancare respective. În acest sens, toate instituțiile bancare, la care grupurile de inițiativă și-au deschis contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”, și-au onorat obligațiunea de a prezenta informația cu privire la rulajul mijloacelor bănești în acest cont.

Potrivit art. 55 alin. (1) lit. a) din Codul electoral, grupul de inițiativă (în cazul grupurilor de inițiativă la alegerile prezidențiale) desemnează și prezintă pentru confirmare Comisiei Electorale Centrale o persoană responsabilă de finanțele sale (trezorierul). Trezorierul ține evidența contabilă și prezintă sub semnătură rapoartele financiare organului electoral. Până la adoptarea hotărârii de confirmare a trezorierului, Comisia prin platforma de interoperabilitate MConnect a verificat dacă persoana desemnată îndeplinește condițiile de admisibilitate. Astfel, au fost confirmate persoanele responsabile de finanțe (trezorierii), pentru perioada de colectare a semnăturilor din partea tuturor grupurilor de inițiativă, cu excepția celui în susținerea candidatului Alexandru Arseni.

În conformitate cu art. 54 alin. (5) lit. d), f) și g) din Codul electoral, prin platforma de interoperabilitate MConnect ce permite schimbul de date în cadrul sectorului public, precum și între sectorul public și cel privat, Comisia a verificat dacă există sau nu restricții stabilite de lege în privința: **1** donator persoană juridică, care figurează în raportul financiar prezentat de grupul de inițiativă în susținerea candidatului Victoria Furtună și **1** donator persoană juridică, care figurează în raportul financiar prezentat de grupul de inițiativă în susținerea candidatului Andrei Năstase.

În contextul normelor vizate, Comisia nu a constatat abateri.

În conformitate cu art. 57 – 59 din Codul electoral și pct. 40 din regulament, donațiile ce depășesc 3 salarii medii pe economie stabilite pentru anul respectiv se verifică de Comisia Electorală Centrală sub aspectul declarării surselor de venit sau obligațiilor fiscale. În cazul existenței bănuielilor rezonabile privind nerespectarea legislației fiscale, Comisia Electorală Centrală face verificări și, dacă e cazul, întreprinde măsuri pentru tragerea la răspundere contravențională și/sau, după caz, sesizează Serviciul Fiscal de Stat pentru a fi efectuate verificări în limitele competențelor funcționale.

Astfel, prin platforma de interoperabilitate MConnect, ce permite schimbul de date în cadrul sectorului public, precum și între sectorul public și cel privat și în scopul verificării lipsei restricțiilor stabilite de lege, Comisia a verificat existența surselor de venit ale 2 donatori persoane fizice care figurează în raportul financiar al grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului Natalia Morari, iar în cazul unuia dintre acești doi donatori, s-a constatat lipsa veniturilor pentru anul precedent celui în care a făcut donația. Ca urmare a verificărilor

efectuate și actelor confirmative suplimentare prezentate, s-a constatat că donațiile făcute nu depășesc limita de 30% din veniturile înregistrate ale acestora peste hotarele țării pentru anul 2023.

Conform art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. c) din Codul electoral și pct. 31 din regulament, persoanele fizice cetățeni ai Republicii Moldova, care beneficiază doar de burse sau alte prestații sociale, pot face donații în valoare de până la un salariu mediu pe economie stabilit pe anul respectiv. În context, ca urmare a verificării rapoartelor privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă, Comisia a constatat depășirea plafonului donației în cazul grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului Natalia Morari, care a primit o donație prin transfer în sumă de 19 800,00 lei de la o persoană cu venit din pensie, depășind astfel cu 6 100,00 lei plafonul stabilit de lege. Ulterior, grupul de inițiativă a informat despre transferul sumei în contul Trezoreriei de Stat a Ministerului Finanțelor.

Analizând rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă prezentate de 12 grupuri de inițiativă, Comisia a constatat venituri din mijloace financiare provenite atât din donații de la persoane fizice și juridice, cât și din alte surse private și/sau publice.

Tabelul de mai jos conține informația despre toate veniturile reflectate de grupurile de inițiativă care au depus rapoarte privind finanțarea activității acestora.

Date generalizate privind veniturile realizate de grupurile de inițiativă în susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova

Nr. d/o	Grupul de inițiativă	Mijloace financiare proprii din partea partidului politic	Mijloace financiare proprii	Mijloace financiare provenite din donații de la persoane fizice				Mijloace financiare provenite din donații de la persoane juridice	Venituri din donații de la persoane fizice sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață, evaluate în lei	Venituri din donații de la persoane juridice sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață, evaluate în lei	Total venituri (lei)	Activitate de voluntariat (evaluată în lei)
				Mijloace financiare provenite din donații de la persoane fizice membri de partid	Mijloace financiare primite din partea altor persoane fizice cu venituri din țară	Mijloace financiare primite din partea altor persoane fizice cu venituri din afara țării	Mijloace financiare primite din partea altor persoane cu statut special, în sensul Legii nr.133/2016					
1	Grupul de inițiativă în susținerea lui Alexandr Stoianoglo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14860,00	0,00	14860,00	48192,00
2	Grupul de inițiativă în susținerea Maiei Sandu	405000,00	0,00	500,00	30000,00	0,00	20000,00	0,00	0,00	9000,00	464500,00	10000,00
3	Grupul de inițiativă în susținerea lui Ion Chicu	0,00	0,00	161300,00	80000,00	0,00	25000,00	0,00	39139,92	0,00	305439,92	162960,00
4	Grupul de inițiativă în susținerea lui Octavian Țicu	0,00	100000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3800,00	0,00	103800,00	105600,00
5	Grupul de inițiativă în susținerea lui Tudor Ulianoschi	0,00	0,00	0,00	27500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27500,00	0,00
6	Grupul de inițiativă în susținerea Irinei Vlah	0,00	0,00	0,00	334150,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	334150,00	13014,96
7	Grupul de inițiativă în susținerea lui Igor Munteanu	0,00	0,00	25000,00	5000,00	0,00	0,00	0,00	14000,00	0,00	44000,00	9000,00
8	Grupul de inițiativă în susținerea Victoriei Furtună	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	40000,00	15500,00	0,00	55500,00	15400,00
9	Grupul de inițiativă în susținerea lui Renato Usatii	158036,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	64095,03	56343,77	278475,52	41426,00

10	Grupul de inițiativă în susținerea lui Andrei Năstase	0,00	0,00	0,00	74099,00	0,00	0,00	47000,00	0,00	0,00	121099,00	36000,00
11	Grupul de inițiativă în susținerea Nataliei Morari	0,00	0,00	0,00	117400,00	77664,80	0,00	0,00	100602,06	0,00	295666,86	65205,70
12	Grupul de inițiativă în susținerea lui Vasile Tarlev	0,00	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	11460,00	0,00	11560,00	50540,00

Cu privire la supravegherea finanțării activității grupurilor de inițiativă în susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, Comisia Electorală Centrală a adoptat 5 hotărâri: nr. 2798 din 31 august 2024, nr. 2824 din 6 septembrie 2024, nr. 2879 din 16 septembrie 2024, nr. 2933 din 23 septembrie 2024 și nr. 2986 din 1 octombrie 2024, prin care a aplicat grupurilor de inițiativă 11 măsuri de atenționare și o sancțiune sub formă de avertisment (a se vedea detalierea în tabelul de mai jos).

Totodată, Comisia a aplicat măsura somării în privința a trei grupuri de inițiativă privind vărsarea în bugetul de stat a sumei totale de 32 108,24 lei primite și utilizate contrar prevederilor legale și anume:

- Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Natalia Morari cu suma de 6 100,00 lei primită peste plafonul stabilit de lege;
- Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Octavian Țicu cu suma de 10 083,00 lei transferată în contul curent al Partidului Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” în lipsa unei prevederi în acest sens în acordul de constituire a Blocului Electoral „ÎMPREUNĂ”, fiind astfel percepută contrar condițiilor reglementate de Codul electoral;
- Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Irina Vlah cu suma de 15 925,24 lei și utilizate contrar legii.

Conform informațiilor confirmative, sumele respective au fost făcute venit la bugetul de stat.

Informația sistematizată privind măsurile și sancțiunile aplicate prin hotărârile enumerate mai sus este prezentată în tabelul de mai jos:

Nr. d/o	Numărul și data HCEC prin care s-a aplicat măsura / sancțiunea	Măsura / sancțiunea aplicată	Entitatea vizată (grupul de inițiativă)	Referințe
1.	HCEC nr. 2798/2024	-	-	Nu au fost aplicate măsuri sau sancțiuni
2.	HCEC nr. 2824/2024	Atenționare	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Andrei Năstase	Atenționat asupra obligației de a respecta prevederile art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022.
3.	HCEC nr. 2879/2024	Atenționare	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Octavian Țicu	Atenționat asupra necesității de a respecta prevederile de la pct. 71 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, și somat să prezinte, în termen de 48 ore de la adoptarea prezentei hotărâri, raportul corectat conform celor descrise în pct. 7 din partea motivată a prezentei hotărâri.
		Atenționare	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Natalia Morari	Atenționat asupra obligației de a respecta prevederile art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. c), 58 alin.(1) din Codul electoral și pct. 31 și 36 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, care stabilesc condițiile și modul de susținere financiară a grupurilor de inițiativă, și obligat să prezinte, în termen de 48 ore de la adoptarea prezentei hotărâri, raportul corectat și actele confirmative despre veniturile obținute de către cet. Gazziro Valentina pe parcursul anului 2023 conform celor descrise în pct. 14 din partea motivată a prezentei hotărâri.

		Somare	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Natalia Morari	Somat să verse în bugetul de stat suma primită peste plafonul prevăzut de lege în mărime de 6 100,00 lei, fapt constatat în pct. 16 din partea descriptivă a prezentei hotărâri, cu informarea, până la ora 17:00 a zilei de 19 septembrie 2024, despre măsurile întreprinse și prezentarea documentelor ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate.
4.	HCEC nr. 2933/2024	Atenționare	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Irina Vlah	Atenționat asupra obligației de a respecta prevederile art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
5.	HCEC nr. 2986/2024	Atenționare	1. Grupurile de inițiativă în susținerea candidaților Octavian Țicu, Tudor Ulianoschi, Igor Munteanu, Victoria Furtună, Andrei Năstase	Atenționate asupra obligației de a respecta prevederile art. 58 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 73 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
		Atenționare	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Octavian Țicu	Atenționat asupra obligației de a respecta prevederile art. 56 alin. (15) din Codul electoral nr. 325/2022 și se somează să verse în bugetul de stat suma în mărime de 10 083,00 lei (conform celor constatate în punctul 4 din partea motivată a prezentei hotărâri) cu informarea, până la ora 17:00 a zilei de 4 octombrie 2024, despre măsurile întreprinse și prezentarea documentelor ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate.
		Avertisment	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Irina Vlah	Sanțiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor pct. 71 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023.
		Somare	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Irina Vlah	Somat să vireze în bugetul de stat suma totală în mărime de 15 925,24 lei, utilizată contrar legii (conform celor constatate în punctul 6 din partea motivată a prezentei hotărâri), cu informarea, până la ora 17:00 a zilei de 4 octombrie 2024, despre măsurile întreprinse și prezentarea documentelor ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate.
		Atenționare	1. Grupul de inițiativă în susținerea candidatului Vasile Tarlev	Atenționat asupra obligației de a respecta prevederile art. 58 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 71 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 și obligat să prezinte, până la ora 17:00 a zilei de 2 octombrie 2024, raportul corectat privind finanțarea activității grupului de inițiativă pentru situația din 18 septembrie 2024.

Informația privind cheltuielile grupurilor de inițiativă pentru finanțarea activității acestora este prezentată în următorul tabel:

(în continuare)

Nr. d/o	Grupul de inițiativă	Cheltuieli de protocol, birotică și comision bancar	Cheltuieli pentru combustibili/carburanți și transport	Cheltuieli pentru consultanță juridică, achitarea onorariilor avocaților, ale executorilor și ale experților	Cheltuieli pentru sondaje de opinie naționale și locale	Cheltuieli pentru organizarea de întruniri, manifestații publice, seminare și/sau cursuri de instruire desfășurate pe teritoriul țării	Alte cheltuieli	Cheltuieli din donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață, evaluate în lei	Total (lei)
		10	11	12	13	14	15	16	17
1	Grupul de inițiativă în susținerea lui Alexandr Stoianoglo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14860,00	14860,00
2	Grupul de inițiativă în susținerea Maiei Sandu	0,00	13066,31	0,00	0,00	39240,00	0,00	9000,00	464500,00
3	Grupul de inițiativă în susținerea lui Ion Chicu	264,20	90000,00	0,00	0,00	0,00	21202,58	39139,92	305439,92
4	Grupul de inițiativă în susținerea lui Octavian Țicu	114,00	10000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3800,00	93717,00
5	Grupul de inițiativă în susținerea lui Tudor Ulianoschi	30,00	11405,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27485,00
6	Grupul de inițiativă în susținerea Irinei Vlah	11963,00	30800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	334071,89
7	Grupul de inițiativă în susținerea lui Igor Munteanu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14000,00	27600,00
8	Grupul de inițiativă în susținerea Victoriei Furtună	30,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15500,00	55500,00
9	Grupul de inițiativă în susținerea lui Renato Usatîi	24,20	30000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	120438,80	278475,52
10	Grupul de inițiativă în susținerea lui Andrei Năstase	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	121099,00
11	Grupul de inițiativă în susținerea Nataliei Morari	50,40	0,00	0,00	0,00	0,00	6100,00	100602,06	295666,86
12	Grupul de inițiativă în susținerea lui Vasile Tarlev	50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	50,00	11460,00	11560,00

În concluzie, Comisia relevă că printre principalele abateri de la prevederile legale ale grupurilor de inițiativă în susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova au constituit încălcări privind neprezentarea în modul și termenul stabilite a raportului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă, cu informații incomplete sau incorect, precum și utilizarea mijloacelor financiare depuse în contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” fără declararea în prealabil a acestora la Comisia Electorală Centrală.

Totodată, având în vedere că SSI „Control Financiar” este în continuă dezvoltare și îmbunătățire a funcționalităților sale, Comisia în perioada activității grupurilor de inițiativă a consemnat deficiențe și necesități de implementare a unor funcționalități suplimentare în conformitate cu noile prevederi ale cadrului legal, ceea ce a degenerat prezentarea unor rapoarte financiare incomplete și a împiedicat buna desfășurare a activității Comisiei de verificare și constatare a corespunderii acestora cerințelor legale. În consecință, unele grupuri de inițiativă au fost nevoite să prezinte rapoartele financiare și pe suport de hârtie.

Rapoartele prezentate de către grupurile de inițiativă în susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale (www.cec.md), la rubrica „Finanțarea partidelor”/, „Rapoarte financiare prezentate prin SSI „Control Financiar” și, respectiv, la rubrica „Alegeri și referendumuri”/, „Alegeri prezidențiale, 20 octombrie 2024”/, „Susținerea financiară”/, „Finanțarea activității grupurilor de inițiativă”, în cazul informațiilor privind deschiderea sau nedeschiderea conturilor cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” și a rapoartelor prezentate pe suport de hârtie, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

Susținerea financiară a campaniei electorale a candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova

Pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024 și în corespundere cu prevederile Codului electoral, Comisia Electorală Centrală, prin hotărârea nr. 2701/2024, a stabilit plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” și utilizate de concurenții electorali la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

Potrivit art. 53 alin. (1) și (2) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 20 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul cu mențiunea „Fond electoral” constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv; plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul cu mențiunea „Fond electoral” se stabilește de către Comisia Electorală Centrală.

Astfel, conform art. 1 alin. (1) din Legea bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418/2023, modificat prin Legea nr. 205/2024 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 336-339, art.486, 02.08.2024), veniturile la bugetul de stat pentru anul 2024 au fost aprobate în sumă de 65830540,0 mii de lei. Plafonul general la nivel național în mărime de 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul 2024 constituie 65 830 540,00 lei.

În conformitate cu art. 51 alin. (2) și (3) din Codul electoral, în cadrul oricărui tip de alegeri, cu excepția referendumurilor, Comisia Electorală Centrală stabilește, prin hotărâre, cuantumul creditului fără dobândă ce poate fi acordat concurenților electorali. În cazul alegerilor prezidențiale, cuantumul creditului fără dobândă se stabilește în mărime unică pentru toți concurenții electorali. Astfel, prin hotărârea nr. 2700 din 14 august 2024, Comisia a stabilit cuantumul de 50 000,00 lei al creditului fără dobândă acordat concurenților electorali la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

Conform art. 70 din Codul electoral, indiferent de tipul scrutinului, campania electorală începe la data înregistrării concurentului electoral, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării, și se încheie la data anulării înregistrării concurentului electoral sau în ziua de vineri, înainte de ziua votării. Totodată, potrivit pct. 32 al Programului calendaristic, documentele pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova urmau să fie depuse până la 20 septembrie 2024, iar potrivit pct. 35 - în decursul a 7 zile de la data primirii documentelor necesare pentru înregistrarea candidaților, Comisia adoptă o hotărâre prin care înregistrează sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în alegeri.

Astfel, în calitate de concurenți electorali au fost înregistrați 5 candidați desemnați de adunarea cetățenilor, 5 candidați desemnați din partea partidelor politice și un candidat desemnat din partea unui bloc electoral:

1. **Alexandr Stoianoglo**, desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” – prin hotărârea nr. 2802 din 2 septembrie 2024;
2. **Maia Sandu**, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” – prin hotărârea nr. 2843 din 12 septembrie 2024;
3. **Renato Usatfi**, desemnat de Partidul politic „Partidul Nostru” – prin hotărârea nr. 2890 din 18 septembrie 2024;
4. **Vasile Tarlev**, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei – prin hotărârea nr. 2891 din 18 septembrie 2024;
5. **Ion Chicu**, desemnat de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” – prin hotărârea nr. 2911 din 21 septembrie 2024;
6. **Irina Vlah**, desemnată de adunarea cetățenilor – prin hotărârea nr. 2912 din 21 septembrie 2024;
7. **Andrei Năstase**, desemnat de adunarea cetățenilor – prin hotărârea nr. 2931 din 23 septembrie 2024;
8. **Octavian Țicu**, desemnat de Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ” – prin hotărârea nr. 2932 din 23 septembrie 2024;
9. **Victoria Furtuna**, desemnată de adunarea cetățenilor – prin hotărârea nr. 2941 din 24 septembrie 2024;
10. **Tudor Ulianovschi**, desemnat de adunarea cetățenilor – prin hotărârea nr. 2944 din 24 septembrie 2024;
11. **Natalia Morari**, desemnată de adunarea cetățenilor – prin hotărârea nr. 2943 din 24 septembrie 2024.

În conformitate cu art. 56 alin. (1), (3) - (4) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 15 sbp. 1), 3) și 5) din regulament, concurentul electoral, în termen de 3 zile după înregistrare, deschide la bancă un cont cu mențiunea „Fond electoral”, transferând în el mijloace financiare proprii, precum și mijloace bănești primite în condițiile legii de la persoane fizice cetățeni ai Republicii Moldova ori de la persoane juridice din țară. În cazul partidelor politice și al blocurilor electorale, contul cu mențiunea „Fond electoral” poate fi deschis și până la înregistrarea concurentului electoral. Încasările mijloacelor bănești pe acest cont se vor face doar după ce concurentul electoral va fi înregistrat. Transferurile mijloacelor bănești de pe acest cont se vor face doar după ce concurentul electoral va fi înregistrat, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor, adică nu înainte de a începe campania electorală. În termen de 24 de ore de la deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”, concurentul electoral informează în scris despre aceasta Comisia Electorală Centrală și comunică datele bancare respective.

Totodată, conform art. 56 alin. (5) din Codul electoral și pct. 15 sbp. 6) din regulament, în termen de 3 zile de la înregistrarea sa, concurentul electoral care nu își deschide un cont la bancă cu mențiunea „Fond electoral” informează în scris despre aceasta Comisia Electorală Centrală și desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare. În acest caz, se prezintă declarația privind nedeschiderea contului „Fond electoral” și nerealizarea veniturilor și cheltuielilor în campania electorală, conform modelului prevăzut în anexa nr. 8 la regulament.

În acest sens, toți concurenții electorali au comunicat Comisiei Electorale Centrale despre deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”.

În conformitate cu art. 56 alin. (11) din Codul electoral, banca la care este deschis contul cu mențiunea „Fond electoral” informează săptămânal Comisia despre rulajul mijloacelor bănești și soldul conturilor bancare respective. Astfel, băncile, la care concurenții electorali au avut deschise conturile respective, și-au onorat obligația de a prezenta informația cu privire la rulajul mijloacelor bănești în acest cont.

Potrivit art. 55 alin. (1) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022, partidele politice sau concurenții electorali desemnează și prezintă pentru confirmare o persoană responsabilă de finanțele sale (trezorier). Trezorierul ține evidența contabilă și prezintă sub semnătură rapoartele financiare organului electoral. Până la adoptarea hotărârii de confirmare a trezorierului, Comisia prin platforma de interoperabilitate MConnect a verificat dacă persoana desemnată îndeplinește condițiile de admisibilitate. Astfel, au fost confirmate persoanele responsabile de finanțe (trezorierii), pentru perioada campaniei electorale aferente alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, din partea tuturor concurenților electorali înregistrați.

Potrivit art. 26 alin. (1) lit. c) și d) și art. 59 din Codul electoral nr. 325/2022, în calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală colectează și sistematizează rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale prezentate de concurenții electorali, analizează și verifică informația din acestea, ulterior adoptă hotărâri executorii privind rezultatele verificării.

În conformitate cu art. 58 din Codul electoral, pct. 15 din regulament și pct. 76 din programul calendaristic, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă Comisiei Electorale Centrale rapoartele privind finanțarea campaniei electorale, conform modelului aprobat de Comisie, prin intermediul subsistemului informatic „Control Financiar”, săptămânal, după deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”, în zilele de luni - 23.09, 30.09, 7.10, 14.10, 21.10, până la ora 23:59:59 pentru întreaga săptămână de raportare precedentă, iar pentru întreaga campanie electorală (raport final) în termen de 3 zile după ziua votării – 23 octombrie 2024.

Totodată, având în vedere că prin pct. 2 al hotărârii nr. 3130 din 23 octombrie 2024 „cu privire la centralizarea rezultatelor votării la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și organizarea celui de-al doilea tur de scrutin”, Comisia Electorală Centrală a stabilit pentru data de 3 noiembrie 2024 organizarea și desfășurarea turului doi al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în turul doi de scrutin au trecut doi candidați, care au obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur, aceștia fiind:

- 1) Maia SANDU, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”;
- 2) Alexandr STOIANOGLO, desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Rapoartele privind finanțarea campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024 și turul doi din 3 noiembrie 2024 au fost depuse conform Programului calendaristic atât prin intermediul subsistemului informatic „Control Financiar”, cât și pe suport de hârtie, de către toți concurenții electorali.

Cu privire la supravegherea finanțării activității concurenților electorali la alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024, Comisia Electorală Centrală, pentru *primul tur de scrutin*, a adoptat 5 hotărâri: nr. 3024 din 8 octombrie 2024, nr. 3065 din 12 octombrie 2024, nr. 3123 din 18 octombrie 2024, nr. 3150 din 29 octombrie 2024, nr. 3182 din 2 noiembrie 2024, iar pentru cel de-al *doilea tur de scrutin* din 3 noiembrie 2024, a adoptat hotărârea nr.3200 din 8 noiembrie 2024.

Analizând rapoartele privind finanțarea campaniei electorale depuse de concurenții electorali, Comisia a constatat venituri din mijloace financiare provenite atât din donații de la persoane fizice și juridice, cât și din alte surse private și/sau publice.

Potrivit art. 57 alin. (4) din Codul electoral, plafoanele donațiilor pentru o campanie electorală constituie 6 salarii medii lunare pe economie pe anul respectiv din partea persoanelor fizice. Totodată, suma donațiilor nu poate depăși:

- a) 30% din venitul anual al donatorului (venitul îndreptat spre achitare), înregistrat pentru anul calendaristic precedent;
- b) un salariu mediu lunar pe economie pe anul respectiv, în cazul cetățenilor Republicii Moldova care beneficiază de venituri doar din burse sau alte prestații sociale;
- c) 10% din venitul anual al donatorului (venitul îndreptat spre achitare).

Cetățenii Republicii Moldova cu statut de persoane cu funcții de demnitate publică, de funcționari publici, inclusiv cu statut special, sau de angajați în organizații publice în sensul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale pot face donații al căror plafon să nu depășească 10% din venitul lor anual, dar nu mai mult de 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pe anul respectiv.

Donațiile făcute de o persoană juridică unui concurent electoral în perioada electorală nu pot depăși cumulativ 12 salarii medii lunare pe economie pe anul respectiv.

Totodată, potrivit pct. 44 și 68 din regulament, concurentul electoral poate obține venituri din donații sub formă de proprietăți, bunuri, servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială și servicii de voluntariat evaluându-le și declarându-le la prețul lor de piață, iar datele cu privire la aceste donații și servicii sunt înscrise conform anexelor nr. 4 și 6 la regulament. Valoarea acestora nu poate depăși plafoanele stabilite de lege ale donațiilor pentru persoanele fizice și juridice.

În conformitate cu art. 54 alin. (5) lit. d), f) și g) din Codul electoral, prin platforma de interoperabilitate MConnect ce permite schimbul de date în cadrul sectorului public, precum și între sectorul public și cel privat, Comisia a verificat dacă există sau nu restricții stabilite de lege în privința unui număr total de **137** donatori persoane juridice după cum urmează: **94** donatori persoane juridice, care figurează în rapoartele privind finanțarea campaniei electorale prezentate de concurenții electorali Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” care l-a desemnat pe candidatul Maia Sandu; **2** donatori persoane juridice, în cazul Partidului politic „Partidul Nostru” care l-a desemnat pe candidatul Renato Usatîi; **4** donatori persoane juridice, în cazul Partidului Politic „Partidul pentru Viitorul Moldovei” care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev; **10** donatori persoane juridice în cazul Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, care l-a desemnat pe candidatul Alexandr Stoianoglo; **12** donatori persoane juridice în cazul candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Irina Vlah; **7** donatori persoane juridice în cazul Partidului Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării”, care l-a desemnat pe candidatul Ion Chicu, **3** donatori în cazul candidatului independent Tudor Ulianoschi, **2** donatori persoane juridice în cazul candidatului independent Victoria Furtună și **3** donatori persoane juridice în cazul candidatului independent, Natalia Morari.

În contextul normelor vizate, Comisia nu a constatat abateri, cu excepția a 7 donatori persoane juridice ai Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, 3 dintre care au efectuat donații având restanțe față de bugetul de stat și pentru care Comisia urmează să interpeleze suplimentar Serviciul Fiscal de Stat, iar alții 3 având încheiate în ultimii trei ani contracte de achiziții publice, sume care urmau a fi virate în bugetul de stat de către partid. De menționat că în cazul a 12 donatori persoane juridice care, conform informației prezentate de Serviciul Fiscal de Stat, înregistrau diverse datorii la bugetul de stat, Comisia a constatat imposibilitatea determinării faptului dacă la data efectuării donației persoana juridică avea datorii restante mai vechi de 60 zile la bugetul de stat, la bugetul asigurărilor sociale de stat sau la fondul asigurării obligatorii de asistență medicală, întrucât la determinarea restanțelor urmează a fi luate în considerare sumele achitate și calculate de aceasta în perioada respectivă. Astfel, dată fiind insuficiența probelor care ar dovedi vechimea și mărimea exactă a datoriilor înregistrate la data donației, Comisia nu se poate pronunța printr-o hotărâre motivată și urmează să solicite Serviciului Fiscal de Stat suplimentar

clarificarea în acest sens în vederea efectuării acelor calcule ce ar permite de a stabili cu certitudine, dacă sumele înregistrate ca restanțe au o vechime mai mare de 60 zile raportată la suma restanței.

Corespunzător, asupra faptelor dacă persoanele juridice au avut datorii față de bugetul de stat Comisia se va pronunța după examinarea mai detaliată a spețelor.

În conformitate cu art. 57 – 59 din Codul electoral și pct. 40 din regulament, donațiile ce depășesc 3 salarii medii pe economie stabilite pentru anul respectiv se verifică de Comisia Electorală Centrală sub aspectul declarării surselor de venit sau obligațiilor fiscale. În cazul existenței bănuielilor rezonabile privind nerespectarea legislației fiscale, Comisia Electorală Centrală face verificări și, dacă e cazul, întreprinde măsuri pentru tragerea la răspundere contravențională și/sau, după caz, sesizează Serviciul Fiscal de Stat pentru a fi efectuate verificări în limitele competențelor funcționale.

Astfel, tot prin aceeași platformă de interoperabilitate MConnect, Comisia a verificat existența surselor de venit ce vizează donații din partea a **137** persoane fizice după cum urmează: **5** donatori persoane fizice care figurează în raportul financiar al Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, care l-a desemnat pe candidatul Alexandr Stoianoglo; **34** donatori persoane fizice în cazul Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care l-a desemnat pe candidatul Maia Sandu; **13** donatori persoane fizice în cazul candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Andrei Năstase; **35** donatori persoane fizice în cazul Partidului politic „Partidul Nostru”, care l-a desemnat pe candidatul Renato Usatîi; **6** donatori persoane fizice în cazul Partidului Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev; **22** donatori persoane fizice în cazul candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Irina Vlah; **2** donatori persoane fizice în cazul Partidului Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, **7** donatori persoane fizice în cazul candidatului independent Victoria Furtună; **12** donatori persoane fizice în cazul candidatului independent Natalia Morari; **1** donator în cazul candidatului independent Tudor Ulianoschi.

Ca urmare a verificărilor efectuate și actelor confirmative suplimentare prezentate în cazul unor concurenți electorali, s-a constatat că donațiile făcute nu depășesc limita de 30% din veniturile înregistrate ale acestora peste hotarele țării pentru anul 2023, exceptând situațiile relevate în tabelul de mai jos.

Informația sistematizată privind sumele făcute sau care urmează a fi făcute venit la bugetul de stat, precum și cele rambursate donatorilor în cazul donațiilor făcute peste plafonul legal, pot fi consultate în următorul tabel:

Nr. d/o	Concurentul electoral	Donatorul (persoană fizică / juridică)	Suma totală donată (lei)	Suma ce depășește plafonul legal (lei)	Suma primită/ utilizată contrar legii (lei)	Măsurile întreprinse de subiectul electoral
1.	Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, cu candidatul Maia Sandu	Persoană juridică	500,00	-	500,00	Virată în bugetul de stat
		Persoană juridică	500,00	-	500,00	Virată în bugetul de stat
		Persoană juridică	500,00	-	500,00	Virată în bugetul de stat
		Persoană juridică	500,00	-	500,00	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	60 000,00	1 936,60	-	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	50 000,00	47 030,00	-	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	80 000,00	80 000,00	-	Rambursată donatorului
2.	Irina Vlah, candidat	Persoană	3 000,00		3 000,00	Virată în bugetul de stat

	independent	juridică				
		Persoană fizică	80 000,00	44 450,00	-	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	80 000,00	57 606,08	-	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	80 000,00	27 474,15	-	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	80 000,00	30 563,31	-	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	80 000,00	80 000,00	-	Rambursată donatorului
3.	Partidul politic „Partidul nostru”, cu candidatul desemnat Renato Usatii	Persoană fizică	50 000,00	12 821,79	-	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	50 000,00	3 424,92	-	Virată în bugetul de stat
		Persoană fizică	60 000,00	5 157,17	-	Virată în bugetul de stat
4.	Partidul Politic „Partidul pentru Viitorul Moldovei”, cu candidatul Vasile Tarlev	Servicii de publicitate electorală și material promoțional utilizate în avans	446303,98	446303,98	-	Urmează a fi reținută de Comisie din alocații calculate pentru partid
		Persoană fizică	54 000,00	44 804,20	-	Urmează a fi reținută de Comisie din alocații calculate pentru partid
		Persoană fizică	65 000,00	58 136,00	-	Urmează a fi reținută de Comisie din alocații calculate pentru partid
5.	Candidatul independent Andrei Năstase	Persoană fizică	60 000,00	60 000,00	-	Rambursată donatorului
<ul style="list-style-type: none"> - Suma totală virată în bugetul de stat – 235 464,02 lei - Suma totală rambursată donatorului – 220 000,00 lei - Suma totală ce urmează a fi reținută de Comisie din alocațiile partidului – 549 244,18 lei 						

Tabelele de mai jos conțin informația despre toate veniturile și cheltuielile din campania electorală în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024 (inclusiv turul doi din 3 noiembrie 2024) ale celor 11 concurenți electorali care au depus rapoarte privind finanțarea campaniei electorale.

Date generalizate privind veniturile din campania electorală a concurenților electorali în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024 (inclusiv turul doi din 3 noiembrie 2024)

Nr. d/o	Concurentul electoral	Mijloace financiare proprii din surse private	Mijloace financiare proprii din surse publice	Mijloace financiare provenite din donații de la persoane fizice				Mijloace financiare provenite din donații de la persoane juridice	Credite fără dobândă de la stat	Venituri din donații de la persoane fizice sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de	Venituri din donații de la persoane juridice sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață, evaluate în lei	Total (lei)	Activitate de voluntariat (evaluată în lei)
				Mijloace financiare provenite din donații de la persoane fizice membri de partid	Mijloace financiare primite din partea altor persoane fizice cu venituri din țară	Mijloace financiare primite din partea altor persoane fizice cu venituri din afara țării	Mijloace financiare primite din partea altor persoane cu statut special, în sensul Legii nr.133/2016						
1	Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, care l-a desemnat pe candidatul Alexandr Stoianoglo	2200000,00	1670000,00	589965,10	2838799,50	0,00	775185,00	30000,00	0,00	508011,04	484209,08	9096169,72	5506921,08
2	Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care l-a desemnat pe candidatul Maia Sandu	3000000,00	1550000,00	606396,00	3319808,50	455624,49	1180680,10	3218900,00	0,00	0,00	0,00	13331409,09	820090,00
3	Partidul Politic „Partidul Nostru”, care l-a desemnat pe candidatul Renato Usatîi	1586843,38	298547,00	195800,00	2148898,00	1471867,83	108000,00	100000,00	0,00	165321,03	150710,92	6225988,16	3162519,12

4	Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev	50,00	0,00	0,00	1954013,00	59999,00	0,00	485000,00	0,00	0,00	2000,00	2501062,00	754185,00
5	Candidatul independent, Irina Vlah	0,00	0,00	0,00	2697600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	278000,00	68849,00	3044449,00	1321666,68
6	Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, care l-a desemnat pe candidatul Ion Chicu	21202,58	0,00	391200,00	415000,00	20000,00	35000,00	0,00	0,00	30330,26	2941,00	915673,84	346590,00
7	Candidatul independent, Andrei Năstase	0,00	0,00	0,00	60000,00	989482,15	0,00	0,00	0,00	81000,00	0,00	1130482,15	126000,00
8	Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ”, care l-a desemnat pe candidatul Octavian Țicu	0,00	283204,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10121,08	0,00	293325,08	113600,00
9	Candidatul independent, Victoria Furtună	0,00	0,00	0,00	381268,00	303782,82	0,00	160000,00	0,00	41117,91	2425,00	888593,73	7500,00
10	Candidatul independent, Tudor Ulianovschi	0,00	0,00	0,00	320900,00	28041,07	0,00	140000,00	0,00	33070,00	2000,00	524011,07	10415,70
11	Candidatul independent, Natalia Morari	0,00	0,00	0,00	882700,00	477373,08	0,00	73700,00	0,00	323116,96	52200,00	1809090,04	468895,56

Date generalizate privind cheltuielile din campania electorală a concurenților electorali în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024 (inclusiv turul doi din 3 noiembrie 2024)

Nr. d/o	Concurentul electoral	Cheltuieli pentru locațiunea, întreținerea și funcționarea sedilor	Cheltuieli pentru retribuirea muncii (cheltuieli de personal)	Cheltuieli pentru recompensele voluntarilor/agitatorilor	Cheltuieli pentru consultanță politică și electorală	Cheltuieli pentru materiale promoționale	Cheltuieli pentru producția și difuzarea de spoturi publicitare	Cheltuieli pentru organizarea activităților cu caracter politic și electoral	Cheltuieli de deplasare în străinătate	Cheltuieli pentru telecomunicații și dezvoltarea aplicațiilor sau a paginilor web necesare activității concurentului electoral
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, care l-a desemnat pe candidatul Alexandr Stoianoglo	0,00	197909,58	0,00	0,00	4125740,00	2077062,54	321409,06	6018,00	0,00
2	Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care l-a desemnat pe candidatul Maia Sandu	174633,79	263288,85	0,00	0,00	3334016,72	5965852,41	2313868,79	279500,00	199695,34
3	Partidul Politic „Partidul Nostru”, care l-a desemnat pe candidatul Renato Usatii	0,00	46453,04	206800,00	0,00	1066545,30	3980060,33	66833,10	0,00	23832,21
4	Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev	41256,42	0,00	0,00	0,00	1883560,89	555847,19	0,00	0,00	0,00
5	Candidatul independent, Irina Vlah	54000,00	16000,00	0,00	0,00	1557286,36	746221,05	44215,10	0,00	0,00
6	Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, care l-a desemnat pe candidatul Ion Chicu	0,00	0,00	0,00	0,00	404520,74	436784,46	11680,84	0,00	0,00
7	Candidatul independent, Andrei Năstase	48105,00	0,00	0,00	0,00	217190,00	459323,22	0,00	0,00	0,00
8	Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ”, care l-a desemnat pe candidatul Octavian Țicu	0,00	14904,00	3000,00	10000,00	91659,00	106270,30	0,00	0,00	0,00
9	Candidatul independent, Victoria Furtună	0,00	10730,68	0,00	0,00	303800,00	503292,74	27100,00	0,00	0,00
10	Candidatul independent, Tudor Ulianovschi	0,00	0,00	0,00	0,00	330146,68	109641,61	10146,00	0,00	0,00
11	Candidatul independent, Natalia Morari	0,00	9600,00	0,00	0,00	508652,60	895605,48	5080,00	0,00	0,00

(în continuare)

Nr. d/o	Concurentul electoral	Cheltuieli de protocol, birotică și comision bancar	Cheltuieli pentru combustibili/carburanți și transport	Cheltuieli pentru consultanță juridică, achitarea onorariilor avocaților, ale executorilor și ale experților	Cheltuieli pentru sondaje de opinie naționale și locale	Cheltuieli pentru organizarea de întruniri, manifestații publice, seminare și/sau cursuri de instruire desfășurate pe teritoriul țării	Alte cheltuieli	Cheltuieli din donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață, evaluate în lei	Total (lei)
		10	11	12	13	14	15	16	17
1	Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, care l-a desemnat pe candidatul Alexandr Stoianoglo	3666,20	194097,00	201,20	0,00	4490,00	1173356,02	992220,12	9096169,72
2	Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care l-a desemnat pe candidatul Maia Sandu	62386,78	467444,51	96210,00	0,00	32511,90	142000,00	406300,00	13737709,09
3	Partidul Politic „Partidul Nostru”, care l-a desemnat pe candidatul Renato Usatii	28027,23	140000,00	0,00	0,00	0,00	351405,00	316031,95	6225988,16
4	Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev	5613,50	0,00	0,00	0,00	0,00	12784,00	2000,00	2501062,00
5	Candidatul independent, Irina Vlah	232,00	50000,00	40290,00	0,00	0,00	189355,49	346849,00	3044449,00
6	Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, care l-a desemnat pe candidatul Ion Chicu	469,20	0,00	0,00	0,00	27215,00	1732,34	33271,26	915673,84
7	Candidatul independent, Andrei Năstase	181,00	0,00	0,00	0,00	0,00	324682,93	81000,00	1130482,15
8	Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ”, care l-a desemnat pe candidatul Octavian Țicu	371,00	50000,00	7000,00	0,00	0,00	0,00	10121,08	293325,38
9	Candidatul independent, Victoria Furtună	127,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	43542,91	888593,73
10	Candidatul independent, Tudor Ulianovschi	75,50	0,00	0,00	0,00	38931,28	0,00	35070,00	524011,07
11	Candidatul independent, Natalia Morari	155,00	14280,00	0,00	0,00	0,00	400,00	375316,96	1809090,04

Notă *: Soldul în contul cu mențiunea „Fond electoral” al concurentului electoral, Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ”, care l-a desemnat pe candidatul Octavian Țicu, în mărime de 5 174.24 lei a fost virat în bugetul de stat la codul IBAN: MD19TRGAAA14511101300000.

Prin hotărârile nr. 3024 din 8 octombrie 2024, nr. 3065 din 12 octombrie 2024, nr. 3123 din 18 octombrie 2024, nr. 3150 din 29 octombrie 2024, nr. 3182 din 2 noiembrie 2024 și nr. 3200 din 8 noiembrie 2024 cu privire la supravegherea finanțării campaniei electorale a candidaților la funcția de președinte al Republicii Moldova în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, inclusiv turul doi de scrutin din 3 noiembrie 2024, Comisia Electorală Centrală a aplicat concurenților electorali măsura atenționării în 6 cazuri, 11 sancțiuni sub formă de avertisment și în 2 cazuri, sancțiunea sub formă de lipsire de alocații de la bugetul de stat.

Totodată, Comisia a aplicat măsura somării în privința a mai multor concurenți electorali privind vărsarea în bugetul de stat a sumei totale de **784 708,20 lei** primite/utilizate contrar prevederilor legale. Conform informațiilor confirmative, suma totală de **235 464,02 lei** a fost făcută venit la bugetul de stat, cu excepția concurentului electoral Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev. Acesta, având termen stabilit de virare în bugetul de stat a sumei totale de 549 244,18 lei, până la ora 14:00 a zilei de 6 noiembrie 2024, a comunicat Comisiei prin adresa înregistrată sub nr. CEC-7/1496 din 6 noiembrie 2024, că în urma convocării de urgență a organului de conducere al Consiliului Național al partidului politic au fost puse în discuție toate chestiunile legate de finanțarea campaniei electorale, problemele apărute de la situația din 21 octombrie 2024, inclusiv cele indicate în hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3182 din 2 noiembrie 2024, și că nu sunt rezolvate până la momentul convocării. Totodată, din motive obiective și timp limitat la dispoziție, este în imposibilitatea executării somațiilor dispuse prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3182 din 2 noiembrie 2024. Prin urmare, pentru neexecutarea acestei obligații, Comisia va suspenda plata alocațiilor de la bugetul de stat ce urmează a fi transferate către partid, până la atingerea sumei de 549 244,18 lei.

Totodată, conform competenței materiale, Comisia a sesizat Procuratura Anticorupție pe acest fapt, în vederea examinării campaniei ilicite făcute de concurentul electoral respectiv.

Informația sistematizată privind măsurile și sancțiunile aplicate prin hotărârile enumerate mai sus este prezentată în tabelul de mai jos.

Nr. d/o	Numărul și data HCEC prin care s-a aplicat măsura / sancțiunea	Măsura / sancțiunea aplicată	Entitatea vizată (concurrentul electoral sau instituția bancară)	Referințe
1.	<u>HCEC nr. 3065/2024</u>	Atenționare	1. Victoria Furtună, candidat independent	Atenționat asupra obligației de a respecta prevederile art. 56 alin. (5) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 15 sbp. 6) din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
		Avertisment	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Sancțiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 56 alin. (5) și (9) din Codul electoral nr. 325/2022, pct. 15 sbp. 6) și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
		Avertisment	1. Andrei Năstase, candidat independent	Sancțiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 58 alin. (3) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022, inclusiv a graficului de raportare prevăzut în Programul calendaristic.
		Avertisment	1. Tudor Ulianoschi, candidat independent	Sancțiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022, pct. 63 și pct. 68 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin

				hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023
		Avertisment	1. Tudor Ulianovschi, candidat independent	Sanctiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 54 alin. (6) lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 și somat să prezinte referința și raportul privind finanțarea campaniei electorale corectat, până la ora 17:00 a zilei de 15 octombrie 2024.
		Lipsire de timp de antenă gratuită	1. Tudor Ulianovschi, candidat independent	Sanctiune pentru o perioadă de 48 de ore, în zilele de 13 și 14 octombrie 2024, pentru nerespectarea prevederilor art. 54 alin. (6) lit. d), art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63, 68 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
2.	<u>HCEC nr. 3123/2024</u>	Avertisment	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Sanctiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor pct. 63 ¹ din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
		Avertisment	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Sanctiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 54 alin. (6) lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 și se somează să prezinte raportul privind finanțarea campaniei electorale corectat, până la ora 17:00 a zilei de 19 octombrie 2024.
		Lipsire de alocații de la bugetul de stat	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Sanctiune complementară pentru o perioadă de 12 luni, începând cu luna noiembrie 2024, în temeiul art. 102 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022.
		Avertisment	1. Andrei Năstase, candidat independent	Sanctiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
		Avertisment	1. Tudor Ulianovschi, candidat independent	Sanctiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 54 alin. (6) lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 și se somează să prezinte referința și raportul privind finanțarea campaniei electorale corectat, până la ora 17:00 a zilei de 19 octombrie 2024.
		Somare	1. Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	Somat să verse în bugetul de stat suma de 500,00 lei primită ca donație sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață de la „Beton Service” S.R.L., cu încălcarea prevederilor art. 54 alin. (5) lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 (fapt constatat la pct. 4 din partea motivată a prezentei hotărâri), precum și să informeze, până la ora 17:00 a zilei de 21 octombrie 2024, despre măsurile întreprinse, și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate.
		Somare	1. Irina Vlah, candidat independent	Somată să verse în bugetul de stat suma de 3 000,00 lei primită ca donație sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială

				sau de piață de la „VAROS-PAN” S.R.L., cu încălcarea prevederilor art. 54 alin. (5) lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 (fapt constatat la pct. 4 din partea motivată a prezentei hotărâri), precum și să informeze, până la ora 17:00 a zilei de 21 octombrie 2024, despre măsurile întreprinse, și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate.
		Somare	1. Irina Vlah, candidat independent	Somată să verse în bugetul de stat suma de 44 450,00 lei primită ca donație de la cet. Tuceac Natalia cu încălcarea prevederilor art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct.31 Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 5 din partea motivată a prezentei hotărâri) precum și să informeze, până la ora 17:00 a zilei de 21 octombrie 2024, despre măsurile întreprinse, și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate.
		-	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Se sesizează Procuratura Anticorupție în legătură cu donațiile în proporții mari făcute de persoanele juridice Bluestone S.R.L. concurentului electoral, Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev, neindicate în rapoartele financiare, considerate ca finanțare ilegală în cadrul campaniei electorale.
3.	<u>HCEC nr. 3150/2024</u>	Atenționare	1. Blocul electoral „ÎMPREUNĂ”, care l-a desemnat pe candidatul Octavian Țîcu	Atenționat asupra obligației de a respecta prevederile pct. 63 ¹ din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
		Atenționare	1. Natalia Morari, candidat independent	Atenționată asupra obligației de a respecta prevederile art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
		Avertisment	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Sanțiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023.
		Somare	1. Partidul politic „Partidul Nostru”, care l-a desemnat pe candidatul Renato Usatîi	Somat să verse în bugetul de stat suma de 12 821,79 lei, primită ca donație de la cet. Coleadin Nelea cu încălcarea prevederilor art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct.31 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 9 din partea motivată a prezentei hotărâri), precum și să informeze despre măsurile întreprinse până la ora 17:00 a zilei de 1 noiembrie 2024 și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate.
		Somare	1. Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	Somat să verse în bugetul de stat sumele de 500,00 lei, 500,00 lei și 500,00 lei, primite ca donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață de la CRELICON&CO S.R.L., S.R.L. „DUO-EGO” și

				NET ADV S.R.L. cu încălcarea prevederilor art. 54 alin. (5) lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 (fapt constatat la pct. 8 din partea motivată a prezentei hotărâri), precum și să informeze despre măsurile întreprinse până la ora 17:00 a zilei de 1 noiembrie 2024 și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumelor menționate.
4.	<u>HCEC nr. 3182/2024</u>	Atenționare	1. Partidul politic „Partidul Nostru”, care l-a desemnat pe candidatul Renato Usafii	Atenționat asupra obligației de a respecta prevederile art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 3.3 din partea motivată a prezentei hotărâri).
		Avertisment	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Sanctiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 3.4 din partea motivată a prezentei hotărâri).
		Avertisment	1. Tudor Ulianoschi, candidat independent	Sanctiunea avertismentului aplicată pentru nerespectarea prevederilor art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 3.10 din partea motivată a prezentei hotărâri).
		Somare	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Somat să verse în bugetul de stat, până la ora 14:00 a zilei de 6 noiembrie 2024, suma de 446 303,98 lei, utilizată cu încălcarea prevederilor art. 54 alin. (6) lit. d) și f) din Codul electoral, în temeiul alin. (7) din același articol, în caz contrar, suma va fi reținută din alocațiile de la bugetul de stat obținute de partid (fapt constatat la pct. 3.4 din partea motivată a prezentei hotărâri).
		Somare	1. Partidul politic „Partidul Nostru”, care l-a desemnat pe candidatul Renato Usafii	Somat să verse în bugetul de stat suma de 3 424,92 lei primită ca donație de la cet. Pavlov Evgheni și suma de 5 157,17 lei primită de la cet. Bajurean Alexandru, sume primite cu încălcarea prevederilor art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct.31 Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 5 din partea motivată a prezentei hotărâri), precum și să informeze despre măsurile întreprinse până la ora 14:00 a zilei de 6 noiembrie 2024 și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumelor menționate.
		Somare	1. Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Somat să verse în bugetul de stat suma de 44 804,20 lei primită ca donație de la cet. Bejenuța Maximus și suma de 58 136,00 lei primită ca donație de la cet. Stancu Petru, sume primite cu încălcarea prevederilor art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct.31 Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 5 din partea motivată a prezentei hotărâri), precum și să

				informeze despre măsurile întreprinse până la ora 14:00 a zilei de 6 noiembrie 2024 și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumelor menționate.
		Somare	1. Irina Vlah, candidat independent	Somată să verse în bugetul de stat suma de 57 606,08 lei primită ca donație de la cet. Gaitur Galina, suma de 27 474,15 lei primită ca donație de la cet. Veverița Alexandr și suma de 30 563,31 lei primită ca donație de la cet. Pînzari Alexandru, sume primite cu încălcarea prevederilor art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 31 Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 5 din partea motivată a prezentei hotărâri), precum și să informeze despre măsurile întreprinse până la ora 14:00 a zilei de 6 noiembrie 2024 și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumelor menționate.
5.	<u>HCEC nr. 3200/2024</u>	Atenționare	1. Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” 2. Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”	Atenționate asupra obligației de a respecta prevederile art. 56 alin. (9) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 63 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 9.1 și pct.9.2 din partea motivată a prezentei hotărâri).
		Somare	1. Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	Somat să verse în bugetul de stat suma de 1 936,60 lei primită ca donație de la cet. Dominti Cristina și suma de 47 030,00 lei primită de la cet. Munteanu Dorin, sume primite cu încălcarea prevederilor art. 57 alin. (4) pct. 1) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct.31 Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023 (fapt constatat la pct. 11 din partea motivată a prezentei hotărâri), precum și să informeze despre măsurile întreprinse până la ora 12:00 a zilei de 11 noiembrie 2024 și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumelor menționate.
		-	Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei	Pentru neexecutarea de către Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev, a pct. 7 din partea dispozitivă a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 3182 din 2 noiembrie 2024, începând cu luna noiembrie a anului 2025, Comisia va suspenda plata alocațiilor de la bugetul de stat ce urmează a fi transferate către Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, până la atingerea sumei de 102 940,20 lei (rezultată din 44 804,20 lei plus 58 136,00 lei), fapt constatat în pct.6 din partea motivată a prezentei hotărâri.

Conform informației prezentate de Centrul Național Anticorupție, prin adresa înregistrată la Comisie sub nr. CEC-7/17693 din 25 octombrie 2024, în contextul alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional pentru modificarea Constituției, a fost dispusă începerea urmăririi penale în 15 cauze penale în temeiul unei bănueli rezonabile de comitere a infracțiunilor de corupere a alegătorilor și finanțare ilegală a partidelor politice. Centrul Național Anticorupție a precizat că sunt documentate 59 de persoane recunoscute în calitate de bănuțit/învinuit ce sunt afiliate Partidului Politic Partidul „RENAȘTERE”, autointitulatului bloc

politic „Victorie”, Partidului Politic „ȘANSĂ” și Partidului Politic Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei. În urma perchezițiilor în cauzele penale aflate în gestiunea ofițerilor anticorupție, au fost ridicate și aplicat sechestru pe mijloace financiare în sumă totală de 4 509 011,60 lei care urmau a fi utilizate în procesul coruperii alegătorilor și finanțării ilicite a partidelor politice enunțate supra. De asemenea, a subliniat că, în temeiul art. 47¹ din Codul contravențional, Centrul a recepționat de la Ministerul Afacerilor Interne 385 procese-verbale de constatare a contravenției privind coruperea electorală pasivă, fiind vizate 385 de persoane, iar în privința a 34 dintre acestea au fost emise decizii de sancționare cu aplicarea amenzilor în sumă de 1,2 milioane lei.

Ulterior, prin adresa înregistrată la Comisie sub nr. CEC-7/18164 din 9 noiembrie 2024, Centrul Național Anticorupție a informat suplimentar că alte 12 persoane au fost recunoscute în calitate de bănuțit/învinuit, iar în total la această etapă numărul de bănuțit sau învinuit a ajuns la 71 persoane. În temeiul art. 47¹ din Codul contravențional, Centrul a recepționat de la Ministerul Afacerilor Interne în total 2033 de procese-verbale de constatare a contravenției privind coruperea electorală pasivă, fiind vizate 2033 de persoane, din ele, pe 144 de persoane au fost emise decizii de sancționare cu aplicarea amenzilor suma ce atinge 5 milioane lei. Rezultatul măsurilor speciale de investigație și acțiunilor de urmărire penală efectuate în cauzele penale documentate probează faptul coruperii alegătorilor pentru a nu participa la referendumul pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană și exprimarea opțiunii „NU”, precum și exprimarea votului pentru un anumit candidat.

Luând în considerare cele descrise, dar și alte multiple sesizări depuse de instituțiile de resort, precum și sesizări din partea persoanelor fizice în legătură cu presupuse fapte de încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea campaniei electorale în cadrul alegerilor din 20 octombrie 2024 ale concurentului electoral, Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei, care l-a desemnat pe candidatul Vasile Tarlev, și ale candidatului independent, Victoria Furtună, ambii presupus susținuți de blocul electoral camuflat sub denumirea blocul electoral „Victorie – ПОБЕДА”, format din Partidul Politic „ȘANSĂ”, Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei și Partidul Politic „VICTORIE”, Comisia, prin hotărârea nr. 3141 din 25 octombrie 2024, a dispus efectuarea controlului complex al finanțării activității acestor partide politice pentru perioada 1 iulie 2024 – 31 octombrie 2024. Controlul urmează să se desfășoare în intervalul 6 noiembrie 2024 – 1 martie 2025.

În baza abaterilor ce întrunesc elementele constitutive ale unor contravenții pentru care termenul de prescripție este mai mare și constituie 18 luni, atestate inclusiv prin HCEC, agenții constatori după finalizarea procesului electoral vor iniția procesele contravenționale și le vor examina, după caz aplicând sancțiunile de rigoare. Informația despre rezultatele examinării va fi reflectată în raportul privind finanțarea campaniilor ce urmează a fi prezentat Parlamentului.

În concluzie, Comisia a atestat că printre principalele abateri de la prevederile legale din perspectiva asigurării transparenței financiare a campaniei electorale au fost încălcări privind:

- implicarea în campania electorală a unei entități neînregistrate, care a desfășurat activități ce necesită susținere financiară esențială, mai grav cu elemente de corupere a alegătorilor,
- utilizarea mijloacelor financiare depuse în contul cu mențiunea „Fond electoral” fără declararea în prealabil a acestora la Comisia Electorală Centrală,
- folosirea fondurilor financiare și materiale nedeclarate, inclusiv în proporții mari,
- utilizarea contului bancar special fără informarea Comisiei despre deschiderea acestuia,
- neinformarea, în termenul stabilit, despre deschiderea sau nedeschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”,
- neprezentarea în modul și termenul stabilit a raportului privind finanțarea campaniei electorale.

Totodată, Comisia menționează eficacitatea modificărilor aduse cadrului normativ al Comisiei, prin adoptarea hotărârii nr. 2672 din 2 august 2024, în contextul necesității de a revizui actele normative interne și a le ajusta la noile prevederi legale intrate în vigoare din 1 ianuarie 2023, ca urmare a mai multor situații atestate în cadrul aplicării acestora, în special la alegerile

locale generale din 5 noiembrie 2023. Printre acestea se remarcă:

- modificarea perioadei de prezentare a rapoartelor financiare (din ziua de vineri în ziua de luni),

- prezentarea extraselor bancare doar de către instituția bancară,

- utilizarea sistemelor de plăți (cardurilor bancare atașate la contul special) etc.

Pe de altă parte, se atestă tergiversarea procesării de către instituția bancară a mijloacelor financiare percepute de concurenții electorali în numerar, situație care a degenerat la nerespectarea celor 3 zile prevăzute de cadrul legal de depunerea acestora în contul cu mențiunea „Fond electoral”.

Suplimentar, s-a constatat că unii concurenți electorali au beneficiat de suport indirect sub formă de servicii de publicitate și materiale promoționale fără a fi achitate în avans, iar ca urmare, la sfârșitul campaniei electorale concurentul electoral este în imposibilitate să-și onoreze obligația de plată din motivul lipsei mijloacelor financiare (a se vedea cazul candidatului Vasile Tarlev, desemnat de Partidul Politic Partidul pentru Viitorul Moldovei), fapt care este și în contradicție cu prevederile cadrului legal.

La fel, ca și în cazul activității grupurilor de inițiativă, SSI „Control Financiar” fiind în continuă dezvoltare și îmbunătățire a funcționalităților sale pentru campania electorală, s-au consemnat de către Comisie deficiențe și necesități de implementare a unor funcționalități suplimentare în conformitate cu cadrul legal, fapt care a dus la prezentarea unor rapoarte financiare incomplete și împiedicarea unei bune desfășurări a activității Comisiei de verificare și constatare a corespunderii acestora cerințelor legale. În consecință, unii concurenți electorali au fost nevoiți să prezinte rapoartele financiare și pe suport de hârtie.

Rapoartele prezentate de către concurenții electorali au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale (www.cec.md), la rubrica „*Finanțarea partidelor*”/, „*Rapoarte financiare prezentate prin SSI „Control Financiar”*” și, respectiv, la rubrica „*Alegeri și referendumuri*”/, „*Alegeri prezidențiale din 20.10.2024*”/, „*Susținerea financiară*”/, „*Finanțarea campaniei electorale a concurenților electorali*”, în cazul informațiilor privind deschiderea sau nedeschiderea conturilor cu mențiunea „Fond electoral” și a rapoartelor prezentate pe suport de hârtie, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

CAPITOLUL 13. INFORMAREA ȘI EDUCAȚIA ELECTORALĂ A ALEGĂTORILOR

Campania de informare⁴⁷ pentru scrutinele din 20 octombrie 2024 realizată și implementată de către CEC a reprezentat un efort amplu și bine coordonat pentru a asigura participarea activă și conștientă a cetățenilor cu drept de vot la unul dintre cele mai importante evenimente democratice ale anului. Obiectivele principale ale campaniei au inclus informarea cetățenilor despre data alegerilor, educarea publicului cu privire la pașii necesari pentru a vota corect și informat și încurajarea participării la vot prin promovarea unui mesaj de încredere și responsabilitate civică. Prin intermediul acestor obiective, CEC și-a propus să mobilizeze cetățenii din toate colțurile țării și din străinătate pentru a participa activ la procesul democratic. Sloganul campaniei, „Votează cu încredere” a fost ales strategic pentru a fi aproape atât la nivel rațional, cât și emoțional cu electoratul. Eforturile CEC au fost susținute de către partenerii de dezvoltare: PNUD Moldova, Consiliul European, IFES Moldova, International IDEA, Centrul pentru Reziliența Informației (CIR).

Campania a adoptat o abordare multi-canal, utilizând o gamă largă de platforme pentru a ajunge la cât mai mulți cetățeni. Astfel, pentru alegerile din 20 octombrie, au fost elaborate 22 de spoturi video, în limba română, subtitrate în limba rusă și însoțite de interpretare în limbaj mimico-gestual.

Televiziunea și radioul au rămas canalele tradiționale de bază pentru difuzarea spoturilor informative. Spoturile video, inclusiv în versiune sonoră, au fost distribuite, conform rapoartelor furnizorilor de servicii media, în total, timp de peste 40 de ore în perioada electorală.

Totodată, în cadrul campaniei, au fost elaborate materiale informative: pliante informative, „Ghidul alegătorului” (inclusiv pentru alegătorii din străinătate și alegătorii care au ales să voteze prin corespondență) și „Ghidul observatorului”, postere informative, inclusiv cu lista candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și modelul buletinului de vot pentru referendum. Și de această dată, materialele informative au fost realizate în limba română și în 5 limbi ale minorităților etnice: ucraineană, găgăuză, bulgară, rusă și romani. Materialele informative elaborate au fost distribuite alegătorilor în întreaga țară prin intermediul echipelor mobile.

În paralel, rețelele sociale, cum ar fi Facebook și Instagram, joacă un rol esențial în diseminarea zilnică a mesajelor campaniei, oferind atât conținut vizual și video, cât și linkuri către resurse informative suplimentare. O amplă campanie de informare a fost desfășurată și pe rețelele sociale. Site-urile oficiale ale campaniei (cec.md, voteaza.md) servesc drept hub-uri centrale de informare, unde cetățenii au găsit toate detaliile necesare pentru a participa corect și informat la alegeri.

O minicampanie de informare pentru alegători a fost despre riscurile coruperii electorale și măsurile de combatere a acestui flagel. A fost elaborat și promovat un spot video despre acțiunile permise și cele interzise prin lege în cadrul alegerilor⁴⁸. Spotul a fost realizat în colaborare cu Inspectoratul General al Poliției și promovat pe canalele ambelor instituții, precum și distribuit prin intermediul furnizorilor de servicii media. Tot aici se înscriu și [pliante informative](#) și [postere](#).

Pentru turul doi al alegerilor prezidențiale, au fost tipărite 10 mii de [postere](#) pentru fiecare secție de votare ce conține informații despre sancțiunile ce pot fi aplicate pentru fotografierea buletinului de vot ori scoaterea acestuia în afara secției de votare, precum și pentru oferirea ori primirea de bani pentru influențarea votului. Acest mesaj a fost distribuit și pe rețelele sociale.

Încă în primul tur de scrutin au fost tipărite și afișate [postere informative](#) în fiecare secție de votare despre încălcările ce nu pot fi admise în procesul organizării alegerilor.

Considerăm că eforturile Comisiei de informare a alegătorilor despre particularitățile alegerilor prezidențiale și-au atins scopul. Au fost elaborate și diseminate mesaje pentru toți cetățenii cu drept de vot, indiferent de locul aflării lor. A fost utilizată o varietate de instrumente de comunicare, iar pentru a acoperi toate segmentele societății, CEC a colaborat și cu organizații

⁴⁷ <https://a.cec.md/ro/campania-de-informare-16967.html>

⁴⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=6GQevSbs9fs> și <https://www.youtube.com/watch?v=OX88c9jv6M0>.

non-guvernamentale, mobilizându-le pentru a disemina mesajele campaniei în comunitățile lor. În acest fel, campania nu doar că a ajuns la un public larg, dar a contribuit și la creșterea implicării civice și la consolidarea unei culturi politice bazate pe participare activă și responsabilă. În contextul în care este demonstrat că cele mai eficiente canale de comunicare rămân cele din mediul on-line (rețelele sociale și mesajele plătite), s-ar cere o abordare specială pentru „migrarea” comunicării în spațiul on-line.

CAPITOLUL 14. VOTAREA

14.1. VOTAREA PRIN CORESPONDENȚĂ

Votul prin corespondență, ca metodă alternativă de vot, s-a implementat la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican consultativ din 20 octombrie 2024 în contextul adoptării Legii nr. 109 din 26 aprilie 2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență, în vigoare de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 202-204, art. 289 din 10.05.2024.

Acest exercițiu s-a aplicat cetățenilor Republicii Moldova aflați pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, Canadei, Regatului Norvegiei, Regatului Suediei, Republicii Finlanda și Republicii Islanda. Sarcina CEC pe componenta de digitalizare a constatat în asigurarea funcționalității subsistemelor informaționale necesare etapelor de implementare a votului prin corespondență.

Obiectivele principale au fost de a asigura funcționalitatea pentru:

- Subsistemul informațional privind înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență, în conformitate cu prevederile Legii nr. 109/2024;
- Subsistemul informațional privind identificarea de la distanță a alegătorilor înregistrați, în conformitate cu prevederile Instrucțiunii privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale, aprobate prin hotărârea CEC nr. 2688 din 08.08.2024;
- Subsistemul informațional pentru evidența votului prin corespondență, în conformitate cu prevederile Legii nr. 109/2024.

1. Subsistemul privind înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență

În cadrul procesului de implementare a votului prin corespondență, a fost necesară înregistrarea prealabilă a alegătorilor care optează pentru această metodă alternativă de vot. Platforma „Înregistrare Prealabilă” a fost actualizată pentru a integra opțiunea de înregistrare pentru votul prin corespondență, iar textele afișate au fost revizuite și adaptate pentru a reflecta această nouă funcționalitate.

În baza discuțiilor cu grupul de lucru, au fost stabilite cerințele funcționale pentru modulul SI „Înregistrarea Prealabilă” în vederea realizării sarcinii.

Cerințele au fost următoarele:

1. Implementarea opțiunii de vot prin corespondență în procesul de înregistrare prealabilă pentru cetățeni:
  - a. Opțiunea votului prin corespondență va fi disponibilă doar pentru următoarele țări:
    - i. Statele Unite ale Americii;
    - ii. Canada;
    - iii. Regatul Norvegiei;
    - iv. Regatul Suediei ;
    - v. Republica Finlanda;
    - vi. Republica Islanda.
  - b. Persoana trebuie să indice adresa poștală a locului de trai și telefonul de contact;
  - c. Pentru a confirma intenția de a vota prin corespondență persoana trebuie să prezinte imaginea feței cu pașaportul sau buletinul de identitate.

🔍 **Votare prin corespondență** (🔗 ajutor)

Această opțiune este disponibilă doar pentru următoarele țări:

- Statele Unite ale Americii
- Canada
- Regatul Norvegiei
- Regatul Suediei
- Republica Finlanda
- Republica Islanda

🔍 **Funcționar electoral peste hotare** (🔗 ajutor)

Doresc să fiu funcționar electoral

🔍 **Adresa de e-mail** (🔗 ajutor)

adresa de e-mail

🔍 Înregistrează cererea

Alegătorii înregistrați pentru votul prin corespondență necesită a fi atribuiți la secțiile de votare prin corespondență care vor efectua expedierea materialelor electorale, recepționarea plicurilor cu rezultatul votării și marcarea votului prin corespondență. Atribuirea alegătorilor se face în baza adresei poștale indicate la etapa de înregistrare.

Pentru alegerile din 20 octombrie 2024, opțiunea votului prin corespondență va fi disponibilă în următoarele țări:

1. Statele Unite ale Americii;
2. Canada;
3. Regatul Norvegiei;
4. Regatul Suediei;
5. Republica Finlanda;
6. Republica Islanda.

Secțiile de votare din Statele Unite ale Americii și Canada vor deservi numai alegătorii cu adresă poștală din țara respectivă. Secția de votare din Regatul Norvegiei va deservi nu numai alegătorii cu adresă poștală din Regatul Norvegiei, dar și alegătorii cu adrese poștale din Regatul Suediei, Republica Finlanda și Republica Islanda.

Procedura de repartizare va ține cont de atât de adresa poștală a alegătorului, cât și de limitările legale la numărul de alegători pentru o secție de votare la 2500 de persoane. Dacă numărul de alegători va fi mai mare, atunci se solicită organizarea unei secții de votare suplimentare. O altă condiție este sortarea listei de alegători în ordine alfabetică și grupe de litere în numele alegătorilor ca să fie nedivizibile.

În baza acestor criterii, sistemul atribuie fiecare alegător la o secție de votare prin corespondență corespunzătoare.

Înregistrarea prealabilă

Înregistrare

Statistica

Întrebări și răspunsuri

Înregistrare nouă

Date personale

IDNP

Inițialele

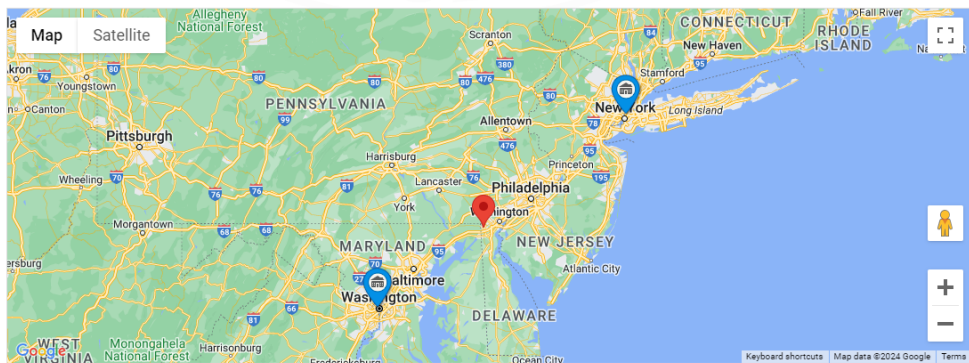
Data nașterii

Înregistrare nouă

Selecționați localitatea și țara unde vă veți afla în ziua votării peste hotare. Selecționați secția de votare la care ați dori să votați și secția de votare suplimentară. Indicați adresa de e-mail la care veți primi instrucțiuni privind procedura de confirmare a înregistrării. În cazul opțiunii Votare prin corespondență, completați toate câmpurile pentru adresa de corespondență.

Localitatea [\(ajutor\)](#)

Newark, DE, USA

Nu sînt declarații înregistrate.

Secția de votare preferabilă [\(ajutor\)](#)

Washington DC, 2101 S Street NW, Washington DC 20008 (sediul misiunii)

Secția de votare secundară [\(ajutor\)](#)

New York, 35 East, 29th Street, New York 10016 (sediul reprezentanței permanente)

Tipul reședinței peste hotare [\(ajutor\)](#)

Temporară (doar pentru acest scrutin)

Votare prin corespondență [\(ajutor\)](#)

Doresc să votez prin corespondență

Adresa de corespondență [\(ajutor\)](#)

Țara (Country)*

United States

Stat (State)*

Delaware

Oraș (City)*

Newark

Cod poștal (ZIP Code)*

19702

Adresa (Delivery Address)*

73 Albe Drive, Unit 6

Destinatar (Addressee)*

conform actului de identitate

Telefon*

+1(302)2615310

Funcționar electoral peste hotare [\(ajutor\)](#)

Doresc să fiu funcționar electoral

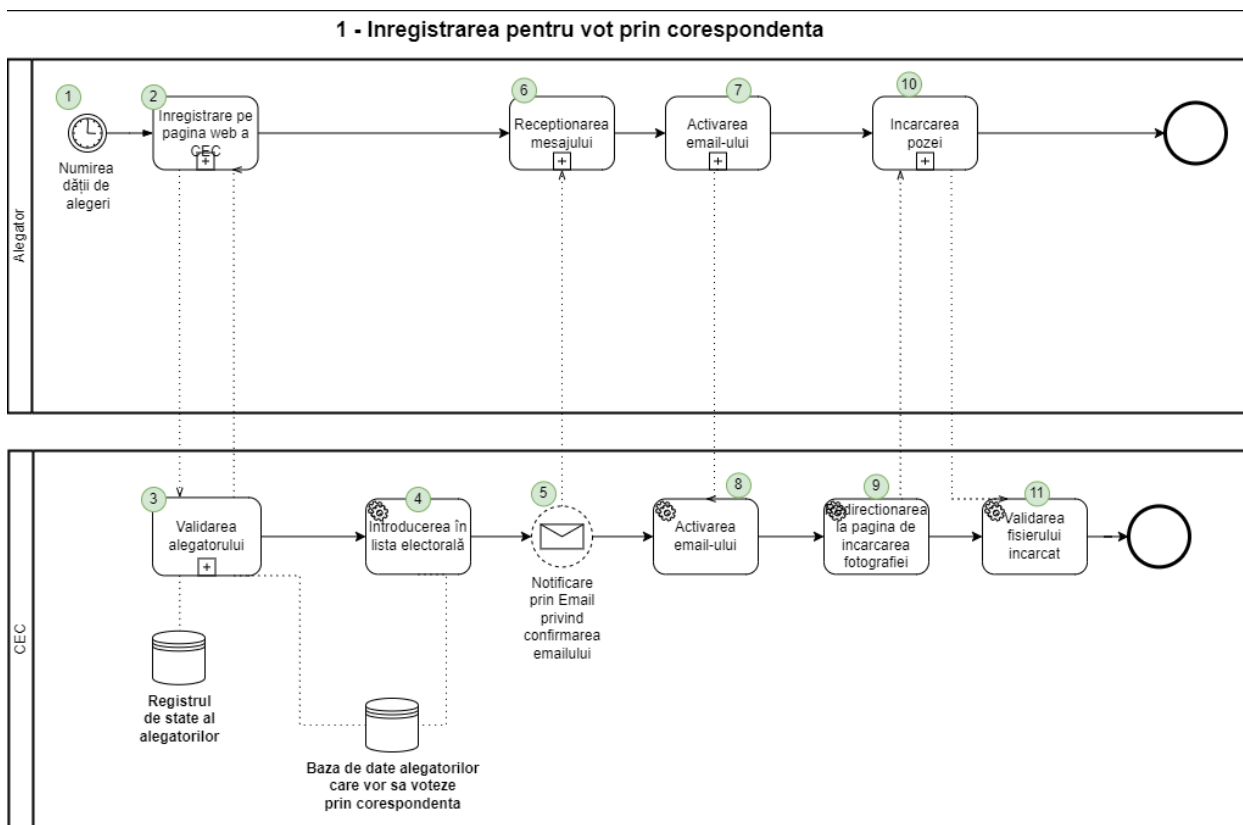
Dacă doriți să activați în calitate de funcționar electoral pentru următoarele alegeri, înscrieți-vă la [examenul de certificare a formării/specializării în domeniul electoral din afara țării](#).

Atenție! Deținerea certificatului de calificare este obligatorie pentru a deveni membru sau membră a unui organ electoral, dar nu reprezintă o garanție a desemnării în organele electorale. Ministerul Afacerilor Externe și partidele politice reprezentate în Parlament decid pe cine să propună în calitate de membri și membre în organele electorale.

Adresa de e-mail [\(ajutor\)](#)

ioniovu@gmail.com

[Înregistrează cererea](#)

În mod specific, actualizările au vizat asigurarea unei clarități maxime și a unei accesibilități ridicate pentru utilizatori, respectând în același timp reglementările impuse de Comisia Electorală Centrală. Au fost redactate mesajele automate generate de sistem pentru alegători în diverse etape ale procesului de înregistrare prealabilă: la inițierea procedurii, la finalizarea acesteia și în cazul anulării înregistrării.

Textul notificărilor automate a fost elaborat astfel încât să ofere informații cu privire la pașii pe care trebuie să îi urmeze alegătorii, precum și pentru a-i informa despre orice acțiuni necesare din partea lor. De exemplu, la inițierea înregistrării, alegătorii sunt informați despre necesitatea confirmării cererii printr-un link specific, iar în cazul anulării înregistrării, sunt îndrumați către secția de votare corespunzătoare sau li se oferă opțiunea de a relua înregistrarea.

Înregistrare prealabilă

Stimate alegător,

această adresă de e-mail a fost utilizată pentru inițierea procedurii de înregistrare prealabilă pentru votare la **Alegerile prezidențiale și Referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024**.

Dacă ați primit acest e-mail din greșeală, vă rugăm să ștergeți mesajul.

Ați indicat că locul aflării în perioada votării va fi în localitatea **București, Municipiul București, Municipiul București, România**.

Dacă doriți să confirmați cererea privind înregistrarea în localitatea indicată, vă rugăm să accesați următorul link: [confirmare cerere](#).

Termenul limită de confirmare a cererii este 6 septembrie 2024, cu 45 de zile înainte de data alegerilor.

Modificările aduse au vizat nu doar actualizarea conținutului pentru a reflecta corect procesul de votare prin corespondență, ci și îmbunătățirea experienței utilizatorilor printr-o interfață intuitivă și mesaje clare, asigurând o participare eficientă a cetățenilor la procesul electoral. De asemenea, a fost actualizată lista de întrebări frecvente și răspunsuri din aplicație.

? **Votul prin corespondență. Ce este adresa de corespondență solicitată la înregistrarea pentru votul prin corespondență?**

? **Care sunt cerințele pentru fotografia atașată la înregistrarea pentru votul prin corespondență?**

Fotografia alegătorului trebuie efectuată simultan cu actul de identitate care confirmă dreptul de vot (pașaport, inclusiv cu termen de valabilitate expirat sau buletin de identitate). Fotografia atașată trebuie să conțină fața și actul de identitate al alegătorului la pagina cu datele personale. Toată fața trebuie să fie vizibilă, fără a fi acoperită de măști, pălării, ochelari de soare sau alte accesorii. De asemenea, trebuie să vă asigurați că actul de identitate nu vă acoperă fața și nu este acoperit de degete.

✓ Exemplet corect
✗ Exemplet greșit
✗ Exemplet greșit
✗ Exemplet greșit

Activitatea de redactare și integrare a textelor a fost coordonată în cadrul Comisiei. Drept rezultat, aplicația „Înregistrare Prealabilă” a fost actualizată.

În intervalul de la lansarea aplicației de înregistrare prealabilă, inclusiv cu opțiunea pentru votul prin corespondență, la data de 28 mai și până la expirarea termenului de înregistrare cu cel târziu 25 zile până la data alegerilor, la 6 septembrie – s-au înregistrat 1986 alegători: Statele Unite ale Americii – 1086; Canada – 580; Suedia – 91; Norvegia – 131; Finlanda – 72; Islanda – 26.

2. Identificarea de la distanță a alegătorilor înregistrați pentru votul prin corespondență

În perioada 7-26 septembrie 2024, operatorul autorizat angajat de Comisia Electorală Centrală a realizat în cadrul sistemului dezvoltat în acest sens identificarea de la distanță a celor 1986 de alegători înregistrați. Dintre toate cererile verificate, 1809 au avut statutul acceptat, iar restul 177 au fost respinse din motivele prevăzute de cadrul normativ.

După autentificare, operatorul poate începe procedura de verificare în două modalități:

1. Procesarea consecutivă a persoanelor înregistrate;
2. Procesarea unei persoane specifice în baza IDNP-ului.

După selectarea persoanei, operatorul are acces la pagina de verificare a eligibilității de participare la votul prin corespondență.

Operator | Verificare persoana „Vot prin Corespondență”

Data despre declarație

Data de înregistrare	11.06.2024 11:23
Data de confirmare	11.06.2024 11:26
IDNP	2000033033895
Data nașterii	17.01.1975
Nume Prenume Patronic	IONU ION ION
Țara	Statele Unite ale Americii
Localitate	Newark
E-Mail	ioniova@gmail.com

Votul prin corespondență

Destinatar	IONU ION
Țara	United States
Cod poștal	19702
Stat/Provincie	Delaware
Localitate	Newark
Adresa	73 Albe Drive, Unit 6
Telefon	+13022615310

Imagina persoanelor | Info imagine

Acțiuni | Inregistrare | Statistica | Întrebări și răspunsuri

Actiuni inregistrare | Istoric

Verificare | Anunțare verificare

Erori depistate în procesul de verificare

Indicați care din erorile de mai jos au fost depistate în procesul de verificare a persoanei:

Erori care necesită actualizarea de date de la persoana	
☐	ER01 Imaginea nu conține fața și actul de identitate
☐	ER02 Fața este acoperită de obiecte
☐	ER03 Datele din actul de identitate nu sunt citibile
☐	ER04 Act de identitate neaprobat
☐	ER05 Adresa de domiciliu este incorectă
☐	ER06 Numele și Prenumele nu este transcris
Erori de eligibilitate	
☐	ER06 Imaginea persoanei nu coincide cu imaginea de la RSP
☐	ER07 Nu pot fi stabilite gradele de rudenie

Ecranul este împărțit în trei zone de lucru:

1. Partea stângă – informații despre persoana înregistrată și datele pentru votul prin corespondență;
2. Partea centrală – imaginea prezentată de persoană la etapa de confirmare;
3. Partea dreaptă – criteriile de verificare.

Astfel, operatorul a verificat toate persoanele înscrise pentru votul prin corespondență.

Alegătorii ale căror cereri au fost acceptate au fost incluși în lista electorală pentru votul prin corespondență: Statele Unite ale Americii – 988 alegători înregistrați din 1086 cereri; Canada – 508 din 580; Suedia – 90 din 91; Norvegia – 127 din 131; Finlanda – 70 din 71; Islanda – 26 din 26.

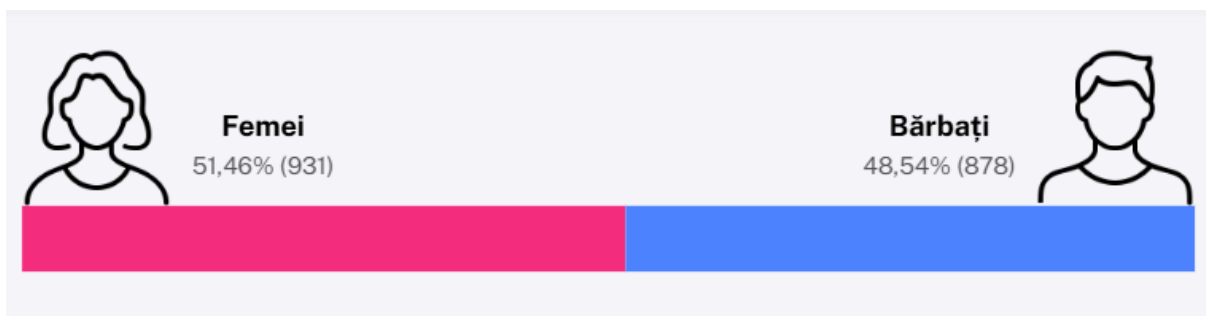
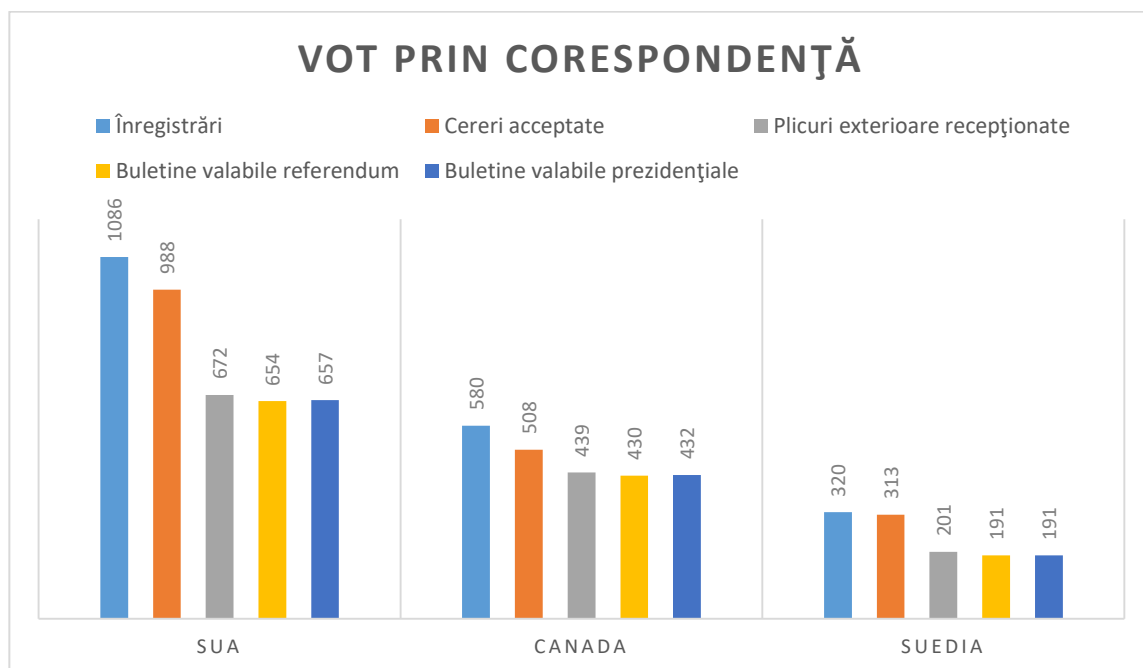
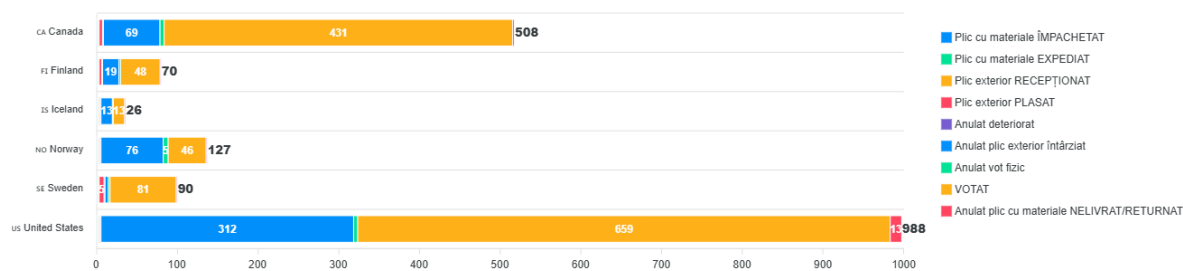

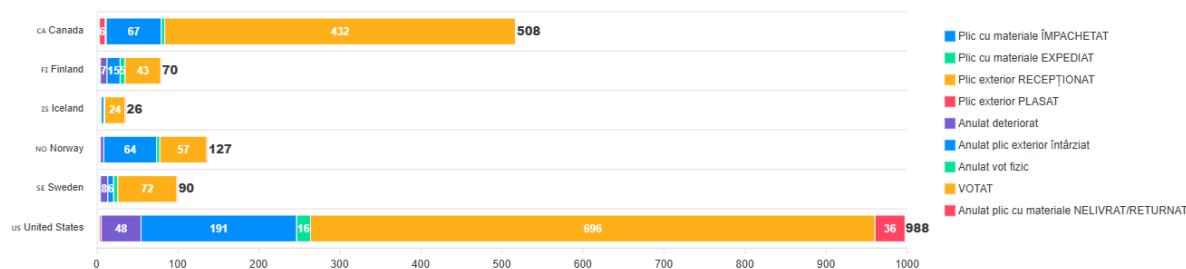
Diagrama de mai jos redă evidența procesării tuturor plicurilor cu buletinele de vot.

Statutul plicurilor per țară (Turul 1)

Statutul plicurilor per țară (Turul 2)

După încheierea alegerilor, recomandăm organizarea unor sesiuni de feedback cu membrii CEC, reprezentanții direcțiilor CEC implicați în procesul de implementare a votului prin corespondență și STISC pentru a discuta provocările întâmpinate și lecțiile învățate. Aceste sesiuni ar trebui să identifice atât aspectele pozitive, cât și cele care necesită îmbunătățiri, contribuind la perfecționarea viitoarelor procese electorale.

14.2. VOTAREA ÎN SECȚIILE DE VOTARE ORGANIZATE ÎN STRĂINĂȚATE

Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr. 2999 din 2 octombrie 2024, prin care a stabilit tirajul buletinelor de vot destinate secțiilor de votare din străinătate: 852200 buletine (775350 în limba română, 76350 în limba rusă și 500 în limba găgăuză).

Prin aceeași hotărâre, pentru birourile electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196 și 38/197 s-a dispus tipărirea și distribuirea a câte 5000 de buletine de vot pentru fiecare secție, în cantități egale câte 2500 în limba română și 2500 în limba rusă, iar pentru biroul electoral al secției de votare nr. 38/198 s-a dispus tipărirea și distribuirea a 3000 de buletine de vot (dintre care 1500 în limba română și 1500 în limba rusă), în total pentru cele trei secții 13 000 de buletine de vot pentru fiecare tip de scrutin.

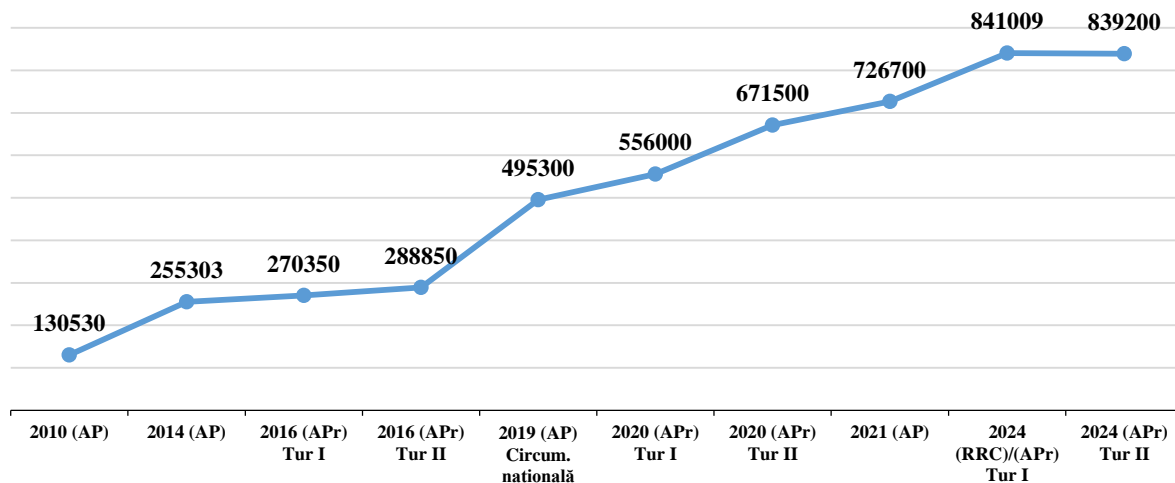
Conform hotărârii nr. 3022 din 7 octombrie 2024, Comisia a dispus nimicirea buletinelor de vot în număr total de 13000 de buletine de vot pentru fiecare tip de scrutin destinate birourilor electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196, 38/197 și 38/198.

Pentru votul prin corespondență au fost tipărite 1809 buletine de vot.

Buletinele de vot pentru cel de-al doilea tur de scrutin s-au tipărit conform tirajului stabilit prin hotărârile Comisiei Electorale Centrale nr. 2999 din 2 octombrie 2024 „Cu privire la stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru secțiile de votare din străinătate pentru referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024” și nr. 3005 din 3 octombrie 2024 „Cu privire la stabilirea tirajului buletinelor de vot ce sunt folosite la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, inclusiv ținând cont de prevederile hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 3022 din 7 octombrie 2024 „Cu privire la hotărârea nr.

17 din 3 octombrie 2024 a Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38”. Astfel, au fost tipărite 839200 buletine de vot.

Dinamica cantității buletinelor de vot tipărite pentru secțiile de votare din străinătate (perioada 2010 - 2024)

* Notă:

RRC – Referendumul republican constituțional

AP – Alegeri parlamentare

APr – Alegeri pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova

Dinamica cantității buletinelor de vot tipărite pentru secțiile de votare din străinătate

Comisia Electorală Centrală a transmis secțiilor din străinătate listele electorale, buletinele de vot, precum și alte materiale și documente electorale prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe.

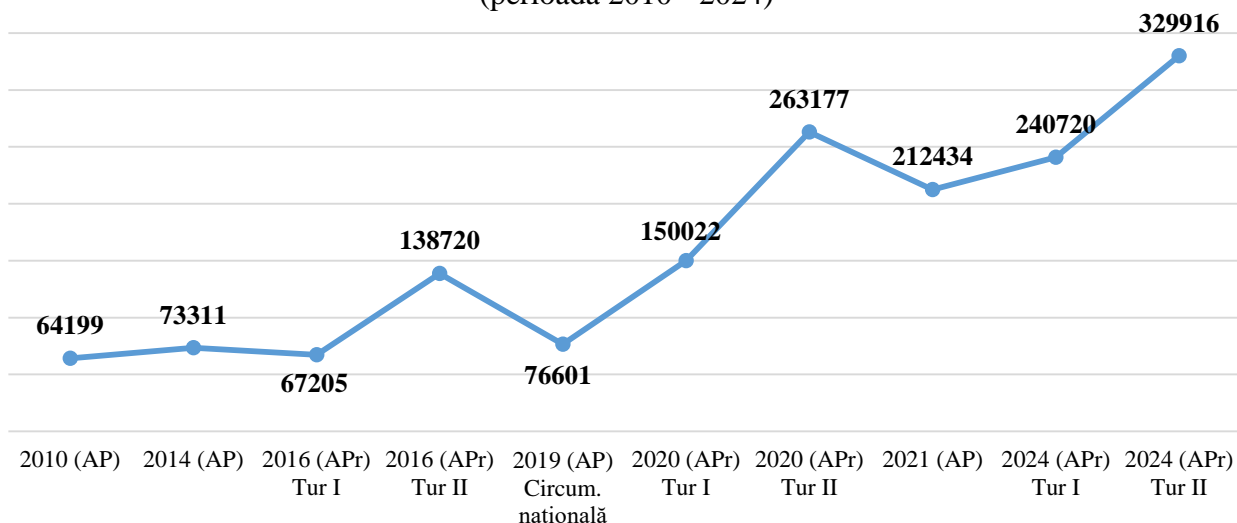
Conform art. 78 alin. (8) din Codul electoral nr. 325/2022, biroul electoral decide asupra prelungirii, cu cel mult 2 ore, a termenului votării pentru a le permite alegătorilor care stau în rând la secția de votare respectivă să-și realizeze drepturile, informând despre prelungire consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală. Astfel, în primul tur de scrutin în ziua votării, BESV nr. 38/178 și 38/179 din or. București, BESV nr. 38/184 din or. Brașov, România, BESV nr. 38/194 și 38/195 din or. Moscova, Federația Rusă, au solicitat prelungirea programului de lucru cu două ore, iar BESV nr. 38/100 din Brescia, Republica Italiană, a solicitat prelungirea programului de lucru cu 30 minute. În BESV nr. 38/122 din Bologna, Republica Italiană, votarea a fost suspendată pentru 2 ore pe motivul unei alerte de bombă.

În cel de-al doilea tur de scrutin, BESV nr. 38/43 din or. Marseille, Republica Franceză, BESV nr. 38/53 din or. Kaiserslautern și BESV nr. 38/54 din or. Hamburg, Republica Federală Germania, BESV nr. 38/85 și 38/86 din or. Tel-Aviv, Israel, BESV nr. 38/184 din or. Brașov și BESV nr. 38/187 din or. Constanța, România, BESV nr. 38/195 din or. Moscova, Federația Rusă, au solicitat prelungirea programului de lucru cu o oră. În BESV nr. 38/4 din or. Minsk, Republica Belarus, BESV nr. 38/49 și 38/50 din or. Frankfurt pe Main și BESV nr. 38/53 din or. Kaiserslautern, Republica Federală Germania, BESV nr. 38/123 din or. Bologna, Republica Italiană, BESV nr. 38/161 din or. Northampton, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, BESV nr. 38/178 din or. București și BESV nr. 38/184 din or. Brașov, România, BESV nr. 199 din or. Madrid, Regatul Spaniei, au fost anunțate alerte cu bombe. În BESV nr. 38/34 din or. Montreuil, Republica Franceză, a fost anunțată alertă cu bomba în clădirea de alături și a fost blocat drumul pentru o oră, iar în BESV nr. 38/37 din or. Villeneuve-Saint-Georges, Republica Franceză, a fost anunțată alertă cu bombă de pe apel robotizat. Totodată, secția de votare nr. 38/164 din orașul Liverpool după anunțarea alertei cu bombă a fost reamplasată în orașul Manchester.

Este de menționat că, în cel de-al doilea tur de scrutin, la BESV nr. 38/24 din Abu Dhabi, Emiratele Arabe Unite, au fost epuizate buletinele de vot înainte de închiderea secției de votare.

În secțiile din străinătate, la primul tur de scrutin au participat la vot **240 720** de alegători, iar la cel de-al doilea tur **329 916** de persoane.

Dinamica participării la vot în secțiile de votare din străinătate
(perioada 2010 - 2024)

Dinamica participării la vot în secțiile de votare din străinătate

Tabelul de mai jos prezintă datele privind numărul de alegători care au participat la votare în secțiile de votare din străinătate:

Nr. d/o	Denumirea țării	Nr. secțiilor de votare	Locațiile secțiilor de votare	Numărul de alegători care au participat la votare	
				Turul I	Turul II
1.	Republica Austria	38/1	or. Viena (ambasadă)	1573	2019
		38/2	or. Innsbruck (consulat onorific)	62	97
2.	Republica Azerbaidjan	38/3	or. Baku (ambasadă)	51	237
3.	Republica Belarus	38/4	or. Minsk (ambasadă)	205	664
4.	Regatul Belgiei	38/5	or. Bruxelles 1 (ambasadă)	2343	2823
		38/6	or. Bruxelles 2 (misiunea RM pe lângă UE)	2195	2672
		38/7	or. Hasselt (consulat onorific)	301	588
		38/8	or. Antwerp	525	1063

5.	Republica Bulgară	38/9	or. Sofia (ambasadă)	411	592
6.	Canada	38/10	or. Ottawa (ambasadă)	214	254
		38/11	or. Calgary	459	608
		38/12	or. Montreal 1	1667	2165
		38/13	or. Montreal 2	1477	1952
		38/14	or. Toronto	621	915
		38/15	or. Vancouver	208	260
7.	Republica Cehă	38/16	or. Praga 1 (ambasadă)	1061	1449
		38/17	or. Praga 2	1015	1461
8.	Republica Populară Chineză	38/18	or. Beijing (ambasadă)	73	43
9.	Republica Cipru	38/19	or. Limassol (consulat onorific)	570	801
10.	Regatul Danemarcei	38/20	or. Copenhaga	624	860
		38/21	or. Aarhus	552	753
11.	Elveția	38/22	or. Geneva (misiune)	1260	1655
		38/23	or. Zurich	1212	1537
12.	Emiratele Arabe Unite	38/24	or. Abu Dhabi (ambasadă)	277	500
13.	Republica Estonă	38/25	or. Tallinn (ambasadă)	169	295
14.	Republica Franceză	38/26	or. Paris 1 (ambasadă)	900	1121
		38/27	or. Paris 2	1047	1166
		38/28	or. Paris 3	1205	1833
		38/29	or. Paris 4	291	599
		38/30	or. Paris 5	362	680
		38/31	or. Paris 6	774	672
		38/32	com. Creteil	1865	2544
		38/33	com. Livry- Gargan	3086	4012
		38/34	or. Montreuil 1	1606	2195
		38/35	or. Montreuil 2	1017	1609
		38/36	or. Villeneuve- Saint-Georges 1	2418	3652
		38/37	or. Villeneuve- Saint-Georges 2	1293	1836
		38/38	or. Strasbourg (misiune)	1478	1991
		38/39	or. Bordeaux (consulat onorific)	703	964
		38/40	or. Lyon	666	994
38/41	or. Nice 1 (consulat general)	1340	1548		
38/42	or. Nice 2	1456	1950		

		38/43	or. Marseille	532	786
		38/44	or. Toulouse (consulat onorific)	280	367
		38/45	or. Nantes	351	555
15.	Republica Federală Germania	38/46	or. Berlin 1 (ambasadă)	1653	2300
		38/47	or. Berlin 2	1509	2259
		38/48	or. Potsdam	801	1166
		38/49	or. Frankfurt pe Main 1 (consulat general)	1721	2640
		38/50	or. Frankfurt pe Main 2	1880	3011
		38/51	or. Frankfurt pe Main 3	1667	2406
		38/52	or. Koln	1481	2381
		38/53	or. Kaiserslautern	921	1702
		38/54	or. Hamburg	1651	2425
		38/55	or. Rostock	174	284
		38/56	or. Bremen	1145	1786
		38/57	or. Kassel	784	1220
		38/58	or. Erfurt	472	735
		38/59	or. Nürnberg	1865	2540
		38/60	or. München	1030	1401
		38/61	or. Regensburg	406	589
		38/62	or. Augsburg	1071	1561
		38/63	or. Stuttgart	1581	2362
		38/64	or. Villingen- Schwenningen	934	1218
		38/65	or. Leipzig	919	1266
		38/66	or. Dusseldorf	1233	1864
38/67	or. Dortmund	1059	1707		
38/68	or. Hanovra	1491	2058		
38/69	or. Osnabrück	1646	2501		
38/70	or. Dresda	575	718		
38/71	or. Papenburg	531	888		
16.	Republica Elenă	38/72	or. Atena 1 (ambasadă)	885	1037
		38/73	or. Atena 2	1099	1625
17.	India	38/74	or. New Delhi (ambasadă)	10	12
18.	Irlanda	38/75	or. Dublin 1 (ambasadă)	679	1020
		38/76	or. Dublin 2	821	1030
		38/77	or. Dublin 3	1600	2046
		38/78	or. Dublin 4	1502	2065
		38/79	or. Dublin 5	1335	1886
		38/80	or. Dublin 6 (Lucan)	1455	2059

		38/81	or. Limerick	607	871
		38/82	or. Drogheda	619	810
		38/83	or. Cork	372	502
		38/84	or. Carlow	780	1181
19.	Israel	38/85	or. Tel-Aviv 1 (ambasadă)	1606	1980
		38/86	or. Tel-Aviv 2	1406	1841
		38/87	or. Roma 1	2155	3262
		38/88	or. Roma 2	2037	2795
		38/89	or. Latina	406	611
		38/90	or. Viterbo	337	511
		38/91	or. Lecce	107	194
		38/92	or. Florența (Firenze)	597	848
		38/93	or. Livorno	519	859
		38/94	or. Grosseto	488	713
		38/95	or. Siena	309	371
		38/96	or. Genova	357	501
		38/97	or. Chiavari	415	549
		38/98	or. Milano 1	1983	2568
		38/99	or. Milano 2	1688	2222
		38/100	or. Brescia	3368	4463
		38/101	or. Monza	1754	2264
		38/102	or. Mantova	856	1097
20.	Republica Italiană	38/103	or. Pavia	610	737
		38/104	or. Bergamo	792	1036
		38/105	or. Como	574	781
		38/106	or. Lecco	661	893
		38/107	or. Varese	379	522
		38/108	or. Cremona	202	324
		38/109	or. Napoli	300	511
		38/110	or. Padova	3403	4289
		38/111	or. Padova	2616	3466
		38/112	or. Veneția (Mestre) 1	2616	3632
		38/113	or. Veneția (Mestre) 2	1431	2165
		38/114	or. Verona 1	2736	3558
		38/115	or. Verona 2	1521	2224
		38/116	or. Vicenza	2602	3673
		38/117	or. Treviso	2196	2954
		38/118	or. Belluno	436	539
		38/119	or. Rovigo	676	1110
		38/120	or. Parma 1	2433	3328

		38/121	or. Parma 2	1498	2139
		38/122	or. Bologna 1	1432	2132
		38/123	or. Bologna 2	2388	3225
		38/124	or. Modena	2393	3323
		38/125	or. Reggio Emilia	1506	1991
		38/126	or. Ferrara	1427	1745
		38/127	or. Ravenna	550	714
		38/128	or. Faenza	897	1216
		38/129	or. Rimini	803	1112
		38/130	or. Forli-Cesena	292	437
		38/131	or. Piacenza	686	833
		38/132	or. Perugia	825	1099
		38/133	or. Terni	146	192
		38/134	or. Pesaro	1006	1307
		38/135	or. Fano	512	691
		38/136	or. Ancona	658	909
		38/137	or. Torino 1	1671	2307
		38/138	or. Torino 2	1813	2393
		38/139	or. Alexandria	482	763
		38/140	or. Cuneo	245	338
		38/141	or. Trento	1726	2242
		38/142	or. Bolzano	906	1097
		38/143	or. Udine	830	1115
		38/144	or. Pordenone	673	960
		38/145	or. Reggio Calabria	171	230
		38/146	or. Pescara	149	231
21.	Japonia	38/147	or. Tokyo (ambasadă)	69	84
22.	Republica Letonia	38/148	or. Riga (ambasadă)	130	158
23.	Republica Lituania	38/149	or. Vilnius (ambasadă)	114	135
24.	Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	38/150	or. Londra 1	2469	3545
		38/151	or. Londra 2 (Stratford)	2909	3355
		38/152	or. Londra 3 (Ilford)	2561	3323
		38/153	or. Londra 4 (Romford)	1792	2486
		38/154	or. Londra 5 (Essex 1)	782	1882
		38/155	or. Londra 6 (Essex 2)	802	1529
		38/156	or. Londra 7 (Grays)	1405	2023

		38/157	or. Londra 8 (Luton)	1073	1635
		38/158	or. Birmingham	885	1158
		38/159	or. Birmingham (Leicester)	323	651
		38/160	or. Northampton 1	2181	3100
		38/161	or. Northampton 2	2227	3039
		38/162	or. Corby	1161	1644
		38/163	or. Manchester	1179	1788
		38/164	or. Liverpool	558	578
		38/165	or. Glasgow	274	387
		38/166	or. Belfast	113	166
25.	Regatul Norvegiei	38/167	or. Oslo	574	783
26.	Regatul Țărilor de Jos	38/168	or. Haga (ambasadă)	2173	2836
		38/169	or. Groningen	251	327
27.	Republica Poloneză	38/170	or. Varșovia (ambasadă)	468	547
28.	Republica Portugheză	38/171	or. Lisabona (ambasadă)	1637	1884
		38/172	or. Cascais	756	1226
		38/173	or. Setubal	739	1080
		38/174	or. Portimao	949	1228
		38/175	or. Faro	720	962
		38/176	or. Porto	204	334
29.	Qatar	38/177	or. Doha (ambasadă)	66	74
30.	România	38/178	or. București 1 (ambasadă)	3302	4433
		38/179	or. București 2 (secția consulară)	2437	2897
		38/180	or. București 3	2680	3297
		38/181	or. Iași 1 (consulat general)	2687	3436
		38/182	or. Iași 2	1534	2030
		38/183	or. Bacău	595	866
		38/184	or. Brașov	1703	2480
		38/185	or. Cluj-Napoca 1	1619	1858
		38/186	or. Cluj-Napoca 2	1336	1718
		38/187	or. Constanța	905	1202
		38/188	or. Craiova	419	562
		38/189	or. Galați	779	1034
		38/190	or. Oradea	720	1020
		38/191	or. Sibiu	864	1142
38/192	or. Suceava	1204	1355		
		38/193	or. Timișoara	1827	2183

31.	Federația Rusă	38/194	or. Moscova 1 (sediul ambasadei)	4147	4999
		38/195	or. Moscova 2 (sediul ambasadei)	4085	4999
		38/196	or. Sankt- Petersburg* ⁴⁹	-	-
		38/197	or. Iaroslav*	-	-
		38/198	or. Surgut / Hantî- Mansiisk*	-	-
32.	Regatul Spaniei	38/199	or. Madrid (ambasadă)	1392	1961
		38/200	or. Barcelona 1 (consulat general)	1225	1416
		38/201	or. Barcelona 2 (regiunea Barcelona)	493	865
		38/202	or. Santander	1448	1949
		38/203	or. San Sebastian	405	542
		38/204	or. Pamplona	850	1144
		38/205	or. Malaga	272	395
		38/206	or. Valencia	406	365
		38/207	or. Alicante	435	652
		38/208	or. Vinaros	753	1054
33.	Statele Unite ale Americii	38/210	or. Washington, DC (ambasadă)	477	585
		38/211	or. New York, NY (misiune)	803	1124
		38/212	or. Asheville, NC	336	582
		38/213	or. Atlanta, GA	375	537
		38/214	or. Boston, MA	385	614
		38/215	or. Chicago 1, IL	1004	1410
		38/216	or. Chicago 2, IL	1730	2267
		38/217	or. Dallas, TX	203	275
		38/218	or. Denver, CO	171	239
		38/219	or. Minneapolis, MN	227	356
		38/220	or. Orlando, FL	478	669
		38/221	or. Sacramento, CA	657	976
		38/222	or. Seattle, WA	856	1262
		38/223	or. Las Vegas, NV	282	522
		38/224	or. Pensacola, FL	275	399

⁴⁹ * Birourile electorale ale secțiilor de votare respective, prin hotărârea nr. 9 din 25 septembrie 2024 a Consiliului electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, nu au fost constituite.

		38/225	or. Miami, FL	240	405
34.	Regatul Suediei	38/226	or. Stockholm (ambasadă)	345	434
35.	Republica Turcia	38/227	or. Ankara (ambasadă)	168	209
		38/228	or. Istanbul (consulat general)	1402	1964
36.	Ucraina	38/229	or. Kiev (ambasadă)	154	254
		38/230	or. Odessa (consulat general)	182	281
37.	Republica Ungară	38/231	or. Budapesta (ambasadă)	210	331
<i>Secțiile de votare pentru votul prin corespondență</i>					
38.	Statele Unite ale Americii (procesarea plicurilor din Statele Unite ale Americii)	38/232- VpC	or. Washington, DC	659	697
39.	Canada (procesarea plicurilor din Canada)	38/233- VpC	or. Ottawa, ON	432	432
40.	Regatul Suediei (procesarea plicurilor din: Regatul Suediei, Regatul Norvegiei, Republica Finlanda și Republica Islanda)	38/234- VpC	or. Stockholm	191	193
TOTAL			234	240720	329916

În concluzie, în opinia Comisiei Electorale Centrale, procesul de organizare și desfășurare a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie și, respectiv, a turului doi din 3 noiembrie 2024 în secțiile de votare din străinătate a fost administrat într-un mod eficient.

Este de menționat că diaspora a participat activ în ziua alegerilor la procesul de vot, îndeosebi în cel de-al doilea tur de scrutin, unde la secțiile de votare constituite în străinătate s-a prezentat un număr mai mare de votanți decât la primul tur.

Deși procesul de votare a decurs fără incidente majore, au existat totuși anumite provocări și nereguli, după cum urmează: anunțarea alertelor cu bombe, filmarea procesului de votare de către persoane neautorizate, monitorizarea desfășurării procesului de votare de către persoane neautorizate în incinta secțiilor de votare, fotografierea buletinelor cu opțiunea de vot, transportarea organizată a alegătorilor, sigilarea urnelor de vot contrar prevederilor legale, păstrarea buletinelor de vot în secțiile de votare necorespunzător.

În context, constatările autorităților electorale și ale misiunilor de observare vor servi ca material pentru elaborarea propunerilor de îmbunătățire a procesului de votare din străinătate, precum și de ajustare a Codului electoral și a legislației conexe pentru o reglementare mai detaliată a procedurilor.

De asemenea, Comisia consideră oportun de a fi înaintate propuneri de modificare a Codului electoral nr. 325/2022, astfel încât în componența Consiliului electoral de circumscripție pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38 doi membri să fie desemnați de Ministerul Afacerilor Externe, dintre care unul să fie numit din oficiu președinte.

14.3. VOTAREA PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

În baza proceselor-verbale privind centralizarea rezultatelor votării la alegerile pentru funcția de președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, întocmite de consiliile electorale de circumscripție, Comisia Electorală Centrală a constatat că numărul de alegători incluși în listele electorale de bază a fost de 2.709.047, numărul de alegători incluși în listele suplimentare - 57020, iar în total la votare au participat 1.307.642 alegători. Comisia Electorală Centrală a declarat valabile alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, organizate în primul tur de scrutin.

În conformitate cu art. 78 alin. (3) lit. a) din Codul electoral în ziua alegerilor prezidențiale din turul I au votat în baza certificatelor pentru drept de vot – 10035 alegători, iar în ziua alegerilor din turul II au votat în baza certificatelor pentru drept de vot – 12796 alegători.

În urma analizei rapoartelor birourilor electorale ale secțiilor de votare s-a stabilit că la turul I au votat cu urna mobilă 31269 alegători, iar la turul II – 42057 alegători.

În baza proceselor-verbale și a rapoartelor birourilor electorale ale secțiilor de votare privind rezultatele numărării voturilor, precum și a proceselor-verbale cu privire la centralizarea rezultatelor votării la alegerea Președintelui Republicii Moldova din data de 20 octombrie 2024, întocmite de consiliile electorale de circumscripție, Comisia electorală Centrală a centralizat rezultatele votării pe țară. În corespundere cu acestea, niciunul dintre candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la votare în primul tur de scrutin. În temeiul art. 27, 32, 85, 143, 145 și 146 din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală a stabilit data de 3 noiembrie 2024 pentru desfășurarea celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur. Astfel, în buletinul de vot pentru turul doi de scrutin au fost înscrși doi candidații care au obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin, după cum urmează:

1. Sandu Maia, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care a obținut 656.852 voturi;

2. Stoianoglo Alexandr, desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, care a obținut 401.215 voturi.

La cel de-al doilea tur de scrutin din 3 noiembrie 2024, numărul de alegători incluși în listele electorale de bază a fost de 2.708.058, numărul de alegători incluși în listele suplimentare a fost de 66.878, iar în total la votare au participat 1.345.080 alegători.

Potrivit art. 146 alin. (5) din Codul electoral, este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin.

Conform datelor procesate în urma organizării și desfășurării celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 3 noiembrie 2024 și în temeiul art. 85, 145 și 146 din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală l-a declarat ales pe concurentul electoral Sandu Maia, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin din 3 noiembrie 2024.

Cu titlu comparativ, datele din procesul-verbal cu privire la centralizarea rezultatelor votării la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și, respectiv, din procesul-verbal cu privire la centralizarea rezultatelor votării la turul doi de scrutin din 3 noiembrie 2024 sunt reflectate în tabelul următor:

Indicatorii procesului-verbal privind centralizarea rezultatelor votării la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova	Turul I	Turul II
a) numărul de alegători incluși în listele electorale	2709047	2708058
b) numărul de alegători incluși în listele suplimentare	57020	66878
c) numărul de alegători care au primit buletine de vot	1307867	1345110
d) numărul de alegători care au participat la votare	1307642	1345080
e) cifra ce reflectă diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare	225	30
f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile	17044	18498
h) numărul total de voturi valabil exprimate	1290598	1326582
i) numărul buletinelor de vot primite de organele electorale ierarhic inferioare	2726442	2730442
j) numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate (inclusiv buletinele de vot completate greșit și anulate)	1418575	1385332

Tabelul de mai jos prezintă datele privind numărul de alegători care au participat la votare în turul I și turul II de scrutin în secțiile de pe teritoriul Republicii Moldova:

Circumscripția electorală	Nr. de secții de votare	Numărul de alegători care au participat la votare Turul I	Numărul de alegători care au participat la votare Turul II
municipală Chișinău nr. 1	307	362456	379909
municipală Bălți nr. 2	60	51774	52170
raională Anenii Noi nr. 4	42	30635	31746
raională Basarabeasca nr. 5	15	9085	9271
raională Briceni nr. 6	40	24428	24736
raională Cahul nr. 7	63	40393	41584
raională Cantemir nr. 8	47	18042	18405
raională Călărași nr. 9	46	24641	25975
raională Căușeni nr. 10	50	29726	30446
raională Cimișlia nr. 11	46	18920	19255
raională Criuleni nr. 12	38	28691	29762
raională Dondușeni nr. 13	27	15655	15759
raională Drochia nr. 14	47	30270	29837
raională Dubăsari nr. 15	14	12741	13389
raională Edineț nr. 16	51	27852	28321

raională Făleşti nr. 17	66	32397	31353
raională Floreşti nr. 18	70	31005	31034
raională Glodeni nr. 19	36	20271	20301
raională Hînceşti nr. 20	69	37925	39250
raională Ialoveni nr. 21	50	40314	42282
raională Leova nr. 22	45	16734	17055
raională Nisporeni nr. 23	43	20880	21652
raională Ocniţa nr. 24	35	18376	18556
raională Orhei nr. 25	83	44364	45335
raională Rezina nr. 26	41	17319	17643
raională Rîşcani nr. 27	54	24266	24363
raională Sîngerei nr. 28	64	29681	29768
raională Soroca nr. 29	74	34703	35089
raională Străşeni nr. 30	48	33699	35032
raională Şoldăneşti nr. 31	33	14406	14770
raională Ştefan Vodă nr. 32	32	23200	23561
raională Taraclia nr. 33	32	16587	16806
raională Teleneşti nr. 34	44	23307	23802
raională Ungheni nr. 35	78	39888	40692
U.T.A. Găgăuzia nr. 36	68	63011	66171

Conform art. 61 din Codul electoral nr. 325/2022, listele electorale includ toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința pe teritoriul unei secții de votare. Cu referire la modul de exercitare a dreptului de vot în alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și, respectiv, turul al doilea de scrutin din 3 noiembrie 2024, alegătorii care nu au avut înregistrare la domiciliu și/sau care au reședința temporară expirată au votat la orice secție de votare, fiind înscriși în lista electorală suplimentară.

Totodată, pentru organizarea și desfășurarea conformă a celui de-al doilea tur de scrutin, Comisia Electorală Centrală a expediat organelor electorale ierarhic inferioare scrisorile nr. CEC-8/6492 din 30 octombrie 2024 și, respectiv, nr. CEC-8/6512 din 31 octombrie 2024, referitoare la acțiunile membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare la cazurile de votare multiplă și privind modul de exercitare a dreptului de vot de către anumite categorii de alegători.

De asemenea, Asociația „Promo-LEX” a emis un comunicat pe 25 octombrie 2024, prin care a făcut apel către instituțiile statutului de a lua atitudine într-un caz de încălcare a secretului votului pentru cel puțin 25 de alegători. În comunicat se spune că ilegalitatea a fost admisă de echipa cu urna mobilă de la Biroul electoral al secției de votare nr. 36/5, ca probă fiind atașat un clip video ce confirmă cele declarate.

În concluzie, procedura de vot în cadrul alegerilor pentru funcția de președinte al Republicii Moldova a decurs fără incidente majore și a înregistrat o prezentă semnificativă la urne în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin. În ziua de 3 noiembrie 2024 pe teritoriul Republicii Moldova au fost constatate câteva incidente în legătură cu procesul de vot, precum: în circumscripțiile electorale raionale Călărași nr. 9 și Anenii Noi nr. 4 au fost deteriorate câte o ștampilă cu inscripția

„Votat”, iar în circumscripția electorală municipală Bălți nr. 2 a fost pierdută o ștampilă cu inscripția „Votat”, însă aceste cazuri nu au afectat procesul electoral.

De asemenea, au fost constatate cazuri când operatorii introduceau incorect în aplicația SIAS „Alegeri” datele personale ale alegătorilor, în acest caz președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare urmau să verifice dacă alegătorul vizat într-adevăr s-a prezentat la o altă secție de votare și a semnat în lista electorală de bază sau cea suplimentară. În scopul aplicării uniforme a procedurii în acest sens, Comisia Electorală Centrală a expediat organelor electorale ierarhic inferioare o scrisoare cu acțiunile membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare în cazul în care constată tentative de votare multiplă. Într-o secție de votare din raionul Glodeni, a fost depistat un caz de confirmare a votării multiple. În acest caz, alegătorii au votat inițial la instituția medicală unde erau internați și, ulterior, la secția de votare unde erau arondați. Este necesar de menționat că datele alegătorilor care au votat la locul aflării se introduc de către operatori în SIAS „Alegeri” doar după ce echipa cu urna mobilă se întoarce la secția de votare respectivă. Totodată, în raionul Strășeni a fost depistat un caz în care alegătorul a votat în locul altei persoane. Toate cazurile au fost raportate la organele de drept.

Un alt aspect remarcant în scrutinul respectiv se referă la procedura de confecționare, repartizare și transmitere către alegători a certificatelor pentru drept de vot.

Astfel, în premieră modelele certificatelor pentru drept de vot au fost uniformizate în vederea utilizării acestora pentru ambele tururi de scrutin. În acest sens, membrul biroului electoral completa certificatul cu informații pentru care anume tur de scrutin se eliberează. Introducerea modelului nou a redus cheltuielile de tipărire a acestora în regim de urgență pentru turul doi, precum și a optimizat timpul necesar pentru asigurarea birourilor electorale cu acestea.

Totodată, au fost raportate la Comisie apeluri telefonice făcute de alegători, care invocau imposibilitatea de a se deplasa în timp util la secția de votare la care sunt arondați pentru a obține certificatul pentru drept de vot, solicitând o altă modalitate de a beneficia de acesta.

În sensul celor expuse, se constată utilă elaborarea unei proceduri de asigurare a alegătorilor cu certificate pentru drept de vot la distanță, inclusiv prin soluții și instrumente digitale. Astfel, este necesară modificarea prevederilor art. 61 alin. (7) din Codul electoral.

Alegerile prezidențiale s-au desfășurat într-un cadru legal revizuit ceea ce a contribuit la desfășurarea scrutinelor într-un mod democratic, transparent și corect. Toate cele 37 consilii electorale de circumscripție au activat profesionist și au fost bine echipate, ceea ce a contribuit la sporirea calității întregului proces electoral.

Supsecvent, este important de menționat că în urma desfășurării celor două tururi de scrutin din 20 octombrie și 3 noiembrie 2024, Asociația „Promo-lex” a emis 6 rapoarte intermediare (publicate pe parcursul ambelor zile ale alegerilor – la orele 09:00, 14:00 și 19:00) în care au descris încălcările pe care au observat reprezentanții asociației.

În vederea contraargumentării celor descrise în rapoarte, președinții consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea au prezentat la Comisie circa 350 de note informative referitor la cele constatate de echipa de observatori. Astfel, în majoritatea cazurilor abaterile au fost înlăturate de către membrii organelor electorale, în comun cu colaboratorii de la Comisia Electorală Centrală, sau a fost solicitată intervenția organelor de drept.

14.4. VOTAREA ALEGĂTORILOR DIN LOCALITĂȚILE DIN STÂNGA NISTRULUI

Alegătorii care au votat la secțiile de votare distincte au fost înscrși în liste electorale suplimentare la prezentarea actelor de identitate în baza cărora se permite participarea la vot. Prin aplicarea semnăturii într-o rubrică specială din lista electorală suplimentară, alegătorul declară pe propria răspundere despre abținerea de la votarea multiplă.

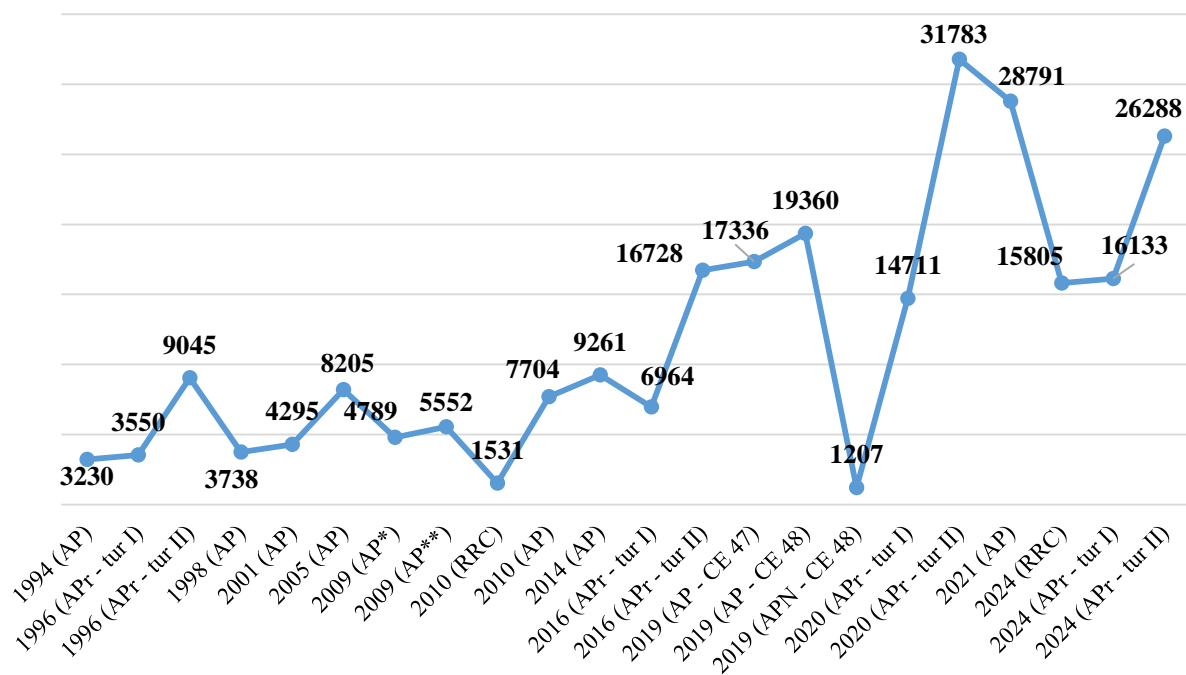

Conform proceselor-verbale prezentate de Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru localitățile din stânga Nistrului nr. 37, s-a constatat că au participat la votare în turul întâi de scrutin **16133** de alegători din aceste localități, iar în turul doi **26288** de alegători, după cum urmează:

Localitatea	Secția de votare	Numărul de alegători care au participat la votare în turul întâi	Numărul de alegători care au participat la votare în turul doi
Municipiul Chișinău	37/1	960	1256
Orașul Vadul lui Vodă, municipiul Chișinău	37/2	47	35
Orașul Anenii Noi, raionul Anenii Noi	37/3	354	594
Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	37/4	198	443
Satul Gura Bîcului, raionul Anenii Noi	37/5	405	1286
Satul Gura Bîcului, raionul Anenii Noi	37/6	106	498
Satul Hîrbovăț, raionul Anenii Noi	37/7	185	311
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/8	1750	2243
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/9	1596	1945
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/10	822	2010
Orașul Căușeni, raionul Căușeni	37/11	456	593
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/12	152	179
Satul Copanca, raionul Căușeni	37/13	666	1801
Comuna Fîrlădeni, raionul Căușeni	37/14	491	880
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/15	530	1192
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/16	622	1226
Orașul Criuleni, raionul Criuleni	37/17	158	144
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/18	1073	1533
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/19	1270	1647
Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	37/20	166	200
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/21	804	1462
Comuna Molovata Nouă, raionul Dubăsari	37/22	106	200
Satul Ustia, raionul Dubăsari	37/23	65	64
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/24	175	173
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/25	35	54
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/26	158	433
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/27	173	307
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/28	474	652
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/29	1796	2109
Comuna Răscăieți, raionul Ștefan Vodă	37/30	340	818
TOTAL	30	16133	26288

În cadrul celui de-al doilea tur de scrutin, la secțiile de votare nr. 37/8 și nr. 37/10 din satul Varnița, raionul Anenii Noi, la ora 18:20 s-a anunțat alertă cu bombă. În consecință, președinții birourilor electorale respective, în conformitate cu pct. 7 din Regulamentul privind procedurile electorale în cazul suspendării votării, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2657/2024, au suspendat votarea pentru 2 ore. Ulterior, după expirarea celor două ore și dovedindu-se că alerta a fost falsă, activitatea birourilor electorale a fost reluată.

Dinamica participării la votare în secțiile de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (perioada 1994 - 2024)

* Notă:

RRC – Referendumul republican constituțional

AP – Alegeri parlamentare

APr – Alegeri pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova

AP* – Alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009

AP** – Alegerile parlamentare din 29 iulie 2009

AP-CE 47 – Alegerile parlamentare în circumscripția electorală nr. 47

AP-CE 48 – Alegerile parlamentare în circumscripția electorală nr. 48

APN-CE 48 – Alegerile parlamentare noi în circumscripția electorală nr. 48

Dinamica participării la vot în secțiile de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (perioada 1994 - 2024)

În concluzie, Comisia Electorală Centrală constată că, fiind implementat noul mecanism de constituire a secțiilor de votare și datorită faptului că a făcut publică lista posibilelor locații ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, cei domiciliați în raza circumscripției electorale municipale Bender și în comuna Chițcani, satele Cremenciug și Gîsca din raionul Căușeni, aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova, cetățenii din aceste localități au avut posibilitatea de a-și exercita dreptul de vot la oricare dintre secțiile de votare distincte constituite pentru ei.

CAPITOLUL 15. NUMĂRAREA ȘI TOTALIZAREA VOTURILOR, CENTRALIZAREA REZULTATELOR ALEGERILOR PREZIDENȚIALE

În baza proceselor-verbale și a rapoartelor birourilor electorale ale secțiilor de votare privind rezultatele numărării voturilor, precum și a proceselor-verbale cu privire la centralizarea rezultatelor votării la alegerea Președintelui Republicii Moldova din data de 20 octombrie 2024 și la turul doi din 3 noiembrie 2024 întocmite de consiliile electorale de circumscripție, Comisia electorală Centrală a adoptat hotărârile nr. 3130 din 23 octombrie 2024 și nr. 3208 din 9 noiembrie 2024 cu privire la centralizarea rezultatele votării.

În hotărârea cu privire la rezultatele centralizării rezultatelor votării din data de 20 octombrie 2024, Comisia a stabilit că niciunul dintre candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la votare în primul tur de scrutin.

Astfel, a fost stabilită organizarea celui de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în data de 3 noiembrie 2024, pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur.

În urma centralizării rezultatelor votării la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și, respectiv, 3 noiembrie 2024, Comisia a stabilit următoarele:

	Turul I	Turul II
a) numărul de alegători înscriși în listele electorale de bază	2 710 856	2.709.867
b) numărul de alegători înscriși în listele electorale suplimentare	312 650	423.820
c) numărul de alegători care au primit buletine de vot	1 564 758	1.701.333
d) numărul de alegători care au participat la votare	1 564 495	1.701.284
f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile	18 464	20.715
h) numărul total de voturi valabil exprimate	1 546 031	1.680.569

Rezultatele obținute de către concurenții electorali înscriși în cursa electorală în **primul tur de scrutin**:

STOIANOGLO ALEXANDR PARTIDUL POLITIC „PARTIDUL SOCIALIȘTILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA”	401 215
SANDU MAIA PARTIDUL POLITIC „PARTIDUL ACȚIUNE ȘI SOLIDARITATE”	656 852
USATÎI RENATO PARTIDUL POLITIC „PARTIDUL NOSTRU”	213 169
TARLEV VASILE PARTIDUL POLITIC PARTIDUL PENTRU VIITORUL MOLDOVEI	49 316
VLAH IRINA CANDIDAT INDEPENDENT	83 193
CHICU ION PARTIDUL POLITIC „PARTIDUL DEZVOLTĂRII ȘI CONSOLIDĂRII MOLDOVEI”	31 797

NĂSTASE ANDREI CANDIDAT INDEPENDENT	9 946
ȚÎCU OCTAVIAN BLOCUL ELECTORAL „ÎMPREUNĂ”	14 326
FURTUNĂ VICTORIA CANDIDAT INDEPENDENT	68 778
ULIANOVSCI TUDOR CANDIDAT INDEPENDENT	7 995
MORARI NATALIA CANDIDAT INDEPENDENT	9 444

Rezultatele obținute de către concurenții electorali înscriși în cursa electorală în cel de-al doilea **tur de scrutin**:

SANDU MAIA PARTIDUL POLITIC „PARTIDUL ACȚIUNE ȘI SOLIDARITATE”	930.139
STOIANOGLO ALEXANDR PARTIDUL POLITIC „PARTIDUL SOCIALIȘTILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA”	750.430

În urma centralizării rezultatelor votării la cel de-al doilea tur de scrutin organizat în data de 3 noiembrie 2024, Comisia Electorală Centrală a declarat ales concurentul electoral **Maia Sandu**, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin – 930.139 voturi.

În conformitate cu prevederile Codului electoral nr.325/2022, hotărârile Comisiei Electorale Centrale cu privire la centralizarea rezultatelor votării în cel de-al doilea tur al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 3 noiembrie 2024 și aprobarea Raportului Comisiei Electorale Centrale privind rezultatele organizării și desfășurării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 se remit Curții Constituționale.

CAPITOLUL 16. CONTENCIOSUL ELECTORAL

Examinarea contestațiilor de către Comisia Electorală Centrală

Procedura electorală presupune un ansamblu de drepturi, obligații și responsabilități ale subiecților implicați în alegeri, precum și modalitatea de exercitare de către ei a drepturilor electorale și îndeplinirea obligațiilor, inclusiv mecanismul de aplicare a răspunderii juridice în cazul eschivării de la realizarea obligațiilor și responsabilităților.

La categoria subiecților electorali se atribuie în mare parte organele electorale (funcționarii electorali) și alte autorități implicate în organizarea procesului electoral, concurenții electorali, inclusiv reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora, observatorii și alegătorii care decid pe cine preferă.

Totodată, alegerile se desfășoară în condiții de competitivitate între principalii actori (subiecți) ai procesului electoral – concurenții electorali. De aceea, este logic și firesc ca fiecare concurent electoral să se asigure că adversarul său respectă regulile prestabilite.

Concurenții electorali, de asemenea, supraveghează modul în care activează organele electorale, deoarece de acțiunile și deciziile autorităților electorale depinde în ce măsură concurenții își pot realiza drepturile electorale.

Totuși, cei care decid asupra modului de formare a puterii în stat - alegătorii, trebuie să aibă certitudinea că procesul electoral se desfășoară pe principii de legalitate, echitate, admisibilitate și maximă transparență. Și invers, în condițiile în care principiile de drept nu sunt garantate, să aibă dreptul de a contesta iregularitățile în fața unei instituții judiciare competente.

În același timp, amintim că procedura administrativă în domeniul electoral este detaliată în Codul electoral nr. 325/2022, precum și într-un șir de acte administrative adoptate de Comisia Electorală Centrală atât în perioada preelectorală, cât și în interiorul perioadei electorale. Existența reglementărilor în domeniu asigură caracterul legal și conform al procedurilor electorale, transparența acestui proces, precum și instituie conduita subiecților implicați din oficiu sau celor care decid să se implice în acest proces.

În continuare, este de menționat că de la ultimele alegeri prezidențiale din anul 2020, legislația electorală a suferit modificări majore pe segmentul contenciosului electoral. Codul electoral cuprinde un capitol aparte despre termenele și modalitatea de examinare a contestațiilor în procesul electoral, iar Regulamentul privind procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, aprobat prin hotărârea CEC nr.1128/2023, vine să detalieze aceste prevederi din punct de vedere tehnic și practic. Aceste acte reglementează detaliat elementele contestației, subiecții cu drept de a contesta, condițiile pentru admisibilitatea contestațiilor, termenele de depunere și soluționare a contestației, competența de examinare a contestațiilor etc.

Așa cum arată practica contenciosului electoral, contestațiile electorale sunt inerente oricărui scrutin. Corespunzător, situații de conflict între participanții la relațiile de drept electoral sunt inevitabile în cursul oricărei campanii electorale.

Așadar, cei mai activi subiecți în materia contestării încălcărilor electorale și, respectiv, inițiatorii „situațiilor de conflict” sunt concurenții electorali, care își realizează acest statut inclusiv prin intermediul reprezentanților săi în organele electorale.

Fiecare dintre concurenții electorali își desfășoară propria campanie electorală, însă, concomitent monitorizează modul în care își realizează campania electorală adversarii săi, semnalând orice caz presupus de încălcare a regulilor electorale.

În această ordine de idei, scrutinul prezidențial din 20 octombrie 2024 nu a fost o excepție de la constatările formulate supra, fiind înregistrate în această perioadă mai multe contestații, sesizări și/sau plângeri în materie electorală.

Capitolul de față prezintă sintetizat informațiile cu privire la contestațiile soluționate în perioada electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, cauzele judiciare în care Comisia a fost atrasă, hotărârile Comisei supuse controlului judiciar etc.

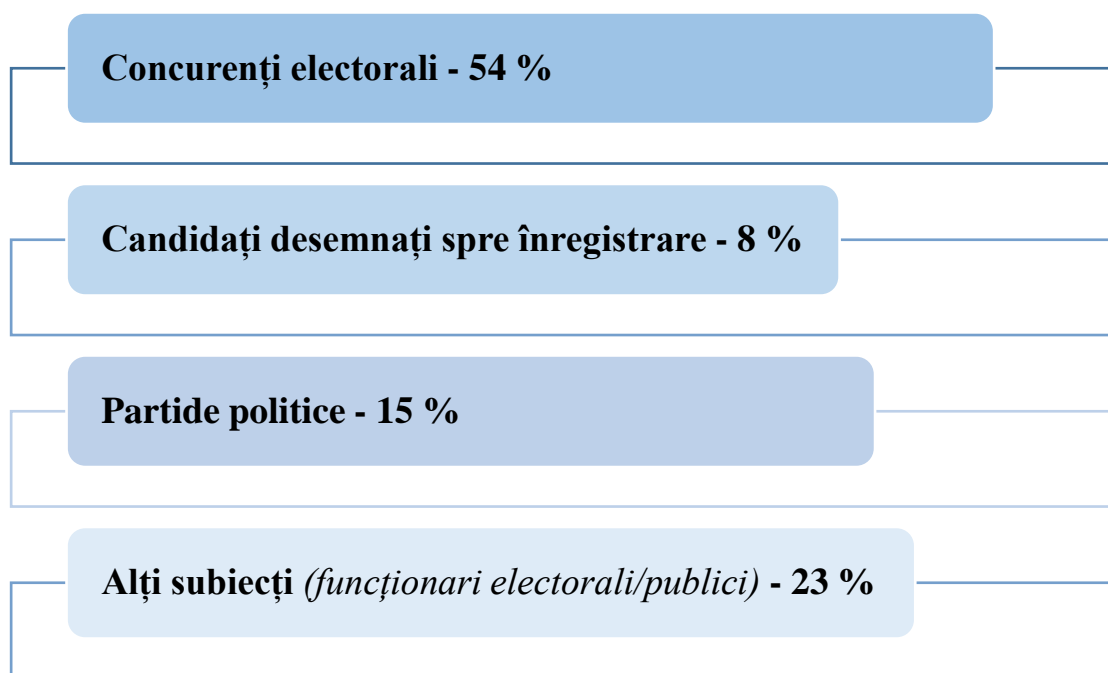
Informația statistică despre contestațiile depuse la Comisia Electorală Centrală în perioada electorală este prezentată după număr, categorie de subiecți și obiect. Totodată, informația despre contestațiile și soluțiile adoptate pe marginea acestora, inclusiv rezultatele controlului judiciar efectuat, este plasată pe pagina web oficială a Comisiei la linkul <https://a.cec.md/ro/contestatii-depuse-la-comisia-electorala-centrala-16975.html>.

Astfel, în perioada electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, Comisia a înregistrat **13 contestații**, dintre care:

- 7 au fost depuse de către concurenții electorali,
- 1 de către un candidat desemnat spre înregistrare în calitate de concurent electoral,
- 2 de către partidele politice care au desemnat candidați în alegeri,
- 3 contestații de către alți subiecți (funcționari electorali/publici).

Cu toate că nu există prevederi legale despre obligativitatea aducerii la cunoștință publică a contestațiilor, Comisia, în vederea transparentizării procesului electoral și activității, le-a publicat pe pagina sa web oficială.

Diagrama de mai jos prezintă ponderea procentuală a numărului de contestații depuse după subiecți.

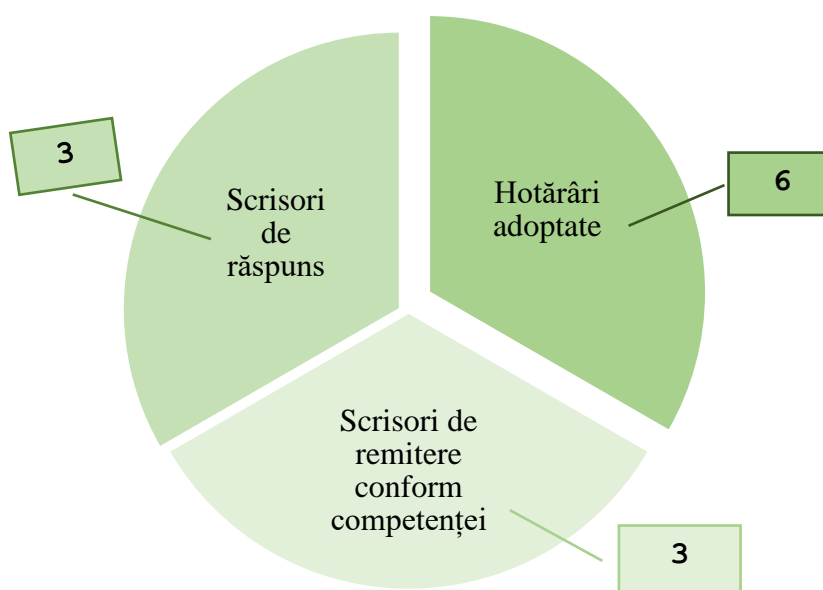
Tabelul de mai jos prezintă informația despre numărul contestațiilor după subiecți.

<i>Subiecții contestațiilor</i>	<i>Numărul contestațiilor depuse</i>
Renato Usatfi, candidat desemnat de Partidul politic „Partidul Nostru”	1
Ion Chicu, candidat desemnat de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”	3
Octavian Țicu, candidat desemnat de Blocul Electoral „ÎMPREUNĂ”	1
Alexandr Stoianoglo, candidat desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”	2

Igor Munteanu, candidat desemnat spre înregistrare de către Partidul Politic Coaliția pentru Unitate și Bunăstare	1
Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”	2
Alți subiecți (funcționari electorali/publici)	3

Sub aspect statistic, în primul tur de scrutin au fost depuse **11 contestații** și, respectiv, **2 contestații** în perioada dintre cele două tururi de scrutin. Cele 2 contestații, nr. CEC-10APr/11 din 26.10.2024 și CEC-10APr/12 din 01.11.2024, au fost depuse de Alexandr Stoianoglo, candidatul desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Datele privind soluțiile adoptate pe marginea contestațiilor sunt prezentate în diagrama de mai jos:

În urma examinării în ședință publică a circumstanțelor de fond și de drept invocate prin contestațiile depuse, Comisia Electorală Centrală **a adoptat hotărâri** cu următoarele soluții:

☐ admise parțial	1	} Număr contestații
☐ respinse ca fiind neîntemeiate	1	
☐ declarate inadmisibile	3	
☐ alte soluții	2	

În ceea ce privește statistica adoptării hotărârilor, în cazul contestației nr. CEC-10APr/1 din 26.09.2024, inițial, Comisia Electorală Centrală a decis inclusiv în temeiul revendicărilor formulate de contestatar să fie trimisă conform competenței Inspectoratului General al Poliției. În urma controlului judiciar, Comisia a revenit asupra fondului contestației și a adoptat [HCEC nr. 3098 din 16.10.2024](#), soluția căreia se reflectată în datele de mai sus.

O situație similară se atestă și în cazul contestației nr. CEC-10APr/6 din 04.10.2024, care într-o primă procedură a fost supusă dezbaterii în cadrul ședinței Comisiei, însă după o examinare repetată într-o ședință ulterioară nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru adoptarea unei decizii finale.

În aceste condiții, Comisia a notificat contestatarul despre lipsa unei proceduri specifice în cazul înregistrării unor astfel de situații. În consecință, după exercitarea controlului judiciar asupra speței menționate, Comisia a revenit asupra fondului contestației și a adoptat [HCEC nr. 3099 din 16 octombrie 2024](#) pe marginea acesteia, soluția căreia se reflectată în datele de mai sus.

Amintim că până a începe examinarea fondului contestației, organul electoral verifică în prealabil dacă a fost respectată competența autorităților publice în materie de examinare a contestației, prevăzută la art. 97 din Codul electoral nr. 325/2022.

În cazul în care după verificarea *prima facie*, organul electoral stabilește că nu ține de competența sa examinarea în fond a contestației, aceasta și materialele anexate se transmit, inclusiv în format electronic, spre examinare conform competenței, imediat, dar nu mai târziu de 2 zile de la data recepționării. Concomitent, organul electoral informează contestatarul despre transmiterea contestației autorității competente să examineze contestația.

După verificarea sub acest aspect, dar și a solicitărilor formulate de contestatari, Comisia Electorală Centrală a decis în cazul a 2 contestații transmiterea acestora spre examinare, conform competenței, altor autorități publice, după cum urmează:

☐ Consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea	1	} Număr contestații
☐ Inspectoratului General al Poliției	2	

În ceea ce privește competența altor autorități publice, Comisia relevă că materialele aferente contestației nr. CEC-10Apr/8 din 11 octombrie 2024 au fost transmise Inspectoratului General al Poliției pentru examinare prin prisma prevederilor art. 50 alin. (2) și art. 400 alin. (1) din Cod contravențional nr. 218/2008. Totodată, pe capătul solicitărilor privind presupusele încălcări de utilizare a resurselor administrative, Comisia a reținut că evenimentul arătat în contestație (redeschiderea unui monument istoric) a avut loc înainte de începerea perioadei electorale, respectiv, anterior obținerii calității de concurent electoral. Astfel, Comisia a stabilit că evenimentul nu s-a desfășurat în context electoral, ci într-un cadru oficial și instituțional anterior campaniei electorale, corespunzător nu poate fi invocată utilizarea resurselor administrative. Aceste constatări au fost aduse la cunoștința contestatarului prin aceeași scrisoare de remitere conform competenței.

În privința contestației nr. CEC-10Apr/11 din 26 octombrie 2024, Comisia la fel a decis transmiterea acesteia, spre examinare conform competenței, Inspectoratului General al Poliției în temeiul prevederilor art. 52 alin. (3) și art. 400 alin. (1) din Codul contravențional nr. 218/2008, fiind invocate pretinse încălcări ale legislației electorale în partea ce ține utilizarea de către concurenții electorali a discursului de ură și/sau instigarea la discriminare în cadrul perioadei electorale și/sau în materialele de agitație electorală.

Concomitent, Comisia i-a adus în atenție autorului contestației art. 14 alin. (1) din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, potrivit căruia cauzele cu privire la defăimare se examinează în procedura contencioasă conform prevederilor prezentului capitol și ale Codului de procedură civilă, precum și art. 15 alin. (1) din aceeași lege care stabilește că persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere, autorului informației și/sau persoanei juridice care a răspândit-o rectificarea sau dezmințirea informației defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor și compensarea prejudiciului cauzat. În acest context, este important de menționat că, în conformitate cu art. 98 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, „Acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie, înaintate în perioada electorală se examinează de instanța de drept comun conform Legii nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, în termenele prevăzute la art. 100.” Astfel, având în vedere normele legale menționate, Comisia a subliniat că solicitarea privind constatarea defăimării depășește competențele Comisiei Electorale Centrale, urmând a fi soluționată conform procedurii stabilite de legislația relevantă.

Poziția respectivă a fost formulată și în scrisoarea de răspuns la contestația nr. CEC-10Apr/12 din 1 noiembrie 2024 privind răspândirea unui material tipărit (pliant) contrar prevederilor art. 70 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022 și art. 7 alin. (1) – (3) din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate. Subsidiar, Comisia a reținut că nu se poate subroga în dreptul contestatarului de a înainta în numele acestuia o acțiune în instanța de drept comun pentru apărarea

onoarei, demnității sau reputației profesionale a unei persoane, aceasta fiind o prerogativă exclusivă a persoanei vizate.

În același timp, Comisia Electorală Centrală relevă că în cadrul scrutinului prezidențial din 20 octombrie 2024 a recepționat/înregistrat cererile prelabile nr. CEC-10Apr/4 din 27 septembrie 2024 și nr. CEC-10Apr/7 din 8 octombrie 2024, prin care i s-a solicitat verificarea legalității propriilor acte administrative individuale adoptate.

În acest sens, Comisia a amintit autorilor cererilor prelabile că, în corespundere cu prevederile art. 91 alin. (5) din Codul electoral nr. 325/2022, acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale, precum și cele privind acțiunile/inacțiunile acesteia se depun, fără respectarea procedurii prelabile, la Curtea de Apel Chișinău. Competența în acest sens a instanței de judecată menționate este stabilită și la art. 98 alin. (1) pct. 2) lit. a) din același cod, potrivit căreia Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și a actelor administrative ale Comisiei Electorale Centrale.

Prin urmare, având în vedere că autoritatea competentă de soluționare a fondului contestației este instanța de judecată, Comisia nu poate aplica prevederile art. 97 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022 în sensul remiterii acesteia și materialelor anexate spre examinare conform competenței. În aceste cazuri, contestatarii urmează să depună direct în instanță cererea de chemare în judecată privind legalitatea actelor administrative.

Pentru considerentele arătate, cele 2 contestații (cereri prelabile) indicate supra au fost restituite contestatarilor de către Comisie, în baza unei scrisori de răspuns, prin care li s-a explicat dreptul de a depune o acțiune la Curtea de Apel Chișinău, în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ nr. 116/2018 și ale Codului de procedură civilă nr. 225/2003.

La același subiect este de menționat că în cazul deciziilor de oferire a soluției pe marginea contestațiilor în baza scrisorilor de răspuns, inclusiv a scrisorilor de remitere spre examinare conform competenței, Comisia a asigurat transparența procedurilor efectuate în acest sens, aducând spre cunoștință informația privind măsurile întreprinse în cadrul ședințelor publice ale acesteia.

În cazul contestației nr. CEC-10Apr/10 din 19 octombrie 2024, având în vedere contestarea legalității hotărârii biroului electoral, aceasta a fost remisă, spre examinare conform competenței, consiliului electoral de circumscripție corespunzător în temeiul art. 91 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022. În urma examinării contestației transmise, consiliul electoral de circumscripție a respins-o ca fiind neîntemeiată și a menținut în vigoare hotărârea biroului electoral contestată.

În ceea ce privește **obiectul contestațiilor** depuse, Comisia reține că acestea au vizat în mare parte aspectele privind:

- ↳ utilizarea resurselor administrative fie direct de candidați, fie de autoritățile publice centrale și locale, în special prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național;
- ↳ modalitatea de finanțare a activității partidelor politice și a campaniilor electorale;
- ↳ utilizarea în programele electorale, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală și în publicitatea electorală a imaginilor ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare;
- ↳ constatarea conținutului defăimător și fals al materialelor de publicitate electorală;
- ↳ implicarea minorilor în activități de campanie electorală, inclusiv prin distribuirea nemijlocită a materialelor de agitație electorală și promovarea pe rețele sociale a acestora;
- ↳ conformitatea acțiunilor concurenților electorali în sensul desfășurării acțiunilor de campanie electorală sub egida unui bloc electoral camuflat;

↳ legalitatea hotărârilor organelor electorale – hotărârile Comisiei Electorale Centrale privind refuzul înregistrării concurentului electoral, precum și cele privind procedura de constituire a secțiilor de votare în afara țării, hotărârile consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea privind constituirea și componența birourilor electorale ale secțiilor de votare atât din țară, cât și de peste hotare, hotărârile birourilor electorale ale secțiilor de votare privind re alegerea în funcția de președinte și de secretar al biroului electoral.

Având în vedere sinteza contestațiilor după obiectul acestora, în majoritatea cazurilor autorii contestațiilor au invocat încălcarea prevederilor art. 2 alin. (3), 38 alin. (10), art. 39 alin. (5), 54 alin. (5) lit. a), alin. (6) lit. e), 64 alin. (1) – (4), 70 alin. (1), (2), (4), (6) și (8) din Codul electoral nr. 325/2022, art. 26 alin. (6) lit. a) din Legea nr. 294 /2007 privind partidele politice, art. 2 și 3 din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, art. 7 alin. (1) – (3) din Legea nr. 62/2022, precum și ale Regulamentului privind constituirea secțiilor de votare peste hotare, aprobat prin HCEC nr. 2542/2024, ale Regulamentului privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin HCEC nr. 1185/2023, ale Regulamentului privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin HCEC nr. 1155/2023.

Efectuând o sinteză a **solicităților (revendicărilor) formulate de contestatari**, acestea s-au referit la următoarele aspecte:

finanțarea campaniilor electorale - examinarea modalităților și a perioadei (electorală, preelectorală) de efectuare a donațiilor (prin numerar sau transfer), folosirea fondurilor financiare și materiale nedeclarate, oferirea de bani și/sau bunuri alegătorilor/susținătorilor;

efectuarea agitației electorale – de către subiecți neautorizați (autorități publice), prin implicarea cultelor religioase și părților componente ale acestora, minorilor, persoanelor oficiale străine, instituțiilor de stat sau autorităților publice de peste hotare, precum și constatarea conținutului defăimător și fals al materialelor de publicitate electorală;

utilizarea resurselor administrative – de către candidați, autorități publice centrale și locale, instituții publice, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național;

legalitatea hotărârilor organelor electorale – obligarea consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea să-și modifice hotărârile privind stabilirea (aprobarea) componenței nominale și numerice a birourilor electorale ale secțiilor de votare atât din țară, cât și de peste hotare, anularea hotărârii biroului electoral al secției de votare privind re alegerea în funcția de președinte și de secretar al biroului electoral;

inițierea procesului contravențional și aplicarea sancțiunii contravenționale – în temeiul art. 48³ alin. (2) din Codul contravențional nr. 218/2008;

sesizarea organelor competente, recunoașterea părții vătămate, compensarea prejudiciilor cauzate – Ministerul Afacerilor Interne sub aspectul componenței contravenției de la art.52 alin.(3) din Codul contravențional nr. 218/2008, în rest formulate revendicări generale;

aplicarea sancțiunilor – interzicerea diseminării și retragerea materialelor publicitare electorale, anularea înregistrării candidaților în alegeri pentru presupuse încălcări ale regulilor de finanțare a campaniei electorale, inclusiv oferirea de bani și/sau bunuri alegătorilor/susținătorilor.

La acest ultim tip de solicitare menționăm că în mai multe cazuri aceasta a fost formulată în modul următor: „aplicarea sancțiunilor ce se impun conform cadrului legal”, fără indicarea normei exprese din conținutul art. 102 al Codului electoral nr. 325/2022.

În urma examinării contestațiilor, inclusiv prin prisma revendicărilor înaintate de contestatari, și expunerii constatărilor, Comisia Electorală Centrală a dispus *atenționarea concurentului electoral*, care exercită o funcție de demnitate publică și nu are obligația legală de suspendare din această funcție, asupra respectării rigorilor legislației electorale, în particular asupra necesității de a face o distincție clară, în comunicarea publică, inclusiv prin intermediul paginilor web sociale, între activitățile oficiale și de serviciu cu cele de campanie sau uzuale.

Totodată, Comisia relevă că, fiind examinate circumstanțele de fapt și de drept invocate prin contestațiile depuse, *nu a reținut temeiurile pentru aplicarea sancțiunilor stabilite de art. 102 din Codul electoral nr. 325/2022*. Mai mult, în anumite spețe examinate, însuși autorii contestațiilor nu au formulat revendicări în sensul aplicării unei anumite forme de răspundere, însă au solicitat întreprinderea anumitor măsuri în sensul valorificării depline a unor drepturi electorale.

Având în vedere aceste considerente, precum și examinând în mod particular fiecare contestație, Comisia Electorală Centrală a dispus *întreprinderea măsurilor* necesare pentru buna organizare a procesului electoral, în deosebi cele orientate spre exercitarea deplină a drepturilor electorale. În acest sens, prezentăm soluția dispusă prin [HCEC nr. 2977 din 29 septembrie 2024](#), potrivit căreia Comisia:

a solicitat Ministerului Afacerilor Externe în decurs de 2 zile să întreprindă acțiuni în vederea înaintării propunerilor pentru constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196, 38/197 și 38/198, în corespundere cu HCEC nr. 2866 din 14 septembrie 2024 „Cu privire la organizarea secțiilor de votare în străinătate și secțiilor de votare pentru votul prin corespondență pentru referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”.

a obligat Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare din străinătate nr. 38 să întreprindă acțiunile privind constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare nr. 38/196, 38/197 și 38/198 în decurs de 3 zile, ținând cont de propunerile Ministerului Afacerilor Externe.

La acest subiect este de observat că aspectele privind particularitățile constituirii secțiilor de votare în afara țării constituie un element comun care caracterizează obiectul cel mai des sesizat al contestațiilor depuse în cadrul alegerilor prezidențiale, dar și al celor parlamentare. Astfel, scrutinul prezidențial din acest an nu a constituit o excepție, Comisia fiind și de această dată sesizată asupra modului de constituire a secțiilor de votare din afara țării, iar în acest caz particular asupra constituirii și aprobării componenței nominale a unor birouri electorale din străinătate.

Pe marginea contestației nr. CEC-10Apr/9 din 19.10.2024, Comisia a dispus efectuarea controlului complex al finanțării unor partide politice, a grupului de inițiativă și campaniei electorale a candidatului independent vizat. În acest sens, Comisia a adoptat [hotărârea nr. 3141 din 25.10.2024](#) prin care a decis inițierea efectuării misiunii de control complex al finanțării activității mai multor partide politice și a candidatului independent vizat, cărora le-a fost solicitată, prin aceeași hotărâre, punerea la dispoziția membrilor grupului de control, în termen de 48 ore, toate actele necesare solicitate cu privire la finanțarea campaniei electorale și/sau a partidului politic.

Potrivit hotărârii menționate supra, Comisia a conchis, în calitatea sa de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, asupra necesității efectuării unui control complex în privința finanțării campaniei electorale, dar și a activității partidelor politice vizate. Astfel, suspiciunile privind corectitudinea finanțării campaniei electorale, a activității partidelor politice respective și a candidatului independent numit pot fi înlăturate sau confirmate printr-o misiune de control.

În ceea ce privește **condițiile pentru admisibilitatea contestațiilor** amintim că, potrivit art. 93 din Codul electoral nr. 325/2022, organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, potrivit alin. (2) din același articol, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral, în special, când:

a) *a fost depusă de un alt subiect* decât cel stabilit la art. 94 alin. (1) și (2) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

b) nu a fost respectată procedura de examinare a cererii prealabile;

c) *a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de prezentul cod*;

d) *nu corespunde cerințelor de formă și conținut*, iar contestatarul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de organul electoral;

e) *contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale*, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin. (6);

f) există o hotărâre cu privire la un litigiu electoral între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept;

g) a fost depusă concomitent la un alt organ electoral, o altă autoritate competentă sau în instanța de judecată, în condițiile art. 99 din Codul electoral.

Sub aspectul temeiurilor de declarare a inadmisibilității contestațiilor depuse, în majoritatea cazurilor Comisia a reținut circumstanțele prevăzute la art. 93 alin. (2) lit. a), c), d) și e) din Codul electoral, în particular pentru omiterea termenului de contestare, neconformitatea cerințelor de formă și conținut, subiect neeligibil pentru depunerea contestației, lipsa revendicării dreptului vătămat.

Referitor la *respectarea termenelor în procedurile electorale*, Comisia a subliniat în repetate rânduri că aceste termene sunt esențiale pentru ordonarea corectă a operațiunilor și pentru protejarea securității juridice. Drepturile pot fi exercitate doar în cadrul stabilit de lege, iar expirarea termenelor face imposibilă revendicarea acestora. Termenele procedurale servesc și ca prevenție împotriva abuzului de drepturi. Participanții trebuie să acționeze cu bună-credință, respectând termenele legale, deoarece nerespectarea acestora duce la pierderea dreptului de a sesiza autoritățile competente. Prin urmare, este important ca participanții să fie responsabili și să utilizeze drepturile și obligațiile procedurale în mod activ și corect.

Mai mult ca atât, Codul electoral nr. 325/2022 la art. 92 alin. (2) a stabilit *cerințe de formă și conținut obligatorii* pe care le va conține o contestație. Or, lit. c) a alin. (2) al art. 92 prevede ca element obligatoriu al unei contestații descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, indicarea temeiului juridic, după caz, enumerarea și anexarea probelor ce confirmă faptele invocate, precum și cerințele contestatarului.

Conform art. 96 alin. (1) și (2) din Codul electoral nr. 325/2022, fiecare contestatar probează faptele pe care își întemeiază pretențiile formulate și este responsabil de veridicitatea și calitatea probelor prezentate, iar obligația de a confirma respectarea termenului de depunere a contestației în condițiile art. 95 revine contestatarului.

În acord cu art. 94 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, *în calitate de subiect al contestației* poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral [...].

Prin urmare, din norma menționată din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia nu a desprins calitatea de subiect al unei contestații ce ar putea să o aibă consiliul local/secretarul consiliului local.

Astfel, Comisia a constatat că secretarul consiliului local (funcționar public) înaintând contestația (cererea prealabilă) și-a depășit atribuțiile funcționale nefiind persoana abilitată cu acest drept, ceea ce a servit drept temei de declarare a caracterului inadmisibil al revendicărilor sale.

În ceea ce privește admisibilitatea revendicărilor înaintate de membrii birourilor electorale (funcționari electorali), Comisia cu titlu de principiu a menționat că, potrivit art. 94 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, „Funcționarii electorali, observatorii, precum și asociațiile obștești care au solicitat acreditarea observatorilor pot depune **contestații împotriva organului electoral care le-a aplicat sancțiunile** prevăzute de art. 102 alin. (6) și alin. (8). În aceste cazuri, legalitatea hotărârii se contestă la organul electoral ierarhic superior”.

Astfel, funcționarii electorali, adică membrii biroului electoral al secției de votare, sunt în drept să conteste actele cu caracter electoral doar în situația în care prin acestea le-a fost aplicată o sancțiune, în alte cauze contestațiile înaintate nu întrunesc condițiile de inadmisibilitate, fiind o activitate improprie statutului lor și scopului legitim urmărit de funcționalitatea acestuia.

În ceea ce privește admisibilitatea revendicărilor înaintate de persoanele desemnate în calitate de membri în componența organelor electorale, Comisia a atras atenția că, potrivit art. 17

din Codul administrativ nr. 116/2018, „Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă”.

În conformitate cu art. 38 alin. (10) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022, dreptul de a desemna 3 membri în componența biroului electoral îl are consiliul local. Adică, dreptul de a înainta candidaturi aparține consiliului, iar candidatul desemnat nu are acest drept în mod autonom, adică personal. Faptul desemnării candidaturii creează premise juridice pentru a obține drepturi în cazul în care procedura se finalizează cu emiterea unui act administrativ favorabil, care sunt subsecvente dreptului de bază de a desemna candidaturi.

Potrivit art. 11 alin. (2) din Codul administrativ nr. 116/2018, „Terții, ale căror drepturi sunt afectate de actul administrativ individual, nu sunt destinatarii acestuia”.

Astfel, drepturile candidatului desemnat au caracter subsecvent dreptului de înaintare a candidaturii, fiind un drept al unui terț, care este admisibil în procedura administrativă doar în situația în care dreptul de bază se revendică de persoana avenită, ceea ce în speța examinată nu a fost constatat.

Revenind la **obiectul contestațiilor** se propune trecerea în revistă a considerentelor Comisiei Electorale Centrale formulate în baza hotărârilor adoptate în urma examinării fondului contestațiilor la ședințele publice ale Comisiei.

Prin urmare, notăm că și în cadrul acestui scrutin național, Comisia a fost sesizată pe marginea implicării *minorilor în activitățile de campanie electorală* ale concurenților electorali și partidelor politice care i-au desemnat. În consecință, pe marginea subiectului discutat, Comisia a venit cu anumite concluzii în baza analizei normelor legislației electorale coroborate cu prevederile cadrului normativ care stabilesc principiile și măsurile de asigurare a drepturilor copilului, în particular implicarea în acțiuni politice și de campanie electorală.

În acest sens, Comisia a reținut că singura normă privind interdicția implicării copiilor minori în campania electorală vizează interdicția finanțării ori susținerii materiale sub orice formă a grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale de către cetățenii Republicii Moldova care nu au îndeplinit vârsta de 18 ani, normă prevăzută la art. 54 alin. (5) lit. a) din Codul electoral.

Mai mult ca atât, Codul electoral, fiind legea organică specială care reglementează procesul de organizare și desfășurare a oricărui tip de scrutin, inclusiv drepturile și obligațiile actorilor electorali, nu interzice concurenților electorali să utilizeze imaginea copiilor sau să-i implice pe aceștia în acțiuni de agitație electorală.

Prin urmare, deși organului electoral i s-a solicitat să intervină și să nu admită în interiorul campaniei electorale acțiuni de agitație electorală cu implicarea copiilor sau a imaginilor acestora, acesta a reținut că, în activitatea de organizare și desfășurare a alegerilor, inclusiv în partea ce ține de desfășurarea campaniei electorale de către concurenții electorali, Comisia Electorală Centrală și organele electorale ierarhic inferioare se conduc, în special, de Codul electoral.

Anume Codul electoral reprezintă legea specială care stabilește principiile desfășurării, în condiții egale, a campaniei electorale, iar art. 52 alin. (3) și (8) din cod stabilesc subiecții care nu au dreptul de a participa la acțiuni de agitație electorală - în acțiunile de agitație electorală nu pot fi implicate persoanele care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova, persoanele oficiale străine, de asemenea nu pot fi utilizate în scop de publicitate electorală materiale în care apar personalități istorice ale Republicii Moldova sau de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine.

Mai mult, potrivit pct. 112 lit. j) din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023, în publicitatea politică sau electorală nu pot fi utilizate imagini cu participarea copiilor minori, fără acordul părintelui sau al tutorelui.

În acest sens, orice prezență a vreunui copil minor ar fi fost posibilă cu acordul și prezența părintelui acestuia. Or, legea nu prevede obligația prezentării acordului în formă scrisă, ceea ce înseamnă că acordul părintelui este verbal.

Prin urmare, cât privește implicarea copiilor în campania electorală a unui concurent electoral, se precizează că, deși Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului interzice copiilor

să se implice în acțiuni politice și să se asocieze în partide politice, Codul electoral nu reglementează astfel de restricții.

Totodată, este de reținut că, potrivit art. 4 lit. a) din Legea nr. 215/2016 cu privire la tineret, cad sub incidența respectivei legi persoanele cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani.

Potrivit art. 16 alin. (3) al aceleiași legi, organizațiile de tineret ale partidelor politice sunt considerate structuri neformale de participare a tinerilor.

În contextul reglementărilor legale menționate, organizațiile de tineret ale partidelor politice joacă un rol esențial în implicarea tinerilor în activitățile politice și în procesul de decizie. Or, este necesar de a sprijini și încuraja participarea lor activă în viața publică, asigurându-le astfel un cadru favorabil pentru dezvoltare și exprimare, îmbunătățind în acest mod și calitatea democrației.

Subsecvent, Comisia a atras atenția că, potrivit art. 28 alin. (1) lit. s) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, prin decizia organului de conducere al partidului politic, alocațiile de la bugetul de stat pot fi utilizate, inclusiv în susținerea grupurilor de inițiativă înregistrate de partidul politic sau a campaniilor electorale în condițiile stabilite de Codul electoral, pentru cheltuieli pentru programe de tineret și femei. Această susținere financiară este esențială nu doar pentru crearea unui cadru favorabil participării tinerilor, ci și pentru asigurarea unei democrații incluzive și reprezentative. Conform alin. (2¹) al aceluiași articol, 20% din valoarea alocațiilor anuale de la bugetul de stat vor fi utilizate în scopul promovării și încurajării participării femeilor în procesele politic și electoral, iar 10% din valoarea alocațiilor primite vor fi utilizate pentru promovarea și încurajarea tinerilor în procesele politic și electoral. În cazul partidelor politice în care există organizații ale femeilor și ale tinerilor, aceste fonduri vor fi gestionate de organizațiile în cauză.

În concluzie, organizațiile de tineret ale partidelor politice, prin caracterul lor informal contribuie la dezvoltarea unei culturi a participării civice în rândul tinerilor. Totodată, cadrul legal stabilește că alocațiile bugetare pot fi destinate susținerii acestor organizații, ceea ce subliniază rolul activ al partidelor în promovarea inițiativelor de tineret. Astfel, implicarea tinerilor în procesele politice nu este doar o opțiune, ci și o sarcină a partidelor politice.

O altă speță discutată a vizat aplicabilitatea prevederilor *art. 16 alin. (3) prin prisma restricțiilor stabilite la art. 70 alin. (6) din Codul electoral nr. 325/2022*. Astfel, cu referire la aplicabilitatea normei de la art. 16 alin. (3) din Codul electoral notăm câteva cazuri în care cerința de suspendare nu poate fi înaintată candidaților în virtutea funcțiilor deținute. Această situație se datorează specificului de exercitare a funcției publice, precum și faptului că actele normative speciale ce reglementează activitatea acestora, inclusiv la nivelul Legii Supreme, stabilesc procedura de suspendare în situații specifice, nefiind aplicabilă cazurilor de participare în campanie electorală.

Această situație specifică caracterizează în particular alegerile prezidențiale. Deci, în cazul persoanei care exercită funcția de președinte al țării și se înregistrează în calitate de candidat în alegerile prezidențiale, acesteia nu îi poate fi imputată obligația de suspendare, precum și invocarea cerințelor de renunțare la garanțiile de securitate, protecție, transport etc.

În pofida reglementărilor existente privind regimul juridic al suspendării din funcție, asigurarea garanțiilor în exercitarea funcției publice, specificul exercitării atribuțiilor constituționale de către președintele țării, înregistrarea acestuia în calitate de concurent electoral implică inevitabil depunerea diligenței în sensul utilizării eficiente și echitabile a resurselor administrative puse la dispoziție în exercițiul funcției, precum și de a nu admite favoruri sau abuzuri în raport cu alți subiecți implicați în procesul electoral.

În cadrul perioadei electorale a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, Comisia a fost sesizată asupra presupuselor încălcări de *utilizare a resurselor administrative în activitatea de agitație electorală*, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor și a bunurilor publice în perioada electorală, acțiuni care în opinia contestatarului contravin prevederilor art. 54 alin. (6) lit. e) și art. 70 alin. (6) din Codul electoral.

Prin hotărârea nr. 3099/2024, Comisia a subliniat că, potrivit art. 16 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022, candidații în alegeri, după caz, participanții la referendum, care, în virtutea funcției pe care o dețin, sunt obligați să respecte regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, precum și alte restricții și limitări prevăzute de normele juridice speciale, inclusiv în scopul prevenirii utilizării ilicite a resurselor administrative în perioada electorală, își suspendă activitatea în funcția respectivă din momentul începerii campaniei electorale.

Drept urmare, Președintele Republicii Moldova nu cade sub incidența art. 16 alin. (3) din Codul electoral nr. 325/2022, astfel nu îi revine obligația pozitivă de a-și suspenda activitatea în funcție în timpul campaniei electorale. Acest lucru este confirmat de natura specifică a funcției de Președinte, care implică responsabilități continue și neîntrerupte față de stat.

Totodată, Comisia Electorală Centrală a conchis că, în situația în care un concurent electoral ocupă o funcție publică, acesta trebuie să facă o distincție clară între participarea la evenimente de interes public, în calitate de titular al funcției, și activitățile sale de campanie electorală.

În același timp, din conținutul materialelor probatorii examinate, Comisia nu a desprins în acțiunile și conduita Președintelui în exercițiu, înregistrat în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, acțiuni de agitație electorală pentru a-i determina pe alegători să îi dea votul, în sensul noțiunii de „agitație electorală” de la art. 1 din Codul electoral.

Comisia a punctat și cu această ocazie că funcția de Președinte al Republicii Moldova implică obligații permanente, care nu pot fi întrerupte pe durata campaniei electorale, conform cadrului legal. Cu toate acestea, în calitate de candidat în alegeri, președintele în exercițiu urmează să facă o delimitare clară între activitățile oficiale și cele de campanie electorală. În lipsa acestei distincții, există riscul ca acțiunile sale publice să fie percepute ca parte a campaniei electorale.

În acest context, Comisia a subliniat importanța separării clare între activitățile oficiale și de serviciu ale Președintelui și activitățile de campanie electorală. Comunicarea oficială ar trebui să fie distinctă și să respecte principiul transparenței, astfel încât cetățenii și persoanele interesate să poată discerne cu ușurință între acțiunile de serviciu desfășurate în cadrul mandatului prezidențial și cele destinate promovării unei candidaturi.

Examinând aspectele de fapt și de drept, Comisia a considerat justificat de a atenționa concurentul electoral asupra necesității de a face o distincție clară, în comunicarea publică, inclusiv prin intermediul paginilor web sociale, între activitățile oficiale și de serviciu cu cele de campanie sau uzuale. La fel, Comisia a atras atenția asupra necesității de a fi analizată suplimentar oportunitatea utilizării imaginilor din timpul vizitelor oficiale și de serviciu și promovării acestora de către funcționarii publici pe paginile personale de pe rețelele sociale. În acest sens, preluarea sau distribuirea imaginilor publicate deja pe rețelele oficiale poate servi drept exemplu de activitate admisibilă.

Or, este esențial să se asigure o separare clară între exercitarea atribuțiilor oficiale și activitățile de campanie. Comisia subliniază că această distincție este necesară pentru a nu trezi suspiciuni privind utilizarea resurselor administrative în scop electoral.

Finalmente, Comisia a reiterat asupra necesității respectării normelor legale privind utilizarea resurselor administrate în cadrul perioadei electorale de către toți participanții implicați în procesul electoral.

Având în vedere specificul privind *desemnarea candidaților la alegerile prezidențiale*, cerința privind colectarea semnăturilor în limita stabilită de art. 139 din Codul electoral nu a fost întrunită de către unul dintre pretendenții la funcția electivă. În consecință, Comisia a adoptat hotărârea nr. 2942 din 24 septembrie 2024 prin care a refuzat înregistrarea unui candidat în alegeri, desemnat de un partid politic. De fapt, acest criteriu se înregistrează ca fiind unul comun în contextului sistematizării temeiurilor pentru care organele electorale *refuză înregistrarea concurenților electorali*. În cele mai frecvente cazuri, hotărârile de refuz sunt contestate în condițiile Codului electoral, inclusiv parcurgând controlul judiciar.

În cazul speței menționate, drept motiv de refuzare a înregistrării a servit faptul nerespectării prevederilor legale ce țin de condițiile de validitate privind numărul minim necesar de 15000 semnături ale susținătorilor, inclusiv care provin din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, în temeiul art. 139 alin. (1) și (2) din Codul electoral nr. 325/2022.

Refuzul înregistrării se califică ca o măsură ce implică consecințe juridice, a căror remediere poate fi imposibilă având în vedere termenele restrânse privind realizarea procedurilor electorale, inclusiv cele aferente perioadei de înregistrare a concurenților electorali. Astfel, adoptarea deciziilor de refuz rămâne o ultimă soluție aplicabilă în condițiile în care cerințele legale stabilite nu sunt întrunite de către solicitanți.

Legalitatea hotărârii adoptate de Comisie în speța descrisă a fost exercitată de către instanța de judecată (dosarul nr. 3-124/24). Ca urmare, Completul judiciar specializat a reținut că principiul proporționalității a fost respectat la emiterea hotărârii CEC nr. 2942 din 24 septembrie 2024, prin care s-a respins cererea de înregistrare. Instanța a conchis că respectarea tuturor condițiilor referitoare la listele de subscripție, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ, nu poate fi considerată o restricționare a dreptului de a fi ales. Mai mult, aceste condiții nu au fost stabilite de organul electoral, ci sunt dictate de norme imperative din Codul electoral (art. 63, 65, 67, 68, 137, 138 și 139), ceea ce obligă Comisia Electorală Centrală să aplice aceste norme exact așa cum au fost formulate de legiuitor, respectând astfel principiul legalității. În contextul celor expuse, instanța a constatat că HCEC nr. 2942 din 24 septembrie 2024 este legală și întemeiată, iar Comisia Electorală Centrală a asigurat respectarea procedurii de emiteră a actului administrativ, actul este emis de către un organ competent și în corespundere cu normele legii materiale aplicabile speței. Instanța nu a constatat admiterea anumitor abateri de lege la emiterea actului administrativ, legalitatea acestuia nefiind pusă la îndoială de către instanța de judecată, iar contrariul nu a fost demonstrat în cadrul procesului de judecată organizat cu respectarea principiilor contradictorialității și al egalității de tratament – nefiind astfel stabilit temei de admitere a acțiunii în contencios administrativ.

I. Statistica examinării sesizărilor depuse la Comisia Electorală Centrală în perioada electorală

Codul electoral nr. 325/2022 folosește noțiunea de „sesizare” în câteva situații, care vizează: competența organelor electorale de a examina sesizări ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor, sesizarea încălcărilor legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și grupurilor de inițiativă, sesizarea în cazul neregulilor constatate în legătură cu organizarea și desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii, precum și sesizarea de către observatorii naționali în privința neregulilor observate.

De asemenea, conform art. 91 alin. (1) din cod, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care:

a) se cere revizuirea, anularea, în tot sau în parte, ori emiteră unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acțiuni sau obligarea organului electoral la inacțiune;

b) se contestă acțiunile/inacțiunile considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați ori care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare subiecți electorali;

c) se contestă faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale;

d) se contestă faptele considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale, a candidaților desemnați, a grupurilor de inițiativă și a participanților la referendum;

e) se formulează critici în legătură cu alte încălcări ale legislației electorale.

În același timp, potrivit art. 9 alin. (3) din Codul administrativ nr. 116/2018, prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public.

Astfel, plecând de la prevederile legale enunțate, depunerea unei sesizări nu e proprie doar perioadei electorale, acest instrument poate fi aplicat oricând în cazul identificării unei presupuse ilegalități. Prin urmare, motivele acceptate pentru depunerea și examinarea unei sesizări acoperă atât perioada electorală, cât și cea extraelectorală, iar termenele și modalitatea de examinare se aplică în raport cu obiectul și subiectul sesizării, ținându-se cont de prevederile Codului electoral nr. 325/2022, ale legislației conexe, în special ale art. 17, 92, 93 și 137 din Codul administrativ nr. 116/2018.

Statistica examinării sesizărilor depuse la Comisia Electorală Centrală în perioada electorală

Codul electoral nr. 325/2022 folosește noțiunea de „sesizare” în câteva situații, care vizează: competența organelor electorale de a examina sesizări ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor, sesizarea încălcărilor legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și grupurilor de inițiativă, sesizarea în cazul neregulilor constatate în legătură cu organizarea și desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii, precum și sesizarea de către observatorii naționali în privința neregulilor observate.

De asemenea, conform art. 91 alin. (1) din cod, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care:

a) se cere revizuirea, anularea, în tot sau în parte, ori emiterea unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acțiuni sau obligarea organului electoral la inacțiune;

b) se contestă acțiunile/inacțiunile considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați ori care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare subiecți electorali;

c) se contestă faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale;

d) se contestă faptele considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale, a candidaților desemnați, a grupurilor de inițiativă și a participanților la referendum;

e) se formulează critici în legătură cu alte încălcări ale legislației electorale.

În același timp, potrivit art. 9 alin. (3) din Codul administrativ nr. 116/2018, prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public.

Astfel, plecând de la prevederile legale enunțate, depunerea unei sesizări nu e proprie doar perioadei electorale, acest instrument poate fi aplicat oricând în cazul identificării unei presupuse ilegalități. Prin urmare, motivele acceptate pentru depunerea și examinarea unei sesizări acoperă atât perioada electorală, cât și cea extraelectorală, iar termenele și modalitatea de examinare se aplică în raport cu obiectul și subiectul sesizării, ținându-se cont de prevederile Codului electoral nr. 325/2022, ale legislației conexe, în special ale art. 17, 92, 93 și 137 din Codul administrativ nr. 116/2018.

Pornind de la criteriile enunțate, în procedura de recepționare și examinare *prima facie* a cererilor depuse, Comisia și-a fortificat activitatea în sensul delimitării și calificării corespunzătoare a statutului corespunzător ce urma să fie atribuit – contestație, sesizare sau petiție. În același timp, după cum este bine cunoscut, denumirea înscrisă de autorii cererilor nu constituie criteriu decisiv în calificarea acestora, urmând în fiecare caz particular să fie determinate elementele de bază, precum subiectul și obiectul acestora, partea contestată și natura revendicărilor înaintate. Importanța determinării acestor elemente, la etapa inițială, contribuie la stabilirea exactă a procedurii, termenelor și competența autorităților în examinarea acestora. În aceste condiții, Comisia notează că în anumite cazuri cererile intitulate de autorii acestora ca fiind „sesizări” au fost, ulterior, recalificate de organul electoral în contestații, aplicându-se corespunzător procedura și termenele-limită de soluționare a acestora.

Astfel, alături de activitatea dedicată procedurii de soluționare a contestațiilor, Comisia Electorală Centrală ***până în ziua alegerilor inclusiv***, a recepționat și înregistrat 75 sesizări care

au vizat scrutinul prezidențial, dintre acestea una a fost depusă până la începerea perioadei electorale. Sesizările au fost depuse de către alegători, formațiuni politice, concurenți electorali, grupuri de inițiativă, autorități publice (organele de drept), funcționari electorali, asociații obștești etc. care au avut ca obiect organizarea și desfășurarea alegerilor prezidențiale, clarificarea procedurilor electorale aplicabile, precum și conduita subiecților implicați în acest scrutin.

O primă analiză a sesizărilor înregistrate de Comisie, după criteriul ce determină obiectul acestora, reflectă următoarele date segregate:

acțiuni cu elemente de agitație electorală anterior perioadei de campanie electorală; agitație electorală interzisă; limita împuternicirilor conducătorilor grupurilor de inițiativă în acțiunile de pregătire și difuzare a publicității preelectorale; acțiunile de pregătire și confecționare a materialelor electorale, inclusiv cele cu conținut discriminatoriu; implicarea cultelor religioase și părților lor componente în acțiuni de agitație electorală în favoarea anumitor candidați; implicarea minorilor în activități de campanie electorală, inclusiv prin distribuirea nemijlocită a materialelor de agitație electorală și promovarea pe rețele de socializare a acestora; condițiile de organizare a întrunirilor electorale; efectuarea agitației electorale prin intermediul apelurilor telefonice de către persoane neidentificate;

implicarea persoanelor neautorizate în procesul de colectare a semnăturilor pentru susținerea candidaților;

obstrucționarea activității grupurilor de inițiativă de către autoritățile publice; intimidarea de către reprezentanții inspectoratelor de poliție a voluntarilor implicați în acțiuni de agitație electorală ale concurenților electorali; imixtiunea angajaților Ministerului Afacerilor Interne în acțiunile de agitație electorală desfășurate de concurenții electorali;

modalitatea de desemnare și înregistrare a candidaților în alegeri/grupurilor de inițiativă; confirmarea reprezentanților concurenților electorali, incompatibilitățile în acest sens;

inadmisibilitatea afilierii politice a șefului statului înregistrat în calitate de candidat în alegeri; modalitatea de exercitare a atribuțiilor de către șeful statului;

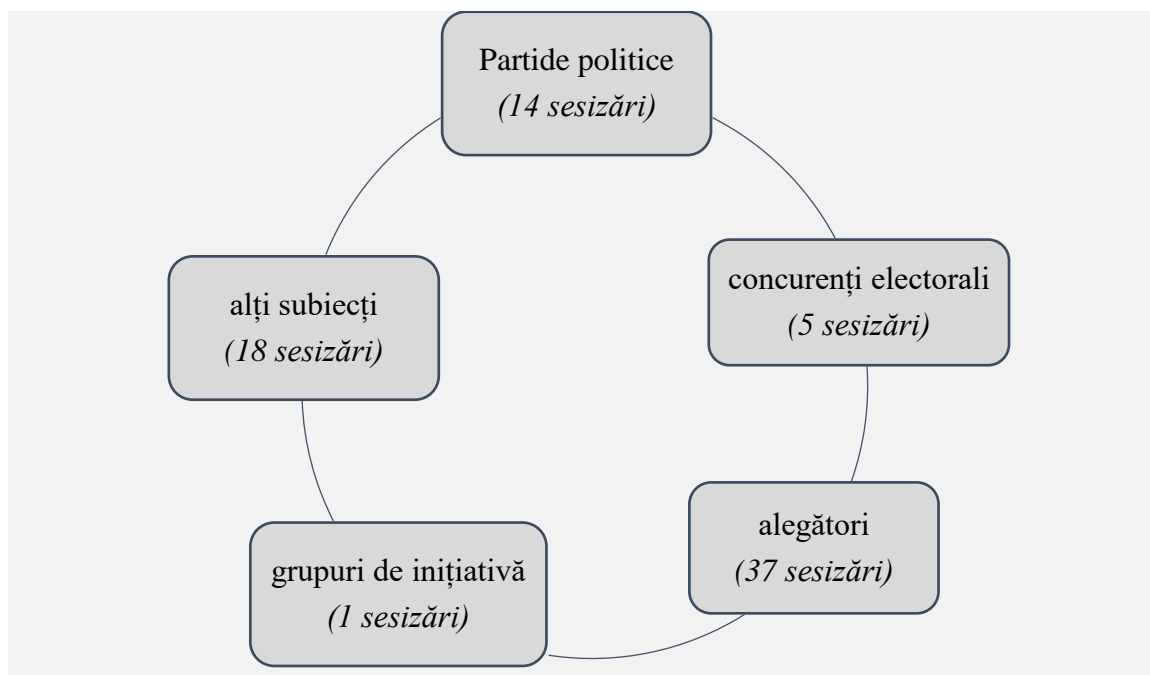
legalitatea hotărârilor și acțiunilor Comisiei Electorale Centrale (soluțiile oferite prin scrisorile de răspuns, activitatea funcționarilor electorali), legalitatea hotărârilor consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea privind constituirea și componența nominală a birourilor electorale ale secțiilor de votare, precum și cele privind modificarea localului secțiilor de votare;

utilizarea resurselor administrative de către candidați sau persoanele care exercită funcții publice; finanțarea ilegală a campaniei electorale; solicitare informații privind datele donatorilor concurenților electorali;

transportarea organizată a alegătorilor în secțiile de votare din afara țării;

procedura privind înregistrarea prealabilă pentru exercitarea dreptului de vot în secțiile de votare din afara țării; excluderea datelor despre sine ca alegător din lista electorală de bază; procedura de exercitare a dreptului de vot în cazul returnării tardive către biroul electoral a plicului privind votul prin corespondență; procedura de înscriere în lista electorală în cazul deținerii domiciliului și reședinței temporare valabile.

În raport cu subiectul sesizărilor se prezintă datele procesate conform diagramei:

Prin sesizările depuse au fost vizate acțiunile, în special cele de agitație electorală/preelectorală, ale candidaților declarați anterior începerii perioadei electorale, partidelor politice și candidaților desemnați de acestea, concurenților electorali, grupurilor de inițiativă (conducătorilor), precum și cele privind activitățile realizate de persoanelor care exercită funcții publice, autorități publice, funcționari electorali.

Efectuând o sinteză a **solicitărilor (revendicărilor) formulate de autorii sesizărilor** se conturează faptul că, în cadrul scrutinului prezidențial din toamna acestui an, acestea s-au concentrat pe următoarele aspecte:

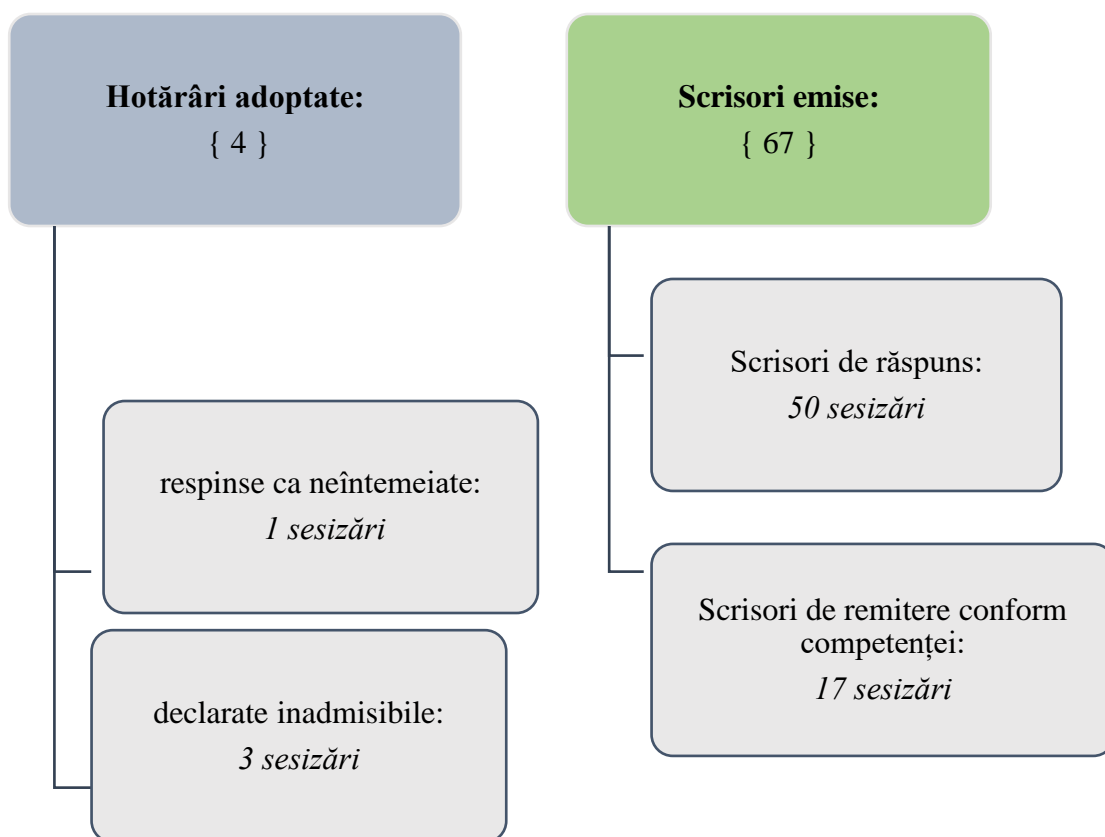
- ✍ *procedura de desemnare și înregistrare a candidaților* – verificarea conformității procedurii de colectarea a semnăturilor pentru susținerea candidaților în alegeri; inadmisibilitatea afilierei politice a șefului statului înregistrat în calitate de candidat în alegeri;
- ✍ *utilizarea resurselor administrative* – constatarea folosirii bunurilor publice în procedura de colectare a semnăturilor în vederea susținerii candidaților în alegeri; utilizarea ilicită a resurselor administrative, în special în acțiuni de agitație electorală;
- ✍ *efectuarea agitației electorale* - constatarea elementelor de agitație electorală în favoarea candidaților declarați anterior perioadei de campanie electorală sau efectuarea agitației de către persoanele neautorizate; verificarea conformității modului de pregătire și confecționare a materialelor electorale;
- ✍ *atenționarea subiecților electorali* – formulări generice privind necesitatea respectării legislației electorale;
- ✍ *aplicarea sancțiunilor* – anularea înregistrării grupului de inițiativă pentru susținerea candidatului în alegeri; anularea înregistrării concurentului electoral; aplicarea unei sancțiuni juridice candidaților și/sau grupurilor de inițiativă conform art. 102 din Codul electoral, iar cel mai frecvent formulat generic „conform legislației în vigoare”;
- ✍ *întreprinderea/stabilirea anumitor măsuri* - interzicerea utilizării sau distribuirii materialelor de publicitate politică/electorală contestate; reluarea procedurilor administrative de reexaminare a cererilor de înregistrare a grupurilor de inițiativă; obligarea neadmiterii utilizării resurselor administrative; suspendarea procedurii de nimicire a buletinelor de vot pentru secțiile de votare din afara țării;

excluderea datelor despre sine ca alegător din lista electorală de bază; sesizarea organelor de poliție în vederea inițierii procedurii contravenționale privind utilizarea resurselor administrative de către demnitari, efectuarea agitației electorale interzise - în temeiul art. 48¹ alin. (7), 52 din Codul contravențional nr. 218/2008; anularea înregistrărilor prealabile pentru exercitarea votului în afara țării ca fiind efectuată de alt subiect decât cel înregistrat în aplicație; asigurarea condițiilor de securizare a votului și eliminare a riscurilor de fraudare a alegerilor în secțiile de votare pentru turul doi de scrutin al alegerilor prezidențiale;

✎ *legalitatea hotărârilor organelor electorale* – anularea sau modificarea hotărârilor organelor electorale ce vizează înregistrarea grupurilor de inițiativă, constituirea și componența birourilor electorale, modificarea localurilor secțiilor de votare;

✎ *clarificarea procedurilor electorale aplicabile* – aplicabilitatea prevederilor legale referitoare la incompatibilitățile în procesul electoral (membrii grupurilor de inițiativă desemnați ulterior pentru confirmare în calitate de reprezentanți sau persoane de încredere ale concurenților electorali; modalitatea de aplicare a circularei nr. CEC-8/5911 din 16 septembrie 2024 privind condițiile de organizare a întrunirilor electorale; procedura de totalizare a rezultatelor alegerilor prezidențiale și autoritatea competentă să confirme legalitatea acestora; exercitarea dreptului de vot în cazul omiterii termenului pentru returnarea plicurilor cu buletinele de vot către birourile electorale; procedura de exercitare a dreptului de vot în temeiul actelor de identitate perforate.

În ceea ce privește soluțiile luate pe marginea sesizărilor înregistrate de Comisie, acestea pot fi observate conform datelor prezentate în diagrama de mai jos:

De menționat că, în unele cazuri mai multe sesizări au fost examinate într-o singură procedură administrativă cu emiterea unui act administrativ asupra acestora.

Potrivit răspunsurilor oferite pe marginea sesizărilor a explicat suplimentar procedurile electorale aplicabile în cadrul spețelor abordate, după caz, a indicat asupra temeiurilor de inadmisibilitate al sesizărilor depuse.

Similar procedurii de examinare a contestațiilor, este de menționat că în cazul deciziilor de oferire a soluției pe marginea sesizărilor în baza scrisorilor de răspuns, inclusiv al scrisorilor de remitere spre examinare conform competenței altor autorități publice, Comisia a asigurat transparența procedurilor efectuate în acest sens, aducând spre cunoștință informația privind măsurile întreprinse în cadrul ședințelor publice ale acesteia.

În rezultatul exercitării controlului privind determinarea competenței de examinare în fond al sesizărilor, precum și în condițiile formulării solicitărilor în acest sens de către petenți, Comisia Electorală Centrală a decis în cazul a 17 sesizări transmiterea acestora spre examinare, conform competenței, altor autorități publice, după cum urmează:

☐ Ministerului Afacerilor Interne	1	} Număr sesizări
☐ Inspectoratului General al Poliției	9	
☐ Consiliului electoral de circumscripție	4	
☐ Administrația Națională a Penitenciarelor	3	

În ceea ce privește competența altor autorități publice, Comisia relevă că materialele aferente sesizării/petiției nr. CEC-9/375 din 24 septembrie 2024 au fost transmise Inspectoratului de poliție Bălți pentru examinare prin prisma prevederilor art. 50 alin. (2) din Cod contravențional nr. 218/2008, potrivit cărora faptele de efectuare a agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, reprezentanții cultelor religioase sau ai părților lor componente, desfășurată inclusiv în lăcașele de cult, în cadrul campaniei electorale constituie componență de contravenție.

În cazul a 3 petiții (sesizări), semnate de același petent, prin care s-a invocat faptul că administrația Penitenciarului nr. 13 din municipiul Chișinău ar fi impus deținutul să-și dea votul pentru un anumit candidat la alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024, Comisia a remis spre examinare, conform competenței, Administrației Naționale a Penitenciarelor și Procuraturii municipiului Chișinău.

În același timp, în anumite spețe examinate, similar contestațiilor, autorii sesizărilor nu au formulat revendicări în sensul aplicării unei anumite forme de răspundere, însă au solicitat întreprinderea anumitor măsuri în sensul valorificării depline a unor drepturi electorale.

Considerentele Comisiei în rezultatul procedurii de examinare a sesizărilor

Având în vedere obiectul comun de sesizare – presupuse *acțiuni de agitație electorală* efectuate anterior perioadei electorale, Comisia a menționat că partidele politice sau autoritățile publice nu pot fi limitate nejustificat în libertatea de expunere a informației pe care o consideră relevantă prin intermediul publicității politice sau a mesajelor de interes public, odată ce sunt respectate prevederile Codului electoral nr.325/2022 și ale Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate.

În altă speță ce a vizat determinarea împuternicirilor de coordonare prealabilă privind *afișarea publicității preelectorale*, Comisia a conchis că acestea aparțin candidatului desemnat, iar conducătorul grupului de inițiativă ar putea exercita acest drept în baza unui act juridic civil de împuternicire în acest sens. Concluzia formulată se întemeiază pe prevederile art. 1 din Codul electoral nr. 325/2022, potrivit cărora agitația preelectorală cuprinde apeluri, declarații, acțiuni de desemnare a candidaților în alegeri, pregătirea de colectare a semnăturilor pentru susținerea acestora și colectarea semnăturilor, inclusiv toate aceste acțiuni întreprinse de însuși candidatul desemnat. Corespunzător, subiectul împuternicit cu dreptul de pregătire și difuzare a materialelor de publicitate preelectorală este candidatul desemnat.

Cu referire la chestiunea abordată *privind realizarea nemijlocită a acțiunilor de pregătire a materialelor electorale* pentru desfășurarea campaniei electorale, Comisia a precizat că în corespundere cu prevederile art. 1 coroborate cu normele art. 68 și 138 din Codul electoral nr. 325/2022, indiferent de tipul scrutinului, campania electorală începe la data înregistrării concurentului electoral, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării, și se încheie la data anulării înregistrării concurentului electoral sau în ziua de vineri înainte de ziua votării. Astfel, imediat ce candidații înaintați de către partidele politice sunt înregistrați, aceștia, precum și partidele politice, obțin statutul de concurent electoral și pot desfășura campania electorală, ținând cont de termenul imperativ sus menționat.

Suplimentar, Comisia a menționat că actele normative nu instituie prohibiții pentru concurenții electorali sau participanții la referendum de a comanda afișe electorale cu condiția să nu fie distribuite până la începutul campaniei electorale.

În privința modului de aplicare a *incompatibilităților privind deținerea mai multor calități de către persoanele implicate în procesul electoral*, Comisia a explicat că odată cu adoptarea hotărârilor de înregistrare a candidaților în alegeri, grupurile de inițiativă care au colectat semnături pentru susținerea acestora își încetează de drept activitatea. Corespunzător, persoanele care au deținut calitatea de conducători sau membri ai acestor grupuri de inițiativă pot fi desemnate spre confirmare în altă calitate de subiect electoral. Această situație nu constituie o stare de incompatibilitate, cu condiția în care la etapa de examinare a cererii de confirmare într-o nouă calitate nu se atestă că persoana desemnată deține concomitent calitatea de conducător/membru al vreunui grup de inițiativă activ.

Cu referire la revendicările privind *dezacordul exprimat în raport cu soluțiile oferite prin scrisorile de răspuns*, Comisia a punctat că petiționarul nu poate solicita o anumită soluționare, aceasta fiind prerogativa discreționară a autorității, conform art. 16 din Codul administrativ nr. 116/2018. În caz de dezacord și cu respectarea criteriilor de admisibilitate, Comisia a explicat că petiționarul are dreptul de a contesta actul administrativ în conformitate cu procedura prevăzută de Codul administrativ.

În contextul cererilor formulate privind *excluderea datelor despre sine în calitate de alegători din lista electorală de bază*, Comisia a clarificat petenților că în calitate de alegători, autorii declarațiilor au dreptul de a sesiza organul electoral doar împotriva neincluzerii în listă sau împotriva excluderii neîntemeiate din aceasta, ori în cazul eventualelor erori depistate. Legislația nu prevede dreptul discreționar pentru alegător de a solicita excluderea sa din listă, însă rămâne la latitudinea acestuia decizia de a participa sau nu la alegeri.

Potrivit art. 5 lit. b) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, în cazul în care operatorul (Comisia Electorală Centrală) prelucrează datele cu caracter personal (informația despre alegători) în vederea îndeplinirii unei obligații care îi revine conform legii (întocmirea listelor electorale), consimțământul subiectului datelor cu caracter personal (al alegătorilor) nu este cerut.

Totodată, așa cum prevede art. 2 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, participarea la alegeri este liberă și benevolă. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe.

În privința solicitării clarificării anumitor aspecte cu privire la *corturile instalate în cadrul întrunirilor și posibilitatea ca acestea să conțină elemente de publicitate politică fără autorizare specială*, Comisia a informat că în conformitate art. 9 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, publicitatea politică este permisă doar în afara perioadei de campanie electorală și poate fi realizată exclusiv de către subiecții definiți la art. 3 din Legea cu privire la publicitate.

Astfel, publicitatea politică, indiferent de forma sa, este autorizată numai în intervalul prevăzut de lege (în afara campaniei electorale), cu respectarea strictă a condițiilor de difuzare stabilite.

Totodată, partidele politice au obligația de a raporta aceste activități către Comisia Electorală Centrală și de a evita utilizarea lor ca mijloc de agitație electorală, aceasta din urmă fiind supusă unor cerințe distincte de raportare și comandare.

Este important de menționat că, în perioada extraelectorală, corturile amplasate în cadrul întrunirilor trebuie să respecte în totalitate prevederile art. 9 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, precum și normele stabilite de Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023. Aceste reglementări stabilesc condiții clare privind utilizarea și conținutul materialelor de publicitate politică, asigurându-se astfel că promovarea mesajelor politice se realizează în cadrul unor standarde de legalitate și transparență.

Orice formă de publicitate politică trebuie desfășurată de către subiecții politici în conformitate cu normele legale. În cazul partidelor politice, acestea sunt obligate să raporteze Comisiei Electorale Centrale, în mod corespunzător, toate cheltuielile aferente activităților de publicitate. Acest lucru asigură un nivel ridicat de transparență și respectare a principiilor legale privind finanțarea activităților politice.

Respectiv, partidele politice, în vederea discutării și promovării pozițiilor lor, au dreptul de a organiza întruniri și evenimente publice, însă aceste activități trebuie să se desfășoare în limitele legale stabilite.

În ceea ce privește solicitarea de asigurare a condițiilor de securizare a votului și eliminare a riscurilor de fraudare a alegerilor prezidențiale în cadrul turului doi de scrutin, Comisia a subliniat că, după încheierea procesului electoral aferent alegerilor prezidențiale, va iniția o amplă revizuire a regulamentelor și instrucțiunilor în vigoare, cu scopul de a întări cadrul procedural și normativ pentru a consolida măsurile de securizare a exprimării libere și secrete a votului.

Totodată, Comisia a comunicat că achiziționarea unor noi cabine de vot pentru toate secțiile de votare nu putea fi realizată într-un termen scurt. Modelul actual al cabinelor este reglementat prin Instrucțiunea privind asigurarea infrastructurii secțiilor de votare, aprobată prin hotărârea Comisiei nr. 1186/2023. Orice modificare în acest sens necesită o revizuire oficială a reglementărilor, iar respectarea prevederilor art. 9 alin. (1) și (2) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional reprezintă o obligație, asigurând un cadru clar și deschis pentru orice modificare viitoare.

În acest context, Comisia a subliniat că propunerile formulate în sesizare, inclusiv cele referitoare la amenajarea secțiilor de votare și restricționarea utilizării dispozitivelor electronice, vor fi atent analizate și luate în considerare la etapa de modificare a regulamentelor. Comisia s-a angajat să mențină un proces transparent, cu prioritate pe asigurarea unui proces electoral corect și democratic.

De asemenea, pentru o informare eficientă a alegătorilor, Comisia a comunicat că a inițiat deja măsuri de comunicare publică. În colaborare cu Inspectoratul General al Poliției, a realizat și distribuit un material video educativ privind acțiunile permise și interzise de legislație în cadrul alegerilor, disponibil online (<https://fb.watch/vxBnCIBQEd/>). Videoclipul a fost difuzat pe canalele oficiale ale ambelor instituții și transmis către furnizorii de servicii media pentru a asigura o diseminare cât mai largă.

În plus, Comisia a subliniat că au fost tipărite 10.000 de postere, câte cinci pentru fiecare secție de votare: unul a fost afișat la intrarea în secție, iar celelalte patru în interiorul cabinelor de vot. Posterul conține informații despre sancțiunile aplicabile pentru fotografierea buletinului de vot sau scoaterea acestuia din secția de votare, precum și pentru oferirea sau primirea de bani pentru influențarea votului. Mesajul a fost distribuit și pe rețelele sociale (<https://www.facebook.com/photo?fbid=959777862840910&set=pcb.959781132840583> și https://www.instagram.com/p/DBtg3URIA_g/?img_index=1).

În concluzie, Comisia Electorală Centrală și-a reafirmat angajamentul de a consolida cadrul procedural și legislativ, astfel încât procesul electoral să se desfășoare în condiții de deplină integritate, protejând valorile democratice și drepturile electorale fundamentale ale cetățenilor Republicii Moldova.

Sub aspectul *temeiurilor de declarare a inadmisibilității sesizărilor* depuse se evidențiază faptul că, în majoritatea cazurilor, Comisia a reținut circumstanțele stabilite la art. 93 alin. (2) lit. a), c), d) și e) din Codul electoral nr. 325/2022, după caz, coroborate cu prevederile art.17 și art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ nr. 116/2018. În particular, aceste circumstanțe au vizat omiterea termenului de contestare, neconformitatea cerințelor de formă și conținut, subiect neeligibil pentru depunerea sesizărilor, lipsa revendicării dreptului vătămat.

În ceea ce privește ultima circumstanță, se menționează că pentru a contesta un act administrativ, este necesar să se demonstreze că acest act a vătămat un drept sau o libertate stabilită prin lege. În acest context, conform art. 17 din Codul administrativ nr. 116/2018 „Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă”. În sensul contestării unui act administrativ, petiționarii trebuie să demonstreze că acest act administrativ a încălcat un drept sau o libertate stabilită prin lege, aducând astfel o vătămare directă și reală a acestora.

În cazul cererilor declarate inadmisibile pentru lipsa constatării dreptului electoral vătămat, Comisia a conchis că în aceste spețe nu există niciun element care să indice faptul că prin actele sau procedurile administrative contestate a fost vătămat un drept concret al petiționarilor sau s-a adus atingere directă drepturilor sau libertăților persoanelor terțe.

În privința altui criteriu de inadmisibilitate, Comisia a reținut art. 94 alin. (1) din Codul electoral, conform căruia, în calitate de subiect al contestației (sesizării) poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral.

Prin urmare, în temeiul art. 17 și art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ coroborat cu art. 94 alin. (1) din Codul electoral, partidele politice nu se încadrează în lista subiecților care sunt în drept de a depune contestații, implicit nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17 din Codul administrativ coroborat cu art. 94 alin. (1) din Codul electoral. Această concluzie a vizat, în principal, partidele care nu și-au desemnat candidați în alegeri și nu au participat la scrutinul prezidențial, însă au sesizat asupra unor acțiuni ale candidaților în alegeri, respectiv, acestea nu și-au putut revendica încălcarea drepturilor sale, nefiind în circumstanțe și poziții de egalitate.

Mai mult, art. 17 din Codul administrativ nr. 116/2018 nu prevede un cadru de contestare generală pentru orice act administrativ, ci doar pentru acele acte care afectează concret drepturile și libertățile individuale. În aceste condiții, alegătorii care au depus sesizări (contestații), însă nu au justificat exhaustiv drepturile pe care le consideră încălcate sau motivele pentru revendicarea acestora, au fost calificați drept subiecți neeligibili în spețele concrete examinate.

După ziua alegerilor Comisia a recepționat șapte sesizări din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”. Două sesizări au fost transmise pentru examinare Consiliului Audiovizualului deoarece au vizat difuzarea de către un post de televiziune în ziua alegerilor în emisie directă în cadrul emisiunii dedicate alegerilor a două interviuri cu cetățeni străini care au transmis mesajul către telespectatori despre importanța alegerilor și beneficiile aderării la Uniunea Europeană. La o sesizare a fost oferit răspuns deoarece s-a solicitat prezentarea anumitor acte emise de organele electorale inferioare privind modificarea localului secțiilor de votare.

Pe marginea altor patru sesizări Comisia s-a pronunțat prin hotărârile nr. 3204, 3205 și 3206 din 8 noiembrie 2024.

Potrivit sesizărilor partidul a solicitat:

confirmarea păstrării buletinelor de vot în unele secții de votare în afara safeului/dulapului din interiorul secției de votare contrar prevederilor art. 80 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 16 subpunctul 2 din Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1186/2023; identificarea locului de păstrare a buletinelor de votare în secțiile de votare menționate atât în noaptea dintre 2 și 3 noiembrie 2024, cât și pe parcursul zilei votării; reflectarea omisiunilor

descrise în sesizare în raportul privind rezultatele alegerilor prezidențiale (sesizarea nr. CEC-718076 din 6 noiembrie 2024);

☑ constatarea caracterului de agitație al mesajelor prim-ministrului Dorin Recean, descrise sesizare, în favoarea doamnei Maia Sandu și a reflecta acțiunile prim-ministrului Dorin Recean, în raportul cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale. (sesizarea nr. CEC-18072 din 6 noiembrie 2024);

☑ includerea în raportul Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale, în primul caz, a constatărilor misiunii de observare „Promo-LEX” privind incidentele semnalate în ziua alegerilor, 3 noiembrie 2024, iar în al doilea caz, a constatărilor și concluziilor preliminare formulate de Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Adunarea Parlamentară a OSCE (AP OSCE), Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) și Parlamentului European (PE) pe marginea celui de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale ce a avut loc la data de 3 noiembrie 2024 (sesizările nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078, ambele din 6 noiembrie 2024).

Conform hotărârilor adoptate, Comisia într-un caz a luat act de cele sesizate (HCEC nr. 3206), într-un caz a respins sesizarea (HCEC nr. 3204), iar într-un caz sesizarea a fost declarată inadmisibilă (HCEC nr. 3205).

Suplimentar celor reflectate supra, considerăm necesar de a evidenția în acest capitol și sesizările depuse la Comisie privind acțiunile de transportare a alegătorilor în ziua alegerilor.

Astfel Comisia a fost sesizată despre:

☑ acțiuni pretins ilegale de transportare organizată a alegătorilor spre secțiile de votare din Moscova, Istanbul, Minsk și Baku la cel de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale din 3 noiembrie 2024, influențare a opțiunii alegătorilor prin oferirea de bunuri, servicii și alimente, precum și efectuare a agitației electorale interzise;

☑ acțiuni pretins ilegale de transportare organizată a alegătorilor spre secția de votare din Cluj. Transmiterea în mediul on-line de Asociația Studenților Basarabeni Mureș, a mesajului despre disponibilitatea unui transport gratuit cu autocarul către Cluj pentru toți cei interesați să voteze, oferta fiind adresată nu doar studenților, ci și publicului larg.

☑ transportarea organizată a alegătorilor în ziua votării spre secțiile de votare pe teritoriul Republicii Moldova și la secțiile de votare constituite în alte state, precum: Federația Rusă, Belarus, Letonia și Turcia, precum și coruperea și instigarea alegătorilor pentru a influența opțiunea lor electorală în favoarea candidatului Alexandr Staiianoglo, cu scopul de a-i determina să exercite drepturile lor electorale în mod favorabil acestuia.

Pe marginea acestora Comisia a adoptat hotărârea nr. 3203 din 8 noiembrie 2024 prin care a luat act de cele sesizate și a dispus transmiterea hotărârii și a materialelor procedurii administrative către Procuratura Generală și Inspectoratul General al Poliției în vederea calificării corespunzătoare a celor constatate.

În urma probelor prezentate și analizând în ansamblu abaterile sesizate în raport cu rezultatele votării, Comisia a conchis că numărul de voturi afectat de viciul transportării organizate a alegătorilor nu este în măsură să modifice rezultatul final al alegerilor.

Comisia a observat că o eventuală excludere a numărului de voturi prin anularea în întregime a rezultatelor votării în anumite secții de votare nu este nici potrivită pentru atingerea scopului legal, nici subsecvent rezonabilă, ci, dimpotrivă, ar putea descuraja persoanele care au votat cu bună-credință fără o influență necorespunzătoare prin intermediul transportării organizate, să depună ulterior efortul necesar pentru exercitarea obligației civice pozitive, după cum este participarea în alegeri, o astfel de rectificare Comisia o consideră inutilă.

De asemenea, Comisia a atras atenția publicului larg că prezenta procedură administrativă și constatările făcute în cadrul acesteia urmează a fi privite ca un semnal cert că orice abatere care influențează rezultatele alegerilor și atribuirea mandatelor este incompatibilă cu principiile unor

alegeri libere și corecte, care reprezintă pilonul legitimității puterii în stat, și, respectiv, nu poate fi tolerată.

În contextul constatărilor de realizare continuă a fenomenului transportării alegătorilor în scopul influențării rezultatelor votării, inclusiv deja pe cale aeriană, în afara jurisdicției naționale, se consideră judicios de a fortifica mecanismele de constatare a acestora inclusiv pe calea prealabilă în scopul curmării acestora. Subsidiar, ținând cont de evoluțiile stabilite în aria respectivă, precum și faptul organizării unei transportării masive, cu implicarea resurselor considerabile, intervine necesitatea examinării oportunității introducerii unei răspunderi penale pentru acțiuni cu impact grav, ceea ce va oferi mecanisme complementare de elucidare efectivă, inclusiv pe căi internaționale de ordin penal cu termen de prescripție extins.

De asemenea, ținând cont de faptul că competitorii electorali în continuu întâmpină dificultăți procesuale de apărare efectivă a onoarei și demnității prin difuzarea agitației electorale din partea oponentilor, confecționarea și distribuirea materialelor agitaționale, se consideră oportun de a efectua intervenții normative în acest sens, astfel în cât să fie stabilite criterii clare și eficiente pentru examinarea acestora în instanțele de drept comun, precum și executare efectivă a constatărilor irevocabile în sensul excluderii din circuit a unor astfel de materiale.

Complementar, se evidențiază faptul că persoanele care pretind a deveni candidați/concurenți, realizează acțiuni ce conține semne de agitație electorală nu doar în afara campaniei electorale, ci și în afara perioadei electorale, având ca scop de a influența direct în prealabil opinia electoratului, ceea ce urmează a fi reglementat în așa mod, încât să fie păstrat echilibrul între libertatea de exprimare și interesul legitim al societății de efectuare a campaniei electorale în limitele stabilite și conform criteriilor clare și egale pentru toți.

În aceeași ordine de idei, ținând cont de faptul că fenomenul utilizării resurselor administrative este în continuu sesizat în toate tipurile de scrutine, atât întemeiat cât și fără temeiuri plauzibile, Comisia relevă necesitatea clarificării aspectelor de admisibilitate astfel în cât acestea să fie previzibile atât pentru exponenții puterii în stat, cât și pentru cei care nu dețin funcții publice.

Jurisprudența electorală

Aspecte generale

Competența în partea ce vizează administrația electorală

Potrivit legii electorale, contestațiile pe marginea acțiunilor/inacțiunilor și hotărârilor Comisiei Electorale Centrale adoptate în perioada electorală și care vizează subiecții electorali și/sau activități proprii procesului electoral se depun și se examinează de Curtea de Apel Chișinău în prima instanță, iar în ordine de recurs, la Curtea Supremă de Justiție, în condițiile art. 98 alin. (1) pct. 2) din Codul electoral.

În ceea ce privește hotărârile Comisiei Electorale Centrale adoptate în procedură prealabilă pe marginea actelor emise de organele electorale ierarhic inferioare, în cazul în care soluția și efectul juridic al actului întâi emis nu au fost modificate, pot fi contestate la judecătoria împreună cu actul primar adoptat de către organul electoral ierarhic inferior, în condițiile art. 98 alin. (1) pct. 1) din Codul electoral.

Competența în partea ce vizează acțiunile/inacțiunile concurenților electorali

În conformitate cu art. 98 alin. (4) din Codul electoral, acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie, înaintate în perioada electorală se examinează de instanța de drept comun conform Legii nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, în termenele prevăzute la art.100.

Procedura judiciară

Alineatul (2) al art. 98 din Codul electoral statuează că acțiunea în contencios administrativ înaintată la instanța de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ.

Astfel, nivelul controlului de legalitate efectuat de instanțele judecătorești depinde de aspectul particular al dreptului efectiv în alegeri, după cum este stabilit în art. 17 coroborat cu art. 20 din Codul administrativ, conform căreia drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă. Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ.

Termene

Termenele de examinare a contestațiilor de către instanță sunt cele aplicabile și în fața organelor electorale. Astfel, termenul general este de 3 zile, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. Derogările de la termenul general sunt specificate în art. 100 alin. (2), (3), (4) și (9) din Codul electoral.

I. Examinarea de către instanțele de judecată a contestațiilor depuse pe marginea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale

În perioada electorală a alegerilor prezidențiale și până la aprobarea prezentului raport, Comisia Electorală Centrală a participat în proces și a prezentat referințele/dosarele administrative solicitate atât de Curțile de Apel Chișinău și Cahul, cât și, după caz, de Curtea Supremă de Justiție pe marginea a 18 hotărâri contestate.

Mai jos este prezentată informația despre categoria hotărârilor Comisiei, numărul hotărârilor contestate și subiecții care au acționat Comisia în instanță.

Nr.	Obiectul/subiecții
Înregistrarea subiecților electorali (blocuri electorale, grupuri de inițiativă, candidați în alegeri)	
1	HCEC nr. 2687 din 07.08.2024, <i>contestatar</i> Blocul electoral „VICTORIE-ПОБЕДА”;
2	HCEC nr. 2733 din 24.08.2024, <i>contestatar</i> domnul Valeriu Pleșca, candidat desemnat de Partidul Politic Partidul Social Democrat European;
3	HCEC nr. 2739 din 24.08.2024, <i>contestatar</i> doamna Ludmila Corsun, candidat desemnat de adunarea cetățenilor;
4	HCEC nr. 2752 din 29.08.2024, <i>contestatar</i> domnul Vasile Tarlev, candidat desemnat de adunarea cetățenilor;
5	HCEC nr. 2754 din 29.08.2024, <i>contestatar</i> domnul Vasile Bolea, candidat desemnat de adunarea cetățenilor;
6	HCEC nr. 2865 din 14.09.2024, <i>contestatar</i> domnul Avelin Tabarcea, candidat desemnat de adunarea cetățenilor;
7	HCEC nr. 2942 din 24.09.2024, <i>contestatar</i> domnului Igor Munteanu, candidat desemnat de Partidul Politic Coaliția pentru Unitate și Bunăstare.
Accreditarea observatorilor	
8	HCEC nr. 3125 din 18 octombrie 2024, <i>contestatar</i> Asociația obștească „ADOR ORAȘUL MEU”;

9	HCEC nr. 3126 din 18 octombrie 2024, <i>contestatar</i> Asociația obștească „SUFLETUL ȘI INIMA MOLDOVEI”.
Proceduri electorale	
10	HCEC nr. 2680 din 5 august 2024, <i>contestatar</i> Tudor Șoilița
11	HCEC nr. 2866 din 14.09.2024, <i>contestatar</i> Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”
Acte emise de organele electorale ierarhic inferioare	
12	HCEC nr. 2978 din 29 septembrie 2024, <i>contestatari</i> domnii Duca Ion, Avram Ion și doamna Parșova Maria;
13	HCEC nr. 3064 din 12 octombrie 2024, <i>contestatar</i> domnul Roman Emilianov
Finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniei electorale	
14	HCEC nr. 2986 din 1 octombrie 2024, <i>contestatari</i> domnul Liviu Vovc, conducătorul grupului de inițiativă pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Octavian ȚÎCU, doamna Irina Vlah, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova
Examinarea contestațiilor/sesizărilor de către CEC	
15	HCEC nr. 2946 din 24 septembrie 2024, <i>contestatar</i> domnul Renato Usatîi, candidat desemnat de Partidul politic „Partidul Nostru” la funcția de Președinte al Republicii Moldova;
	HCEC nr. 3098 din 16 octombrie 2024, <i>contestatar</i> domnul Ion Chicu, candidat desemnat de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” la
16	funcția de Președinte al Republicii Moldova/președintele partidului
	HCEC nr. 3099 din 16 octombrie 2024, <i>contestatar</i> domnul Ion Chicu, candidat desemnat de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” la funcția
17	de Președinte al Republicii Moldova/președintele partidului
Rezultatul alegerilor	
18	HCEC nr. 3130 din 23 octombrie 2024, <i>contestatar</i> domnul Ion Chicu, candidat desemnat de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” la funcția de Președinte al Republicii Moldova/președintele partidului

Soluția instanțelor asupra acțiunilor examinate pe marginea HCEC						
Instanța de fond			Instanța de recurs			
Admise	Respinse	Inadmisibile	Examinare	Admise	Respinse	Inadmisibile
0	16	3	1	0	3	14

II. Pe lângă hotărâri, obiectul a trei litigii l-au format și **scrisorile** emise pe marginea anumitor cereri prin care se solicită Comisiei înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor, eliberarea listelor de subscripție pentru colectarea semnăturilor.

În diagrama ce urmează se prezintă rezumatul pe cauzele și soluția instanței (1 - *admisă parțial*, 2 - *inadmisibile*) la data aprobării raportului.

Scopul urmărit:
înregistrarea în
calitate de
candidați în alegeri

Avelin Tabarcea, pretendent independent la funcția de Președinte al Republicii Moldova, a fost informat despre faptul că proiectul de hotărâre al Comisiei pe marginea cererii depuse privind înregistrarea grupului de inițiativă a fost dezbătut în ședință și nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a fi adoptat.

Instanța a constatat că examinarea cererii lui Tabarcea Avelin fără emiterea unui act final, prevăzut de pct. 31 și 32 din Regulamentul aprobat prin hotărârea CEC nr. 1166/2023, reprezintă un viciu grav de procedură, manifestat prin nesoluționarea cererii în fond – fapt care constituie temei de anulare a răspunsului.

Respectiv, a dispus anularea răspunsului și obligarea Comisiei să reexamineze cererea pretendentului, cu emiterea unei hotărâri motivate.

Gheorghe Guzun, pretendent independent la funcția de Președinte al Republicii Moldova, a fost informat că cererea sa este în afara perioadei de înregistrare a grupului de inițiativă, iar eliberarea listelor de subscripție în scopul colectării semnăturilor trebuie să fie precedată de îndeplinirea condiției de înregistrare a grupului de inițiativă.

În temeiul art. 207 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ, instanța a declarat acțiunea inadmisibilă, pe motivul neînlăturării neajunsurilor.

V. Arseni, pretendent independent la funcția de Președinte al Republicii Moldova, a fost informat că cererea sa este în afara perioadei de înregistrare a grupului de inițiativă, iar eliberarea listelor de subscripție în scopul colectării semnăturilor trebuie să fie precedată de îndeplinirea condiției de înregistrare a grupului de inițiativă.

În temeiul art. 207 alin.(1) și (2) lit. h) din Codul administrativ, instanța a declarat acțiunea inadmisibilă, pe motivul neînlăturării neajunsurilor.

III. Până la aprobarea prezentului raport, Comisia deține informația despre nouă **acțiuni în obligare**, după cum urmează

Vasile Bolea, pretendent independent la funcția de Președinte al Republicii Moldova

- Obligarea Comisiei să examineze în fond cererea privind înregistrarea grupului de inițiativă pentru susținerea propriei candidaturi cu emiterea unei hotărâri de înregistrare a grupului **Inadmisibilă**

Renato Usatii, candidat la funcția de președinte al Republicii Moldova din partea Partidului politic „Partidul Nostru”

- Obligarea Comisiei de a emite hotărâre suplimentară prin care să-l confirme pe A.B. în calitate de persoană de încredere **Respinsă**

Ion Chicu, președintele Partidului Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova

- Obligarea Comisiei la examinarea contestației nr. CEC-10Apr/1 din 26 septembrie 2024 și emiterea actului administrativ individual (hotărâre);
- Obligarea Comisiei la emiterea actului administrativ individual în baza contestației nr. CEC- 10APr/6 din 4 octombrie 2024 **Admise (după rejudecare)**

Alexandr Stoianoglo, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova din partea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”

- Obligarea Comisiei la examinarea contestației nr. CEC-10APR/11 din 26 octombrie 2024;
- Obligarea Comisiei la examinarea contestației nr. CEC-10APr/12 din 1 noiembrie 2024 **Pe rol**

**Alegătorii:
P. Grigoriuc și V. Arseni**

- Obligarea Comisiei la examinarea sesizării nr. 7/16492 din 21 septembrie 2024;
- Obligarea Comisiei la examinarea cererilor din 19 septembrie și 11 octombrie 2024 (2 cazuri) **Inadmisibile**

IV. Acțiuni în constatare

V. Arseni, alegător, a solicitat în 3 cazuri constatarea faptului ignorării de către Comisia Electorală Centrală a prevederilor Codului electoral

Inadmisibile

În totalizarea celor sus descrise, menționăm că în perioada electorală a alegerilor prezidențiale Comisia Electorală Centrală a avut calitatea de pârât în 37 de dosare, dintre care 2 în ordine de rejudecare.

Tabloul general al jurisprudenței electorale								
Dosare 37	Hotărâri contestate 18 (o hotărâre de 2 ori)		Scrisori contestate		Acțiuni în obligare/constatare		În proces	
	Menținute	Anulate	Menținute	Anulate	Admise	Respinse/in admisibile	CAC	CSJ
	18	0	2	1	2	8		3

V. Reținem unele constatări în baza deciziilor instanțelor

Cazul Corsun Ludmila, unul dintre motivele respingerii cererii de înregistrare a grupului de inițiativă în susținerea candidatului în alegeri a constat în necunoașterea limbii române.

Potrivit deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 august 2024, în cauza nr. 3-104/24 „soluția Comisiei Electorale Centrale materializată prin hotărârea nr. 2739 din 24.08.2024, în accepțiunea instanței de judecată este una corectă și întemeiată, adoptată în limita competențelor prin care autoritatea publică a fost desemnată în virtutea legii, iar acțiunea reclamantei în acest context este fundamentată pe interpretarea eronată al prevederilor imperative ale legii, care nu admit în acest sens vreo derogare, or necunoașterea de către un potențial candidat în funcția de Președinte al Republicii Moldova al limbii române, reprezintă un temei de descalificare al acestuia de la participarea acestuia în cadrul alegerilor prezidențiale. Potrivit art. 225 din Codul administrativ (1) Instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. (2) Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege. Astfel, prin soluția cu privire la respingerea cererii de înregistrare a grupului de inițiativă în susținerea în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova în cadrul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, în situația în care s-a constatat cu certitudine că candidatul nu întrunește condițiile stabilite de art. 136 alin. (1) din Codul electoral, autoritatea publică și-a realizat dreptului discreționar potrivit scopului instituit prin lege, iar în instanța de judecată nu poate a se expune asupra oportunității actului administrativ contestat. Potrivit extrasului din procesul-verbal nr. 277 al ședinței CEC din 24.08.2024, se atestă că în cadrul ședinței Corsun Ludmila s-a expus preponderent în limba rusă, motivând că este în proces de studiere a limbii române, solicitând membrilor CEC un termen de o lună în care va reuși să învețe limba română.

În același context, instanța de apel a precizat că în cadrul ședinței de judecată Corsun Ludmila la fel s-a exprimat în limba rusă, fiind asistată de către interpret, menționând că înțelege 80% din întrebările adresate de către instanța de judecată.

Alegațiile reclamantei Corsun Ludmila precum că faptele constatate de către CEC constituie o apreciere subiectivă al faptului că reclamanta nu cunoaște limba română, care nu reprezintă o comisie specializată pe subiectul respectiv, instanța de judecată urmează să le supună criticii în contextul în care legislația conferă Comisiei competențe de a verifica cunoașterea de către candidații la funcția de Președinte al RM a limbii române, or atât din conținutul procesului-verbal al ședinței nr. 277 al ședinței CEC din 24 august 2024, cât și nemijlocit din audierile reclamantei Corsun Ludmila în instanța de judecată se atestă indubitabil faptul că la etapa examinării cererii CEC-7/15481 din 22 august 2024, ultima nu întrunește condițiile prevăzute expres de prevederile art. 136 alin. (1) din Codul electoral, în particular cerința privind cunoașterea de către candidat a limbii române.”

Cazul Valeriu Pleșca, Iurie Cazacu și Partidul Social Democrat European vs. Comisia Electorală Centrală, respingerea cererii de înregistrare a grupului de inițiativă pentru motivul existenței unui bloc electoral camuflat (spețe similare Avelin

Tabarcea (dosar 3-114/24), Vasile Bolea (dosar nr. 3-108/24) și Vasile Tarlev (dosar nr. 3-109/24))

În decizia sa luată în dosarul nr. 3-105/2024, instanța a reținut următoarele: „La momentul depunerii documentelor pentru înregistrarea grupului de inițiativă în susținerea candidatului Valeriu Pleșca, domnul Pleșca încă deținea funcția de președinte al Partidului Politic „Uniunea Creștin-Socială din Moldova”, fapt confirmat prin scrisorile Agenției Servicii Publice nr. 01/31 din 19 iulie 2024 și nr. 01/509 din 23 august 2024, înregistrate la Comisie sub nr. CEC-7/14759 din 19 iulie 2024 și nr. CEC-7/15524 din 23 august 2024.

Având în vedere prevederile art. 137 și art. 63 alin. (2) ale Codului electoral nr. 325/2022 („Desemnarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova se face începând cu 60 de zile înainte de data alegerilor pentru funcția respectivă și terminând cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, în condițiile art. 63, care se aplică în mod corespunzător” și, respectiv, „Dreptul de a desemna candidați pentru alegeri, în cazul în care se întrunesc toate condițiile stabilite de prezentul cod, îl au:

a) partidele politice înregistrate până la data intrării în vigoare a actului cu privire la stabilirea datei alegerilor, în conformitate cu statutele (regulamentele) lor și cu legislația;

b) blocurile electorale;

c) cetățenii Republicii Moldova care își înaintează propria candidatură (candidații independenți, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova”), în speță sunt aplicabile constatările imperative din Hotărârea Curții Constituționale nr. 29/2014 privind confirmarea rezultatelor alegerilor pentru Parlamentul Republicii Moldova din 30 noiembrie 2014 și validarea mandatelor deputaților aleși, conform cărora sunt inadmisibile crearea și funcționarea unor blocuri electorale camuflate, adică candidarea unui conducător de partid din partea altei entități politice („96. Curtea reține că includerea pe o singură listă a reprezentanților a două partide diferite semnifică, în fapt, „participarea în comun” a acestora la alegeri, ceea ce, în condițiile prevederilor articolului 1 din Codul electoral, este definit ca „bloc electoral”. Codul electoral nu prevede o altă formulă de participare la alegeri pe „liste electorale comune”. Mai mult, uniunea celor 2 partide în vederea „participării în comun” la alegeri rezultă și din mențiunea expresă a calității candidatului înscris în lista comună – cea de președinte al celui de-al doilea partid. 97. Prin urmare, Curtea constată că participarea la alegeri pe o listă comună a Partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și a Partidului politic „Moldova Unită” reprezintă în fapt un bloc electoral camuflat, prin care s-a încercat eludarea pragului minim de reprezentare de 9%, stabilit de articolul 86 alin. (2) lit. b) din Codul electoral și obținerea aplicării pragului de 6%, valabil în cazul partidelor politice.”).

O altă constatare este că „desemnarea de către un partid în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova al unui cetățean, membru al unui alt partid, semnifică în fapt „participarea în comun” a acestor partide la alegeri. Art. 1 din Codul electoral stabilește că „participarea în comun” la alegeri este posibilă prin uniune benevolă a două sau mai multor partide politice, constituită în scopul participării în comun la alegeri, care este înregistrată de Comisia Electorală Centrală și este definită ca bloc electoral”. În condițiile art. 416 alin. (1) din Codul civil, care prevede că dacă un drept, act sau fapt a fost înregistrat într-un registru public, se prezumă că el există, cât timp nu a fost radiat sau modificat în condițiile legii, informația cu privire la înregistrarea lui Valeriu Pleșca în calitate de președinte al Partidului Politic „Uniunea Creștin-Socială din Moldova” nu este radiată, fapt ce prezumă autenticitatea înregistrării. De altfel, conform art. 413 alin. (1) din Codul civil, drepturile, actele și faptele privitoare la starea și capacitatea persoanelor, cele în legătură cu bunurile care aparțin acestora, precum și orice raporturi juridice sunt supuse publicității în cazurile expres prevăzute de lege.”

Cazul Alexandr Stoianoglo vs Comisia Electorală Centrală, neexaminarea în fond a contestației nr. CEC-10Apr/11 din 26 octombrie 2024 asupra materialelor false, denigratoare și instigatoare la ură (dosarul nr. 3-163/24)

Completul specializat a reiterat condițiile necesare pentru existența unei stabilități și corectitudini în contenciosul administrativ electoral, subliniind că acțiunea trebuia formulată de o autoritate publică competentă, iar vătămarea drepturilor să fie cauzată de un act administrativ sau inacțiune a autorității. În speța respectivă, Completul a considerat că reclamantul nu putea revendica un drept încălcat, întrucât nu era în competența Comisiei Electorale Centrale să examineze contestațiile privind afirmațiile concurentului electoral PAS. De asemenea, Completul a constatat că CEC nu putea depăși atribuțiile sale, iar instanța de contencios administrativ trebuia să soluționeze acțiuni ce vizau încălcarea drepturilor unui subiect, nu un control general al actelor administrative. Astfel, acțiunea lui Alexandr Stoianoglo a fost declarată inadmisibilă, în conformitate cu prevederile legale aplicabile.

De asemenea, referitor la examinarea aspectelor privind existența elementelor contravenționale conform art. 52 alin. (3) din Codul contravențional, „Comisia a decis just transmiterea contestației nr. CEC-10Apr/11 din 26 octombrie 2024 către Inspectoratul General al Poliției, pentru a fi examinată în limitele competențelor instituției. La capitolul dat, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău subliniază că, în esență, contestația depusă la Comisia Electorală Centrală, derivă din faptul că, reclamantul apreciază ca fiind falsă și defăimătoare informația plasată de concurentul electoral PAS pe pagina <https://maiasandu.pentru.md/> în partea ce vizează candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Alexandr Stoianoglo, cât și în conținutul materialul tipărit (pliant) comandat de concurentul electoral PAS conform contului nr. 32615 din 22.10.2024. Tiraj: 140.000 ex. Tipărit la tipografia Simbol N.P.” SRL în partea ce vizează candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Alexandr Stoianoglo.”

„Potrivit art. 53 Cod administrativ, (1) Competența reprezintă totalitatea atribuțiilor acordate autorităților publice sau persoanelor din cadrul acestora prin lege sau alte acte normative. (2) Competența se stabilește la momentul inițierii procedurii administrative. Potrivit art. 54 alin. (1) Cod administrativ, competența materială poate fi generală sau specială și este reglementată prin lege. Potrivit art. 57 alin. (1) Cod administrativ, activitatea administrativă se realizează numai de autoritatea publică competentă și în limitele competenței legale. Potrivit art. 98 alin. (4) Cod electoral, acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie, înaintate în perioada electorală se examinează de instanța de drept comun conform Legii nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, în termenele prevăzute la art.100.”

CAPITOLUL 17. BUGETUL DESTINAT ORGANIZĂRII ȘI DESFĂȘURĂRII ALEGERILOR PENTRU FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA DIN 20 OCTOMBRIE 2024

În vederea organizării și desfășurării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, Comisiei Electorale Centrale i-au fost alocate surse financiare în sumă totală de **263 015,47 mii lei**, dintre care:

pentru activitatea CEC	pentru activitatea CICDE	pentru activitatea CECE	pentru activitatea MAE (BESV peste hotarele țării)
58 928,45 mii lei	1 950,24 mii lei	179 797,28 mii lei	22 339,50 mii lei

➤ Cu referire la sursele financiare destinate Comisiei Electorale Centrale, acestea au fost îndreptate, în cea mai mare parte, astfel:

30 000,00 mii lei – pentru achiziționarea a încă 2300 de laptopuri destinate birourilor electorale în vederea asigurării bunei desfășurări a scrutinelor din 20 octombrie 2024, dat fiind faptul că laptopurile deținute de Comisie au o vechime de peste 10 ani și nu fac față noilor tehnologii informaționale aplicate în procesul electoral;

6650,05 mii lei – pentru buletine de vot, materiale și documente electorale, pentru materiale promoționale destinate campaniei de informare;

2774,09 mii lei – pentru asigurarea organelor electorale inferioare cu internet, configurarea echipamentului destinat alegerilor;

2 764,36 mii lei – pentru serviciile destinate campaniei de informare în cadrul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și pentru serviciile de deservire a delegațiilor străine în vederea monitorizării acestora.

O altă destinație importantă a surselor alocate Comisiei pentru organizarea și desfășurarea alegerilor prezidențiale o constituie asigurarea cu rechizite de birou pentru toate organele electorale inferioare în sumă de 1 599,56 mii lei. De asemenea, sursele alocate au fost destinate și pentru alte tipuri de cheltuieli, cum ar fi: cheltuieli de logistică, asigurarea serviciilor de transport a echipamentului destinat organelor birourilor electorale, servicii de verificare și instalare a pieselor de schimb pentru echipamentul tehnic destinat organelor electorale, serviciile de traducere simultană, paza buletinelor de vot și alte cheltuieli pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

Totodată, menționăm că mijloacele financiare alocate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor au fost destinate și pentru remunerarea muncii angajaților Comisiei Electorale Centrale, plata indemnizației potrivit prevederilor Codului electoral, precum și remunerarea muncii personalului contractat.

➤ Sursele financiare destinate I.P. „Centrul de instruire continuă în domeniul electoral” au fost îndreptate pentru a asigura instruirea tuturor funcționarilor electorali încadrați în consiliile și birourile electorale în vederea organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale din 20 octombrie curent.

➤ Mijloacele financiare în cuantum de 179 797,28 mii lei au fost destinate pentru activitatea celor 37 de consilii electorale de circumscripție de nivelul al doilea, pentru activitatea celor 1988 de birouri electorale ale secțiilor de votare din țară, precum și pentru plata indemnizației

funcționarilor electorali care și-au desfășurat activitatea în cele 231 de birouri electorale constituite în afara țării.

Din cuantumul surselor de 179 797,28 mii lei alocate consiliilor electorale de circumscripție, au fost distribuite pentru organizarea și desfășurarea:

- turului întâi al alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024 – 99 804,95 mii lei;
- turului doi al alegerilor prezidențiale din 3 noiembrie 2024 – 79 992,33 mii lei.

Menționăm că din totalul surselor alocate organelor electorale, suma de 170 668,86 mii lei, ceea ce constituie 94,92%, o reprezintă indemnizația pentru funcționarii electorali încadrați în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, inclusiv contribuții sociale de stat obligatorii.

Celelalte destinații ale surselor alocate consiliilor și birourilor electorale sunt pentru asigurarea serviciilor de telecomunicații, pentru cheltuielile de deplasare în interiorul țării, cheltuieli pentru comisionul poștal destinat transferului de indemnizații, pentru achiziționarea combustibilului și a altor materiale (apă, ceai, cafea pentru o pauză în ziua alegerilor).

➤ Surse financiare pentru activitatea Ministerului Afacerilor Externe destinate birourilor electorale ale secțiilor de votare constituie în afara țării au fost alocate în cuantum de 22 399,5 mii lei, dintre care pentru turul întâi – 13 321,00 mii lei și pentru turul al doilea – 9 018,50 mii lei.

În cea mai mare parte aceste sume au fost destinate pentru cheltuielile de deplasări de serviciu peste hotarele țării, pentru serviciile poștale în vederea asigurării transmiterii buletinelor de vot și a materialelor, documentelor electorale, pentru cheltuielile privind locațiunea spațiilor destinate secțiilor de votare.

Un tablou complet privind executarea surselor financiare alocate organizării și desfășurării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și turului doi al alegerilor din 3 noiembrie 2024 va fi posibil de prezentat după executarea tuturor cheltuielilor, inclusiv achitarea indemnizației funcționarilor electorali din cadrul tuturor organelor electorale.

În vederea executării Legii nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024, Comisiei Electorale Centrale i-au fost alocate surse financiare în cuantum de 19 661,80 mii lei.

Dat fiind faptul că au fost constituite 3 secții de votare și înregistrați 1809 de alegători, care au fost incluși în lista electorală pentru votul prin corespondență, cheltuielile pentru implementarea parțială a votului prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024 au fost necesare într-un cuantum mult mai mic.

Astfel, total spre cheltuială, pentru implementarea parțială a votului prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024, au fost îndreptate surse financiare în cuantum de 2705,19 mii lei, dintre care:

➤ 757,48 mii lei – Comisiei Electorale Centrale, pentru elaborarea sistemului informațional de evidență a proceselor legate de votul prin corespondență, pentru achiziționarea buletinelor de vot, a plicurilor și a autocolantelor pentru implementarea parțială a votului prin corespondență;

➤ 1 789,30 mii lei – Ministerului Afacerilor Externe, pentru activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare constituie în afara țării în vederea implementării parțiale a votului prin corespondență, respectiv pentru turul întâi – 967,00 mii lei și pentru turul al doilea – 822,30 mii lei, fiind destinate, în cea mai mare parte, serviciilor poștale pentru expedierea plicurilor în vederea exercitării dreptului de vot al cetățenilor înregistrați pentru votul prin corespondență;

➤ 158,41 mii lei - Consiliului electoral al circumscripției electorale pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, în vederea achitării indemnizației funcționarilor electorali din cele 3 birouri electorale ale secțiilor de votare constituite în afara țării, pentru implementarea votului prin corespondență.

Desfășurarea procedurilor de achiziție publică

Potrivit prevederilor Codului electoral, Comisia Electorală Centrală asigură procesul de votare cu echipament tehnico-material și logistic necesar pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și centralizarea rezultatelor votării.

Conform planului de achiziție al Comisiei, în luna martie 2024 a fost lansată procedura de achiziție prin procedura de licitație deschisă a tehnicii de calcul: computere portabile (laptopuri) în număr de 2300 unități; computere staționare - 10 unități; tastieră + mouse - 10 unități (Sustainable Public Procurement - SPP). Procedura a fost publicată și în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene - JOUE la data de 15 martie 2024 (OJ S 54/2024 -157817).

În contextul desfășurării procesului de achiziție, din lipsa ofertelor conforme, dar și pentru a nu depăși bugetul alocat pentru achiziția tehnicii de calcul, CEC ca autoritate contractantă, în baza deciziei Grupului de lucru pentru achiziții publice al Comisiei Electorale Centrale din data de 28 iunie 2024, a anulat procedura respectivă.

Decizia de anulare a procedurii de achiziție a fost contestată de către „Accent Electronic” S.A. Asupra contestației depuse, s-a pronunțat Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor (ANSC) prin hotărârea nr. 01D-442-24 din 01.07.2024.

La data 26.07.2024, Grupul de lucru pentru achiziții publice al Comisiei Electorale Centrale a hotărât să adapteze caietul de sarcini conform circumstanțelor descrise în licitația anulată, prin admiterea adaptorului pentru porturile USB, fiind micșorate și cerințele tehnice minime față de memoria operativă și procesor, astfel încât să fie asigurată o concurență mai largă a produselor și implicit obținerea unui preț mai mic, pentru a asigura eficiența utilizării resurselor bugetare.

Subsecvent, ținând cont de faptul că procedurile ordinare de achiziție publică a tehnicii de calcul nu s-au soldat cu succes, neavând marja de flexibilitate aferentă termenelor aplicabile acestor proceduri, deoarece echipamentul în cauză era destinat organelor electorale pentru proceduri electorale în cadrul organizării alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional din 20 octombrie curent, grupul de lucru a decis contractarea bunurilor respective în baza excepției prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. r) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, conform căreia prevederile acesteia nu se aplică contractelor de aprovizionare cu materiale și echipament destinat organelor electorale în perioada electorală.

Respectiv, bazându-se pe prevederea legală care stabilește o excepție la organizarea achizițiilor de materiale și echipamente destinate organelor electorale, Comisia a lansat o nouă procedură prin excepție care funcționează exclusiv în perioada electorală. Totodată, în scopul utilizării în mod eficient a banilor publici și asigurării transparenței procedurii de achiziție, deși fiind acoperite de excepție, aceasta a fost lansată pe platforma SIARSAP.

Fiind tergiversată procedura din cauza contestațiilor depuse la ANSC, însă întrucât era o procedură administrativă, ANSC le-a respins prin decizia nr. 03D-623-24 din 03.09.2024.

Astfel, la data de 23 august 2024, Comisia Electorală Centrală a semnat contractul de achiziție, laptopurile au fost livrate în termen, configurate și recepționate în teritoriu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor. Deci, procesul electoral a fost asigurat cu echipamentul necesar.

De menționat că, din cauza tergiversării procesului de achiziție în perioada electorală, Comisia Electorală Centrală s-a aflat într-o situație majoră de risc de a nu dota cu echipament birourile electorale ale secțiilor de votare cu 2300 unități de laptopuri, deoarece stocul pe care îl deținea nu era suficient. Concluzia pe care o tragem este că trebuie avute pârghii necesare de a achiziționa în prealabil toate echipamentele și materialele necesare desfășurării procesului electoral.

Printre prioritățile Comisiei se află și identificarea operatorilor economici din țară, posibil și din afară, care dispun de materie primă și utilaje pentru a contracta serviciile de confecționare a cabinelor și urnelor de vot necesare procesului electoral, având în vedere că în anul 2024, fiind lansate proceduri de achiziție, nu a participat niciun operator economic.

CONCLUZII

Comisia Electorală Centrală a administrat într-un mod eficient procesul de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, constatări ce se regăsesc și în concluziile preliminare ale misiunilor de observare a alegerilor⁵⁰. Pentru a asigura caracterul transparent și incluziv al proceselor, autoritatea electorală a prezentat spre consultări publice toate proiectele de acte normative interne ce urmau a fi elaborate sau modificate, de asemenea a făcut comunicări despre amendarea cadrului normativ electoral și conexe, modernizarea proceselor electorale, a asigurat caracterul public și participativ al ședințelor, evenimentele importante ce vizau scrutinele din toamna acestui an. În ziua alegerilor, participarea activă a cetățenilor și monitorizarea efectuată de către observatorii internaționali a asigurat un nivel ridicat de transparență⁵¹.

Cu toate aceste aspecte pozitive descrise supra, în fiecare capitol tematic al prezentului raport au fost scoase în evidență și o serie de provocări majore legate de administrarea celor două tururi de scrutin ale alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, care din punctul de vedere al Comisiei vizează următoarele aspecte:

- 1) Finanțarea ilegală a campaniei electorale și coruperea alegătorilor în proporții deosebit de mari;
- 2) Dezinformarea și utilizarea informațiilor false care aveau scopul de a provoca panică și să amenințe securitatea oamenilor;
- 3) Acțiuni de agitație electorală desfășurate în perioada electorală, nereglementate în prezent;
- 4) Utilizarea prevederilor Legii nr.26/2008 privind întrunirile pentru organizarea întâlnirilor cu alegătorii sau pentru a discredita autorități publice, de către subiecți care nu au statut de competitor electoral;
- 5) Implicarea cultelor religioase și a reprezentanților acestora, în campania electorală;
- 6) Clarificarea modului de desemnare a persoanelor pentru obținerea calității de observator independent și a entităților care îi desemnează;
- 7) Utilizarea materialelor informative ce conțineau mesaje de discriminare, falsuri, de instigare la ură și dezbinare națională, elaborate în campania electorală;
- 8) Colectarea ilegală a datelor cu caracter personal în scopuri improprii de către persoane neautorizate în acest sens, dar și suspiciuni de utilizare a acestora pentru a camufla alte acțiuni ilegale.

În context, constatările misiunilor de observare a alegerilor, precum și constatările autorităților electorale, vor servi drept temelie pentru elaborarea propunerilor de ajustare a Codului electoral și a legislației conexe.

---

⁵⁰ Administrația electorală a lucrat profesionist și a dat dovadă de imparțialitate în procesul de luare a deciziilor, pag. 1 [Declarația](#) privind constatările și concluziile preliminare ale MOA constituită din Parlamentul European, OSCE/ODIHR, Adunarea Parlamentară a OSCE, Adunarea Parlamentară a Consiliului European.

⁵¹ Constatările preliminare ale MOA din partea Institutului Republican Internațional <https://www.iri.org/news/iri-preliminary-statement-on-moldovas-2024-presidential-elections-constitutional-referendum/>